

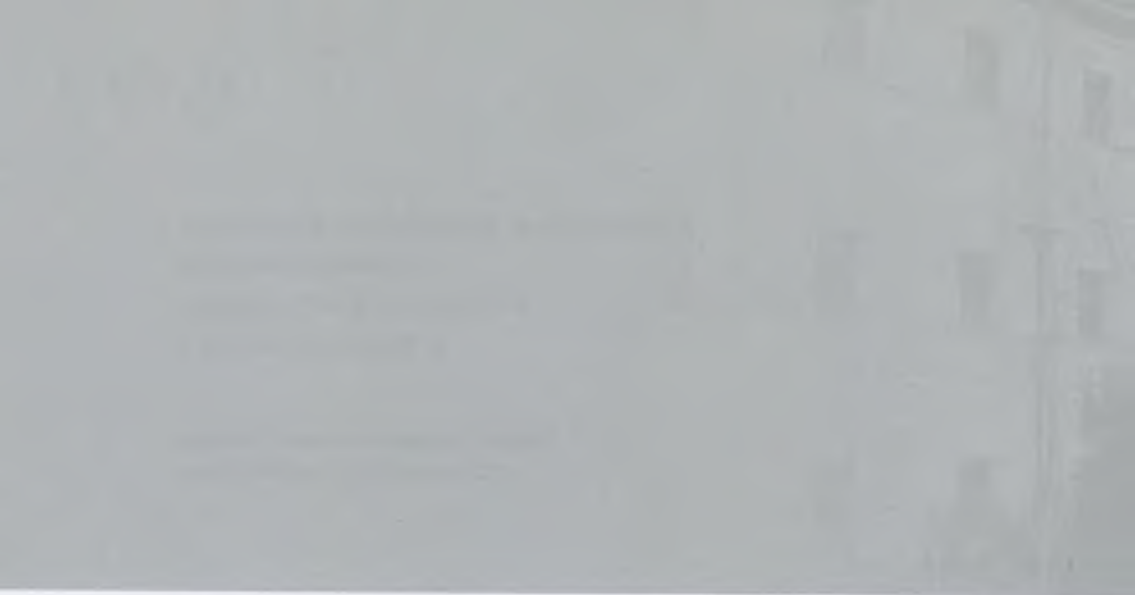

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM
GIMNÁZIUMÁNAK ÉS
ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁNAK
475 ÉVES JUBILEUMI ÉVKÖNYVE

b. 60,663

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM
GIMNÁZIUMÁNAK
ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁNAK
JUBILEUMI ÉVKÖNYVE

KÉSZÜLT AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK
475. ÉVFORDULÓJA TISZTELETÉRE

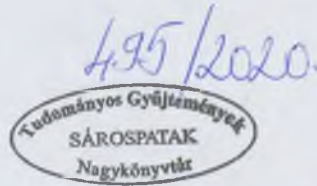

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM
GIMNÁZIUMÁNAK
ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁNAK
JUBILEUMI ÉVKÖNYVE

KÉSZÜLT AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK
475. ÉVFORDULÓJA TISZTELETÉRE

Sárospatak, 2006

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

Sinkóné Tóth Zsuzsanna

MUNKATÁRSAK:

Dr. Erdei Pálné mb. igazgató
Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó
Bódi Gézáné
Leskó Gáborné
Tóth Györgyné

FOTÓK:

Gombos Levente, Levi Fotó
Boros Attila
Tamás István
A boritón dr. Derda István felvétele

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS: Well-Press Kiadó, Miskolc

NYOMDAI MUNKÁLATOK: Borsodi Nyomda, Miskolc

FELELŐS VEZETŐ: Ducsai György ügyvezető igazgató

Kiadja a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma és Általános Iskolája

FELELŐS KIADÓ: dr. Erdei Pálné mb. igazgató

A kötet megjelenését támogatta a Sárospataki Református Kollégium Alapítvány
és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

ISBN 963 9490 48 2

ELŐSZÓ

*„Ma mind, akiknek múltban és jelenben
Te adtál messzehordó szárnyakat,
Fészekbe visszavágyó szárnyalással
Seregszemlédre visszazállanak.”*

Áprily Lajos

Az évkönyv évezredes műfaj, eredete az ókorba vész. Latinul annalesnek nevezték, és az ókori Rómában a legfőbb vallási vezető – a pontifex maximus – feladata volt, hogy írásban rögzítse az év minden jelentős eseményét. Így feljegyezte a tisztviselők nevét, a háborút, a drágaságot, a gazdasági nehézségeket, a járványokat és a csodajeleket.

A gimnázium évkönyve is megteszi ezeket. Benne vannak a személyi változások, hiszen változott a vezetés és a tanári kar, és változott a diákság is. A régiek elmentek, és újak jöttek az előttük járt nemzedékek lábnyomába lépve, hogy a messzeségből induló és a távoli jövőbe kanyargó úton hat, öt vagy négy évig együtt menjenek.

Feljegyezhetünk mi is nehéz pillanatokot, sőt nehéz évet. Az ország gazdasági nehézségei, a jogtalanul visszatartott járandóság és a járványossá váló egyházellenesség nehéz helyzetbe hozta, de el nem keseríthette az intézmény vezetőit.

A gondok és bajok mellett, sőt fölött, ott vannak az örömök, a csodák. A kicsik és a nagyok.

A jól sikerült órák, az elégedettség tanárban és diákban, hogy meg tudtam tanítani, és meg tudtam tanulni. A közösség adta önfeledt együttlét, a sikeres rendezvények apró csodái.

De ott vannak a nagy csodák is. A sok évtizede megálmodott és vágyott általános iskola elindítása és megépítése, ünnepélyes avatása.

És a legnagyobb, a felfoghatatlan és emberi okkal meg nem magyarázható csoda: 475 éves az iskola. Nemcsak a puszta léte, megmaradása Isten csodája, hanem az a szellemiség is, amit megőrzött és átmentett századokon át. A közösség melege, az egymás és az oktatók iránt érzett tiszteletteljes szeretet, ami még ma is összetartja a pataki diákokat. Úgy emlékeznek iskolájukra, és úgy tartják ma is: otthonuk volt ez a hely. Mi tette ilyenné? Az, hogy atyai hajléknál is többet adott. Isten volt ura és vezetője. Nemcsak kérték és óhajtották ezt a vezetést alapításától kezdve a benne élők, hanem el is fogadták azt. Az evangélium üzenete hatotta át, és ma is az kell, hogy átjárja az oktatást, a nevelést, a megengedést és a tiltást. Krisztus szeretete, és a tőle tanult szeretet adja az iskola vonzását és varázsát, ez tartja össze generációkon és földrészekén át a pataki iskola diákjait.

Csodára készülünk, amikor a jubileumi évben a Református Világtalálkozón belül megrendezzük a Pataki Diákok Világtalálkozóját, és visszavárunk mindenkit, akit a hely szelleme megérintett és foglyul ejtett. Várjuk őket! Az épületbe, a termekbe, a szobákba. Találkozásra hívjuk őket egymással, emlékekkel, és a csodákat munkáló örökkévaló Istennel!

Gönc, 2006. január 17.

Csomós József
püspök

KÜLDETÉSÜNK SÁROSPATAKON

*„a pataki iskola olyan intézet, amely élni akar, egyedül akkor léssen méltó a jövődségére,
ha jelene minden lépésénél magával hordja a múltját, s erősödik általa”*

Erdélyi János, iskolánk egykori diákja és tanára

Mekkora részt tulajdoníthatunk sorsunkból, elért eredményeinkből az iskolának, s mekkorát önmagunknak? Egyáltalán, elválasztható-e a kettő?

Egy görög mondás szerint az ember sorsa jelleme. A jellem formálásában pedig nagy szerepe van az iskolának, a középiskolában eltöltött 4-5-6 évnek. Tudjuk, amit a tanár beépít abba a szellemi, lelki alapba, amit úgy hívnak: személyiség, abból később egy teljes emberi élet táplálkozik.

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma 475 éve végzi ezt a szellemi munkát, amiért a pataki diákok megszámlálhatatlan sokasága mond köszönetet egykori iskolájának. A minden év június utolsó hétvégéjén hagyományosan megtartott diáktalálkozón megható visszaemlékezéseknek, hálás köszöneteknek lehetünk megtapasztalói.

Sokszor ez az elismerés, a pataki szellem hangsúlyozása mindössze egy felismerő kérdésben hangzik el. Te is pataki diák voltál? – s máris jól ismert barátként folytatódik tovább a beszélgetés, adott helyzetben a segítségnyújtás. Mert a pataki diák arról híres, hogy segíti egykori diáktársát! Jó pataki diáknak lenni, mert olyan különleges összetartozást jelent, amelyhez hasonlót kevés helyen lehet megélni.

Az igazi pataki szellemhez mindig hozzátartozott, s ma is hozzátartozik az a lelki többlet, amit a magas színvonalú szakmai követelmények mellé adott az iskola diákjainak. A pataki református gimnáziumban olyan értékrend szerint nevelkednek a növendékek, amelynek négy tartóoszlopa van. Ezek: a hit, az emberség, a becsület és a tudás.

Az iskola tevékenységében fontos szerepet kap a nevelés, a tanulói öntevékenység, az étellel, a gyülekezetekkel való kapcsolattartás. Az iskola felkarolja a tehetséges tanulókat, anyagi támogatásával lehetőséget biztosít a nehéz anyagi körülmények között élők tanulására, s arra törekszik, hogy kitartó, szorgalmas, becsületes munkával vegyenek részt önmaguk képzésében, művelésében.

A magyar közoktatás a változások korát éli. Sok bizonytalanság veszi körül, sokat devalválódott a közoktatásban az értékrend. Ezért nehezebb a mai iskola oktató-nevelő munkája. Tanáraink jól felkészült, gyermekszerető, hivatástudattal rendelkező pedagógusok, akik folytatói és gazdagítói a legnemesebb tanári hagyományoknak, akik tudják, hogy az oktató-nevelő tevékenység alapja egyfelől a személyes példamutatás, másfelől a hagyományok tisztelete mellett a minőség és az igényesség minden tekintetben.

Személyesen is megköszönöm egykori iskolámnak, hogy mindezeket megkaphattam tőle az itt töltött diákévek alatt, s több évtizedes tanári munkám során nevelhettem az ifjúságot, tudatosan törekedve a pataki szellem ápolására.

Sárospatak, 2006. január 18.

Dr. Erdei Pálné
mb. igazgató

A PATAKI REFORMÁTUS ISKOLA AZ EZREDFORDULÓN

*„Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek
mennyei Atyám előtt.”*

Mt 10,32

Mivel az ezredfordulón – annak minden jó és rossz tapasztalatával – már lassacskán túl vagyunk, a református iskola jellemzői, feladatai és tervei az új évezredben jelennek meg.

Általában a református iskola, ahogy a református közoktatási törvény is deklarálja, abból a célból jött és jön létre, hogy az ott tanuló diákok szellemi, testi egészségén túl, sőt, azon felül a lelki egészség megteremtésében, megtartásában és erősítésében – mint egyházi feladatban – részt vegyen. Ebből a célból lett újra reformátussá a mi iskolánk, és valljuk, hogy a Szentháromság Isten terveiben, ha szerepel, ekképpen kell, hogy szerepeljen.

A református iskoláról szólva éppen ezért, mivel a fent nevezett feladat az egész iskolára vonatkozik – az oktatás formájától kezdve a tartalmi kérdésekkel bezárólag –, nem elég csak a vallásánári munkaközösség munkájáról vagy a fenntartói igényekről és támogatásokról beszélni. A református iskola a hitéleti tényezőktől, de nem csak azoktól lesz különleges intézménnyé. A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának és Általános Iskolájának helyzetét az ezredfordulón (az új évezredben) éppen ezért az összközpontú feladatokat és azok elvégzését vizsgálva kell meghatározni és kijelölni.

Iskolánkra jelenleg erős tanulmányi fegyelem jellemző. A korszellemhez képest fegyelmezett erkölcsiségű oktató-nevelő munka folyik. Ennyiben igazodik a református iskolával szemben támasztott egyházi követelményekhez. Ezen felül azonban szükséges, hogy az iskolai struktúra olyan tartalommal teljen meg, melyről elmondható: keresztyén életvitelt formál a diákságban. Ennek öröndetes jeleit tapasztaljuk, de az elmúlt tizenöt év mutatja, hogy ez a munka – nevezzük fejlődési folyamatnak – még nem fejeződött be. Rengeteg kihívás áll a gimnázium közössége előtt.

Ehhez kapcsolódóan szólni kell arról is, hogy egy felekezeti iskolában – esetünkben a református gimnáziumban – nemcsak a közösségi programokban, a tervekben és célokban meghatározott ideákban, a vallási jellegű órákon és tanórán kívüli eseményekben, hanem az oktatási folyamat egészében is meg kell jelennie a felekezeti jellegnek. A tanított tantárgyak szakmai részéért az adott munkaközösség és annak tagjai felelnek, de a tantárgyi tanítás koncepciózussága, távlati tervei, és az elvek – bár ez utóbbi kifejezés az új évezred ezredfordulós örökségeként a tabuk közé került, azért ehelyütt megemlíthető – már a címben jelölt református iskola szellemiségét munkálják, vagy nem munkálják. Ezen a téren is vannak eredmények, de nem mondható el őszinte örömmel, hogy ez minden szempontból megvalósultnak tekinthető. Reménység szerint iskolánk azon az úton jár, hogy évről évre egyre inkább megvalósul minden oktatott közismereti tantárgyban a református, keresztyén többlet. Színvonalas oktatói-nevelői munkánkat ez nem teszi kisebbé, a szakmai elveket nem írja felül, sőt, ez megadhatja azt az értékprémiumot, mely a református iskolát a többi iskolától megkülönbözteti.

Gimnáziumunk református voltáról beszélve nem feledkezhetünk meg arról az egyszerű tényről, hogy az új évezredben a keresztyénség ökumenikus törekvéseinek, egyáltalán a közös értékek hordozásának és megjelenítésének fontos terepe lehet minden egyházi intézmény. Jelenleg iskolánkban – a gimnáziumi arányokat figyelve – fele-fele arányban vannak a református és a katolikus vallású tanulók. Református fenntartású intézményként egyházunk rendelkezéseinek és a közegyházi kívánalmaknak ebben a formában is meg kell tudnunk felelni. Iskolánk a lehetséges érintkezési pontokon, a

keresztyénség közös értékeit megjelenítő – magyarságunkat, emberi felelősségeinket érintő – feladatokban vállal szerepet a közoktatásban. Ebben az értelemben nyitott, ökumenikus szellemű intézményről beszélhetünk, és ez a jövőre nézve a mindig is református specialitásnak tartott progresszivitás dicséret jelzőjét biztosítja számunkra.

Iskolánk református keresztyén jellege, egyáltalán a református iskola jövője közös felelősség és rengeteg munka eredménye kell, hogy legyen. Ebben emberi gyarlóságaink gátolnak, de nem is ezekre építettünk és építünk, hanem a mi Urunkra. A Tőle kapott elhivatásunk és ennek az elhivatásnak mandátum jellege lehet az, ami megerősít szándékunkban.

Bizonyos, hogy évszázadokon keresztül volt, valljuk, hogy van, és még inkább reméljük, hogy lesz református iskola Sárospatakon. Isten adjon hozzá erőt, hiszen tudjuk: *„nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené”*.

Kovács József
vallástanár

„AZ IGAZSÁGOKAT ÖRÖKKÉ ISMÉTELNI KELL”

ORBÁN VIKTOR MINISZTERELNÖK KÖSZÖNTŐ BESZÉDE

A REFORMÁTUS ISKOLÁK ORSZÁGOS TANÉVNYITÓ ÜNNEPSÉGÉN SÁROSPATAKON,
2001. AUGUSZTUS 27-ÉN

**Főtiszteletű Püspök és Főgondnok Urak!
Tisztelt Igazgatók! Kedves református Diákok!
Ünneplő Gyülekezet!**

Angolhonban és Németföldön az a történet járja, hogy a II. világháborúban a szemben álló felek megállapodtak abban, hogy a német bombázók elkerülik Oxfordot és Cambridge-et, cserébe az angol légierő is megkíméli Heidelberget és Göttingent. Itt, Közép-Európában, más sorsuk van a szellemi műhelyeknek. Ezek a műhelyek – mint amilyen az Önöké is – gyakorta jelentettek szálkát az idegen hatalmak szemében. Itt – Önöknél –, amit a bomba

Orbán Viktor miniszterelnök beszél az országos református tanévnyitón 2001-ben

megkímélt, azt a megszállós és csendestársaik bezáratták. Igaz ez erre a 470 éves kollégiumra, amelyet szintén bezárattak, hiába szerepeltek az osztálynaplókban olyan nevek, mint Kazinczy Ferenc, Szemere Bertalan, vagy éppen Kossuth Lajos, hiába kerültek ki ezek közül a falak közül prédikátorok, költők, jurátusok és tanítók ezrei.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Diákok!

Nem mindegy, hogy milyen és melyik iskolába jár az ember. Szerencsés az a diák, aki ennek a mondatnak az igazságára már az iskolai éve alatt rájön. De a többség csak visszatekintve ismeri fel a gimnázium jelentőségét az ő saját életében. Sokan vagyunk ezzel így. De higgyék el, aki jó és nemes iskolába járt, az egy kicsit mindig diákja marad az elhagyott Alma Maternek. Patak, Pápa, Debrecen ilyen nemes és jó iskolái hazánknak.

Személyes tapasztalatom, amikor nyolcvan- kilencvenéves emberekkel találkozom, nemzetközi hírű tudósokkal is gyakorta, akkor az első mondatok között hallom a szájukból, bemutatkozásor: pataki vagy éppen pápai diák voltam. Pataki, pápai vagy debreceni diáknak lenni, de bővíthetjük a kört: református iskola diákjának lenni nem egyszerűen négy, hat vagy nyolc év tanulást jelent, hanem életformát, habitust és egy sajátos magyar világnézetet. Amit itt Önök a tudáson túl nevelésben, hitben, nemzeti öntudatban kapnak, életük végéig Önökkel marad, akkor is, ha ma még a jövő heti vagy a holnapi

vizsgák tűnnek fontosabbnak az Önök számára. Lehet, hogy lázadnak ez ellen, de ez így természetes. Lehet, hogy először megkérdőjelezik, de higgyék el, ez így van jól. Ha hiteles a református nevelés, amit az intézményekben kapnak, akkor – hiába a korai lázadás, az első reflexből történő elutasítás –, amit itt kapnak, előbb-utóbb második természetükké válik.

Diáknak lenni nem könnyű. Azok kedvéért, akik nem láttak még indiai filmet, egy jellemző képet szeretnék bemutatni. Ezekben a filmekben a hatalmas, „húskolosszus” elefántok egészen vékony, földbe leszúrt pálcához, vékony madzaggal vannak kikötve. Miért van ez így? Nos, amikor még kicsik az elefántok, nagy és vastag kötéllel, nagy és erős fához kötik őket, ahonnan szabadulni akarnak először. Aztán – belátván korlátaikat – már nem teszik, s aztán hiába nőnek meg, hiába nagy az erejük, hiába lennének már nagyobb teljesítményre képesek, a kis pálca és a vékony madzag is elegendő. Sokféle-képpen lehet értelmezni ezt a képet. Én most, kedves diákok, azt az olvasatot szeretném figyelmükbe ajánlani, hogy az ember ereje, alkotóképessége nem határtalan, de mindig szélesebb valamivel, mint azt az ember legelőször gondolná. S engedjék meg, tisztelt tanárnők és tanár urak, hogy Önöknek is átadjak egy gondolatot, hátha hasznát veszik az előttünk álló tanév során: A legtöbb ember akkor követi el a nagy hibát, amikor ugrás közben próbálja meg visszafogni a lovát.

Hölgyeim és Uraim! Nagyon jól emlékszem, amikor egyetemista diákként először találkoztam olyan diáktársakkal, akik egyházi gimnáziumban érettségiztek. A nyolcvanas években nem voltak sokan Magyarországon. De azok a kevesek kitüntetésnek, kiváltságnak érezték, hogy református vagy éppen bencés diákok lehettek a kommunista rendszer ellenére. Ma Önök már – hála Istennek – jóval többen vannak, egyre többen. Önökhöz készülve átnéztem a számokat, és örömmel nézegethettem. Arra utalnak, hogy csodával határos módon, ha nehezen is, de sikerült felvenni azt a fonalat, amelyet korábban, negyven évvel ezelőtt elszakítottak. Éppen azoknak a diákoknak köszönhetően, akik korábban debreceni, pápai vagy pataki diákok voltak. Bármilyen nehéz is volt a fonál felvétele és újrakötése, ma Önök sokkal többen vannak, mint húsz, tíz vagy akár négy esztendővel ezelőtt. S higgyék el, református diáknak lenni ma is kitüntetés.

Miben áll az Önök helyzetének kivételessége?

Ha jól megtanulják, tisztelt diákok, ha második természetükké válik, akkor fontos igazságokra jöhetnek rá diákeveik alatt. Ha jól megtanulják, amit itt hallanak, és az iskola szelleme az Önök második természetévé válik, akkor olyan igazságokat taníthatnak meg, amelyekre mindannyiunknak nagy szüksége lesz a jövőben, feltéve, ha valóban fölfelé akarunk építkezni.

A leghatásosabban ezeket az igazságokat az Önök iskoláinak jelmondatai fejezik ki az Önök számára is, de az ország nem református polgárainak is. „Istennek, hazának, tudománynak” – hirdeti a pápai iskola jelszava. A tudomány és a haza jövője attól függ, különösen ma, amikor embergyárak fenyegető képe bontakozik ki a szemünk előtt, hogy ez a három: Isten, haza és tudomány együtt marad-e az új évezredben. Amikor Kecskeméten jártam, azt olvastam: „Teher alatt nő a pálma”. Ezt tanítják ma is, amikor kordivatok és hamis jelszavak azt hirdetik: a terhek azért vannak, hogy megszabaduljunk tőlük. „Imádkozzál és dolgozzál!” Ezt tanulhatja az ember, ha Debrecen felé fordul, de talán a bencések is hasonlóra oktatták a gyermekeket. Imádkozzál és dolgozzál: ez az emberi alkotás és tudás határaitra figyelmeztet mindannyiunkat. Három fáklyám ég: hit, haza, emberiség – ez pedig itt, Patakon járja.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Magyarországnak múlhatatlan szüksége van olyan iskolákra, amelyek úgy gondolják, hogy ilyen mondatok, ilyen gondolatok, ilyen jelszavak szabják meg az ő arcélüket. Református diáknak lenni kitüntetés. Ha Önök, kedves barátaim, nem adják tovább azokat az igazságokat, melyeket az előbb idézett mondatok rejtenek, akkor szegényebb lesz Magyarország, múlhatatlanul hiányozni fog belőle valami. Kérem, ne felejtsek el: *Az igazságokat örökké ismételni kell, mert a hazugságokat is örökké ismétlik!*

OKTATÓ-NEVELŐ MUNKA

A VALLÁS- ÉS ÉNEKTANÁRI MUNKAKÖZÖSSÉG

„A seregek Urát tartsátok szentnek, őt féljétek, tőle rettegjétek, akkor ő is megszentel!”

Ézs 8,14

Munkaközösségünk munkájának prioritásai a folyamatosan változó oktatási rendszerben állandóak. Hitre nevelni, református keresztyén identitást formálni, egyházi műveltséghez juttatni a ránk bízott tanulókat. Ennek a hármass feladatnak szeretnénk megfelelni a munkaközösség tagjai: Török Béla és Kovács József főállású vallás tanár, Gulyás Orsolya magyar-ének szakos, Kovács Józsefné Ágota, Szabó Mária, Török István óraadók.

Az ehhez szükséges munkánkat az alábbi felosztás alapján lehet jól körvonalazni.

Először a szoros értelemben vett oktató-nevelő munkáról kell említést tenni. Heti két tanórában, órarendi védettséget élvezve, az országos református kerettantervhez igazodva végezzük az ifjúság oktatását. Az osztályok felekezeti megosztásban vesznek részt a vallásórákon. A kilencedik és a tizedik évfolyamon bibliaismereti, tizenegyedikben egyháztörténeti, a tizenkettedik, azaz a végzős évfolyamon hitvallástani, illetve etikai tananyagok kerülnek sorra. A tananyagot a Református Pedagógiai Intézet által kiadott tankönyvek, illetve a Szentírás és Református énekeskönyvünk segítségével oktatjuk. Ebben az évben dolgozzuk ki a 2006 szeptemberében bevezetendő egyháziének-órák helyi tantervét és tanmeneteit. Ez utóbbi munka elvégzése munkaközösségünk énekszakos tagjának feladata. Énekszakos kollégánk ének-órákon nemcsak a tanterv szerinti ének- és zeneanyagot, hanem az egyházi, különösen a református ének-zene kincsét is igyekszik átadni. Ezek az órák tankönyv Református énekeskönyvünk.

Szintén aktuális feladat a hit- és erkölcs tan tantárgyból érettségizők felkészítése, mind a közép-, mind az emelt szintű érettségire. A tantermi órákon elsajátított ismereteket kiegészítik, és gyakorlati ismeretekkel gazdagítják egyrészt a rendszeres bibliaórák, másrészt a gyülekezeti, intézménybeli ki- szállások, melyre a tanulók erre vállalkozó csoportjai jelentkezhetnek.

Nevelőmunkánk sajátos területe: istentiszteleti alkalmaink, amelyek szervezése és lebonyolítása – lévén a vallás tanár egyben intézményi lelkész is – szintén a munkaközösség feladata. A tanítási hét első napjának reggelét kollégiumi istentisztelettel kezdjük, ezen mindenki a saját felekezetéhez

Gyülekezeti kiszálláson a 10. E Göncön, 2004

tartozó templomban vesz részt. A hét utolsó tanítási napját megelőző estén hétzáró áhítatot tartunk minden diák részvételével. A tanítási napokon 7.55-től ötperces, ún. rádiós áhítat hangzik el, ezeken legtöbbször a vallásstanárok, de öröndetesen növekvő számban a más szakos kollégák is szolgálnak. Az istentiszteleti alkalmak rendjébe tartozik a csendesnap i úrvacsorás istentisztelet (a karácsonyt és a húsvétot megelőző hétvége egy napján) a helyi gyülekezet templomában. Reménység szerint a bevezetendő áldozó-

csütörtöki úrvacsorás istentisztelettel mindhárom üdvtörténeti ünnepünket gimnáziumi szinten ilyen istentisztelet keretében ünnepelhetjük. Az iskolai istentiszteleteken diákjaink rendszeresen szolgálnak (igeolvasás, imádság, ének, zene), külön is megemlítenő gimnáziumunk kórusa és az újonnan alakult Diákpresbitérium, illetve Kántorkollégium.

Harmadik tevékenységi formaként az iskolai és iskolán kívüli rendezvények szervezése és lebonyolítása kíván említést. Vannak lelkiigazgatói órák az iskolában, és a vallásstanárok e célból is rendszeresen látogatják az internátusokat. A csendesnap i programok szervezése is javarészt a munkaközösség feladata. Vallásstanárok szervezik – egyre inkább más kollégák bevonásával – az intézményen kívüli programokat (kiszállások, kirándulások), és részt vesznek az iskolai megemlékezések szervezésében, lebonyolításában is.

A vallásstanárok koordinálják a Diákönkormányzattal együtt dolgozó Diákpresbitérium munkáját és a gimnáziumi ünnepségeken, istentiszteleteken szolgáló, gimnazistáinkból álló Kántorkollégium munkáját is. Vallás tanári „gyönyörű teher” a gyülekezetekkel való kapcsolattartás, munkaközösségünk tagjai rendszeresen szolgálnak református templomaink szószékein határainkon belül és azon túl is.

Kovács József
munkaközösség-vezető

A REFORMÁTUS INTERNÁTUS VÁLTOZÓ VILÁGUNKBAN

Az elmúlt évek alatt a Sárospataki Református Gimnázium internátusai létszámban változtak. Az internátusban élő lányok létszámának csökkenésével két éve három lánykollégium működik: az Erdélyi János, a Rákóczi György és a Lorántffy Zsuzsanna Internátus. A Csécsi és a Kazinczy internátus jelenleg nem népesült be. A fiúk a Kossuth Internátusban laknak. Az életkor mindkét nem esetében a hatosztályos képzéssel 12 és 19 életév közé esik.

Az Erdélyi János Internátusban Baumgartner Jánosné, Horkay Anna, Vozdvizenszkaja Irina;
a Kossuth Lajos Internátusban: Berencsy István, Sinkó István, Szabó Árpád, Takáts Gyula, Varjas Csaba, Zöld Zsolt;

a Lorántffy Zsuzsanna Internátusban Csikó Szilvia, Örsi Anikó, Szatmári Emília;

a Rákóczi Internátusban Szabó Ildikó, Szajkó Józsefné foglalkozik a tanulókkal.

Valamennyi internátusban azonos házirend van érvényben, melynek legfontosabb gondolata a Máté evangéliuma 7, 12: *„Amint tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek is cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük.”*

A minimum követelmény mellett szeretettel törekszünk arra a magasabb erkölcsi és etikai célra, amely Lukács evangéliuma 22 részében a 26. versben van megírva: *„hanem a ki legnagyobb köztetek, olyan legyen, mint a ki legkisebb; és a ki fő, mint a ki szolgá!”*

A keresztyén elvekre épülő internátus, melynek feladata az evangéliumi szellemiségben a tanulás és a személyiségfejlődés biztosítása, nehéz kérdésekre keres választ. Más a társadalom és a szülők elvárása, mint akár 10 évvel ezelőtt volt. Nagy kérdés, hogy a változó világban a változó igényekhez mennyire kell idomulnia ősi iskolánknak. Nemcsak az elvárások változtak, de nagy változást hozott a kommunikáció robbanásszerű átalakulása (a mobiltelefonok) az információcserében a szülői házzal, a hétvégi hazautazás is.

Az internátusunk beiskolázási területe is változott. Főként környékünkéről: Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből, Szabolcsból, Hajdú és Heves megyéből érkeznek tanulóink. A beszélgetések alkalmával derül ki, hogy az iskola választásában döntő szerepe van:

- a hírnévnek és eredményességnek,
- annak, hogy a szülők vagy valamelyik családtag itt tanult,
- annak, hogy egyházi iskola.

Nehézséget jelentenek a következők:

- mennyire fogadja el a család és a környezete az internátusi nevelés elvét (vallásos családok, a divat, a csonka családok, megoldások keresése a családi elfoglaltságokra);
- közlekedési lehetőségek változása;
- betegellátás problémái (pl. fogorvosi ellátás csak az állandó lakhelyen stb.);
- anyagi háttér (lényeges különbözőségek, mire van pénze a diáknak, és hogyan használja azt);
- szórakozási lehetőségek;
- a helybeli diákok nagyobb szabadsága;
- egyes szülők együttműködési készségének hiánya;
- káros szenvedélyek;
- büntetés, jutalmazás kérdései;
- a környezet tisztaságának, igényességének biztosítása, önálló díszítés problémái.

Az internátusban élők napirendjét az együttélés szabályait figyelembe véve alakítjuk ki. A tanulmányi munka segítése, a pihenés biztosítása a legnagyobb nehézségek közé tartozik. A napi egyenletes tanuláshoz sokszor akadálya a dolgozatcentrikusság, a számtalan önképzés, melyet a pontszámok megszerzése miatt vállalnak – sokszor erejükön felül – a diákok.

Az internátusban tartózkodás lehetőség a barátságokra, a közösség adta élmények kihasználására. A pecurok fogadása, a velük való személyes törődés minden internátusban dolgozó nevelőtánár kötelessége, és feladat a diákok számára is. Szeretnénk, ha a pecurok fogadása és támogatása lenne a jó hagyomány, és a torzult, rossz beidegződést felváltaná az a szellemiség, melyet a Lukács evangéliuma megnevezett részéből idéztem már.

A számítógépterem avatóján a Kossuthban, 2002-ben – átadta Stumpf István kancelláriaminiszter

A tanulók felelős, érett személyiséggé válásához őszinte, nyílt emberi kapcsolatokra van szükség, mely elengedhetetlen része a közösségnek. Ez egymás iránti tiszteletet kíván diáktól és felnőttől egyaránt. Fontosnak tartjuk az emberi méltóság, a személyesség megőrzését, és ennek biztosítása minden internátusban követelmény.

A pecurok fogadása, az adventi készülődés, az internátusi közösség karácsony előtti gertyafényes vacsorája, az évek óta meghirdetett szeretetvásár, ahol a tanulók mások elhordozását, a szolgálat örömét is megélhetik, a ballagók hagyomány szerinti búcsúztatása mindig ajándék

az alkalmakon résztvevőknek. Különbféle programok szerveződnek az internátusokban, illetve az ott élőknek. Hagyomány már évek óta, hogy a Rákóczi Internátusból közös színházi látogatásokat szerveznek, a Kossuth Internátusban működött filmklub, foci. Közös főzések öröme és lehetősége is adott több internátusban.

Törekszünk arra, hogy az internátusokban lelki alkalmakat is biztosítsunk a tanulóknak. Lehetőség van kiscsoportos beszélgetésekre, közös imádkozásokra, személyes beszélgetésekre is.

Az internátusi élet szépsége, varázsa és nehézsége a mindennapok felelős cselekedeteiben, a személyiségek alakulásában mérhető, vagy egy-egy élethelyzetben, minták követésében jelentkezhet.

*„Ti vagytok az íj, melyről gyermekeitek
eleven nyilként röppennek el.
Az íjász látja a célt a végtelenség útján,
és ő feszít meg benneteket minden erejével,
hogy nyilai sebesen messzire szálljanak.
Legyen az íjász kezének hajlítása a ti örömetek forrása.
Mert Ő egyként szereti a repülő nyilat,
És az íjat, mely mozdulatlan.”
(Kahlil Gibran)*

Örsi Anikó
munkaközösség-vezető

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM GIMNÁZIUMA ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁNAK ÉLETÉRŐL

Az Egyházkerületi Iskolaügyi Bizottság javaslatára az Iskolakerületi Tanácsülés 2004. január 30-ai ülésén úgy határozott, hogy 2004. szeptember 1-jétől Sárospatakon általános iskolát indít – egy első osztállyal, felmenő rendszerben – a gimnázium tagintézményeként. Ezután megkezdődtek a szervezési munkák. A 2004–2005-ös tanévet a gimnázium Kazinczy úti internátusának termeiben kezdtük 22 tanulóval. 2005. augusztus végére elkészült az általános iskola új épülete a Tompa úton, a Kossuth Internátus egy részének átépítésével és kibővítésével. Az iskola 8 tanteremből, 2 szakteremből és kiszolgáló helyiségekből áll.

A 2005–2006-os tanévben 2 osztályunk van. Az első osztály létszáma 26 fő, a második osztályé 22 fő. A tantestület öt tanítóból és egy hitoktatóból áll, a technikai személyzet 2 fő.

Tagintézmény-vezető: Timáriné Király Sarolta

Tanítók: Mózesné Nagy Mária, Varga Lukácsné

Napközis nevelők: Lipiczkiné Dul Emese, Seres Mónika

Hitoktató: Kovácsné Hegedűs Ágota

Portás, takarító: Bodolóczky János, Pásztor Imréné

Tanulóink nemcsak sárospatakiak, környékbeli településekről: Bodrogolasziból, Hercegkútról, Kenézről, Tiszakarádrol, Sátoraljaújhegyről is járnak. Református, római és görög katolikus vallású gyermekek vannak iskolánkban. Biztosítjuk mindenki számára a felekezetük szerinti vallásoktatást.

Fő feladatunknak tartjuk a színvonalas oktatást. Olyan keresztyén embereket szeretnénk nevelni, tanítani, akik szorgalmas munkával és hittel eredményesen zárják iskolaéveiket. A kötelező tanórákon kívül lehetőséget adunk a művészeti iskolák által felkínált szakokon való részvétellel (tánc és dráma, szolfézs és hangszer). Szakköri foglalkozáson angol nyelvet tanulnak.

Az éves munkaterv összeállításakor figyelembe vettük a jeles napokat, az állami és egyházi ünnepeket, kötelességünknek tartjuk, hogy ezeket tanulóinkkal megismertessük.

Összejöveteleinkre meghívjuk a szülőket is. Ilyen alkalmaink pl. a szüreti multság, a karácsony, a Balázs-járás, a farsang és az anyák napja. Jó a kapcsolatunk a sárospataki református gyülekezettel, a szociális otthonnal és az óvodákkal. Többször gazdagítjuk életüket műsorokkal.

Örömmel vesszük, hogy a gimnázium tanári kara és tanulóifjúsága szeretettel veszi körül kicsinyeinket. Mikuláskor a gimnáziumi testvérosztályunk verssel, dallal köszönti osztá-

A kórus az általános iskola átadóünnepségén énekel, 2005

lyainkat. A karácsonyi ünnepséget a teológia hallgatóival együtt tartottuk meg. Így érezzük, hogy a Kollégium nagy családjába tartozunk mi is, a legkisebbek.

Nagy gondot fordítunk a tehetséggondozásra. Minden versenyfelhívást és -kiírást figyelemmel kísé-
rünk. Részt vettünk szavaló-, mesemondó, matematika-, rajz-, futó- és úszóversenyen. Ezeken jó
eredményeket értünk el.

A tehetséggondozás mellett figyelünk azokra a tanítványainkra is, akik segítségre szorulnak. Olva-
sás, írás, matematika tárgyakból felzárkóztató foglalkozást tartunk.

Az elkövetkező hónapokban, években azon leszünk, hogy az általános iskola modern és szép épülete
benépesüljön tanulókkal. Isten áldja meg további munkánkat és szolgálatainkat!

Timáriné Király Sarolta
tagintézmény-vezető

MAGYARTANÍTÁS

A magyar nyelv és irodalom tanítása összetett feladat. Napjainkban egyre hangsúlyosabb az a társa-
dalmi elvárás, hogy a középfokú végzettséggel rendelkezők a mindennapi élet számtalan területén
hely tudjanak állni, alkalmazható ismeretekkel felvértezve otthonosan mozogjanak a kommunikációs
folyamatokban, a szövegek világában, tudjanak tájékozódni, megérteni, tanulni és vitatkozni, állást
foglalni, azaz a legteljesebb mértékben tudják és használják anyanyelvünket. Az idegen nyelvek elsajá-
tításához szintén jó anyanyelvi alapok szükségesek.

Feladatunk az irodalmi művek világának megismertetése kapcsán a személyiségalkítás, élethelyze-
tek, erkölcsi kérdések, magatartások értelmezése segítségével.

Erősíteniünk kell a tanulók nemzeti identitástudatát költőink, íróink műveinek tanúságtételével is.
A patakiság is kötelez. Minden pataki diáknak ismernie kell híres diákelődeit, az iskola történetét, ha-
gyományait. Bizakodással gondolunk arra, hogy igeolvasó, imádkozó, prédikációkon (is) csiszolódott
értelmű diákjainknak a magyartanulás is hasznukra válik. „A hit tehát hallásból van” Róm 10,17.

A magyartanári munkaközösség évek óta közel állandó létszámmal tevékenykedik. Örvedetes,
hogy a törzsgárda mellé fokozatosan beléptek fiatal kollégák: második éve tanít iskolánkban Baji
Krisztián, az idén kezdte pályáját Demkó Ferenc öregdiákunk. Jelenleg gyesen van Csákiné Györi
Beáta, 2005-ben távozott tőlünk dr. Lénárt Attila. Az összlétszám kedvező, a túlterheléstől megszaba-
dultunk, a feladatok arányosan oszlanak el.

Teljes óraszámban csak magyart tanít Baji Krisztián, Sinkóné és Ureczky Andrásné. Kosztikné
Sáfár Katalin több osztályban másik szakját, a történelmet, Demkó Ferenc és Perényiné Vaszyly Tün-
de az angolt tanítja. Egy-egy osztály magyartanára Gulyás Orsolya (ének) és Kálmán Zsuzsanna
(francia).

A folyamatos önképzést kiegészítendő, akkreditált továbbképzéseken is részt vettek a munkakö-
zösség tagjai. Emelt szintű érettségi vizsgáztatásra jogosító tanúsítványa van Ureczky Andrásnénak,
Sinkóné Tóth Zsuzsannának, Kosztikné Sáfár Katalinnak és Gulyás Orsolyának. Az anyanyelvtanítás
korszerű módszertanával ismerkedett Gulyás Orsolya. és Sinkóné. Az Anyanyelvi kommunikáció a
nyelvi előkészítő osztályokban című továbbképzésen Sinkóné Tóth Zsuzsanna vett rész.

A tanulók túlterhelése miatt szükséges tananyagcsökkentést egyszerre kell megvalósítani a helyi tantervi követelmények szerint kiemelt feladatok elvégzésével és a kétszintű érettségi szellemében a kompetenciaközpontú oktatás új feladatainak bevezetésével. A változó óraszámok miatt élünk a tananyag átcsoportosításának lehetőségével.

2006-ban az ötödik osztályunk végez a hatosztályos képzési rendszerben. Folyamatosan azon munkálkodunk, hogy az

életkori sajátosságoknak megfelelő tanórai keretek között és módszerekkel, körültekintően kiválasztott taneszközökkel hatékonyan dolgozzunk. Több éve használjuk Berényi Eszter irodalomkönyvét és a hozzá tartozó szöveggyűjteményt. Nyelvtanból az Antalné–Raátz Judit-féle Anyanyelv és kommunikáció köteteit használjuk a 7–8. évfolyamon is. Ebben az évben a csoportbontás lehetőségével nagy segítséget kapott a nagy létszámú 7. osztályban tanító két kolléga, Perényiné Vaszily Tünde és Baji Krisztián.

A próbaéven túljutva dolgozunk a második nyelvi előkészítő osztállyal. Heti 3 óra jut az anyanyelvi kommunikáció nevű tárgyra (benne kommunikációs gyakorlatok, beszédtechnika, memoriterek, tanulásmódszertan, magyarságismeret).

A 9–12. évfolyamon a Mohácsy Károly-féle irodalomtankönyveket használjuk alapként. Több 9–10. osztályban szövegértési, szövegfeldolgozási nehézséggel küzdenek tanulóink, ezért elengedhetetlen a lényegkiemelést segítő óravázlat, s főként a tanári magyarázat. Ezt egészítik ki az egyéni tanulói munkát segítő feladatlapok. A fakultációs csoportok sok segédanyagot kapnak fénymásolat formájában

A jegyzetelési technika kialakítását segíthetné az írásvetítővel kivetített vázlat, s fokozatos fejlesztés eredményeként a projektor is. Eszközfejlesztéskor már egyre inkább figyelembe lehet venni ezeket a technikai igényeket. Folyamatosan bővül a verses CD-k, videofilmek gyűjteménye az irodalom határterületei és a mozgókép és médiaismeret témákhoz.

Nyelvtanból jól bevált az Antalné–Raátz Judit-féle tankönyvcsalád, hiszen bőséges a munkafüzet feladatkinálata. A kiegészítő segédkönyveket minden évfolyamon használjuk, jók a szövegértési feladatok.

Nagy segítséget kapunk a könyvtár munkatársaitól. Az új érettségifeladat-gyűjteményeket, a legfrissebb szakkönyveket igyekeznek szinte napra készen rendelkezésünkre bocsátani. Segítenek internetes anyaggyűjtéssel, könyvtári órák tartásával. Bodnár László technikusnak köszönhetjük a sok videokamerás felvételt, eszközeink karbantartását. Rendezvényeink ezáltal újraélhetőek, a tévé értékes irodalmi műsorait beépíthetjük a tanítási órákba.

Méltatlanul kevésnek tarthatjuk mi is szaktárgyaink órakeretét. Heti óraszámunk 3 (9. számítástechnikai osztályban, 4 (a 11–12. évfolyamon), 5 (a tánc és drámával a 9. évfolyam legtöbb osztályában, kivétel a számítástechnikát tanulók). Mindössze egy-egy nyelvtanóra van a 10–12-ben, a gyakorlásra, elmélyítésre alig jut idő, a hiányosságok végigkísérik a tanulókat.

Diákszínjátósok Grease-előadása, 2005

A 9–10. évfolyamon a felzárkóztatás jelentős teher. A kisebb létszámú osztályokban ez megvalósítható, de sajnos magyarból nincs csoportbontás, ezért az írásbeli feladatok nagy száma és minőségének romlása miatt sokkal több feladata van a tanárnak.

Örömmre szolgál, hogy tanulóink nagy számban választják a 11–12. évfolyamon a 2-2 órás fakultációs lehetőséget, ez az utóbbi két évben az emelt szintű érettségire felkészülés lehetősége is számukra.

A képességfejlesztési feladatnak versenyek szervezésével is igyekszünk megfelelni. Ezek nagy része válogató, felkészítő a megyei, országos fordulókra. Minden évben részt vesznek tanulóink a helyesírás, a Szép magyar beszéd, a szavaló-, az Édes anyanyelvünk, az Arany János irodalmi, a Bessenyei szépirodalom-olvasási versenyen valamint az OKTV-n. Ebben az évben szónokversenyt is szerveztünk

A „próbaévben” alig választották az emelt szintű magyar érettségét diákjaink. Ennek okait nincs mód e helyen részletezni. Mindössze egyéves tapasztalat birtokában ugyan, de a vizsgaelemzéseket is ismerve bátran ajánlhatjuk a következő évfolyamoknak, hiszen a követelmények világosak, s van heti kétórás felkészítési lehetőség is.

A munkaközösség sok feladatot kap és végez az iskola életében: ünnepek, megemlékezések szervezése, szónokok, versmondók felkészítése, műsorok összeállítása. Rendszerint együttműködünk a történelmi és a vallás tanári munkaközösség tagjaival. A tanév naptárában rendre következő hagyományos alkalmakon túl a kiemelkedőkre térek ki. Dr. Lénárt Attila vezetésével működött az iskolai diákszínpad. Évente egy-egy nagy sikerű bemutatóval ajándékozták meg a közönséget, ezek: V. Hugo–Schörberg–Boubil–Miklós Tibor: Nyomorultak (2002), Schwatz–Tebelak: Goodspell (2003), Dész László–Gesztli Péter–Békés Pál: A dzsungel könyve (2004), Jim Jacobs–Waren Casey: Grease (2005). József Attila születésének 100. évfordulója tiszteletére 2005-ben a költészet napján 12 órás versünnepet rendeztünk, több mint háromszáz magyar vers hangzott el. A 9. H tanulói a 2004–2005. tanévben a tánc és drámaórákon készültek fel Balassi Bálint Szép magyar komédia című pásztorjátékának előadására. 2005 novemberében Cs. Szabó László születésének 100. évfordulóján a 10. E tanulói rendhagyó irodalomórán ismerkedtek a jeles irodalommal, s az emlékműsort is ők adták. Az idei, 475. tanévben minden osztály megemlékezik egy híres irodalmár vagy nyelvész öregdiákról.

Sinkóné Tóth Zsuzsanna
munkaközösség-vezető

A TÖRTÉNELEM ÉS FÖLDRAJZ MUNKAKÖZÖSSÉG MUNKÁJÁRÓL

Iskolánkban a történelem és a földrajz tantárgyakat tanító tanárok egy munkaközösséget alkotnak.

A 2005–2006. tanévben történelmet tanítanak:

Barta Zoltán, György Kosztikné Sáfár Katalin, Molnár János, Páldi Ildikó, Szabó Miklós, Szatmári Emília, Vinnainé Lakatos Éva, Zöld Zsolt.

A földrajz tantárgyat tanító tanárok:

Bodnár Anett, Lois Craven, Krassay Zita (a 2005–2006-os tanévben Japánban tartózkodik), Molnár János, Molnárné Klemm Ildikó, Páldi Ildikó.

A történelem tantárgyról

Iskolánkban a nemzeti érzésnek, a hazafiságnak – éppen városunk, iskolánk történelmi múltja miatt – mindig nagy hagyománya volt. Észrevehető ez a történelem tantárgy tanításában is. Úgy gondolom, a *genius loci* egyaránt hatással van tanárra, diákra. A világot nyitott szemmel figyelő tanulók szívesen foglalkoznak a régi idők történéseivel, örömmel tölti el őket, ha felismerik az egyes események közötti összefüggéseket, ugyanakkor érdeklődéssel fordulnak korunk problémái felé is. A nemzeti múlt ismerete ma minden magát műveltnek tartó ember számára elengedhetetlen.

Mindezek következtében a történelem tantárgynak kiemelt helye van a gimnáziumi oktatásban. Ez a tantárgy a diákok által talán legtöbbet tanult, ugyanakkor az egyik legnépszerűbb tantárgy is, amelyet a továbbtanulások száma is igazol.

A megváltozott tantervi követelményeknek megfelelően 2001-től – központi kerettantervre építve – helyi tanterv alapján tanítjuk a történelem tárgyat. Ehhez új tankönyvek használata vált szükségessé, melyek jobban igazodnak a 2005-ben bevezetett kétszintű érettségéhez. A tankönyvek sok szemelvényt, grafikont s egyéb szemléltető anyagot tartalmaznak.

Az új kerettanterv lehetővé tette, hogy egyházi iskolához méltóan többet foglalkozhassunk a reformáció, a vallás kérdéseivel, ugyanakkor nem hagyjuk figyelmen kívül lakóhelyünk, Sárospatak és a Kollégium történetét sem. A helytörténet mint szabadon választott téma része a szóbeli érettséginek.

Az iskola pedagógiai programja szerint a 11–12. osztályban a tanulók érettségi előkészítőkön készülhetnek fel az emelt szintű érettségire. A magas tanulói létszámú előkészítő csoportok is igazolják, hogy a történelem – nehézsége ellenére is – sikeres és népszerű tantárgy iskolánkban.

Tavaly vizsgázott az új típusú érettségi. Az első alkalommal – valószínűleg a szokatlansága miatt – még viszonylag kevesen próbálkoztak az emelt szintű vizsgával. Szerencsére, a merészek nyertek is: 2005-ben mindegyikük felsőoktatási intézményben folytathatta tanulmányait. A tavalyi tapasztalatokból okulva 2006-ban sokkal nagyobb számban tesznek majd emelt szintű érettségi vizsgát a diákok.

A történelemtanításban újdonságnak számít a társadalomismereti modul bevezetése a 10–12. osztályban. Ugyan még kevés tapasztalatunk van, de úgy tűnik, a tanárok munkája megéri a fáradságot, mert a tanulók szívesen foglalkoznak napjaink szociológiai, erkölcsi, jogi, gazdasági, politikai kérdéseivel.

Iskolánkban a tantárgy oktatásának tárgyi feltételei megfelelőek. A történelemoktatás rendelkezésére állnak a modern audiovizuális szemléltető eszközök (tv, videó, DVD-lejátszó, történelmi témájú számítógépes anyagok). Az iskolai könyvtárban történelmi szakkönyvek és szakfolyóiratok (Rubicon, História stb.) segítik a tanárok és diákok ismereteinek elmélyítését. A könyvtárvezető a kétszintű érettségéhez szükséges feladatgyűjteményeket is beszerezte.

Az iskolai főrajzi és történelmi szertárat szertáros tanulók bevonásával Molnárné Klemm Ildikó vezeti nagy gondossággal, hozzáértéssel, körültekintéssel. Térképállományunk az eszközfejlesztés keretében az elmúlt években megújult, s szinte évente kapunk lehetőséget az elhasználadott térképek lecserélésére és az újonnan megjelenők beszerzésére. A munkaközösség minden tagja tudja használni a számítógépet, s alkalmazza is a tanításban.

A munkaközösségünk évi feladatai közé tartozik, hogy számon tartsuk jeles történelmi napjainkat, s megemlékezzük nemzeti ünnepeinkről. Az aradi vértanúk napján, október 6-án nem felejtkezünk el az október 25-én kivégzett 14. tábornokról, Kazinczy Lajosról sem. Egykori pataki diákként megérdemli, hogy szobrát megkoszorúzza adózzunk emlékének. Rádiós megemlékezést tartunk a kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapján, valamint június 4-én, a trianoni béke aláírásának napján. Március 15-én mindig tisztelgünk Pálkövy Antal és a vörös sipkások emléke (domborműve) előtt is. Büszkék

Trianon-emléktúra a magyar kálvárián, 2005-ben

vagyunk, hogy az egykori pataki diákok hazaszeretetből példát mutattak nekünk, utódoknak.

Minden évben szinte elárasztanak bennünket a versenyekről szóló felhívások. Sajnos, a felkészülés, az előkészület és előkészítés is sok energiát emészt fel, s manapság a diáknak, tanárnak igen kevés ideje van.

Nagyobb évforduló alkalmából pályázatot szoktunk meghirdetni, legutóbb ilyen volt a Kossuth-évforduló, s az éven az iskola évfordulóját ugyancsak pályamunkával kívánjuk emlékeztetesebbé tenni.

Az iskolavezetés biztosítja a továbbképzés lehetőségét. Így, kevés kivételtől eltekintve, mindenki elvégezte a kétszintű érettségire felkészítő kurzust. Emellett a kollégák öntevékenyen képzik magukat, tájékozódnak a legújabb történelemtudományi kutatásokról.

A munkaközösség történészek, politikusok, kiemelkedő személyiségek előadásával igyekszik közelebb hozni a történelmi ismereteket a tanulói fűsághoz. Az elmúlt években többek között Pelyach István, R. Várkonyi Ágnes, Pongrácz Gergely, Haas György voltak a vendégeink.

Vinnainé Lakatos Éva
munkaközösség-vezető

A földrajz tantárgyról

A földrajz nem tartozik a gimnáziumi oktatás fő tantárgyai közé, mert nem kötelező érettségizni belőle, csak választható érettségi tantárgy, ennek ellenére nagyon fontos, hisz ennek keretein belül ismerkedhetnek meg a diákok bolygónk, a Föld természeti kincseivel, azok kialakulásával, területi elhelyezkedésével, illetve a társadalomban, a gazdaságban zajló alapvető folyamatokkal, azok általános jellemzőivel. Mindezt a hatalmas ismeretanyagot hatosztályos gimnáziumi képzés esetén a 7–10., négyosztályos gimnáziumi képzés esetén a 9–10. évfolyamon heti 2 órában kell elsajátítaniuk tanulóinknak. A nem túl magas heti óraszám miatt a tantervi követelmények teljesítése nagyon feszített tempót igényel, de nem tehetjük meg, hogy egyes anyagrészeket kihagyunk, mert minden évben végzős diákjaink kb. 10–15%-a a földrajzot választja ötödik érettségi tantárgynak.

Az érettségire való felkészülést megnehezíti ugyan, hogy az utolsó két évben a diákok már nem tanulják a tárgyat, de ennek ellensúlyozására iskolánk minden évben indít az érettségizők számára középszintű érettségi előkészítőt. Ezt eddig Molnár János kolléga vezette. Erre azért is nagy szükség van, mert a kétszintű érettségi bevezetésével jelentősen megváltozott a földrajz érettségi vizsga, hisz eddig csak szóbeli feleletből állt, most pedig már írásbeli és szóbeli része is van. Az írásbeli vizsgán nem elegendő a tankönyvből megtanult tananyag visszaadása, hanem az elsajátított ismeretek értő alkalmazására, gyakorlati felhasználására, illetve térképolvasási feladatok megoldására is szükség van.

A két tannyelvű tanítási osztályokban Lois Craven oktatja nagy hozzáértéssel, igen lelkiismeretesen a földrajz tantárgyat. Nagyon sok tanuló köszönheti az ő kitarásának, Patakhhoz való ragaszkodásának, hogy felsőfokú nyelvvizsga-bizonyítvánnyal távozhata el a gimnáziumból. Sajnos, az éven betegsége miatt távol van, de reméljük, hamarosan ismét folytathatja a tanítást.

A sokféle feladat teljesítéséhez a személyi és tárgyi feltételek adottak. Iskolánk nagyon sok térképpel rendelkezik, melyek állománya folyamatosan gyarapszik. Rendelkezésre állnak a természetben zajló folyama-

tokat bemutató videokazetták; az iskolai könyvtárban számos földrajzi témájú könyvet találhatnak diákjaink; minden földrajz szakos kolléga számára biztosítja az iskola a legújabb, a kétszintű érettségire felkészítő feladatgyűjteményeket, stb. Reméljük, ezek használatával, illetve a tantárgy iránti elkötelezettségünkkel sikerül felkelteni diákjainkban is a földrajz iránti érdeklődést és szeretetet, s ezzel is hozzájárulunk ahhoz, hogy nyitott, a környező világ iránt érdeklődő, annak összefüggéseit is érteni kívánó felnőttekké váljanak.

Molnárné Klemm Ildikó

75 ÉVES AZ ANGOL NYELV TANÍTÁSA (1931–2006)

Trianonban 1920. június 4-én Magyarországot megfosztották területének kétharmadától, s hasonló veszteséget szenvedett a Sárospataki Református Kollégium is, amely elveszítette beiskolázási területének nagyobb részét, a Felvidéket. 11 évre volt szükség ahhoz, hogy az iskola felébredjen tetszhalott állapotából egy rendkívüli tehetségű magyar politikus gondolatának köszönhetően: gróf Klebelsberg Kuno, a Bethlen-kormány vallás és közoktatási minisztere 1928. évi pataki látogatása során javasolta, hogy a Református Főiskolán (ahogy akkor a Kollégiumot nevezték) angol gimnáziumi tagozat kezdje meg működését, és az itt folyó munka hatékonyabbá tételére angol internátus épüljön. Javaslata megértésre talált, és alapos előkészítő munka után, ma szinte hihetetlen gyorsasággal, a gimnáziumra második emeletet húztak, és 1931-re elkészült a kor legmodernebb internátusa, az Angol Internátus (ma Kossuth Internátus).

Az angol gimnázium első tanára Szabó Gyula lett, aki most lenne 100 éves. Egyetemi tanulmányait Budapesten és Aberdeenben végezte. Az angol nyelv oktatása 1931 szeptemberében az első és az ötödik osztályban megkezdődött. Az angol tagozat tanulói minden nap két angolórán vettek részt: délelőtt a rendes tanítási órán, amelyet magyar angoltanár vezetett, délután pedig az angol gyakorló órán, amelyet Angliából érkezett tanár látott el. Az angol magániskolákhoz hasonlóan délután sportoltak a diákok az Angol Internátus testnevelő tanára vezetésével. Az Angol Internátusban lehetőség volt az angol rádió (BBC) adásait hallgatni, angol újságokat és folyóiratokat, angol nyelvű könyveket olvasni, zenét tanulni, barkácsolni stb. A felsőbb osztályokban a világtörténelmet, a filozófiát is angol nyelven tanulták. A társalgási órákon és szabadidejükben az angol anyanyelvű tanárok színdarabokat tanítottak meg a növendékeknek, amelyeket a Mudrány-teremben mutattak be (Shakespeare Macbeth című drámáját 1938-ban, Madách Az ember tragédiája című művét angol nyelven 1939-ben, Shakespeare III. Richardját 1940-ben, Shakespeare Julius Caesarját 1947-ben, ez utóbbit Budapesten a Madách Színházban is előadták). Negyedévenként saját angol nyelvű újságot adtak ki College News címmel.

Az 1939-től kiadott magyar-angol nyelvű érettségi vizsgabizonyítványt minden további nélkül elfogadták a híres angol és skót egyetemek (Oxford, Cambridge, Manchester, Liverpool, Leeds, Sheffield, Birmingham és Aberdeen, Edinburgh, Glasgow, valamint St. Andrews).

És jött a második világháború: 1943-ban az angol anyanyelvű tanároknak el kellett hagyniuk Sárospatakot, megszűnt az angol nyelvű könyvek külföldről történő beszerzésének lehetősége is. Megszűnt a nyolcéves gimnáziumi képzés. A nehézségek oda vezettek, hogy az angol ágazat az 1949–50. tanévtől fokozatosan elsorvadt.

A gimnáziumot 1952. augusztus 1-jén államosították, a nyugati nyelvek tanítását csak rendkívüli órákon engedélyezték, nagyon alacsony óraszámokban. Az angoltanárokat oroszstanárokká képezték át. A tudást azonban nem lehet elvenni senkitől.

Az 1956-os forradalom leverése után bevezették a kötelező orosznyelvoktatást, az átképzett tanárok (Héthy Lajos, Hazagh Mihály, Magda Barnabás) olyan szinten tanították meg Puskin és Tolsztoj nyelvét a tanulóknak, hogy megkapták a minisztérium engedélyét: 1962-ben a gimnázium angol tagozatú osztályt is indíthatott (egy osztály, heti 6 angolóra). Majd addig-addig ügyeskedtek, hogy 1967-ben megnyílt az első speciális angol tagozatú osztály is, ahol az angol nyelvet újra heti 12 órában taníthatták. Ebből délelőtt 6 óra elméleti képzéssel, délután 6 óra nyelvyakorlással telt el. Igaz, a képzési idő a háború előtti 8 évről 4 évre zsugorodott, de országos beiskolázású rangot kapott az iskola, vagyis tanulói az egész országból jöttek össze, és lelkesedéssel munkálkodva a végeredmény ugyanaz lett, mint a háború előtt. Az 1968 és 1978 között eltelt 10 évben 99 tanuló választotta az angolt egyetemi felvételi tárgynak, s első próbálkozásra 47-en nyertek felvételt. Közülük többen lettek egyetemi tanárok, oktatók.

Mivel a rendszer túl jól működött, a Művelődésügyi Minisztérium az angol nyelv heti óraszámát 1973-tól 12-ről 8-ra csökkentette. Tanulóink válaszul egyre többen vállalkoztak a Rigó utcai állami nyelvvizsga letételére, sikerrel.

1972-ben kezdődött a gimnázium épületének teljes felújítása, ami 9 évig tartott. A mostoha körülmények ellenére sikerült a színvonalat megőrizni. 1981-ben a gimnázium örömmel és lelkesen ünnepelte meg Kollégiumunk alapításának 450. évfordulóját.

1987-ben, Bódi Géza igazgatósága alatt indult be az 1931-ben alapított angol gimnázium hagyományaira épülve a magyar-angol tannyelvű öt évfolyamos képzés, amely ma is gimnáziumunk sikerágazata. Kezdetben két osztály indult, összesen 72 hellyel. A tanulók az első tanévben a főváros kivételével az ország egész területéről verbuválódtak (760 jelentkező közül 72-en nyertek felvételt). Budapesten a miénkkel együtt indult a vadonatúj Karinty Gimnázium, majd 1988-ban elkezdte működését a Bala-tonalmádi Magyar-Angol Két Tannyelvű Gimnázium is a dunántúli tanulók számára. Az angol anyanyelvű szaktanárokról (matematika, történelem, földrajz, fizika) az Oktatási Minisztérium gondoskodott a British Council közreműködésével. Az angol nyelvi tankönyveket a British Council biztosította ingyen. A magyar tankönyveket angol nyelvre fordították, s kezdetben ingyen kapta az iskola. Őt tanárt három hónapos tanfolyamra küldött ki a minisztérium Angliába, hogy felkészüljenek új feladatokra.

1990-ben a gimnázium visszakerült ősi tulajdonosához, a Tiszáninneni Református Egyházkerület fenntartásába. Az Oktatási Minisztérium azonnal megszüntetett minden addig nyújtott támogatást, a British Council is kivonult az iskolából. Egyházkerületünk akkori püspöke, dr. Kürti László és főgondnoka, dr. Újszászy Kálmán minden követ megmozgatott, hogy amerikai református és presbiteriánus testvéreink segítségével pótolják a hiányt. Szeptemberre megérkeztek az amerikai vendégtanárok a Christian Reformed World Missions szervezésében, angol nyelvű amerikai tankönyvek érkeztek, az ESI (Educational Services International) elküldte önkénteseit lektornak. Isten megsegített minket úgy, mint már annyiszor történelmünk folyamán.

E rövid történelmi áttekintés után kerüljön sor a jelenlegi angol nyelvtanítás helyzetének leírására.

Az angol nyelv mind e mai napig megőrizte különleges helyét gimnáziumunk tantárgyi palettáján. Tanulóink zöme – tehetsége szerint – az angol nyelvet választja első idegen nyelvnek. Az angol nyelv tanítása jelenleg négy különböző szinten folyik:

1. *Az 5 évfolyamos magyar-angol tanítási nyelvű osztályokban (évfolyamonként 1 osztály)*

A 9. osztályban a tanulók heti 18 órában tanulják az angol nyelvet. Az előkészítő osztály célja, hogy eljuttassa a tanulókat olyan magas nyelvi szintre, hogy a 10. osztályban belépő új tantárgyak közül a matematikát és a földrajzot angol nyelven tanulják. A 11. osztályban belép a biológia angol nyelven, a 12. és 13. évfolyamon mindez kiegészül az angol célnyelvi civilizáció tantárggyal, ami heti 2 órában ismereteket nyújt a brit és amerikai történelemről, irodalomról, kormányzati rendszerekről, a vallásokról, iskola- és jóléti rendszerekről, szokásokról, társadalmi életéről, gazdaságról, jogrendszeréről, stb.

A két tannyelvű képzés célja a kétnyelvű érettségi bizonyítvány megszerzése, amely – ha a tanuló emelt szintű érettségi vizsgán angol nyelvből legalább 60%-os eredményt ér el, és még két, legalább két éven át angolul tanult tantárgyból angol nyelven középszinten sikeres érettségi vizsgát tesz – egyenértékű a felsőfokú C típusú állami nyelvvizsgálóval. A felsőfokú C típusú állami nyelvvizsgálóért a felvételi eljárásban 10 plusz pont jár.

George H. Walker, az USA magyarországi nagykövete meglátogatta a gimnáziumot (2006. január)

A két tanítási nyelvű osztályokban az angol nyelvet, az

angolul tanult tantárgyakat és a többi tantárgyat is egyetemi végzettségű középiskolai szaktanárok tanítják. Felsőfokú érettségi vizsgáztatói igazolvánnyal dr. Derda István, Vozdvizsenszkij Vagyim és Zöld Zsoltné rendelkezik, szaktárgyi és rendes érettségi elnöki képesítése dr. Derda Istvánnak van.

Az elmúlt tanévekben, még a régi Érettségi Vizsgaszabályzat szerint tett vizsgákon, a végzős tanulók egy-két esettől eltekintve megszerezték a felsőfokú C típusú állami nyelvvizsga bizonyítványt is, a gyengébb teljesítményt nyújtók középfokú C típusú állami nyelvvizsga minősítést kaptak érettségi bizonyítványukban. Az új vizsgaszabályzat szerint az utóbbira már nincs lehetőség.

2. A 4 évfolyamos emelt szintű osztályokban (évfolyamonként 1 osztály)

Az emelt szintű angolos osztályokba járó tanulók mind a négy évfolyamon heti 6 órában tanulják az angolt. Szorgalmas munkával jó esélyük van arra, hogy sikeres emelt szintű angol nyelvi érettségi vizsgát tegyenek a negyedik osztály elvégzése után, és ha legalább 60%-os eredményt érnek el, középfokú C típusú állami nyelvvizsgálóval egyenértékű érettségi bizonyítványt kapnak.

Az emelt szintű angolt egyetemet végzett középiskolai szaktanárok, illetve nyelvtanári diplomával rendelkező tanárok tanítják.

3. A 4 évfolyamos általános tantervű osztályokban

Az általános tantervű osztályokban a tanulók az angolt négy éven át heti 4 órában tanulják. A negyedik év befejeztével középszintű érettségi vizsgát tehetnek angol nyelvből. Azok, akik emelt szintű érettségi vizsgát szeretnének tenni, a 11. és 12. osztályban plusz 2 órát felvehetnek, amennyiben egy csoportra való jelentkező összefon. Egyébként magánórákon készülhetnek fel az emelt szintű érettségi vizsgára.

4. A 6 évfolyamos általános tantervű osztályokban

A tanulók ezekben az osztályokban az angol nyelvet a 7. és 8. osztályban heti 3, a 9. osztálytól heti 4 órában tanulják. A tehetségesebbek emelt szintű, a többiek középszintű érettségi vizsgát tehetnek.

Az általános tantervű osztályokban a nyelvet általában nyelvtanári diplomával rendelkező tanárok tanítják.

Angol nyelvet tanuló diákjainknak 1994 óta lehetőségük van a Pannónia Keresztyén Oktatási Cse-reprogram (Pannonia Christian Educational Exchange Program) keretében egy tanévet az Amerikai Egyesült Államok valamelyik keresztyén középiskolájában eltölteni. Ezt a kedvező lehetőséget a gimnáziumunkban korábban szolgált CRWM által küldött tanároknak köszönheti iskolánk (Jon Herringa, Karen Ludema, Melinda Lachniet, Jeffrey Weiss, Anne LeGrande, Anita Kmezc és Lois Elaine Craven).

A tanulóknak jó angol nyelvtudással, keresztyén értékrenddel, kiváló tanulmányi eredményekkel kell rendelkezniük, hogy az ösztöndíjat elnyerhessék. Amerikai keresztyén családoknál helyezik el őket, szállást, ellátást és egészségügyi biztosítást kapnak. A költőpénzt és az utazási költséget a tanuló családjának kell fedeznie.

2001 óta az alábbi tanulók töltöttek egy tanévet az Amerikai Egyesült Államokban:

2001–2002: Fellegi Ádám, Povodör Judit, Sohajda Béla, Urbanovics Katalin, Tóth Csaba

2002–2003: Barta Zsuzsa, Kovács Zsolt Levente, Halász Nóra, Simkó László

2003–2004: Stumpf Evelin, Balogh Nándor, Lavotha Máté, Szabó Emese

2004–2005: Kerékgyártó Orsolya, Tornallyay Vera, Kovács Endre, Máté Richárd

Az angol nyelv tanításának tárgyi feltételei jók: egy modern nyelvi terem boxokkal, CD- és DVD-lejátszóval, valamint magnetofon és videolejátszóval, nagyképernyős televízióval, egy másik, egész osztályt befogadó terem tv-vel és videomagnóval, valamint két kisebb terem szintén tv-vel és videomagnóval áll a diákok rendelkezésére. Minden tanár rendelkezik magnóval és CD-lejátszóval, s valamennyi használatban levő tankönyvhöz magnetofonkazettákkal és CD-lemezekkel. A tanári szobában két fénymásoló gép, három számítógép s egy lézernyomtató biztosítja az oktatómunka feltételeit. A diákok szabadon használhatják az iskolai könyvtárban és az internátusokban elhelyezett számítógépeket internet-hozzáféréssel.

A személyi feltételek biztosítottak: 11 magyar angoltanár (7 egyetemi diplomás középiskolai angol nyelv és irodalom szakos tanár, 4 angol nyelvtanár), 1 angol lektor, valamint 2 angol nyelven tanító szaktanár van a gimnáziumban.

2001 óta az alább felsorolt tanárok tanítottak, illetve tanítanak angolt, vagy tantárgyat angol nyelven:

Barta Zoltán angol-történelem szakos középiskolai tanár (1997 óta)

Demkó Ferenc magyar-angol szakos középiskolai tanár (2005 óta)

Dr. Derda István angol-orosz szakos középiskolai tanár (1972 óta)

Gyenge Zsolt angol-német szakos középiskolai tanár (2003 óta)

Kiss Norbert angol szakos középiskolai tanár (2003 óta)

Kovács Regina amerikanisztika szakos középiskolai tanár (2003–2004)

Krassai Zita angol-földrajz szakos középiskolai tanár (2004 óta, jelenleg Japánban ösztöndíjas)

Mátyás Judit angol szakos középiskolai tanár (2005 óta)

Perényiné Vaszyly Tünde magyar-orosz-angol szakos középiskolai tanár (1998 óta)

Szabó Miklós történelem-orosz szakos középiskolai tanár, angol nyelvtanár (1994 óta)

Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó történelem-orosz szakos középiskolai tanár, angol nyelvtanár (1986 óta)

Tóthné Jeney Gabriella angol-matematika szakos középiskolai tanár (1996 óta, 2000-től gyesen)

Vozdvizsenszkij Vagyim angol-francia szakos középiskolai tanár (1987 óta)

Zöld Zsoltné orosz-angol szakos középiskolai tanár (1994 óta)

Craven, Lois Elaine földrajz-biológia szakos tanár (1992 óta)

Baumeister, Jill amerikai lektor (2001–2002)

Clark, Christy Rebecca ESI lektor (2001–2002)

Riches, Ian Philip angol lektor (2002 óta)

Mosier, Kendra Fulbright-ösztöndíjas cseretanár (2004–2005)

Dr. Gyöngyösi Erika matematika szakos tanár, óraadó (2004–2005)

Rácsok Gabriella angol szakos nyelvtanár (2004–2005)

Dr. Derda István
munkaközösség-vezető

AZ IDEGEN NYELVEK TANÍTÁSA

Az idegen nyelvi oktatás szerepe az Európai Unióhoz való csatlakozással felértékelődött. Az EU Oktatási Miniszteri Tanácsa leszögezte, hogy mindenkinek lehetőséget kell adni arra, hogy anyanyelvén kívül legalább két EU-nyelven megtanulhasson. Ahhoz, hogy az EU-polgárok kihasználhassák a határok nélküli egységes piac lehetőségeit, akár egyéni, akár szakmai szempontból elengedhetetlen az idegen nyelvek ismerete. A többnyelvűség hozzátartozik az európai tudathoz és a tanuló társadalomhoz. A nyelvtanulás életmóddá kell, hogy váljon. A Közös Európai Referenciakeret meghatározza a nyelvtudás szintjeit, és ezáltal lehetővé teszi, hogy a tanulók haladása a nyelvtanulás minden szakaszában és egész életük során mérhető legyen. Csakis az Európában használatos élő nyelvek jobb megismerése teszi lehetővé a különböző anyanyelvű európaiak közötti megértést.

Ennek megfelelően a gimnáziumi nyelvoktatás legfőbb célja, hogy a tanulót képessé tegye az élő nyelv használatára. Az idegen nyelv mint iskolai tantárgy fontosságát jelzi, hogy egy idegen nyelv kötelező érettségi tárgy, a második idegen nyelv pedig választható. Mivel gimnáziumunkban nagy hagyománya van az angol két tannyelvű oktatásnak, külön munkaközösséghez tartoznak az angol és a más idegen nyelvek tanárai. Az idegen nyelvi munkaközösség tagjai az idei tanévben:

a német nyelv tanárai: Szathmári Sándorné, Szabó Klára, Gyenge Zsolt és Bodnár Hajnalka

a francia nyelv tanárai: Kálmán Zsuzsa és Szabóné Hornyák Krisztina

a latin nyelv tanára: Vinnainé Lakatos Éva.

A munkaközösség minden tagjának egyetemi végzettsége van, ami garancia a színvonalas nyelvtanítás feltételeinek biztosítására. Mivel gyökeresen átalakult az érettségi vizsga rendszere, továbbképzések sorozatán vettek részt a nyelvtanárok. A nyelvi előkészítő évet megelőzően az OM előkészítő tanfolyamot szervezett, amelyen részt vettünk német nyelvből, és tanúsítványt szereztünk. A továbbképzés hasznosnak bizonyult, mert nem volt gyakorlatunk ilyen jellegű területen, hiszen nem azonos képzés folyik a két tannyelvű nulladik osztályával. A kétszintű érettségit megelőző továbbképzőkön is többször részt vettünk, ahol szintén tanúsítványt szereztünk. Ezen kívül iskolánkból mindig részt vett egy nyelvtanár bármelyik kétszintű érettségivel kapcsolatos rendezvényen. A nyelvtanári munka eredményességét a nyelvvizsgák száma is jelzi. Ezért iskolánkat rendszeresen képviselte egy-egy szaktanár az egynyelvű és kétnyelvű vizsgaközpontok által szervezett továbbképzéseken is. Ez is szükségszerű, mert a kétnyelvű nyelvvizsgaközpont monopóliuma megszűnt, és az egynyelvű vizsgaközpontok népszerűsége megemelkedett.

Az idegen nyelvek közül a német nyelvet tanulók száma a legnagyobb iskolánkban. Ez nem véletlen, hiszen az ország egészében is az angol után németet tanulnak a legtöbben. A német nyelvet első idegen nyelvként a négyosztályos gimnázium 9–12. évfolyamán, az öt évfolyamos nyelvi előkészítő tagozat 9–13. évfolyamán és a hatosztályos gimnázium 7–12. évfolyamán tanítjuk. Cél, hogy a tanulók a 12. évfolyam végére B2 szintű tudást szerezzenek, azaz meg tudják érteni az összetettebb konkrét és elvont témájú szövegek gondolatmenetét; képesek legyenek folyamatosan elbeszélgetni anyanyelvű beszélővel; világos, részletes szöveget tudjanak alkotni különböző témákról, és legyenek képesek véleményüket kifejezni. Fontos, hogy segítsék a nyelvtanulást az önálló olvasás és az iskolán kívüli nyelvi hatások is, pl. német nyelvű médiumok. A 12. évfolyam végére a diákoknak el kell sajátítaniuk az önálló nyelvfelkészítéshez elengedhetetlen stratégiákat. Újdonság iskolánkban a német nyelvi előkészítő osztály létrehozása, amely azoknak a tanulóknak is lehetővé teszi a nyelv magas óraszámú tanulását, akik nem nyelvszenik. Esélyt ad mindenkinek, aki rászán egy évet az intenzív nyelvtanulásra. A két tannyelvű tagozattól eltérően nem tanulnak semmilyen tantárgyat célnyelven. Az első évfolyam

Diákcsoport Franciaországban, 2004

beváltotta a hozzá fűzött reményeket, eredményesnek bizonyult. Az országos felmérésben is megállta a helyét.

A német és francia nyelveket második idegen nyelvként tanítjuk a négyosztályos gimnázium 9–12. évfolyamán, az öt évfolyamos magyar-angol tanítási nyelvű tagozaton és a hatosztályos gimnázium 9–12. évfolyamán. A latin nyelvet második idegen nyelvként tanítjuk a négyosztályos gimnázium 9–12. évfolyamán. Cél, hogy a tanulók a tanulmányaik végére B1 szintű

tudást szerezzenek. A második nyelv tanulását megkönnyítheti az első nyelv elsajátítása során szerzett tapasztalat, hiszen a feladat- és szövegtípusok, a követelmények már ismertek. A tanuló a 12. osztály végére ismert témakörökben szóban és írásban képes információcserére, megért és létrehoz rövidebb szövegeket. Nyelvtudása segítségével képet tud alkotni más országok népeiről és kultúrájáról. Akár első, akár második nyelvként tanítjuk a nyelvet, közvetlen cél a nyelvi érettségi közép- vagy emelt szinten.

Mivel az utóbbi években gyökeresen átalakult a nyelvtanítás szerkezete, tankönyveinket is kicseréltük. A hagyományos nyelvtanközpontú tankönyveket felváltották a kommunikatív jellegű, beszédcentrikus könyvek. A nyelvkönyvek kiválasztásában arra törekedtünk, hogy öleljék fel a hétköznapi élet legfontosabb témaköreit, szókincsük modern legyen. Könyvtárunk biztosítja a tanulmányi segédletek használatát. Szótárak, lexikonok, érettségifeladat-gyűjtemények, nyelvkönyvek állnak a tanulók rendelkezésére. A tanárok számára biztosított a hangkazetta és CD a tankönyvekhez és nyelvkönyvekhez, valamint tematikus videokazetták. A magnó és a CD-lejátszó ma mindennapi taneszköz. Az internet használata szintén óriási lehetőséget biztosít a nyelvet szívesen tanulóknak.

Az idegen nyelvi oktatás iskolánkban óraszámra és osztályra lebontva a következő: német nyelvet tanulnak első nyelvként a következő osztályok: 8. H (heti 3 óra), 9. B (heti 14 óra), 10. B (heti 5 óra), 11. B (heti 6 óra), 12. B (heti 6 óra). Második nyelvként tanulják a német nyelvet a következő osztályok: 9. C (heti 2 óra), 10. E (heti 4 óra), 10. C (heti 2 óra), 10. H (heti 2 óra), 11. E (heti 4 óra), 11. C (heti 2 óra), 12. E (heti 4 óra), 12. C (heti 3 óra) és 12. H (heti 3 óra). Francia nyelvet tanulnak második nyelvként a következő osztályok: 9. A (heti 2 óra), 9. D (heti 2 óra), 9. H (heti 2 óra), 10. A (heti 2 óra), 10. D (heti 2 óra), 10. E (heti 4 óra), 11. A (heti 2 óra), 11. D (heti 2 óra), 12. A (heti 3 óra), 12. C (heti 3 óra). Latin nyelvet tanul második nyelvként a 9. A (heti 2 óra) és a 12. A (heti 3 óra).

A nyelvtanítás, néhány osztálytól eltekintve, csoportbontásban folyik, amely lehetővé teszi a differenciált nyelvoktatást. Fakultáció keretében tanulják a német nyelvet a 12. E osztály és a 11. B osztály tanulói, akik nyelvvizsgáztak, és tudásukat szinten kívánják tartani. Ezen kívül működik iskolánkban egy orosz nyelvi szakkör is, amelyet Szabó Miklós nyelvtanár vezet.

A kétszintű érettségi bevezetése új feladatok elé állította a nyelvtanárokat is. Az idegen nyelvi érettségi célja a kommunikatív nyelvtudás mérése, mennyire képes a vizsgázó kommunikációs céljait megvalósítani. A vizsga közép- és emelt szinten is írásbeli és szóbeli részből áll, és a négy nyelvi alapkészséget méri: olvasott

szöveg értése, hallott szöveg értése, beszédkészség és íráskészség. A vizsga egynyelvű, közvetítési készséget nem mér. Az érettségi követelményei az idegen nyelvi érettségi vizsga általános követelményei, valamint az Európa Tanács ajánlásai alapján készültek. Az idegen nyelvi érettségi szintmeghatározásai igazodnak az Európa Tanács skálájához. A középszintű vizsga az A2-B1, az emelt szint a B2 szintnek felel meg.

Az új érettségivel kapcsolatban több az elméleti tudásunk, mint a tapasztalatunk. Az előző tanévben sajátos helyzetben voltunk. Az államilag elismert nyelvvizsga 2005. november 3-ig váltotta ki utóljára az érettségit. A középfokú C típusú nyelvvizsgát emelt érettséginek ismerték el. 2006-tól az állami nyelvvizsga már nem számítható be az érettségi eredménybe. Viszont a sikeres emelt szintű érettségi 60%-tól középfokú államilag elismert nyelvvizsgának számít. Érthető, hogy tanulóink nagy része a nyelvvizsgát választotta, függetlenül az évfolyamtól. Ez bennünket is dilemma elé állított: nyelvvizsgára készítsük a tanulót, vagy az évfolyamnak megfelelő tananyagot tanítsuk? Természetesen a tananyagot tanítottuk, és párhuzamosan nyelvvizsgafeladatokkal is terheljük őket. Az eredmény nem maradt el, soha ennyi sikeres nyelvvizsga nem volt. Az érem másik oldala, hogy nagyon sok tanuló ezzel abbahagyta középiskolai nyelvi tanulmányait, nyelvcsoportok szűntek meg. Akik érettségire kényszerültek, szintén jól szerepeltek. A jó nyelvi eredmények kissé megnyugtattak minket, nyelvtanárokat is abban, hogy jó úton haladunk.

Szabó Klára

munkaközösség-vezető

RÖVID ÁTTEKINTÉS A MATEMATIKA-FIZIKA- INFORMATIKA MUNKAKÖZÖSSÉG MUNKÁJÁRÓL

Az iskolánk fennállásának 470. évében megjelent évkönyvben azzal zártam az akkori időszak elemzését, hogy munkaközösségünk már évek óta nagyon várja az új tanterveket, amelyek 2001. szeptemberében bevezetésre kerültek. A most megjelenő évkönyv az új tantervek kipróbálásának éveit elemzi, amikor az új típusú, kétszintű érettségire is fel kell készíteni tanítványainkat. Ebben az időszakban is többször változott a munkaközösség összetétele, tagjai az évkönyv megjelenésének évben a következők:

- Dr. Erdei Pálné mb. igazgató matematikát tanít;
- Bódi Géza munkaközösség-vezető matematikát tanít;
- Boros Attila rendszergazda informatikát tanít;
- Búzásné Nagy Gabriella matematikát és kémiát tanít;
- Könnyű Jánosné matematikát és fizikát tanít;
- Molnárné Klemm Ildikó matematikát és földrajzot tanít;
- Nagy Ágnes matematikát és fizikát tanít;
- Szabó Attila matematikát és fizikát tanít;
- Szabóné Karászi Marianna matematikát és földrajzot tanít;
- Tamás István informatikát tanít;
- Dr. Gyöngyösi Erika óraadó matematikát tanít angol nyelven.
- Tóthné Jeney Gabriella matematikát tanít angol nyelven.

A matematika tanításának legfontosabb célja és feladata az új tanterv szerint is a tanulók önálló, rendszerezett, logikus gondolkodásának kialakítása, fejlesztése. Lényeges változás az, hogy a matematika alkalmazása a gyakorlatban a korábbiakhoz képest nagyobb szerepet kap. Ez az oka annak is, hogy a valószínűség-számítás és a statisztika ismét szerepel a tantervben és az érettségi vizsgán. Az alkalmazásorientált szemlélet érvényesül mind a négy évfolyamon. Csökkentek az óraszámok, megváltoztak a hangsúlyok, ezért a „kevesebbet, de alaposabban” elvet is érvényesíteni kell.

A fizikatanítás elsődleges célja a gimnáziumban az általános műveltséghez tartozó korszerű fizikai világgép kialakítása. Tudatosítani kell a tanulóknál, hogy a korszerű természettudományos műveltség a sokszínű egyetemes emberi kultúra kiemelkedően fontos része. Tanítványainknak látniuk kell, hogy a fizikai ismeretek alapozzák meg a gyorsan fejlődő műszaki tudományokat és teszik lehetővé a technikai fejlődést, az emberiség életminőségének javítását.

Az informatika tantárgy az iskolai élet egészét átható informatikai nevelést hivatott a leghatékonyabban segíteni. Alapvető cél annak megmutatása, hogy az információs és kommunikációs technológiák hihetetlenül gyors fejlődése hogyan hatja át az ember hétköznapjait, mit jelent az információs társadalom. E tantárgy is logikus gondolkodásra nevel, praktikus, alkalmazható tudást fejleszt, felkészít a munkára, segíti a többi tantárgy tanulását, és segít abban is, hogy az egyén ne érezze idegennek ezt a mai világot.

Az előzőekben ismertetett és a helyi tantervekben is megfogalmazott célkitűzések megvalósítása főleg a tanítási órákon történik. A megváltozott tantervek alapos megismerése sokszor arra kényszeríti a szaktanárt, hogy a korábbiakban tanított tananyag jelentős részét mellőzze, vagy csak alacsonyabb szinten teljesítse, és az új anyagrészeket építse be a tanítási, tanulási folyamatba. A csökkentett óraszámok csak így teszik lehetővé a tanulók felkészítését a középszintű érettségi vizsgára, melynek követelményei jól körülhatároltak, és az előzőekhez képest könnyebben teljesíthetők.

Azok a tanulók, akik elmélyültebben kívánnak foglalkozni a matematikával, fizikával, informatikával, az utolsó két évben önként vállalt többletórán mélyíthetik el tudásukat, itt készülhetnek emelt szintű érettségi vizsgára, az egyetemi, főiskolai tanulmányokra. Ezek a többletórán a hatékonyságot növeli az alacsonyabb csoportlétszám is. A tanítási órákon kívüli oktatási lehetőségeket a tehetséggondozás, a szakkörök és az egyéni foglalkozások jelentik. Ez irányú munkánk hatékonyságát az évkönyvben is felsorolt versenyeredmények és az új típusú érettségi vizsgán nyújtott teljesítmények igazolják. De leginkább annak örülünk, hogy tanítványaink nemcsak bekerülnek az egyetemekre és főiskolákra, de meg is állják ott a helyüket, s többen kiemelkedő eredményt érnek el.

Tantárgyaink népszerűsítését, a tehetségesebb és érdeklődőbb tanulók motiválását szolgálják a tantárgyi versenyek. Ezek első szintjét jelentik az iskolai pontversenyek, amelyek nagyon népszerűek – különösen matematikából. De tanulóink rendszeresen és eredményesen szerepelnek a református középiskolák országos versenyein, a megyei versenyeken és az országos tanulmányi versenyeken is.

A további sikeréhez tehetséges tanulók, elkötelezett és jól felkészült szaktanárok, korszerű eszközök kellene. Azok az általános iskolai tanulók, akik kiemelkedően tehetségesek, a megyeszékhelyi speciális tantervű osztályába – tegyük hozzá, jó helyre – kerülnek. A mi feladatunk a még szunnyadó tehetségek felismerése és felkarolása, s tudásuk minél magasabb szintre emelése. A munkaközösség tagjai e szép feladat megvalósítása érdekében rendszeresen részt vesznek a szakmai és módszertani továbbképzéseken. Azt is örömmel tapasztaljuk, hogy az elmúlt öt évben az oktatás tárgyi feltételei is javultak. Ez főleg az informatika terén tapasztalható, a számítógépek száma ezen időszak alatt háromszorosára nőtt, így jelenleg közel száz darab hálózatba szerelt számítógép van használatban, s ezek mindegyikéről az internet is elérhető.

Nagy előrelépést jelentett a fizikai előadó fölötti padlástérben kialakított három számítógépterem, melyekben ötvenegy korszerű gép található, de a termék felszereltsége is minden szempontból korszerű. A számítógépek jelen vannak az internátusokban és a könyvtárban is, s ezeket munkaeszközként használhatja a tantestület minden tagja. A számítógéppark fejlesztése mellett folyamatosan frissítjük a fizikai szertár eszközállományát is, igazodva az új követelményekhez.

Rövid beszámolómat egy személyes megjegyzéssel zárom. Koromnál fogva a következő évkönyvben már nem én írok a munkaközösség remélhető újabb sikereiről. Ezért a munkaközösség minden tagjának, az egész Kollégiumnak eredményekben gazdag éveket kívánok.

Bódi Géza

munkaközösség-vezető

A BIOLÓGIA-KÉMIA MUNKAKÖZÖSSÉG MUNKÁJÁRÓL

Iskolánkban – és az egész mai magyar közoktatásban – egyszerre nehéz, érdekes és kellemes feladat természettudományt oktatni. Nehéz, mert egyrésztől maguk a tárgyak nehezebben tanulhatók, ezáltal kevésbé népszerűek. Érdekes, mert élő tudományokról beszélünk, amelyek nagyobb mértékben fejlődnek és napról napra tele vannak újdonságokkal. Kellemes, mert olyan iskolában kell ezt megtennünk, ahol több száz éves hagyományai vannak a természettudományok tanításának és kellemes, mert általánosan elfogadott, hogy ezen tárgyak ismerete nélkül nehezebben tájékozódnánk mai világunkban.

Munkaközösségünkben ezeket a feladatokat az alább felsoroltak látják el:

Bodnár Anett, biológiát és földrajzot tanít;

Búzásné Nagy Gabriella, kémiát és matematikát tanít;

Ms. Lois E. Craven, biológiát és földrajzot tanít;

Koncz Éva, biológiát tanít;

Halász László, biológiát és kémiát tanít.

Munkaközösségünk feladatainak jelentős részét a tanórák megszervezése és megtartása mellett az érettségire és felvételire való felkészítés jelenti. A felkészítés mindkét tárgyból a részletes követelményrendszer alapján történik, és tanulóinknak lehetőségük van a heti két kötelező órán kívül emelt óraszámú tanórákon is elsajátítani a szükséges ismereteket. A tantárgyak tantervei és munkatervei a kétszintű érettségi követelményeinek megfelelően és az abban megfogalmazott elvárások alapján készültek el. Tankönyveinket is ezen szempontok alapján választottuk ki. Munkaközösségünk több tagja is részt vett a szükséges, különböző szintű továbbképzéseken. Az első év tapasztalatai és eredményei alapján elmondható, hogy sikerült diákjainknak és nekünk, tanároknak is az új érettségi rendszerének megfelelni.

Mindkét tárgy tanításának célja a természettudományos szemlélet kialakítása diákjainkban, hogy világunkban szemlélődő, azt értő és értékelő emberekké váljanak. Ezen célok megvalósításához a tanórákon kívüli tevékenységek is szükségesek, amelyeket a lehetőségekhez képest igyekszünk megszervezni és legjobb tudásunk szerint végezni, hogy minél több plusz ismeretet adjunk át érdeklődő diákjainknak. Ilyen céllal jött létre 2002-ben a Tudományos Diákkör, hogy tehetséges és a természettudományok iránt érdeklődő diákjaink már a középiskolában megismerkedjenek a tudományos kutatások alapjaival és bővíthessék ismereteiket.

Az ismeretek bővítését szolgálja a biológia fakultációsok már hagyományosnak mondható zempléni terepgyakorlata, amelyen tanulóink terepviszonyok között, a „helyszínen” ismerkedhetnek a természet szépségeivel és sokszínűségével.

Szintén hagyományteremtő céllal indult ebben a tanévben ismeretterjesztő előadás-sorozatunk, melynek keretében szűkebb pátriánkban, a zempléni térségben a környezet- és természetvédelemben tevékenykedő szakemberek tartanak előadásokat, de más területről is hívtunk, hívunk előadókat.

A tehetséggondozás további színtere a különböző tanulmányi versenyeken való részvétel. Igyekszünk minél több versenyen indulni és lehetőségeinkhez mérten jól szerepelni. A versenyekre való felkészítés mellett további feladatokat jelent bizonyos versenyek szervezése, megrendezése: a házi pontversenytől egészen az Országos Diákvegyész Napokig.

Talán egyetlen más tárgy oktatásában sem annyira fontos a szemléltetés, mint e két tárgy oktatásában, éppen ezért munkaközösségünk a jelen legfontosabb feladatának tekinti, hogy fokozatosan fejlessze taneszközeit, ezáltal egyre több modern szemléltetőeszközzel tehetőnk szert, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a korszerű ismeretek közléséhez.

Előretételezve: bízunk abban, hogy a következő évkönyvben már a reáلتagozatos osztályról is beszámolhatunk, amit a közeljövőben szeretnénk elindítani. Erre egyrészt az iskola évszázados hagyományai is köteleznek, másrészt a jövő kihívásai is erre készítetnek.

Halász László

munkaközösség-vezető

BEMUTATKOZIK A ZEMPLÉN TUDOMÁNYOS DIÁKKÖR

„Nincs külön elméleti tudomány és alkalmazott tudomány. Tudomány létezik és a tudomány alkalmazása; ezek úgy kapcsolódnak össze, mint a fa és a gyümölcse.”

(Louis Pasteur)

A Kutató Diákok Országos Szövetségének felhívásán felbuzdulva, az akkor már több éve működő kísérletező szakkör diákjai és tanáruk úgy határozott, hogy megalapítja a saját diákkörét.

A Zemplén Tudományos Diákkör 2002 szeptemberében alakult meg iskolánkban azzal a céllal, hogy középiskolai keretek között az érdeklődő diákok megismerkedhessenek a természettudományos vizsgálatok módszereivel, ismereteiket bővíthessék és képességeiket fejlesztve önálló kutatómunkát végezzenek. Érdeklődési körünknek megfelelően ezek a tevékenységek a biológia, a kémia, a környezet- és természetvédelem területére

terjednek ki. Munkánkat vizsgálatok és felmérések végzésével, eredményeink minél szélesebb körben való megismertetésével képzeltük, képzeljük el.

A diákkör 14 alapító taggal indult el, akik már elhagyták az Alma Matert, és mindannyian egyetemi hallgatók: orvos, erdész, gyógyszerész, vegyészmérnök, ökológus, molekuláris biológus, stb. válhat majd belőlük elvégezve az egyetemet.

Diákkörünk jelenleg 18 tagot számlál. Iskolai tanulmányaink mellett fontosnak tartjuk, hogy valamilyen területen még bővebb ismereteket szerezzünk, terepen és laborban egyaránt kutatómunkát végezzünk.

Fontos az is számunkra, hogy időnként tanulmányi versenyeken is megmértesse magunkat, a sikerek ösztönzőleg hatnak a hétköznapi életben.

Információk:

Zemplén Tudományos Diákkör

Web: <http://www.ztdk.atw.hu>

E-mail: zemplentdk@gmail.com

A diákkör vezetője: Halász László biológia-kémia szakos tanár, környezetvédelmi ökológus

Együttműködő partnereink:

Kutató Diákok Országos Szövetsége

Kutató Tanárok Országos Szövetsége

Abaúj-Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Aktuális tevékenységeink:

BISEL-program

Madárbarátkert-program

Erdeiiskola-program

Zuzmóterkép készítése

Talajtani vizsgálatok

Vízminőség-vizsgálatok

Fotoszintézis-vizsgálat

Terepgyakorlatok

Tanulmányi versenyek

Pályázatok

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM GIMNÁZIUMA KÖNYVTÁRA

Iskola és könyvtár – egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Kezdetből fogva összetartoznak: ott, ahol iskola létrejött, azonnal vagy rövid időn belül megjelent a könyvtár is, vagy fordítva. Kettejük viszonyrendszerében azonban az iskola szerepe a meghatározó, a könyvtár az iskola munkáját szolgálja.

Mind az iskola, mind a könyvtár hosszú története során számos funkció- és szerepváltáson ment keresztül napjainkig. Ebben az volt a döntő, hogy egy-egy időszakban mire volt szüksége az iskolának, másfelől a könyvtár mivel és milyen módon volt képes teljesíteni azt.

Az emberiség történelme hajnalán létrehozott egy intézményt, melynek az volt a feladata, hogy az írásban rögzített információkat hordozó dokumentumokat összegyűjtse, rendszerezze, megőrizze és más korban élő társai számára is közvetítse. Lényegében ezzel a tudásanyagot bányászta az iskola és pedagógusa. Közvetíti és elszájtattatja az új, felnövekvő generációkkal mindazt, amit fontosnak tart az egyén és a közösség szempontjából.

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma fennállásának 475. évfordulóját ünnepli, s most, a 21. század elején is érdemes idézni az 1600-ban Sárospatakra érkezett Comenius – minden idők

egyik legkiválóbb pedagógusa – beszédéből a következőket: „A tanulóknak a könyveket aranyból, gyöngynél többre kell becsülniük. A könyveket nem szeretni annyi, mint állatíva lenni, ez pedig gyalázása a Teremtőnek, aki azt akarja, hogy az ő képmása legyünk...” A református iskola ma is magáénak vallja ezeket a gondolatokat, a könyvtár ennek jegyében működik napjainkban is.

Alapvető cél az olvasóvá nevelés, az oktató-nevelő munka segítése. Fő feladatunk, hogy segítsük az iskola pedagógia programjában rögzített célok megvalósítását. Ehhez követni kell a napjainkban lezajló nagy változásokat – gondolok itt az elmúlt tanévben bevezetett kétszintű érettségire –, hiszen a könyvtárnak és a könyvtárosnak is alkalmazkodnia kell a megújult követelményekhez, ennek megfelelően kell beszerezni a tanuláshoz és tanításhoz szükséges információhordozókat. Ugyancsak fontos szerepe van a könyvtárnak abban, hogy a tanulók önálló könyvtárhasználóvá váljanak, valamint abban, hogy elősegítse a könyvtárhasználatra épülő szakmai órákat.

A szervezeti és működési szabályzat előírásainak megfelelően folyik a könyvtári állomány gyarapítása, azaz elsőbbséget élvez az újabb követelményekhez és a tantervekhez kapcsolódó kötelező és ajánlott olvasmányok, a továbbtanulás lehetőségeiről tájékoztató kiadványok, az érettségire való felkészítés, illetve a továbbtanulást segítő feladatgyűjtemények, segédanyagok, valamint a protestáns hitélet tanításait közvetítő művek beszerzése.

Anyagi lehetőségeinkhez mérten válogatunk a legfontosabb kézikönyvek, enciklopédiák és lexikonok, a kortárs és klasszikus szerzők művei között. Igény szerint megvásároljuk a nevelés és oktatás elméletével foglalkozó legfontosabb kézikönyveket, az elengedhetetlenül szükséges szakmai, módszertani segédleteket.

Sokszor megfogalmazódott már, hogy „vége a Gutenberg-galaxisnak”. Bár ez szerencsére nem igaz, az írott dokumentumok mellett nagy szerepet kap napjainkban az audiovizuális ismerethordozók használata. Egyre nagyobb számban vásárolunk hangzó dokumentumokat, az oktatáshoz elengedhetetlenül szükséges CD-eket, DVD-eket, számítógépes programokat. Itt kell megemlítenem az internet használatát, amely mindennapjaink elengedhetetlen adatforrása, a könyvtári kutatómunka kiváló segítője. Örömmel szolgál, hogy a tanulók közül is nagyon sokan és szívesen használják korunk e vívmányát.

A gimnázium tanulói valamennyien beiratkozott olvasói az iskolai könyvtárnak. Az első ismerkedés osztályfőnöki óra keretében történik minden tanév szeptemberében, amikor a kis gimnazistákat megismertetjük az iskolai könyvtárral, annak szolgáltatásaival, s utóbb így válnak rendszeres látogatóvá, használóvá.

A több mint 150 négyzetméteres, három helyiségből álló könyvtár mindennap reggel fél nyolctól délután négy óráig fogadja a tanulókat. Olvasótermeink – nagy örömeinkre – minden délelőtt zsúfolásig megtelnek.

Mód van szaktárgyi órák és egyéb csoportos foglalkozások megtartására is. Ebben nyújt segítséget az olvasóteremben található televízió, video-, CD- és DVD-lejátszó készülék.

A könyvtár helyet ad különféle iskolai rendezvényeknek is: szavalóversenyek, tantestületi összejövetelek, munkaközösségi értekezletek, könyvbemutatók stb.

A református iskolában a könyvtár nem annyira tudományos, sokkal inkább pedagógiai intézmény. Ezért alapvető feladata az iskolával szemben támasztott képzési, nevelési és lelki gondozási feladatok teljesítésének támogatása. A könyvtár nemcsak a dokumentumok és egyéb információhordozók lelőhelye, hanem a tanítási, tanulási folyamat szerves része, s az e folyamatban résztvevő pedagógus, tanuló és könyvtáros munkahelye is.

*Bódi Gézáné
könyvtáros tanár*

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

A gyermeket testben és lélekben Isten ajándékának tekintjük. A nevelés elé szebb célt nem tűzhetünk, mint a test és lélek összhangzatos kifejlesztését. Legyen az ember teste szép, erős, edzett, legyen a lelke fogékony minden szépre, jóra. Legyen a test hűséges, alkalmas eszköze a léleknek, s legyen a lélek bölcs kormányzója a testnek.

A testnevelés és sport „hétköznapjaira” lefordítva, munkaközösségünk igyekszik munkája során megfelelni a testnevelés céljainak:

- aktív egészség kialakítása és megerősítése, mely alkalmassá tesz megbirkózni a fizikai és társadalmi miliő támadásaival
- általános cselekvőképesség- és helyzetmegítélőkészség-fejlesztés
- keresztyén erkölcsi értékek erősítése
- szabadidős tevékenységhez segítségnyújtás (sportcsoportok kialakítása, versenyztetés, iskolai tömegsportversenyek szervezése, részvétel más szervezésű versenyeken)
- könnyített és gyógytestnevelés-órák biztosítása iskolán belül.

A jelenlegi, tantervben előírt heti 2 órával nem lehet mit kezdeni, csak nehéz munkával, pontosan megszervezett órák jelenthetik a hatékonyságot.

A fenti feladatok végzéséhez az iskolavezetéstől minden megerősítést, elismerést és lehetőséget megkaptunk, s a munkaközösség összetétele garancia a teljesítésre. Sajnos, az állami segítség és segítőkészség hiányzik (akik tehetnének az ifjúság egészségéért!), nem kapjuk meg azokat a törvényi lehetőségeket (testnevelésórák számának emelése, anyagi támogatások jelentős biztosítása, stb.), amelyek javíthatnák az amúgy is kritikus egészségi állapotban lévő nemzet: az ifjúság és honfitársaink erőnlétét, fizikumát. Iskolánkban is évről évre nő azoknak a tanulóknak a száma, akik felmentettek, illetve könnyített gyógytestnevelési csoportokba utaltak.

Az elmúlt időszakban sem sikerült az álmunkat valóra váltani, hogy lerakjuk az alapjait egy modern sportcsarnoknak. Szükségessége ma már nem lehet kérdéses! Az általános iskola megindítása még inkább sürgeti, hogy ebben döntés szülessen, és a tervekből valóság legyen. Bizunk az előrelátó és bölcs fenntartói és iskolavezetésben!

„A víz és annak használata elkíséri az emberiséget

A bölcsőtől a sírig.

*Legjobb barátja annak, aki bánni tud vele,
de mindenkor félelmetes ellensége marad annak,
aki nem tanul meg úszni!”*

(Ovidiusz)

Diákolimpikon tornászcsapatunk, 2004

Az iskolavezetés jól értékeli és értelmetti a fenti sorokat, ugyanis minden évben március 1-jétől április végéig a 9. évfolyam tanulóinak lehetőséget biztosít az úszástanulásra, ezzel is több sportággal ismerkednek meg fiataljaink – az úszástudás feltétele a csónakház látogatásának és a vízi sportokban való részvételnek.

A tanév különböző időszakaiban a testnevelésórákon kívül több sportágban szervezünk házbajnokságokat (asztalitenisz, kispályás és teremfoci, kosárlabda, sakk). Rendszeresen részt veszünk városi, körzeti és egyéb meghívásos versenyeken (mezei futás, úszás, Kossuth-staféta, teremfoci). A református iskolák versenyei közül azokon indulunk, ahol tanulóink eredményesen szerepelhetnek, sikerélményekhez jutnak, s amelyeket anyagi lehetőségeink lehetővé tesznek: sakk, asztalitenisz, atlétika, úszás. Fontos megemlégetett focistáinknak Kiskunhalason a hagyományos, e tanévben 33. alkalommal megrendezésre kerülő nemzetközi Rákóczi Teremlabdarúgó Kupa, amelynek iskolánk folyamatos résztvevője, szép eredményekkel.

Az iskolai sportéletnek legfontosabb működési területe az iskolai sportkör (ISK), annak sportszociportjai. Jelenleg, s az elmúlt időszakban (kivéve a modern- és társas táncot) a következő sportszociportok működnek: asztalitenisz, vezetője Lipiczki Imre; modern- és társastánc: Nezáczkiné Tótin Erika; férfi torna: Lipiczki Imre, 2004 szeptembertől: Punyi Gyula; fiú labdarúgás: Szűcs Mihály; sakk: Szűcs Mihály.

Tehetséges tanulóinkat a sportszociportokba irányítjuk és versenyztetjük. Az elmúlt években is folytatták fiú tornászaink a megyei, területi és országos versenyeken az érme gyűjtögetését. Ugyanakkor tehetséges sakkozóink is eljutottak az országos versenyekre. A református iskolák országos, a diákolimpiák megyei, országos egyéni és csapatversenyein bajnokok lettek több évben is (2003, 2004, 2005). Ők Hidegh Eszter, Könnyű János, Szabó Bence, Hidegh Gábor, Kanyiczki Ivett, Takács Gábor, Simai Máté).

Focistáink az V. korcsoportos, nagypályás körzeti versenyeken szerepelnek. További és részletes sporteredményeinket külön fejezetben ismertetjük.

További lehetőség tanulóink részére, hogy minden évben szervezünk sítábort Szlovákiában Lipiczki Imre vezetésével, ahol 20-30 tanuló sajátítja el a síelés alapjait.

Sajnos, vízisportéletünket és -táborainkat – leginkább személyi feltételek miatt – nem tudtuk úgy megszervezni, mint az elmúlt évtizedekben Vörös és Bolvári kollégák. A jövőben e területen is igyekezni fogunk felzárkózni a hagyományokhoz.

Úgy érezzük, hogy a mai és utánunk jövő refis diákoknak ismerniük kell a „régii pataki tanárokat”, akik a testnevelés és sport területén is sokat tettek azért, hogy az iskola értékei megmaradjanak, s tovább fejlődjenek. Ezért a munkaközösség, a tanuló aktív részvételével emlékszki a közülünk már eltávozottakra. A már elindított Szabó Károly Atlétikaverseny folytatásaként sikerrel rendezzük meg évenként váltva

a Bolvári Kosárlabda- és Csajka Imre Futóversenyt.

Meg kell említeni, hogy a tantestület több férfi tagja igyekszik jó példát mutatni, ugyanis több mint 30 éve minden szerdán összejönnek focizni, még a nyári szünetben is, és részt vesznek az évente megrendezett Hegyaljai Pedagógus Kupán (kispályás foci).

A munkaközösségben a személyi feltételek adottak, a Kun Péter távozásával megüresedő helyet 2004-től Punyi Gyula tölti be.

Atlétikaverseny 2003-ban

Úgy tűnik, hogy iskolánkban is egyre többen érdeklődnek a kétszintű testnevelés érettségi iránt, a munkaközösség tagjai a lehetőségekhez mérten segítik a tanulók felkészülését. Arra törekszünk, hogy segítsük az ifjúság testi-lelki-szellemi fejlődését, javítsuk egészségi állapotát. Nem feledkezünk el hagyományainkról, ápoljuk az iskola testvéri és sportbaráti kapcsolatait.

Szűcs Mihály

munkaközösség-vezető

AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKAKÖZÖSSÉG

Iskolánk hagyományosan legnagyobb munkaközössége az osztályfőnököké. Jelenleg 25 tagja van, a 7–13. évfolyam osztályfőnökei.

Munkánk természetéből adódik, hogy az iskolán belül rendszeres, napi kapcsolatban állunk a szakmai munkaközösségekkel, az internátusi nevelőkkel, a vallásánárokkal, az ifjúságvédelmi felelőssel, a diákönkormányzattal. Fontos közvetítő szerepünk van az iskola, a szülői ház, a diákok között.

Az elmúlt öt év során az osztályok száma nem csökkent, sőt ebben a tanévben is öt osztály tesz érettségi vizsgát, míg a 9. évfolyamon hat osztályunk van.

A személyi feltételek bőven adottak, hiszen a tanári képesítés egyúttal osztályfőnöki képesítést is jelent. Mégsem könnyű a megfelelő osztályfőnököt megtalálni egy-egy osztály számára: fontos, hogy az osztályfőnök az osztály minél több tagját minél több évig taníthassa szaktárgyi órán, hiszen csupán osztályfőnöki órákon kevés lehetőség nyílik nevelési helyzetek kialakítására, megbeszélésére.

Az iskola életében a hagyományos, elsődleges közösség az osztály. Néhány évvel ezelőtt attól tartottunk, hogy ez – a fakultatív tárgyak, más osztott órák miatt csoportokra bomlva, az együtt töltött idő nagy részétől, a közös tértől megfosztva – fikcióvá válik. Úgy tűnik, aggodalmunk felesleges volt, ma is primer közösség az osztály, amit nem pótolhat, de gazdagíthat a kisebb csoportok vagy éppen az egész iskolai közösség léte.

Az osztályfőnök feladata ebben a közösségben elérni, hogy diákjai a gimnázium pedagógiai programjában foglalt készségek, képességek, személyiségjegyek, értékek közül minél többnek birtokába kerüljenek. Közös célunk, hogy a tanuló

- legyen képes a különböző viselkedések mögötti motivációkat felismerni, helyesen értékelni;
- fogadja el az általánosan elfogadott s keresztyén emberre jellemző, hozzá méltó viselkedési normákat;
- ismerje képességeit, adottságait, korlátait;
- törekedjen saját problémáinak és konfliktusainak feloldására;
- rendelkezzen az értéket teremtő, erkölcsi tartással bíró, kulturált magatartású ember személyiségjegyeivel (nyitottság, őszinteség, becsületesség, kreativitás, illemtudás);
- a közösségi munkából képessége, szellemi és fizikai ereje arányában vegye ki a részét;
- képességeinek, körülményeinek megfelelően egyenletesen, rendszeresen tanuljon;
- tudása gyarapítása érdekében igyekezzen minden lehetőséget kihasználni;
- törekedjen önálló ismeretszerzésre saját, egyéni, hatékony tanulási módszerek kialakításával.

A nevelés egyik helyszíne az osztályfőnöki óra. Itt kerül sor a különböző adminisztrációs feladatok elvégzésére (pl. hiányzások igazolása – nem igazolása), illetve a tanmenetben megtervezett program elvégzésére. Ebben szerepelnie kell a következőknek:

Egy igazán különleges esemény: az Abigél forgatása Sárospatakon, 2005

- az iskolai és az iskolán kívüli elfoglaltságok figyelemmel kísérése
- egészséges életmódra nevelés (drogprevenációs foglalkozások, szexuális nevelés, káros szenvedélyek kialakulásának megakadályozása – lehetőség szerint szakemberek segítségével)
- tanulmányi és neveltségi szint, valamint a szociális helyzet folyamatos figyelemmel kísérése
- iskolatörténet, Patak története és a hagyományos pataki diákdalok tanulása

Évfolyamonként speciális feladatok is adódnak:

- a 9. évfolyamon elsősorban a beilleszkedést kell segítenünk
- a 10. évfolyamon már kiderül, hogy kinek kell segíteni a hatékony tanulási módszer megtalálásában
- a 11. évfolyamon a pályaválasztás kerül előtérbe
- a 12. évfolyamon megrendezzük a szalagavatót, majd a jelentkezési lapok kitöltése után szinte azonnal itt a csengőbúcsú és az érettségi vizsgák ideje.

Az osztályfőnökök persze nem csak órát tartanak, nem csak dicsérnek vagy éppen korholnak. Tartalmas közös programokat is szerveznek osztályaikkal: színház-, mozi-, múzeumlátogatást, teadélutánt vagy éppen palacsintasütést egy jó kis beszélgetéssel fűszerezve, tanulmányi kirándulásokat és a most már hagyományosnak tekinthető kiszállásokat. A munkaközösség tagjai segítik a csendesnapok rendezvényeit, osztályaikkal együtt vesznek részt ezeken az alkalmakon is. Az elhanyagolt tanársírok rendbetételét továbbra is az iskola osztályai végzik.

Az osztályfőnöki megbízatás csak papíron tart 4, 5 vagy 6 évig. A sok közös élmény – öröm és bánat – örökre összeköt minket az osztályainkkal. És Isten segítségével ötvenként újra és újra megtarthatjuk azt a bizonyos osztályfőnöki órát...

Búzásné Nagy Gabriella
munkaközösség-vezető

A KEDDI IFJÚSÁGI KÖRRŐL

A *kedd esti* ifjúsági kör 11 év óta folyamatosan működik. Alkalmak minden héten kedden este vannak, helye a Lorántffy Internátus. Minden gimnazista számára *nyitott*: felekezeti hovatartozás nem számít, lányok és fiúk egyaránt jönnek. A közösség heterogén hit szempontjából is, hívők és nem hívők is látogatják az alkalmat. A létszám változó, 15 és 30 között. Bármikor, bárki bekapcsolódhat, vagy csak egy-egy alkalomra is eljöhét.

A csoport vezetését mindig ketten végezzük. Fontos szempont, hogy két csoportvezető van: nem lelkész és lelkész, nő és férfi. Ez a csoporttal való foglalkozásban, személyes törődésben lesz hangsúlyos.

Az ifjúsági kör *célja*:

- a Biblia szellemében vizsgálni, értékelni életünket, gondjainkat, élethelyzetünket,
- az egymásra figyelés tanulása, gyakorlása, egymás terhének megismerése,
- önmagunk vizsgálata, tetteink értékelése,
- a csoportos lelkigondozás,
- hogy megtanuljuk elmondani érzéseinket, gondjainkat, igyekszünk együtt gondolkodni,
- Isten előtt együtt legyünk,
- közösséget alkossunk.

A *foglalkozások menete*:

- közös éneklés (ifjúsági énekek, kánonok)
- imádkozás
- igeolvasás
- „*hogyan vagy? kör*” (Milyen gondjaink és örömeink vannak?)
- téma meghatározása
- csoportos és egyéni feladatok megoldása
- igei, bibliai gondolatok kiemelése, megoldások vizsgálata, összegzés
- közös záróének
- imádság
- búcsúzás

A *foglalkozások hangulata* változó, a kemény viták, a meghittség, a vidámság egyaránt jellemző. *Időtartama* egy óra az internátusi házirend miatt, bár a gyerekek sokszor szívesen maradnának. Az ünnepek előtt mindig tartunk gyertyafényes, hangulatos, saját élményeken alapuló közös beszélgetéseket. Év végén a végzősöknek rendezünk búcsúaszt, akkor játékos feladatok vannak. Majd a tanév végén kerti partival zárjuk az éves programot.

A *foglalkozások témája*:

- minden élethelyzet (öröm, család, szerelem, barátság, betegség, gyász, Isten és mi)
- önismeret: milyen vagyok, milyennek látnak a barátaim, szüleim, és milyennek lát Isten?
- identitáskeresés és -megfogalmazás
- milyen életutat keresek?
- Istennel vagy Isten nélkül?
- életkérdések

Az évek alatt megtapasztalhattuk a zsoltáros szavait: *Megáldja azokat, akik félik az Urat, a kicsinyeket a nagyokkal együtt.* (Zsolt. 115,13)

Örsi Anikó – Török István

A DIÁKÖNKORMÁNYZAT RÖVID BEMUTATKOZÁSA

Résztevő a suli

A Református Gimnáziumban eredményesen működik a Diákönkormányzat. Kéthetente a gyűléseken minden osztály két fővel képviselteti magát. Az iskolai szervezet legfontosabb feladata szórakoztató, ugyanakkor hasznos programok szervezése a diáktársak számára. Emellett odafigyelünk a tanulókat érintő problémákra, a házirenddel kapcsolatos kérdéseket évente megvitatjuk, lehetőség szerint segítünk a pályázatokban, de az önkormányzat akár maga is részt vesz pályázatok írásában.

Programjaink nagyon színesek, igyekszünk úgy alakítani, hogy az iskolából a lehető legtöbb ember figyelmét felkeltsék.

Diákigazgatók egymás között

Akit a diákok megválasztottak

Csapatmunka

Labdajáték a sportnapon

A már hagyományosnak mondható, legkedveltebb programjaink a következők.

Kétévente diákigazgatót választhatnak a tanulók. Ez a program nagy szervezést igényel, de az egyik legnépszerűbb esemény a tanévben. Az osztályok egy-egy igazgatójelöltet indíthatnak, akik a kijelölt héten a diáktársak szavazataiért kampányolnak. Versenyeket, koncerteket szerveznek, de zenével és beszédekkel is igyekeznek elnyerni a többség támogatását.

Az utóbbi években megrendezzük a sportnapot. Az egészséges életmódhoz szeretne ezzel is hozzájárulni a Diákönkormányzat. A tanulók választhatnak a nap színes programjai közül.

Váltóversenyek, sportvetélkedők, labdajátékok, atlétika, ügyességi feladatok mellett részt vehetnek képzőművészeti foglalkozásokon, tánccházban is. Az osztályok egy-egy helyszínen (iskolaépület, iskolaudvar, iskolakert, tornatermek) pontokat gyűjtenek, és a nap végén a legeredményesebbeket értékeljük.

Táncoltunk is

A pecurok esküt tesznek

Az őszi időszakban tartjuk a pecuravatót. A 7. és 9. évfolyamosok ügyességi feladatokban versenyeznek egymással zsűri előtt. A nézők körében is nagy sikert arat ez az esemény a szervezők ötletessége és a látványos megoldások miatt. Ebben a tanévben a 13. E osztály alapos előkészítő munkájának köszönhetően nagyon jól érezték magukat tanulóink.

A diákönkormányzat érdeklődőknek kirándulásokat is szervez (Berek, Tengersizem).

Munkánkat Nezáczkiné Tötin Erika tanárnő koordinálja, aki nagyon sokat foglalkozik velünk, segít a programok megszervezésében, támogatja, biztatja csapatunkat.

A pecuravató zsűrije

A diákönkormányzat tagjai évente megválasztják azt a három szervezőt, akik a legtevékenyebben s eredményesen vesznek részt a munkában, s ezzel az iskolai diákéletet színesítik. A Református Kollégiumért Alapítvány kuratóriuma ösztöndíjjal ismeri el munkájukat. Ezúton is köszönjük a kuratórium támogatását!

Az eddigi jutalmazottak:

2002–2003-as tanév: Nagy Adrienn 12. C, Karajz Judit 10. E, Kardos Gábor 11. C

2003–2004-es tanév: Gyöngyösi Kitti 11. E, Greskó Erika 11. H, Punyi Máté 12. H

2004–2005-ös tanév: Karajz Judit 12. E, Káposztai Bea 12. C, Vámosi Károly 11. C

Köszönjük a diákok érdeklődését, a programokon való részvételüket, és szeretettel hívjuk és várjuk diáktársakat megbeszéléseinkre.

Köszönjük az iskolavezetés támogatását, tanáraink segítségét!

A Diákönkormányzat tagjainak nevében:

Karajz Judit és Gyöngyösi Kitti 13. E

A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMRŐL

A világon minden társadalom létének alapja a felnövekvő nemzedékek megfelelő életfeltételeinek és életkörülményeinek a biztosítása, ezért minden jogrendszer igyekszik megteremteni a lehetőségeket a megfelelő fejlődéshez. Ennek egyik legfontosabb eszköze a gyermekvédelem.

A gyermekek védelme nem választható el élesen a társadalmi és gazdasági problémáktól, ugyanis az egyenlő esélyek biztosítása mindenki számára még mindig megoldhatatlan célkitűzésként szerepel a jóléti politika feladatai között. A munkanélküliség kiterjedése, a dolgozók feszített munkatempója rendkívül nagy mértékben befolyásolja a gyermekek, családok helyzetét és életkörülményeit. Meglazultak a családon belüli kötelek, a családok zömére nagyfokú szocializációs funkciózavarok jellemzők.

A megváltozott társadalmi viszonyok, a szülőkre nehezedő egzisztenciális terhek, a túlhajszoltság stb. következtében eltolódott a család és a gyermekellátási intézmények szocializációban betöltött szerepének aránya. Az utóbbi években számtalan kutatás, cikk, tanulmány hívja fel a figyelmet arra, hogy hirtelen kitágult az iskolának mint másodlagos szocializációs színtérnek a személyiségformálásban betöltendő feladatköre. Az iskolás korosztály idejének jelentős hányadát tölti oktatási-nevelési intézményben. Az óvoda, iskola hirtelen új feladatokkal találta magát szemben: egyre inkább az itt dolgozó pedagógusok kénytelenek ellátni a családi nevelés hiányosságait pótló reszocializációs, korrekciós funkciót is. A leggyakoribb problémát a nehéz szociális helyzetben lévő családok gyermekei, a tanulási, magatartási nehézségekkel küszködő, bántalmazott és elhanyagolt, illetve a deviáns viselkedésű gyerekek jelentik.

Az iskolai gyermekvédelem tehát sokrétű, összetett és nagyon jelentős szerepet tölt be a felnövekvő nemzedékek életében, ezért az iskola táguló feladatköre, sokasodó funkciója egyre több és többféle feladatot ró a pedagógusokra.

A Sárospataki Református Kollégium pedagógiai tevékenységéhez szorosan kapcsolódik a gyermek- és ifjúságvédelem. Ez rendkívül szerteágazó feladat. Az iskolának biztosítani kell, hogy egy tanulót se érjen hátrányos megkülönböztetés származása, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, vagy bármilyen más ok miatt; segítenie kell leküzdeni azokat a hátrányokat, amelyek a tanulók családi vagy vagyoni helyzetéből egyébként következnenek. Az iskola feladatához tartozik még a tanuló jogainak megóvása, illetve tevékeny részvétel abban, hogy a diákok megismerjék jogaikat és az azok gyakorlásához szükséges eljárásokat.

Az 1997-ben életbe lépett gyermekvédelemmel kapcsolatos törvényi előírás értelmében törekedni kell arra, hogy tanulóinknak védelmet nyújthassunk az őket veszélyeztető, egyre szaporodó, nyugodt munkájukat, egészségüket, személyiségüket rontó külső hatások ellen; feladatunk megakadályozni káros szenvedélyek kialakulását, megvédeni őket a sorozatos kudarcoktól, megrázkódtatásoktól. Továbbá minden tanuló számára biztosítani a testi és szellemi fejlődéséhez szükséges feltételeket, lehetőségeket, hogy képességeit, tehetségeit kibontakoztathassa, szükség esetén leküzdhesse az esetleges hátrányokat. Ez a tevékenység iskolánk minden pedagógusának, az iskolaorvosnak és a védőnőnek is ad feladatot, s kiterjed az iskola valamennyi tanulójára, a kisiskolásoktól a 13. évfolyamosokig. Ezt a tevékenységet a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős koordinálja.

A feladatok egy része tehát a család korábbi funkcióinak pótlása, más része a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók feltárása, segítése, együttműködve a gyermekvédelemmel foglalkozó személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal, főként az iskola más pedagógusaival, valamint a szociális juttatások biztosítása. Ezekből az egyik legjelentősebb feladatot a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII.

tv. szabályozza. Ennek köszönhetően iskolánkban a 2005–2006-os tanévben már 282 tanuló jutott ingyenes tankönyveihez, összesen közel 3 800 000 Ft értékben. Egy másik jelentős segítség a rászoruló családok részére a kedvezményes árú gyermekétkeztetés, amely idén közel 270 gyermeket érint.

Iskolánkban minden hatodik tanuló hátrányos helyzetű, családjukra jellemző, hogy az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimum szintjét.

Az anyagilag veszélyeztetett gyermekeknek nyújt segítséget az iskolánkban működő Szociális Bizottság, amelyet a Kollégium Igazgató Tanácsa hozott létre, és amely a megoldásra váró szociális kérdésekben dönt.

A Bizottság rendszerint félévente ülésezik, de tagjai próbálnak rugalmasan alkalmazkodni az év közben felmerülő problémákhoz és sürgős esetekben rendkívüli üléseket is tartanak.

A tantestület tagjai már nemegyszer bizonyították szociális érzékenységüket és nyújtottak egy emberként segítő kezet és anyagi támogatást akkor, amikor egy-egy hirtelen jött tragédia miatt arra tanulóink rászorultak.

Az öregdiákok közül is akadnak támogatóik a maiaknak, jelenleg négy alapítvány (a Church Foundation, a Pető Sarolta, a Margaret Osterhaven és az 1941. I./A Alapítvány) pártfogol az idei tanévben összesen 37 tanulót, ezek közül a legjelentősebb támogatást az 1941. I./A Alapítvány nyújtja, jelenleg 26 főnek.

Ezen alapítványok mindegyikét pataki öregdiákok hozták létre, vagy az ő közreműködésükkel jöttek létre. Az a nemes szándék vezérelte őket, hogy diaktársaik tanulását ne befolyásolhassák kedvezőtlen anyagi körülmények. Az alapítványtevők – akiknek ezúton is hálánkat fejezzük ki – havonta 3500–7500 forinttal támogatják diákjainkat. A patronált diákok pedig kötelességüknek érzik, hogy munkába állásuk után maguk is hozzájáruljanak az alapítványok gazdagításához.

A hátrányos helyzetű tanulóknak kiírt és elnyert pályázatok szintén számottevő segítséget jelentenek, idén az Útravaló Ösztöndíjprogramban 13 diák pályázott sikerrel, őket 7 mentortanár segíti.

Az iskola számtalan feladata közül az egyik legfontosabb, a mentálhigiénés tevékenység megvalósításában a pedagógusok mindig is komoly szerepet vállaltak. A Sárospataki Református Kollégiumban folyó munka alappillére, az iskolai nevelés vezérfonala a lelki gondozás a krisztusi szeretetparancs szellemében.

*Pásztor Magdolna
gyermek- és ifjúságvédelmi felelős*

SZÁMVETÉS, SZÁMADÁS

VERSENYEREDMÉNYEK 2001–2005

ISKOLAI VERSENYEK I. HELYEZETTJEI

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Magyar nyelv és irodalom				
Szép magyar beszéd Szavalóverseny 7–9.	Farkas Zsuzsa 10. E Sztalmári Andrea 9. E, Jánosdeák Gabriella 9. E	Muszka Zsuzsa 9. E Koncsol Tünde 9. E	Marton Mónika 11. B Köpé Ildikó 9. E	Farkas Zsuzsanna 13. E Mizsák Noémi 9. E
Szavalóverseny 10–13.		Jánosdeák Gabriella 10. E	Sztalmári Andrea 11. E, Jánosdeák Gabriella 11. E	Sztalmári Andrea 12. E
Helyesírási pontverseny	Sinkó Zsófia 9. E	Sinkó Zsófia 10. E	Sinkó Zsófia 11. E	Csizmár Nikoletta 12. E
Bessenyei György szépirodalom- olvasási pontverseny	Boldog Zsuzsa 9. E, Koltai Mariann 10. E	Szilágyi Réka 9. E, Drótos Aliz 10. E, Nagy Xénia 11. E	Muszka Zsuzsa 10. E	Szilágyi Emília 10. B
Édes anyanyelvünk nyelvhasználati verseny				Sinkó Zsófia 12. E
Matematika pontverseny				
Matematika 7–8. évf.			Vígh Miklós 8. H	Balla Gábor 7. H
Matematika 9. évf.	Könnnyű János 10. E	Könnnyű Viktor 10. E	Timári István 9. A	Máté Attila 10. E
Matematika 10. évf.	Nagy Béla 11. E	Nagy Szabolcs 10. H	Melles Kristóf 10. E	Timári István 10. A
Matematika 11. évf.	Timári Sarolta 11. A	Nagy Béla 12. E	Dakos Enikő 11. E	Könnnyű Viktor 12. E
Matematika 12–13. évf.	Takács Ferenc 12. H	Bacsikai Zoltán 13. E	Tatár Gergő 11. B	Priám Tibor 12. B

Történelem

Történelem 7–8. évf.	Fehér Emese 8. H	Kossuth-pályázat: Kristály Erika 12. B		
Történelem 9. évf.	Gér András 9. H, Nagy Xénia 10. E			
Történelem 10. évf.	Tóth Máté 11. E			
Történelem 11. évf.	Tamás Gabriella 12. E			
Történelem 12. évf.	Gyurán Ildikó 13. F			

Kémia

Kémia pontverseny 9. évf.		Nagy Ákos 9. H		
Kémia pontverseny 10. évf.		Könnyű János 11. E		
Kémia pontverseny 11. évf.		Nagy Gergely 11. H		
Kémia pontverseny 12. évf.		Timári Sarolta 12. A		

Bibliismereti verseny

Csapatverseny		Greskó Erika 11. H, Magyar Katalin 11. C, Puskás István 11. C, Gér András 11. H	Harnócz Péter 10. B, Szilágyi Emília 10. B, Molnár Fruzsina 10. B
---------------	--	--	---

NEMZETKÖZI SZAVALÓVERSENYEK

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Nemzetközi József Attila Szavalóverseny				Szatmári Andrea 12. E, III. h.
Szavalóverseny Királyhelmecc				Kópe Ildikó 10. E, ezüst minősítés

ORSZÁGOS VERSENYEK

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Francia nyelvi OKTV döntő	Mátyás László 12. H, XII. h.			
Angol nyelvi OKTV döntő			Vukovich László 12. H, XXI. h.	
Édes anyanyelvünk nyelvhasználati verseny				Sinkó Zsófia 13. E XIV. h., különdíj
Az Úr érkezése c. országos önközményes szavalóverseny	Jánosdeák Gabriella 9. E különdíj			Krupi Bernadett 10. A különdíj
„Csodát virágnak a jelen” református ált. isk. művészeti verseny		Mizsák Noémi 7. H versmondás 7–8. o., II. h.		
Kresznerics Ferenc VI. Országos Anyanyelvi Verseny			Mizsák Noémi 8. H, I. h.	
„Haza és haladás” történelmi verseny		Gliba Diana, Lontay András, Kiss Benedek 13. E, IX. h.		
XII. Országos Tudományos és Innovációs Verseny	Bacsikai Zoltán 12. E, III. h.			

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Arany Dániel Matematika Verseny			Timári István 9. A, XXX. h.	Timári István 10. A, 2. fordulóban részt vett
IX. Országos Diákvegyész Napok (2 évente)	Éger Ildikó 12. E, Szokolovszky Géza 11. B, Varga Zsófia 12. E, fődjfj		Poros Eszter, Drótos Aliz, Sáfrány Zsuzsa 11. E, II. h.	
Irinyi János Kémiaverseny			Timári István 9. A, XXXII. h.	Timári István 10. A, XXX. h.
Ábel Jenő Országos Latinverseny		Blaskó Barbara 10. A		
Éneklő Ifjúság kórusverseny	Kórus: Arany Diploma, Év Kórusa, Dicséző oklevél			
Két tannyelvű iskolák angol nyelvű biológiaversenye		Götz Ildikó 11. E, III. h.		
Két tannyelvű iskolák tanulmányi versenye		Nagyházi Nóra, Halász Nóra 12. E, Földesi Zsolt, Simkó László 13. E, I. h.		
Kozma László Informatikaverseny			Vígh Miklós 8. H, XIV. h.	
Francia nyelvű dalverseny			Fábián János 12. C, VI. h.	
Lyka Károly Művészettörténeti Verseny (OKTV)			Sztipanov Alexandra 11. H, XV–XX. h.	Novák Eszter 12. E, országos középdöntő
Vizuális kultúra				Géczi Zsuzsa 12. A, X. h.

OÁTV / OKTV II. fordulójába jutott

Matematika	Bodnár Péter 12. B	Bacsikai Zoltán 13. E, Nagy Béla 12. E, Nagy Gergely 11. H	Nagy Béla 13. E	Szabó Emese 13. E, Könnyű János 13. E
Fizika	Bacsikai Zoltán 12. E, Götz Balázs 12. B	Bacsikai Zoltán 13. E	Nagy Béla 13. E, Nagy Gergely 12. H, Könnyű János 12. E	Könnyű Viktor 12. E
Történelem				Gér András 12. H
Földrajz				Szabó Bence 11. B
Német nyelv				Boldog Zsuzsa 12. E, Kovács Éva 12. B, Kriván Ágnes 12. B, Balla Gábor 7. H
Latin nyelv				Pásztor Tünde 12. A
Biológia	Bodnár Erika 12. C, Takács Edina 12. B, Monostori Balázs 12. C, Móré László 12. C, Komjáti Csaba 12. C	Bajkó Nándor 13. E, Szurkos Emőke 13. E, Szokolovszki Géza 12. B	Nagy Gergely 12. H	Sáfrány Zsuzsa 12. E
Kémia	Varga Zsófia 12. E	Varga Zsófia 13. E, Timári Sarolta 12. A, Nagy Gergely 11. H	Nagy Gergely 12. H	
Francia nyelv		Nagy Nikoletta 12. E, Timári Sarolta 12. A		
Magyar irodalom	Szabó Viktória 13. F			

TERÜLETI VERSENYEK

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Tehetségkutató versmondó			Kópé Ildikó 9. E, I. h.	
Tehetségkutató prózamondó			Farkas Zsuzsa 12. E, I. h.	
Tehetségkutató szinpadí ének			Szatmári Andrea 11. E, I. h.	
Simonyi Zsigmond helyesírási		Mizsák Noémi 7. H, I. h.	Pogácsás Bettina 7. H, II. h., Mizsák Noémi 8. H, V. h.	
Matematika ált. iskolai				Balla Gábor 7. H, I. h.
Óveges Fizikaverseny		Sztipanov Milos 7. H, III. h., Horváth Dávid 7. H, IV. h.		
Petőfi szavalóverseny		Szatmári Andrea 10. E, I. h., Jánosdeák Gabriella 10. E, II. h.		
Kollégiumi szavalóverseny			Horváth Ildikó 12. E, II. h.	
Hevessy György Kémiaverseny		Vigh Miklós 7. H, III. h.		Balla Gábor 7. H, I. h., Ráski Gábor 7. H, III. h.
Területi idegen nyelvi – angol énekverseny				Szatmári Andrea 12. E, I. h. Palkó Szilvia 12. B, VI. h.
Polgár az EU-ban csapatverseny				Halász Nóra, Könnyű János, Nagyházi Nóra 13. E, VII. h.
Bibliaismereti csapatverseny (katolikus)	Stumpf Julianna, Vitányi Róbert, Ujj Tamás 9. E, III. h.			
Elsősegélynyújtó csapatverseny	Engly Mirjam, Juhász Réka, Lévai Lilla, Popovics Anett, Rátkai László, Halász Gábor 10. B, II. h.	Ardó Nikoletta, Kállai Eszter 9. A, Halász Gábor, Juhász Réka, Lévai Lilla 11. B, III. h.	Ardó Nikoletta, Hornyák Zsuzsa, Kállai Eszter, Lakatos Mária, Géczy Krisztina 10. A, II. h.	
Katasztrófavédelmi ifjúsági csapatverseny	Barta Tímea, Greskó Erika, Sztipanov Alexandra 9. H, Buczkó Gábor 12. B, Könnyű János 10. E, Muri János 12. B, III. h.	Országos döntő IV. h.: Halász Gábor, Juhász Réka, Lévai Lilla, Popovics Anett, Rátkai László, Vitányi Márk 11. B	Ardó Nikoletta, Braun Nikoletta, Kállai Eszter, Vitányi Gergő 10. A, I. h.	

MEGYEI VERSENYEK

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Történelem				Pogácsás Bettina 8. H
Matematika			Nagy Gergely 12. H, IV. h., Nagy Béla 13. E, V. h., Timári István 9. A, V. h.	
Felhasználó Verseny			Vigh Miklós 8. H, II. h.	
Fizika			Nagy Béla 13. E, I. h., Könnyű Viktor 11. E, II. h., Huszték Piroska 11. E, IV. h., Frikker Tamás 10. E, IV. h., Nagy Noémi 9. E, IV. h.	
ME Angol Irodalom Tanszék novellairó verseny (angol nyelvű)			Ureczky Eszter 13. E, I. h.	
Fizika		Könnyű Viktor 10. E, egyéni I. h., csapat II. h., Géczy Zsuzsa 10. A, csapat II. h.		
Matematika		Könnyű János 11. E, IV. h.		

REFORMÁTUS KÖZÉPISKOLÁK ORSZÁGOS VERSENYEI

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Áprily Lajos Országos Szavalóverseny			Szatmári Andrea 11. E, ezüst minősítés, Jánosdeák Gabriella 11. E, ezüst minősítés	
Művészeti Triatlon, ének kat. Művészeti Triatlon, csapatverseny			Dankó Evelin 10. E, II. h. Csank Virág, Dankó Evelin, Szilágyi Réka 10. E, III. h. Könnnyű Viktor 11. E., IV. h.	
Matematikaverseny	Könnnyű János 10. E, Szabó Emese 11. E	Nagy Gergely 11. H, VI. h, Könnnyű János 11. E, VII. h.		
Matematikaverseny csapat			Pogácsás Bettina 7. H, Vigh Miklós 8. H, Timári István 9. A, Könnnyű Viktor 11. A, Géczy Zsuzsanna 11. A, Nagy Béla 13. E, I. h.	
Fizikaverseny	Bacska Zoltán 12. E, IV. h., Bodnár Péter 12. B, V. h.	Nagy Béla 11. E, V. h., Bacska Zoltán 13. E, VI. h.	Nagy Béla 13. E, III. h., Könnnyű János 12. E, IV. h., Nagy Noémi 9. C, IV. h.	
SDG országos bibliaismereti csapatverseny	Lévai Enikő, Antal Petra 13. E, Drabik Rózsa 11. H, IX. h.		Greskó Erika, Gér András 11. H, Magyar Katalin, Puskás István 11. C, VI. h.	
Református középiskolák angol nyelvi versenye		Kovács Márta 10. A, II. h., Vukovich László 11. H, V. h.		

TESTNEVELÉS – SPORT

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Diákolimpia – fú szertorna (csapat)	Országos bajnok B kategória: Csirinyi László, Heitzman Róbert, Bessenyei István, Vitényi Áron, Pauljucsák Péter, Varga Péter, A kategória: Victor Benjámin, Szolyák Tamás, Nagy Zoltán, Dienes Dénes, Pozsgai Szabolcs, Harsányi Csaba	Országos bajnok: Tótin László, Törő Gergő, Victor Benjámin, Csirinyi László, Heitzman Róbert, Szolyák Tamás	Országos bajnok: Tótin László, Újhelyi Ákos, Törő Gergő, Victor Benjámin, Szolyák Tamás, Varga Ádám, Heitzman Róbert	
Diákolimpia – sakk csapatbajnokság	Csapat I. h. / egyéni: Könnnyű János I. h., Hidegh Eszter II. h., Szolyák Tamás IX. h., Szabó Réka	Megyei II. h.: Hidegh Eszter, Szabó Réka, Szabó Bence, Szolyák Tamás	Országos bajnok: Hidegh Eszter, Könnnyű János, Hidegh Gábor, Szabó Bence	
Ref. Középiskolák 3. Országos Sakk és Asztalitenisz Bajnoksága	Csapat I. h. / egyéni: Hidegh Eszter II. h., Könnnyű János I. h., Szolyák Tamás I. h., Szabó Réka III. h.	Csapat I. h. / egyéni I. h.: Könnnyű János, Szolyák Tamás, Balogh Nándor	Csapat I. h. / egyéni I. h.: Hidegh Eszter, Könnnyű János, Hidegh Gábor, Szabó Bence	
Országos Református Úszóbajnokság		Csapat: II. h. / egyéni: Nagy Éva I. h., Karajz Judit II. h., Hajós Zília I. h., Ujj Katalin II. h.	Csapatunk IV. h.	
Diákolimpia – fú kézilabda, megyei		Csapatunk III. h.	Csapatunk IV. h.	

Verseny megnevezése	2001–2002. tanév	2002–2003. tanév	2003–2004. tanév	2004–2005. tanév
Református iskolák kosárlabda bajnoksága		Csapatunk III. h.	Csapatunk III. h.	
Református iskolák atlétikai bajnoksága		Ujj Tamás síkfutás I. h., Kardos Gábor magasugrás II. h., Victor Benjámin távolugrás II. h.		
Úszás megyei		Nagy Éva II. h., Hajós Zília IV. h.		
Síbajnokság, országos döntő	Egressy Dániel III. h., Egressy Zsolt V. h.	Egressy Dániel IX. h., Egressy Zsolt X. h.		

Körzeti és városi versenyek

Kossuth-staféta – leány csapat		Csapat I. h.: György Kosztik Zsuzsa, Pitkó Laura, Kovács Éva, Szatmári Andrea		
Kossuth-staféta – fiú csapat		Csapat I. h.: Gyana György, Gyöngyösi Attila, Sontra Tamás, Punyi Máté	Csapat I. h.: Gyana György, Gyöngyösi Attila, Sontra Tamás, Punyi Máté	
Futballbajnokság		Csapat II. h.		
Városi Úszóbajnokság Sárospatak			Egyéni I. h. / csapat I. h. Hajós Zília, Szatmári Krisztina, Sontra Tamás, Gyürky Gábor, Kardos Gábor, Somossy Ágnes, Dakos Edit, Husztek Piroska	

ZENEISKOLÁS TANULÓINK VERSENYEREDMÉNYEI

Verseny	Év	Díjazottak	Eredmény
III. Nemzetközi Fuvoladuó és Kisegyüttes Verseny duó kategória	2001.	Kerékyártó Orsolya, Komáromi Eszter	dicséret
V. Országos Fuvoladuó és Kisegyüttes Verseny duó kategória – kortárs mű előadásáért	2002.	Kerékyártó Orsolya, Komáromi Eszter	nívódíj / dicséret
IV. Országos Zeneiskolai Továbbképzés Verseny Megyei fuvolaverseny	2002.	Kerékyártó Orsolya, Komáromi Eszter	nívódíj
IX. Országos Alba Regia Kamarazene Verseny	2004.	Kerékyártó Orsolya, Komáromi Eszter	kiemelt I. hely, I. hely
IX. Megyei Rézfúvás Verseny	2004.	Komáromi Eszter – fuvola, Kerékyártó Orsolya – fuvola, Sohajda Béla – zongora	arany minősítés
IX. Megyei Rézfúvás Verseny	2004.	Vitányi Gergő – kürt	I. hely,
IX. Megyei Rézfúvás Verseny	2004.	Stumpf Balázs – harsona	II. hely
IV. Nemzetközi Fuvoladuó és Kisegyüttes Verseny duó kategória	2004.	Kerékyártó Orsolya, Komáromi Eszter	kiemelt nívódíj
kortárs mű előadásáért		Kerékyártó Orsolya, Komáromi Eszter	dicséret, nívódíj
kvarsett kategória (fuvolazenekar tagjaiként)		Komáromi Eszter, Kerékyártó Orsolya, Stumpf Julianna	verseny nagydíj
Országos Francia Daléneklési Verseny	2004.	Fábián János	VI. hely
Megyei Angol Daléneklési Verseny	2004.	Szatmári Andrea	I. hely
Megyei Fuvolaverseny	2004.	Komáromi Eszter	I. hely
V. Országos Zeneiskolai Továbbképzés Verseny	2005.	Komáromi Eszter – fuvola	nívódíj
VI. Országos Fuvoladuó és Kisegyüttes Verseny	2005.	Komáromi Eszter, Stumpf Evelin, Stumpf Julianna és 5 fő a fuvolazenekar tagjaként	dicséret
V. Országos Jeney Zoltán Fuvolaverseny	2006. *	Komáromi Eszter	döntőbe jutott

NYELVVIZSGÁK ÖSSZESÍTÉSE 2001–2005

	2001–2002		2002–2003		2003–2004		2004–2005	
	középfok	felsőfok	középfok	felsőfok	középfok	felsőfok	középfok	felsőfok
angol	42	30	60	30	57	33	70	35
német	29	1	30	1	23	1	28	1
francia	9		2		1		5	
latin	9		1				5	
szlovák	2		2		2		6	
orosz	2		2	2	1		2	
olasz				1		1		1

Sárospatak, 2005. december 5.

A 2001–2002-ES TANÉV VÉGZŐS DIÁKJAI

12. A OSZTÁLY

1998–2002, osztályfőnök: dr. Derda István

Árva Attila, Balla Eszter, Bihari Ákos Ferdinánd, Dienes Dávid, Erdei Erika, Espák Beatrix, File Csilla, Forgács Balázs, Horváth Henrietta, Horváth Orsolya, Kozsár Miklós, Körmöndi Ildikó, Kutas János, Leitner Enikő, Máji Ádám, Nagy Szilvia, Oláh Klára, Rendes Ildikó, Roskó Tímea, Sebők Anikó, Sebők Ildikó, Stumpf Ákos, Szeifried Szandra, Szívós Rita, Szokoly Zsuzsa, Szűcs Alfréd Lajos, Tamás Anita, Tóth Szilvia, Ulviczki Tímea, Váradi Nóra, Zelina Erika, Zólyomi Gergely

12. B OSZTÁLY

1998–2002, osztályfőnök: Búzásné Nagy Gabriella

Alexa Enikő, Bodnár Erika, Bodnár Péter, Buczkó Gábor, Csatlós Márton, Cziczó Ilona, Dakos Zsuzsanna, Dienes Norbert, Dobó Katalin, Gáll Enikő, Götz Balázs, Hardon Edit, Hoffmann Mónika, Józsi Erika, Kézi Tímea, Mácsi Orsolya, Mátyás Tamás, Molnár Melinda, Muri János, Nagy Péter, Pauljucsák Péter, Rák Anita, Szemán Anikó, Szontágh Veronika, Takács Edina, Torma Balázs

12. C OSZTÁLY

1998–2002, osztályfőnök: Őri Enikő

Balogh Kinga, Batta Ágnes, Dajka Tünde, Dienes Dénes, Fazekas Zsuzsa, Galvácsi Rita Gyöngyi, Görög Marianna Ibolya, Gyüre Judit, Istvánfi Beáta Judit, Komjáti Csaba, Krausz Bernadett, Lénárt Bernadett, Magyar Petra, Matusz Angéla, Mártha Bernadett, Moldvay Zsanett, Molnár Tamás, Monostori Balázs, Móré László, Móricz Zoltán, Orosz Anett, Őri László, Palcsik András, Pék Anita, Pongor Dániel Gábor, Pozsgai Szabolcs Dávid, Reichel Mónika, Sebe Máté, Szaniszló Judit, Szűcs Gábor, Szűcs László, Turiczki Norbert, Veres Andrea

12. H OSZTÁLY

1996–2002, osztályfőnök: Sinkóné Tóth Zsuzsanna

Balla Mariann, Balogh Pál, Csörsz Lajos, Farkas Katalin Klára, Ferenczfői Zoltán, Füzes Éva, Gál Renáta, Gergely Gábor, György István, Gyürky Attila, Hajdók Éva, Kálya Gábor Pál, Kántor Kinga, Knapp Zoltán, Mátyás László Péter, Molnár Gábor, Nagy Erzsébet, Palik Erika, Szabó Ágnes, Szabó Edina, Takács Ferenc, Ujlaki Renáta Ibolya, Varga László, Vaszilko Tamás

13. E OSZTÁLY

1997–2002, osztályfőnök: Nagy Mónika

Antal Petra Ildikó, Barzsó Tibor, Bessenyei István, Bolgár Linda, Boros László, Csecskedi Zsófia, Fehérvári Ildikó, Goreczky Krisztina, Győri Zsófia, Harsányi Csaba, Hasulyó Zsuzsanna, Horváth Tímea, Lévai Enikő, Ligeti Bernadett, Matisz Ildikó, Máté Edina, Motkó Hedvig, Nagy János, Pinczés Ákos, Szepesi Éva, Szépréti Ágnes, Tompa Anikó, Tornallyay Éva, Törő Péter Tamás, Turáni Andrea, Ungi Viktória, Vadas Norbert, Veres Rita, Vinnai Eszter Vera, Vitányi Áron

13. F OSZTÁLY

1997–2002, osztályfőnök: Lois Elaine Craven

Barilló Nikoletta, Birk Noémi, Borbély Adrienn, Czímre Brigitta, Czírók Ágota, Deák Brigitta, Gyurán Ildikó, Hársfalvi Ágnes, Illés Zoltán, Kamarási Diána, Kapusi Livia, Kucsora Ágnes, Mitró Annamária, Nagy Anita, Nagy Nikoletta, Pocsai Kinga, Szabó Viktória, Szaniszló Andrea, Ujhelyi Noémi, Úveges Szilvia, Winkler Róbert

A 2002–2003-AS TANÉV VÉGZŐS DIÁKJAI

12. A OSZTÁLY

1999–2003, osztályfőnök: Zöld Zsoltné

Ács Ádám, Bartók Szabolcs, Batta Gabriella, Bodnár Attila, Bogáthy Evelin, Csengeri Ildikó, Daruka Emilia, Fábán Ottó, Fekete Máté, Gárdosi László, Harcsa Marietta, Juhász Anikó, Kávássy Béni Péter, Kerchner Orsolya Ágnes, Kerülő Kinga, Kocsis Júlia, Kovács Csaba, Kovács Karina Klára, Kovács Réka, Lipcsei Noémi Éva, Muha Adrienn, Nagy Angéla, Pap Gergely Iván, Papp Katalin, Rozman Orsolya, Sándor László, Sánta Andrea, Spisák Ágnes, Stumpf Orsolya, Szerdi András, Timári Sarolta, Uhrin Gábor, Urbanovics Katalin, Vécsi Orsolya, Zagyai Ildikó

12. B OSZTÁLY

1999–2003, osztályfőnök: Szathmári Sándorné

Apjok Zoltán, Balla István, Balla Judit, Batta Roland, Borcsik Ferenc, Dócs András, Fodor Zoltán Csaba, Gyetkó Gábor, Jakab Attila, Jakab Szabolcs, Kristály Erika, Lehotai Balázs, Liszkai Diána, Máji Gergő, Milinki Anett, Molnár Eszter Laura, Nagy Gergely, Nagy Zsuzsanna, Németh Csilla, Sebők Lilla, Szabó Judit, Szokolovszki Géza, Szóráth Melinda, Vágner Edina, Vitányi Éva

12. C OSZTÁLY

1999–2003, osztályfőnök: Vaszily Tünde

Balogh Adrienn, Bilku Péter, Csiki Júlia, Dudits György, Fábán Éva, Gulyás Mariann, Gulyás Teréz, Hódi Szilvia, Ilok Zsanett, Kiss Viktória, Kotány László Dániel, Kozma László, Kócs Marianna, Mikula István, Nagy Éva, Oláh Henrietta, Pala Károly Mihály, Pataki Gábor, Polgári Tünde, Sinka János, Szabolcsik Veronika, Szabó Éva, Szarka Evelin, Takács Tímea, Toboz Csilla, Tóth Renáta, Vajkó Anita, Varga Anita, Váradi Anett Eszter, Vincze Beáta, Vincze Katalin

12. H OSZTÁLY

1997–2003, osztályfőnök: *Bobok Péter*

Apacs Darina, Barcsik Csaba, Batta Tímea, Csirinyi László, Derceni Lóránt, Drabik Rózsa, Galvácsi Anett, Grabicza Boglárka, Geri Péter, Hegedűs Kinga, Horváth Györgyi, Kertész Gergely, Kurmai Boglárka, Nemes Boglárka, Pallai János, Szabó István, Szeles Attila, Tompa Adrienn, Tóth Ildikó

13. E OSZTÁLY

1998–2003, osztályfőnök: *Barta Zoltán*

Antal Anikó Judit, Ágoston Péter, Bacskai Zoltán, Bajkó Nándor, Bruszik Éva, Csiszko Adrienn, Czomba Ágnes, Éger Ildikó, Gecse Nikolett, Gliba Diána, Hidegh Nikoletta, Kiss Benedek, Lipcsei Roland Gábor, Lontay András, Nagy Adrienn, Nagy Gábor, Nagy Zsuzsa, Nemes Gábor Tibor, Pap Laura, Simkó Boglárka, Szurkos Emőke, Tamás Gabriella, Terebesi Edit, Tóth Csaba Gábor, Tóth Máté, Varga Zsófia, Veréb Ildikó

A 2003–2004-ES TANÉV VÉGZŐS DIÁKJAI

12. A OSZTÁLY

2000–2004, osztályfőnök: *Molnár János*

Balog József, Bodnár Melinda, Csabai Ildikó, Csiki Annamária, Ficzer Csilla, Gáspár Emília, Gombos Noémi, Kaselyák András, Kéri Ágnes, Kovács György, Kovács Zsolt Levente, Körmöndi Andrea, Mihók Mónika, Mile Beatrix, Nagy Livia, Paholics Eszter, Pelle István, Povodör Artúr, Rebecsák Anita, Sipos György, Somossy Melinda, Szabó Bernadett, Szabó Réka, Szaniszló Tímea, Tóth Adrienn, Tótok Tünde, Törő Gergő Richárd, Varga Ádám, Vicickó Enikő Erika, Vincze Ágnes

12. B OSZTÁLY

2000–2004, osztályfőnök: *Győry Anikó*

Bartha István, Batta Boglárka, Csököly Zsuzsanna, Diczházi Zsuzsanna, Enghy Mirjám, Fülöp Evelin, György Edit, Halász Gábor Ferenc, Juhász Réka, Kleinheisler Tímea, Kocsubej Anna Vlagyimirovna, Koleszár Ákos, Légrádi Katinka, Lévai Lilla, Orosz Andrea, Popovics Anetta Médea, Povodör Judit, Rátkai László, Sohajda Béla, Szathmáry István, Tokár Rita, Tóth Bernadett, Varga Viktória, Vitányi Márk

12. C OSZTÁLY

2000–2004, osztályfőnök: *Könnyű Jánosné*

Bravics Endre, Dési Anita, Dienes Gábor, Fábíán János, Hegedűs Eszter Júlia, Hidegkúti Tibor, Jakab Árpád Sándor, Jana Katalin, Kardos Gábor, Kárpáti Péter, Kazup Renáta, Leskó Gabriella, Nehéz Nóra, Pápai Aladár, Pongor Vince Tamás, Poroszka Anita, Rezsú Krisztián, Slezsák Ágnes, Szabó Boglárka, Szabó Katalin

12. H OSZTÁLY

1998–2004, osztályfőnök: *Nagy Ágnes*

Bukovenszki Réka, Dobránszky Tímea, Drótos Felícia, Gyulai Bálint Sámuel, Gyulai Lilla Ilona, Kornyi Anikó, Kőrödi Réka, Lazor Szabina, Markovics Ádám, Nagy Gergely, Nyiscsák Emma, Pásztor Krisztina, Punyi Máté, Schreiber Kinga, Szolyák Tamás, Takács Roland Ádám, Tóth László, Vukovich László

13. E OSZTÁLY

1999–2004, osztályfőnök: Szabó Attila

Almási Ágnes, Baumgartner Judit, Boós Péter Pál, Czető Anett, Czine Csaba, Csoma Csilla, Egressy Dániel Gábor, Fakász János, Földesi Zsolt, Frank Anett, Heitzman Róbert, Király Zsuzsanna, Kocsis Máté, Koppányi Adrienn, Kovács Erika, Kovács Eszter, Lakatos Judit, Matisz Ágnes, Matta Nikoletta, Nagy Béla, Nagy Nikoletta, Nagy Zoltán, Nagy Zsanett, Papp Anita, Simkó László, Slezsák Tamás, Szobonya Zsuzsanna, Tóth Máté, Untener János, Ureczky Eszter, Vécsi Anikó, Vitányi Violetta

A 2004–2005-ÖS TANÉV VÉGZŐS DIÁKJAI

12. A OSZTÁLY

2001–2005, osztályfőnök: Ureczky Andrásné

Adamek Gábor, Balogh Anikó, Blaskó Barbara, Egressy Zsolt Lajos, Gál Eszter, Gécz Zsuzsanna, Gulyás Nóra, Hajdu Lilla, Hajdu Márk, Hajdu Szabina, Juhász Péter, Kovács Balázs, Kovács Gyula Máté, Kovács Márta, Kovács Odett, László Noémi Kinga, László Zsolt Dániel, Mádi Gabriella, Matisz Tünde, Melovics Eszter, Nagy Adrienn, Onda Gergely, Pándy Ildikó, Pásztor Edina, Pásztor Tünde, Popik Nikolett, Poroszka Renáta Erika, Szabó Tímea, Szkircsák Eszter, Takács Ákos, Untener Zsolt, Varga Aliz, Vitányi Beatrix

12. B OSZTÁLY

2001–2005, osztályfőnök: Vinnainé Lakatos Éva

Balla Inez, Barta Zsuzsanna, Bihari Rita, Borsos Anikó, Durányik Mária, Gécz Ferenc, György Kosztik Zsuzsanna, György Noémi, Hajdók Géza, Hajós Zília, Hoffmann Gergely, Horváth Viktor, Jónás Judit, Keszyűs Kitti, Kovács Éva, Krivián Ágnes, Lukács Renáta, Marton Mónika, Mátyás Krisztián, Nagy Adrienn, Nagy Csilla, Nagy Ottó, Oláh Géza, Pál Zsuzsanna, Palkó Szilvia, Pitkó Laura, Priam Tibor, Takács Emese, Tatár Gergő, Terjék Annamária, Török Dóra, Tunté Anita, Varga Katalin Anna, Vavrek Erzsébet

12. C OSZTÁLY

2001–2005, osztályfőnök: György Kosztikné Sáfár Katalin

Bagosi Erzsébet, Bajusz Andrea, Borcsik Györgyi, Csirinyi Gábor, Csököly Dániel, Dankó Katalin, Dobos Lea, Dombi Ildikó, Fodor Márk, Gondor Brigitta Kitty, Havasi Zsófia, Hoffmann Ákos Vendel, Igaz Nagy Anita, Kálomista Gábor, Káposztai Beáta, Kocsi László, Lukács Laura, Magyar Katalin, Máji Mátyás, Mátyás Gábor, Petricska Eszter, Popovics Helga, Preszuly Ildikó, Puskás István, Sipos Dorotytya, Szénégető Anita, Toperczer Dániel, Tóth Dávid, Újhelyi Ákos, Ujj Katalin, Vajdi Ágnes

12. H OSZTÁLY

1999–2005, osztályfőnök: Halász László

Bacskai Gergely, Balogh Nándor, Bartl Piroska, Csontos Sándor, Csordás Anna, Drótos Dávid, Gér András László, Greskó Erika, Karászi Andor Péter, Kormány Kinga, Kovács Kristóf Gábor, Lavotha Máté, Nagy Attila, Nagy Boldizsár, Nagy Mónika, Nagy Szabolcs, Pongó Katalin, Szóráth Réka, Sztipanov Alexandra Tijana, Victor Benjámín

13. É OSZTÁLY

2000–2005, osztályfőnök: Kálmán Zsuzsanna

Aros Renáta Tímea, Barta Tímea, Berencsy Botond, Bodnár Adrienn, Braun Zoltán, Farkas Zsuzsanna, Felfalusi-Ilyés Csongor, Fellegi Ádám, Gál Rita Zsófia, Halász Nóra, Hidegh Eszter, Horváth Ildikó, Jarecsni János, Koleszár Szilvia, Koltai Mariann, Könnyű János, Nagy Emese Xénia, Nagyházi Nóra, Nemes István, Orbán Gabriella, Palánkai Réka, Sikora Ádám, Sinka Klára, Szabó Emese, Szabó Eszter Diána, Szabó Gyula, Szabó Rita, Szentimrei Réka, Szepsy Kinga, Tótin László, Varga Balázs, Vígh Boglárka, Vinnai Ádám Dávid

TANULÓINK A 2005–2006-OS TANÉVBEN

ÁLTALÁNOS ISKOLA

1. OSZTÁLY

Osztályfőnök: Varga Lukácsné

Aros Damján, Bana Biborka, Batta Bálint, Bodnár Dorina, Boros Panna Flóra, Csecskedi Alexandra Petra, Derczó Eliza, Didics Patrik, Felföldi Mónika, Frikker Erik Vince, Gál András, Götz Bence, Horváth Anett, Illés Anett, Karászi Kitti, Kovács Kamilla, Matisz Ádám, Móre Zsófia, Nagy Gábor, Pap Ferenc Levente, Sánta Soma, Siska Boldizsár Soma, Takács Zoltán, Tamás Ilka, Tarr Milán, Zajác Ákos

2. OSZTÁLY

Osztályfőnök: Mózesné Nagy Mária

Antal Dominika Rebeka, Bakos Anett, Bálint Martin, Frikker Gabriella, Gazsi Bettina, Györki Dóra, Hutka Bianka, Koleszár Ákos, Lisóczki Anita Ágota, Majoros Xavér Márk, Mózes Árpád Benedek, Nagy Bálint, Péter Petra Veronika, Rák Gergő, Sisán Máté, Szabó Ferenc, Szemán Mária, Szuromi Kristóf Dominik, Tarr Gábor, Tóth Csenge, Varga Petra, Yeager Tamás István

GIMNÁZIUM

7. H OSZTÁLY

Osztályfőnök: Nagy Ágnes

Ajtai Beatrix, Batta Máté, Béres Mátyás, Czabányi Enikő, Farkas Marianna, Fodor Petra, Haluska Péter András, Haupttricht Ingrid, Horváth Ákos, Juhász Ádám Dávid, Karacs Martina, Kiss Noémi, Kontra Bianka, Maklár Hanna Mária, Melles Tivadar, Mizens Eszter, Molnár Anna, Molnár Tamás, Pálinkás Máté, Prókai Szabina, Punyi Erika, Rác Ádám, Rojkovich Ágoston, Rusznák Anett Réka, Rusznák Dávid, Sárosi Beáta Flóra, Sárosi Sára Anna, Simai Máté, Simkó Kitti, Spisák Alexa, Szabó Éva Tamara, Tóth Tímea, Váradi Dávid, Vidrinszky Tamás

8. H OSZTÁLY

Osztályfőnök: Kovács József

Andrássy László Zsolt, Balla Gábor, Buda Bettina, Fehér Réka, Fischinger Tímea, Garas Norbert, Györi Júlia, Hangácsi Máté, Hátrás Dániel, Horváth Barbara, Kiss Orsolya, Kovács Bianka, Kőműves Eszter, Marincsák Flóra, Márton Tímea, Mátyás Máté Péter, Molnár Norbert, Nagy Tímea Erika, Petró Ákos, Pothorszki Attila, Puskár Alexandra, Ráski Gábor, Soltész Csaba, Szaniszló Alexandra, Tepliczky Fanni, Tóth Ádám, Tóth Zsanett, Váradi Evelin, Varga Patrik, Vigh Katalin

9. A OSZTÁLY

Osztályfőnök: Halász László

Andó Enikő, Bak Nikolett, Bartus Zsolt, Batta Alexandra, Becskeházi Regina, Bodnár Nándor, Bodnár Zsolt, Bolbás Bettina, Budai Nikoletta, Czető Tamás, Damjanovits Anna, Didics Nikolett, Erdei Enikő, Erdélyi Péter, Erdélyi Renáta, Farkas Bettina, Fodor Bernadett, Háfra László, Kerékgyártó Roland István, Koleszár Marianna, Kurucz Tímea, Magyar Dóra, Nagy Vanda, Papp Krisztina, Pletenyik Anikó, Sasi Anna Zsuzsa, Sipos Dóra, Soltész Anita, Szabó Emese, Szádvári Krisztina Sarolta, Szolnoki Anna, Tótin Ákos, Veréb Stella, Vitányi Lilla

9. B OSZTÁLY

Osztályfőnök: Bodnár Hajnalka

Bálint Erika, Bejő László, Csoma Adrienn, Csoma Katalin, Gál Barbara, Golenya Csilla, Gulyás Zsuzsanna, Hajnal Erika Zsuzsanna, Hoffmann László, Hosszú Evelin, Ignáth Bianka, Illés Balázs, Jakab Anett, Kandrák Beáta, Keresztes Klaudia, Kiss Balázs, Kiss Tünde, Kovács Nikoletta, Laskay Noémi, Molnár Ivett, Naár Csilla Katalin, Nagy Csilla, Ocsenás Csilla, Pásztor Orsolya, Pauleczki Judit, Rozgonyi Renáta, Szuromi Anita

9. C OSZTÁLY

Osztályfőnök: György Kosztikné Sáfár Katalin

Ajtai Zsanett, Áts Barbara, Balla Gergő, Bárány Gergő, Benő Brigitta, Benő Enikő, Bereczki Gábor, Bodnár Dániel, Botos Mariann, Csetneki Ábel, Fodor Máté, Gyüre Krisztina, Harsányi László, Iván Eszter, Kaibás Gábor, Kárpáti Olivér, Kovács Richárd, Kuzsmiczki Csaba, Laczi Petra, Lázár Dávid, Lénárt Tamás, Lesovics Vivien, Máji Mónika, Matisz Barbara, Papp Márió Attila, Rehorc Ferenc Dániel, Szója Attila, Tökölyi Imre, Tömösi Tibor, Vajóczki Erika, Vámosi Csaba, Varga Krisztián

9. D OSZTÁLY

Osztályfőnök: Molnár János

Balogh Dóra, Cseh Alex, Czető Claudia, Fasimon János, Gulyás Krisztina Andrea, Gyurcsó Petronella, Gyükeri Dávid, Hogyva Ivett, Kolláth Eszter, Kondrát Gábor József, Kovács Eszter, Léport Barbara Alma, Márkus Bernadett, Nagy Eszter, Nyistyák Zsuzsanna, Riczu Csaba, Sárosi Péter, Szabó Alex, Szabó Boglárka, Szabó Nikoletta, Timári Tamás, Trembeczki Réka, Vécsi Adrienn

9. E OSZTÁLY

Osztályfőnök: Vinnainé Lakatos Éva

Albert Áron, Balogh Dóra Marietta, Bankus Róbert, Berencsy Áron István, Csapó Csanád, Csernyu Ivett, Csomós Zsófia Krisztina, Dienes Ádám, Durst Ádám, Erdélyi Dorottya, Fodor Edit, Győri Csilla, Harda Rita, Hollókői Erika Melitta, Kovács Lea, Markovics Soma, Meleg Csilla, Nagy Alexandra, Négyesi Szabina, Nyisalovits Zsófia, Ország Sára, Óri Péter, Palencsár Ákos, Pető Anna, Pogácsás Bettina, Rusznák Anett, Semperger Viktória, Szabó Sándor, Szébényi Andrea, Szenes Renáta, Tompa Bálint, Tóth Réka, Vám Evelin

9. H OSZTÁLY

Osztályfőnök: Kiss Norbert

Andráskai Eszter, Beke Gábor Lehel, Benkő Judit, Csordás Máté, Hajós Tícia, Horváth Kinga, Iván Imre, Jákob Péter, Karászi Erika, Langermann Péter, Mitrik Lilla Márta, Mizsák Csaba, Mosolygó Gergely, Patay Ilona, Pecsénye Ottó, Schmidt Zsuzsanna, Szendi Gábor, Urbanovics Ágnes, Virágh Katalin

10. A OSZTÁLY

Osztályfőnök: Szabó Attila

Bodnár Ákos, Borcsik Dóra, Cservenyák Eszter, Deutsch Beáta, Gajtók Andrea, Gyöngyösi Alexandra, Hajdók Borbála, Kanczki Ivett, Kovács Tibor, Kóvári Dezső, Kurilla Réka Márta, Kurta Katalin, Maczkanics Tünde, Melkovics Katinka, Móré Melinda, Nagy Sebestyén, Ocsenás Alica, Oreskó Viktória, Palágyi László, Pólyán Adrienn, Ráski Tamás, Szabó Eszter, Szacsó Bernadett, Szemán Nikoletta, Szendrey Eszter, Szentimrei Ádám, Tarjányi Péter, Taskovics Balázs, Tótok Veronika

10. B OSZTÁLY

Osztályfőnök: Kerékgyártó Regina

Bánkúti Gábor, Dibás Bernadett, Géresi Emese, György Márk, Homolya Gergely, Horváth Eszter, Illés Emese, Kis Katalin, Kiss Sándor, Koleszár Zsolt Lajos, Kovács Zita, Krajnyák Zsolt, Kudri Annamária, Laposán Lilla, Ligler Anita, Lipcsei Gréta Erzsébet, Miku Gizella, Nagy Lilla, Odrobina Lejla Edina, Pólik Zsófia, Rák Balázs, Sajgó Anita, Schmid Nikoletta, Stumpf Noémi, Szabó Judit, Szenes Mária, Szűcs Eszter, Tóth Eszter, Vámosi Judit, Vaszilkó Krisztina, Vitányi Ramóna, Zeher Sarolta

10. C OSZTÁLY

Osztályfőnök: Tamás István

Áts Dávid, Balácsi Boglárka, Együd Marcell, Fülöp Gergő, Götz Anett, Grega Máté, Karászi Roland, Kiss Dávid, Kocsi Boglárka, Kövesdi Krisztián, Kristály Eszter, Lovász Márton, Mezei Norbert Adorján, Molnár Gábor, Nagy Ildikó, Porkoláb Ágnes, Rádai László, Szenderák János, Szűcs Gergő, Tar Tamás, Tóth Szabolcs

10. D OSZTÁLY

Osztályfőnök: Szabóné Karászi Mariann

Ádám Elvira, Barócsi József, Bartók Barbara, Demeter Tímea, Földházi Réka, Gálya László, Hornyák Zsófia, Horváth Anita Mária, Juhász Nóra, Kotány Dávid Kristóf, Lovas Péter Henrik, Mag Krisztina, Mészáros Tibor, Molnár Csilla, Pázmán Krisztina, Stefán Erika, Szabó Judit, Takács Brigitta, Tóthbegyi Eszter

10. É OSZTÁLY

Osztályfőnök: Könnyű Jánosné

Babilai Dóra, Boros Bernadett, Czinke Sándor, Enghy Naomi, Fazekas Máté Gábor, Fenyvesi Nóra Magdolna, Feterik Evelyn, Filep Zoltán, Haluska Judit Anna, Haminda Ádám, Liszikai Éva Fanni, Mártha Enikő, Melles Marcell, Mitró Lajos, Mizsák Noémi, Négyesi Rebeka, Onda Eszter, Pákozdi Előd Ervin, Panka Tamás, Pikó Tamás, Pocsai Márta, Porcs Mária, Punyi Csilla, Simkó Gábor, Stumpf Zsanett Éva, Szigeti Magdolna, Szilágyi Rita, Tribik Petra Alexandra, Várkonyi Szilvia, Vigh Miklós, Vitányi Péter, Zérczi László

10. H OSZTÁLY

Osztályfőnök: Nezáczkiné Tótin Erika

Balajti Helga, Braun Levente, Fekete Ábel, Goreczky Andrea, Goreczky Gabriella, Gyöngyössy Zsolt, Haupttricht Tamás, Horváth Dávid, Hubay Ildikó Zsuzsa, Járdai Szonja, Mózes Edina, Orosz Zoltán, Szendi András, Sztipanov Milos, Szűcs Zoltán, Szvitankó Dóra, Tamás Apor

11. A OSZTÁLY

Osztályfőnök: Barta Zoltán

Balla Barbara, Bráda Eszter, Czákó Gergely, Fazekas András, Horváth Alexandra, Horváth Marica, Iván Ádám, Iván Béla, Karajz Géza Csaba, Kiss Barbara, Kiss Nóra, Krupi Bernadett, Látrán Mihály, Mercz Gyöngyi, Mészáros Zsanett, Mika Csaba, Musinszki Laura, Nagy Tibor, Nagyházi Anna, Palombi Barbara, Petricska Natália, Pongor Lőrinc Sándor, Porkoláb András, Sándor Csaba, Simon János, Soltész Ádám, Stumpf Balázs, Sütő Tímea, Szabó Natália, Takács Nikolett, Tatárka Tamás, Timári István, Ujvári Barbara, Voda Tamás, Zvolenszki Blanka

11. B OSZTÁLY

Osztályfőnök: Gyenge Zsolt

Antal Tímea, Árvai Kitti, Bálint János, Bodnár Gabriella, Drofti Katalin, Frikker Ivett, Hajdók Ákos, Harnócz Péter, Hársfalvi Eszter, Hoffmann Zsolt, Jadróczki Nikoletta, Kertész Noémi, Kondás Kata, Melher Zsolt, Molnár Fruzsina, Muri József, Páji Gréta, Sangula Anikó, Simon Judit, Szabadka Rita, Szabó Eszter, Szilágyi Emília, Vécsi Boglárka

11. C OSZTÁLY

Osztályfőnök: Gulyás Orsolya

Bányácski Ádám, Battyányi Zsolt, Benő Bernadett, Blanár Livia, Bodrogi Zsuzsanna, Danó Róbert, Fekete Gábor, Ferenczi István, Filep Tamás, Grabicza Gergő, György Tivadar, Kamarási Zoltán, Kerekgyártó Krisztián, Kovács Gábor, Kovács Róbert, Kuhárcsik Loretta, Kuzsmiczki Eszter, Lengyel Gergő, Lovász István, Mándy András, Nagy Noémi, Poroszka Zsolt, Soltész Ádám, Somossy Ágnes, Szerdi Eszter, Szőke Attila, Végh Eszter, Zádor János Tamás, Zaveczky Norbert, Zeher Gábor

11. D OSZTÁLY

Osztályfőnök: Perényiné Vaszi Tünde

Adorján László, Bajzát Boglárka, Bánóczi Eszter, Baranyi Edina, Bodnár Beáta, Bodnár Eszter, Deák Dorina, Dusza Erika, Erdélyi Noémi, Kiss Júlia, Kocsis Zsuzsa, Németh Csenge Annabella, Poroszka János, Stefán Tímea Antonietta, Szabó Márta, Szemán Alexandra Gizella, Szentpéteri Erika, Szick Zoltán Balázs, Tátrai Lilla, Tóth Máté, Tőkés Gyula, Varga Julianna

11. E OSZTÁLY

Osztályfőnök: Zöld Zsoltné

Baumgartner Helga, Biacsko Zsuzsanna, Birtalan Dániel, Bogdán Dániel, Bukó Réka, Czinke Lea Zsuzsanna, Erdélyi Orsolya, Fenyvesi Anett Erzsébet, Gál Gabriella, Hanák Júlia Lilla, Hörcsig Kata, Illés Boglárka, Juhász István, Kerülő Linda, Kópé Ildikó, Máté Attila, Mátyás István Mihály, Miklós András, Nagy István, Nezacski Szonja, Polgári Dávid, Siki Laura, Szajkó Tamás, Szatmári Krisztina, Szobota Eszter, Tóth Anikó, Tótok Péter, Vadas Angéla, Vágner Zsófia, Varga Torda, Vojnár Zsófia

12. A OSZTÁLY

Osztályfőnök: Búzásné Nagy Gabriella

Ardó Nikoletta, Bágyi Katalin, Bálint Csilla, Bányai Tamás, Bodnár Enikő, Bodnár Eszter, Braun Nikoletta, Csontos Boglárka, Dakos Edit, Dobsi Zsuzsa, Fábrián Andrea, Feterik Flórián, Gacsó Adrienn, Géczy Krisztina, Hegedűs Viktória, Hornyák Zsuzsa, Horváth Rita, Kállai Eszter, Kovács Gabriella, Lakatos Mária, Majoros Ágnes, Malmos Péter, Orosz Livia Vanda, Pásztor József, Pólik Bálint, Schveiczzer Ágota, Szabó Norbert, Tóth Boglárka, Vitányi Gergő

12. B OSZTÁLY

Osztályfőnök: Molnárné Klemm Ildikó

Balázs Tibor, Balla Anita, Balogh Éva, Batta Viktória, Biró Kinga, Bódis Eszter, Éger Gábor, Erdélyi Eszter, Gyana György, Halász Orsolya, Hoffmann Kinga, Józsa Vincze Krisztina, Kassai Krisztina, Kemecei Diana, Keresztes Zsuzsanna, Kiss Csilla, Kiss Tímea, Kuruc Tünde, Majoros Tímea, Máté Richárd, Miku János, Nagy Ágnes, Nagy Dénes, Nagy Diána, Panka Judit, Petró Angéla Alexandra, Szabó Bence, Szalai István, Takács Gábor, Timári Edina, Tóth Enikő, Világi Éva, Vitányi Adrienn

12. C OSZTÁLY

Osztályfőnök: Szabó Miklós

Bényi Zsolt Ferenc, Bodnár Marietta, Bodzás Gergely, Budavári Daniel, Csengeri Adrienn, Dajka Tamás, Feké Annamária, Göttli Zoltán, Halász Péter, Harda Péter, Havasi Anna, Hornyák Árpád, Kántor Adrienn, Kaskó Norbert, Kiss Lajos, Koltai Gabriella, Kretovics Glória, Orosz Angelika, Perecsényi Annamária, Sebők Katalin, Sik Gábor, Szabó Nikoletta, Szendrey Dávid, Szücs Ákos, Tóth Enikő, Vajda Andrea, Vámosi Károly, Varga Eszter

12. E OSZTÁLY

Osztályfőnök: Sinkóné Tóth Zsuzsanna

Balogh Tamara, Bánóczi Tímea, Bejő Dóra, Biri Zsuzsa, Bodó László, Csank Virág, Czók Dávid, Dankó Evelin, Dávid Anikó, Fellegi Szilárd László, Frikker Tamás, Gilányi Annamária, Gyükeri Ferenc, Hidegh Bernadett, Illés Boglárka, Jarecsni Gábor, Koncsol Tünde, Kovács Edit, Kőrössy Evelin, Melles Kristóf, Miklós István, Muszka Zsuzsanna, Nagy Tamás, Pallay Ádám, Pinczés Dániel, Puzder Filip, Roszkos Loránd, Soós Eszter, Stumpf András, Szilágyi Réka, Ténai Zsolt, Trézsi Renáta, Tusori Eszter, Varkoly Eszter

12. H OSZTÁLY

Osztályfőnök: Szatmári Emília

Bársony Bernadett, Benkő László, Danó Attila, Erdélyi Bettina, Fehér Emese, Füzes Gyöngyi, Gáliczky Dénes, Gárdosi Edit, Gyürky Gábor András, Hánka Imre, Hidegh Gábor, Iván János, Kávássy Gergely, Kovács Endre Zoltán, Molnár Edina, Nagy Ákos, Péter Viola, Riczu Zsuzsanna, Sebestyén Rita, Szolnoki Eszter, Tóth Júlia, Tóth Krisztina, Váradi Csaba

13. É OSZTÁLY

Osztályfőnök: Szabó Klára

Bartus Tamás, Boldog Zsuzsanna, Csáki Enikő, Csikai Beáta, Csizmár Nikoletta, Dakos Enikő Klára, Drótos Aliz, Enghy Ábel, Fazekas Balázs, Gönczi Kata, Gyöngyösi Attila, Gyöngyösi Kitti, Horváth Ádám, Husztek Piroska, Karajz Judit Ivett, Kerékyártó Orsolya, Komáromi Eszter, Könnyű Viktor, Novák Eszter, Poros Eszter, Puskás Rudolf, Sáfrány Zsuzsanna, Sinkó Zsófia Anna, Sontra Tamás, Stumpf Evelin, Stumpf Julianna, Szatmári Andrea, Szemán Adrienn, Szobonya László Péter, Szurkos Anikó Piroska, Szűcs Eszter, Tornallyay Vera, Tóth Ildikó, Tóth Nikoletta, Ujj Tamás, Vitányi Róbert

ALAPÍTVÁNYOK, DÍJAK

A GIMNÁZIUM TANULÓINAK TÁMOGATÁSÁRA

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM GIMNÁZIUMÁÉRT ALAPÍTVÁNY 1995-től segíti az intézményt. Azért jött létre, hogy fogadja és koordinálja a támogatók felajánlásait. Fő forrását az 1%-os adófelajánlások összege jelenti, mely összeget a szakmai-oktatási feladatok színvonalasabb megvalósítását szolgáló technikai, informatikai eszközök beszerzésére fordítja, illetve támogatja a kiváló teljesítményt nyújtó csoportok – tornászcsapat, diákszinjászok, kórus – munkáját.

2004-ben Alma Mater Díjat alapított. A díj átadására évente egy alkalommal, a tanévzáró ünnepély keretében kerül sor. A díjat azon tanulók kaphatják meg, akik gimnáziumi éveik alatt példamutató magatartásukkal, a közösségért végzett áldozatos szolgálataival, a reál illetve humán tantárgyak terén elért tanulmányi és versenyeredményeivel példaként állíthatók a tanulóiifúság elé.

Az Alapítvány adószáma: 18421356-1-05

Az alapítvány számlaszáma: 11734169-20005698-00000000 (OTP Sárospatak)

Az 1941/I. A ÖSZTÖNDÍJ ALAPÍTVÁNYT 1991-ben hozták létre azok az öregdiákok, akik 1941 őszén kezdték meg tanulmányaikat gimnáziumunkban. Célja a tehetséges, rászoruló tanulók támogatása. Több mint 400 kedvezményezettje van ez idáig. A kuratórium pályázat alapján választja ki az ösztöndíjasokat, akik 10 hónapon át 7500 Ft illetve 3750 Ft támogatásban részesülnek.

Az Alapítvány adószáma: 18413658-1-05

Az Alapítvány számlaszáma: 10402757-27512171-00000000 (K&H Sátoraljaújhely)

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM ALAPÍTVÁNYT 1989-ben hozták létre pataki öregdiákok és Patakhoz kötődő jeles magánszemélyek. „Az Alapítvány célja, hogy szellemi és anyagi alapokat gyűjtsön a Sárospataki Református Kollégium kiemelkedő szintű működéséhez, amivel a kö-

zel öt évszázados intézmény továbbra is a magyar reformátusság, az egész magyarság, az európaiság, valamint az egyetemes emberiség ügyét szolgálja.”

Az Alapítvány adószáma: 19070520-1-05

Az Alapítvány bankszámlaszám: MKB 10300002-20397630-00003285

A Sárospataki Református Kollégium Alapítvány kezelésében olyan, különböző magányszemélyek által létrehozott díjak, jutalmak is vannak, melyeket az alapítók által meghatározott célok és feltételek megvalósulásakor kell a gimnázium tanulói között kiosztani. Ezek a díjak a következők:

A PETŐ SAROLTA ALAPÍTVÁNY Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vagy kárpátaljai tanulókat támogat.

A MARGARET NAGY-OSTERHAVEN ALAPÍTVÁNY hitüket gyakorló, Abaúj vármegyéből való keresztényen tanulók pártolója.

A ZOLTÁNI ALAPÍTVÁNY és a CHURCH FOUNDATION kedvezményezettjei a határon túli tanulóink voltak.

A CZINKE ALAPÍTVÁNYT Czinke Zoltán pataki lelkész, zempléni esperes hozta létre kiváló, hitüket gyakorló tanulók jutalmazására.

Az Alapítvány adószáma: 18439391-1-05

Az Alapítvány bankszámlaszáma: 10201006-50165829 (K&H Sárospatak)

A DR. ORBÁN ISTVÁN EMLÉKÉRE létrehozott alapítvány a történelemből és földrajzból kiváló tanulókat jutalmazza.

Az Alapítvány adószáma: 18437832-1-05

Az Alapítvány bankszámlaszáma: 11734169-20008103-00000000 (OTP Sárospatak)

A PANNÓNIA KERESZTÉNY OKTATÁSI CSEREPROGRAM 1995-től közel 30 pataki gimnáziumi tanuló számára tette lehetővé, hogy egy tanévet töltsenek amerikai keresztény családoznál, amerikai keresztény iskolákban, egyházközségekben. A program felelőse Lois Craven tanárnő, aki fáradhatatlanul dolgozik azért, hogy alkalmas diákok kapják meg ezt a rendkívüli lehetőséget. Olyanok, akik élményekkel hazatérve iskolájuk, gyülekezetük hasznára fordítják tapasztalataikat.

Egy kiváló végzős tanuló jutalmazását kezdeményezte 1997-től dr. Rózsa Tibor egyházkerületi főjegyző. 2003-tól a kitüntetés megnevezése „A TISZÁNINEN REFORMÁTUS DIÁKJA”, az egyházkerület elismeréseként ítélik oda évenként.

A JOHANNITA LOVAGREND ÖSZTÖNDÍJJAL ismeri el a lovagias viselkedést, az erkölcsös, példa értékű életvitelt.

ÖREGDIÁKJAINK DÍJKAT ajánlottak fel diáktársaiknak.

A legjobb magyarost az 1956/IV. D,

a Gyimóthy-díjjal a legjobb biológust az 1953/A reál,

a Jó tanuló, jó sportolót az 1968/IV. D, jutalmazza.

A mindenkori IV. A legjobb tanulóját az 1950/IV. A jutalmazta. A díj 2003-ban megszűnt.

A legfrissebb „A MAGYAR KULTÚRA PATAKI LOVAGJA” cím, melyet a 2004/12. H tanulói azzal a szándékkal alapítottak, hogy elősegítsék a magyar kultúra megőrzését, terjesztését a pataki diákok között.

ALAPÍTVÁNYOK KEDVEZMÉNYEZETTJEI, 2001–2005

ALMA MATER DÍJ

Adományozó: Sárospataki Református
Kollégium Gimnáziumáért Alapítvány

A humán tárgyak terén:

2004: Ureczky Eszter 13. E

2005: Szatmári Andrea 12. E

A reál tárgyak terén:

2004: Nagy Béla 13. E

2005: Könnyű János 13. E

BERTHA ZOLTÁN-DÍJ

Adományozó: a „Bertha Zoltán Emlékére”
Alapítvány

2004: Mizsák Noémi 8. B

2005: Géczy Zsuzsa 12. A

„DR. ORBÁN ISTVÁN EMLÉKÉRE” ALAPÍTVÁNY DÍJA

2003: Frank Anett 12. E

2005: Szabó Bence 11. B

CZINKE ALAPÍTVÁNY DÍJA

Czinke Zoltán esperes úr alapítványa

2002: Szerdi András 11. A,

Szokolovszki Géza 11. B,

Oláh Klára 12. A

2003: Timári Sarolta 12. A,

Várad Csaba 9. H,

Nyiscsák Emma 11. H

2004: Gombos Tímea 12. A

2005: Frikker Tamás 11. E,

Kovács Márta 12. A

A LEGJOBB MAGYAROSNAK FELEJÁNLOTT DÍJ

2003: Tamás Gabriella 13. E

JÓ TANULÓ, JÓ SPORTOLÓ DÍJ

Adományozó az 1968-ban végzett IV. D

Bolvári Péter emlékére

2002: Szolyák Tamás 11. H

2003: Szolyák Tamás 12. H

2004: Hidegh Eszter 12. E

2005: Tatár Gergő 12. B

KÖRÖS ENDRE-DÍJ:

Adományozó: Körös Endre özvegye

2005: Timári István 10. A

2004: Poros Eszter 12. E,

Drótos Alíz 12. E,

Sáfrány Zsuzsa 12. E

JOHANNITA LOVAGREND DÍJA

Adományozó: Magyarországi Református
Egyház Zsinata

2001: Gergely Gábor 11. H

2002: Szerdi András 11. A

2003: Ureczky Eszter 12. E

2005: Csontos Boglárka 11. A

REFORMÁTUS TEHETSÉGGONDOZÓ ALAPÍTVÁNY DÍJAZOTTJAI

Adományozó: Magyarországi Református
Egyház Zsinata

2005: Timári István 10. A,

Magyar Katalin 12. C,

Sinkó Zsófia 12. E

ÉSZAK-RAJNA-VESZTFÁLIA SZÖVETSÉGI TARTOMÁNY

ELISMERŐ OKLEVELE:

2004: Bodnár Adrienn 12. E

2005: Gilányi Annamária 11. E, Illés Boglárka 11. E

GYIMÓTHY-DÍJ:

Adományozó: az 1953/A reál osztály

2003: Szokolovszky Géza 12. B, Varga Zsófia 13. E

2004: Nagy Gergely 12. H

A TISZÁINNEN REFORMÁTUS

DIÁKJA DÍJ:

Adományozó: Tiszáninneni Református

Egyházkerület

2003. Antal Anikó 13. E

2004. Sohajda Béla 12. B

2005. Gér András 12. H

EGY KIVÁLÓ TANULÓ

VÉGJUTALMAZÁSA:

Adományozó: Rózsa Tibor, a Tiszáninneni

Református Egyházkerület jegyzője

2002. Mátyás Péter 12. H

ISMERED ŐKET? NEVES PATAKI DIÁKOK ÉS TANÁROK

ÁRVAY JÓZSEF

Kisraskán született 1823-ban, meghalt Sárospatakon 1879-ben. Pedagógus. 1851-től a sárospataki főiskola matematikatanára, 1857-től a főiskolában felállított tanítóképző igazgatója, 1869-től haláláig tanfelügyelő Zemplén vármegyében. Egyik munkatársa a sárospataki tanárok által megindított Népiszkolai Könyvtárnak, munkatársa, majd társszerkesztője a Sárospataki Füzeteknek.

BALSARÁTI VITUS JÁNOS

Dombegyházán született 1529-ben, meghalt Sárospatakon, 1575-ben. Gyulafehérváron, Erdődön, Nagybányán és Sárospatakon tanult. 1549-ben a wittenbergi egyetemen a bölcselet és teológia tárgyakkal folytatta stúdiumait, majd Bolognában és Padovában gyarapította ismereteit az orvosi karon két éven keresztül. 1560-ban nyerte el az orvosdoktori címet. 46 éves korában, 1575. április 7-én hunyt el Sárospatakon. Balsaráti Vitus János a tizenhatodik század második felének jeles magyar orvosa, a híres Sárospataki Református Kollégium rektora.

BÁNFFY DÉNES

Élt: 1630–1674. II. Rákóczi György és Apafi Mihály bizalmi embere, aki mint Apafi követe többször megfordult a bécsi udvarnál, és ott magát annyira megkedveltette, hogy bárósággal tüntették ki. Az erdélyi rendek ligát szerveztek Bánffy Dénes ellen, és az országgyűlésben perbe fogták. A perben fő- és jószágvesztésre ítélték és 1674. december 18-án kivégezték.

BARCZAFALVY SZABÓ DÁVID

Bodrogkeresztúron született 1752-ben, meghalt Sárospatakon 1828-ban. Író, szerkesztő, nyelvújító. 1770-től a Sárospataki Református Kollégiumban tanult. 1792-től 1805-ig a sárospataki kollégium matematika-fizika tanára. Tantárgyait magyar nyelven adta elő. Az ő kezdeményezésével indult meg a tulajdonképpeni nyelvújítás. Túlzo újításai miatt sok heves támadás érte. Emiatt elhagगतott, teljes visszavonultságban élt Sárospatakon.

BEREGSZÁSZI NAGY PÁL

Nagymuzsalyban született 1750 körül, meghalt Beregvégárdón 1828-ban. Nyelvtudós. Iskoláit Sárospatakon végezte, majd külföldi egyetemeken tanult. 1798-tól teológiát és a keleti nyelveket tanította Sárospatakon. 1800-ban rektorrá választották. Ortológus, a Kazinczy-féle nyelvújítás és a finnugor nyelvrokonság ellensége. Latin és német nyelvű értekezéseiben a magyar nyelvet a keleti, a török, ill. perzsa nyelvvel próbálta rokonítani.

GRÓF BETHLEN MIKLÓS

Kisbunban született 1642-ben, meghalt Bécsben 1716-ban. Erdélyi államférfi, kancellár, emlékiratíró. A Wesselényi-összeesküvést követő Habsburg-elynyomás és protestánsüldözés ellen több röpiratot tett közzé. 1676-ban összeesküvés gyanúja miatt bebörtönözték, egy év múlva szabadult. Jelentős szerepe volt a Diploma Leopoldinum (rendelet a szabad vallásgyakorlásról) kiadásában. 1691-ben kancellár lett. Magyarország és Erdély egyesítését tervezte. Imádságoskönyve a magyar polgári tartalmú imádságirodalom csúcsa.

BÓNIS FERENC

Született 1627-ben, meghalt 1671-ben Pozsonyban. Protestáns birtokos nemes, a Wesselényi-féle összeesküvés résztvevője. Előbb Batthyány Ádám oldalán a török ellen harcolt, majd 1649-től 1656-ig II. Rákóczi György szolgálatában állt. A Wesselényi Ferenc nádor által vezetett főúri összeesküvésben való részvételéért elfogták; a pozsonyi vérbíróság fej- és jószágvesztésre ítélte és kivégeztette.

BUZINKAI MIHÁLY

1630-ban született, meghalt 1683-ban. Református egyházi író, tanár. Comenius és Ramus pedagógiai nézeteit követte Sárospatakon. Retorikai és logikai munkái a kor legkiemelkedőbb ilyen tárgyú magyarországi alkotásai közé tartoznak.

ID. CSÉCSI JÁNOS

Csécsi János Szakolyban született 1650-ben, meghalt Sárospatakon 1708-ban. Református tanár. 1686-ban sárospataki rektor, az iskolával Göncre, Kassára, végül ismét Sárospatakra ment. Id. Csécsit a sárospataki iskola megtartójaként, szinte második alapítójaként is emlegetik. Főként történelmi jellegű munkákat írt, melyek jórészt kéziratban maradtak meg.

IFJ. CSÉCSI JÁNOS

1689-ben született Göncön, Sárospatakon halt meg 1769-ben. Csécsi János tanár fia. Kassán és Sárospatakon tanult, 1707-ben itt lett köztanító. 1709-től külföldi akadémiákat látogatott. Utrechtben 1710-ben és Franekerben 1711–1712-ben filozófiát és teológiát hallgatott. Járt Angliában, Olasz- és Franciaországban, Svájcban. 1712-től Sárospatakon élt, apja utóda lett. Tanított görög nyelvet, történelmet, egyháztörténetet, descartes-i filozófiát, matematikát, fizikát, csillagászatot. Munkahelyi konfliktusa miatt állásából eltávolították, ezután magányosan élt Sárospatakon, 1769-ben bekövetkezett haláláig. Munkáinak egy része kéziratban maradt.

CSÚZI CSEH JAKAB

Losoncon született 1639-ben, meghalt Pápán 1695-ben. Református püspök. Tanult Pápán, majd Sárospatakon, ahol 1661-ben főiskolai senior lett. 1663-ban külföldre indult. Hazatérte után kecskeméti iskolaigazgató, 1668-tól komáromi második lelkész lett. 1674-ben a delegatum judicium elé idézték Pozsonyba, hol április 4-én fej- és jószágvesztésre ítélték, de végül az ítéletet nem hajtották végre rajta.

DECSY SÁMUEL

Rimaszombatban született 1742-ben, meghalt Bécsben 1816-ban. Író, szerkesztő, orvos. Németországi és hollandiai egyetemeken végezte tanulmányait. Doktori oklevelet szerzett, majd Bécsben telepedett le s élt haláláig. Sokat fáradozott a magyar kulturális élet, a nyelv, az irodalom és színjátszás fellendítésén. Jövedelmének jelentékeny részét az irodalom támogatására fordította. Nyelvészeti, földrajzi, történelmi és mezőgazdasági tárgyú műveket írt.

DÓCZI IMRE

Sárospatakon született 1849-ben, meghalt Debrecenben 1930-ban. Tanár. 1894-től a Debreceni Református Gimnázium igazgatója, 1898-tól a Tiszántúli Református Egyházkerület középiskolai felügyelője. 1902-ben megalakította az Országos Református Tanáregyesületet, melynek első elnöke volt. Kidolgozta a debreceni egyetem mellett 1925-ben felállított tanárképző intézet szervezetét.

ÉDES GERGELY

Madáron született 1763-ban, meghalt Tiszatarjánban, 1847-ben. Sárospatakon és Debrecenben végezte iskoláit, azokban a nagyon jó iskolákban, ahol a diákság szívesen vett részt a szellemi tréfákban is. Veszprém megyei községekben lett református prédikátor, majd végképp meglepedett Derecskén a község népszerű papjaként. Nemcsak a környék verskedvelői fogadták el költőnek, hanem valamelyest még az irodalom is tudomásul vette igen hűségese műfordításaiért.

FÁY ANDRÁS

Kohányban született 1786. május 30-án, meghalt Pesten, 1864. július 26-án. Író, politikus, az MTA tagja. A reformkorban Szemere Pál szerint „a haza mindenese”. Sárospatakon, Pozsonyban tanult. 1818-ban adta ki Friss bokréta című művét, s ebben a magyar prózai víg elbeszélés kezdetét jelentő novelláját. Legnagyobb írói sikereit meséivel aratta. 1840-ben kezdeményezésére alakult meg a Hazai Első Takarékpénztár Egyesület. Jelentős érdemeket szerzett a Nemzeti Színház felépítése körül is. A szabadságharc után visszavonult a közéleti tevékenységtől és csak az írásnak élt.

FINKEI FERENC

Sárospatakon született 1870-ben, ugyanitt halt meg 1949-ben. Jogász, egyetemi tanár, koronaügyész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. Jogi tanulmányok után, 1893-tól a Sárospataki Jogakadémián tanár. 1912-től a kolozsvári egyetem, 1915-től a pozsonyi egyetem, 1921–23 között a szegedi egyetem tanára, 1935-től 1940-ig, nyugalomba vonulásáig koronaügyész. A büntetőeljárás-jogban a liberális, humánus irányzatot képviselte.

FEJES ISTVÁN

Legenyén született 1838-ban, meghalt Sátoraljaújhelyen 1913-ban. Egyházi író, költő és műfordító, a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke. A teológiát Sárospatakon és Pesten végezte. Írt színművet, irodalomtörténeti tanulmányokat, műfordítással is foglalkozott.

FOGARASI JÁNOS

Felsőkésmárkon született 1801-ben, meghalt Budapesten 1878-ban. Jogász, nyelvtudós, szótáríró, az MTA tagja. Iskolai tanulmányait 1814–1823 között Sárospatakon végezte. Több jogi munkája és a legkülönfélébb időszervi kérdésekkel foglalkozó írása jelent meg, költeményeket és elbeszéléseket is publikált, legjelentősebb azonban nyelvtudományi munkássága. Ő fogalmazta meg elsőként a magyar szórendnek azt a legfontosabb szabályát, hogy a kiemelt mondatrész mindig az igei állítmány elé kerül (Fogarasi-törvény).

GELEI KATONA ISTVÁN

Gelei Katona István Gelejen született 1589-ben, és Gyulafehérváron halt meg 1649-ben. Erdélyi református püspök, polemizáló egyházi író volt, a „Magyar Gramatikátska” című könyv szerzője, a nyelvújítók előfutára. Gelei Katona István a skolasztika régi hagyományaihoz ragaszkodott.

HARSÁNYI ZSOLT

Korompán született 1887-ben, meghalt Budapesten 1943-ban. Író, újságíró, műfordító. A kolozsvári egyetemen előbb bölcsészetet, majd jogot hallgatott. Előbb Kolozsvárott, majd Budapesten Színházi Hét címmel színházi lapot szerkesztett, amely később Színházi Élet címmel jelent meg. A két világháború között az Új Idők állandó munkatársa. Divatos, technikailag ügyesen megoldott életrajzi regényeivel aratott sikereket.

HEGEDŰS LÁSZLÓ

Sárospatakon született 1814-ben, meghalt Budapesten 1884-ben. Tanügyi író, református lelkész, az MTA tagja. Tanulmányait Sárospatakon, Eperjesen, Poprádon és Berlinben végezte. 1840-től lelkész Sárospatakon. Lelkesítő beszédei miatt a szabadságharc után zaklatásoknak volt kitéve. A Sárospataki Füzetek egyik megindítója. 1858–59-ben fellépett a protestáns egyházakat szabályozni kívánó pápens ellen. 1867-ben betegeskedése miatt lemondott papi hivataláról. 1870-től a sárospataki főiskola világi agóndnoka, s szellemi újjáteremtője. Sokat fáradozott a népiskolai oktatás fejlesztésén.

IZSÓ MIKLÓS

1831-ben született Disznóshorvátiban (ma Izsófalva), meghalt 1875-ben Budapesten. Szobrász. Diákéveit a sárospataki kollégiumban töltötte. Küzdött a szabadságharcban, s annak bukása után hosszasan bujdosott. Ferenczy István szobrász ajánlásával Bécsbe ment képezni magát. Eredeti hajlamát követve a népelet jeleneteinek megmintázásával foglalkozott. Keze alól a kisebb méretű terrakották egész sora került ki, amelyek cigányokat, táncoló parasztokat, részeg embereket, korteseket, arató nőket ábrázoltak. Izsó Miklós az egyik legkiválóbb szobrászunk volt, munkásságát azonban a mostoha körülmények gátolták, s követőket sem nevelt magának.

JÁSZAY PÁL

Abaujszántón született 1809-ben, s ott halt meg 1852-ben. Történetíró, az MTA tagja. Sárospatakon végzett jogi tanulmányai után Pesten gróf Teleki József jurátusa volt, vele került 1832-ben Bécsbe, ahol mint kancelláriai fogalmazó, majd titkár 16 évet töltött. Már itt alapos forrásgyűjtést, szöveg tanulmányokat folytatott, értekezéseket írt. 1848-ban Batthyány Lajos miniszterelnök titkára. 1849-ben visszavonult Abaujszántóra, és történelmi tanulmányainak élt.

KAZINCZY GÁBOR

Beretón született 1818-ban, meghalt Bánfalván 1864-ben. Író, politikus, az MTA tagja. Kazinczy Ferenc unokaöccse. Sárospatakon végzett tanulmányai után 1835-ben az országgyűlésre Pozsonyba ment. Zemplén megyében részt vett a reformkor haladó ellenzéki mozgalmában. 1848-ban képviselővé választották. A szabadságharc bukása után vád alá helyezték, de amnesztiát kapott. Részt vett az 1861-es országgyűlésen – kiváló szónokként emlegetik –, majd visszavonult a közelettől. Jelentős történeti forráspublikáló tevékenysége.

KÉZY MÓZES

Fehérgyarmaton született 1781-ben, meghalt Sárospatakon 1831-ben. Főiskolai tanár. Tanulmányait Sárospatakon és 1810-től 1813-ig a göttingeni egyetemen végezte, ahol főleg a klasszikus nyelveket tanulmányozta. 1813-tól haláláig a sárospataki református főiskolán matematikát, fizikát tanított, híres tanszerkészítő volt és számos költeményt is írt.

HEGYMEGI KISS ÁRON

Kisnaményban született 1815-ben, meghalt Debrecenben 1908-ban. Református püspök, egyházi író. Sárospatakon végezte a teológiát. 1843-tól porcsalmai pap. A szatmári egyházmegye 1848-ban főjegyzőjévé, 1860-ban esperesévé választotta. A szabadságharc alatt tábori lelkész. 1892-ben a tiszántúli egyházkerület püspökévé, a debreceni egyház pedig lelkészévé választotta. 1899-től főrendiházi tag. Irodalmi munkásságának jelentékeny része, hogy részt vett a zsolnárfordítási munkákban.

KOMÁROMI JÁNOS

Málcán született 1890-ben, meghalt Budapesten 1937-ben. Író, újságíró. A sárospataki kollégiumban tanulmányait elvégezvén 1911-ben lépett az újságírói pályára. Előbb a Budapesti Hírlap, 1920-ban a Magyarország belső munkatársa. Számos elbeszélést és regényt írt. Korábban nagy népszerűsége tett szert könnyed elbeszélő modorával, kissé érzelmes mesélő kedvével és humorával. 1921-ben a Petőfi Társaság, 1928-ban a Kisfaludy Társaság tagja lett. Népszerű műve A pataki diák.

LISZNYAI KOVÁCS PÁL

Lisznyón született 1630-ban, meghalt Debrecenben 1695-ben. Főiskolai tanár, krónikairó. 1663-tól Sárospatakon, 1671-től a groningeni és leideni egyetemen tanult. 1679-től a debreceni kollégium tanáraként földrajzot, történelmet, később teológiát és logikát adott elő. Latin verseket és történeti műveket is írt, főleg a hunok és magyarok középkori történetjével foglalkozott.

PAP ENDRE

Zsarolyán született 1817-ben, meghalt Pesten 1851-ben. Költő és publicista. Iskoláit Debrecenben végezte, s eleinte az egyházi pályára lépett, később azonban Sárospatakon jogot hallgatott. Ekkor, az ifjúság által kiadott Parthenon című zsebkönyvben lépett fel először az irodalomban nyilvánosan. A világi katasztrófa után Pestre költözött, de alig két év múlva meghalt. Jeles lírikus volt. Értékes dolgozata Kölcsey Ferenc jellemzése a „Magyar státusférjak és szónokok” című könyvben. Mint műfordító is kitűnt.

PÉCHY TAMÁS

Alsókázmárkon született 1828-ban, meghalt Budapesten 1897-ben. Politikus, miniszter. Honvéd őrnagyként részt vett az 1848–49-es szabadságharcban. Annak bukása után az osztrák hadseregbe sorozták be. 1861-ben bekapcsolódott Abaúj vármegye életébe, 1867-től első alispánja. 1868-ban balközép programmal országgyűlési képviselő lett. A Szabadelvű Párt tagja, 1875-től 1880-ig közmunka- és közlekedésügyi miniszter a Wenckheim-, illetve Tisza-kormányban. 1880-tól 1892-ig a képviselőház elnöke. A tiszai ágostai hitű evangélikus egyházkerület világi felügyelője.

PÓSA LAJOS

1850-ben született Nemesradnóton, meghalt 1914-ben Budapesten. Költő, pedagógus. A gimnáziumot Rimaszombatban és Sárospatakon, bölcsészeti tanulmányait a budapesti egyetemen végezte, s egyévi tanári alkalmaztatás után újságíró lett Budapesten. 1889-ben megalapította Az Én Újságom c. gyermeklapot, majd 1895-ben a Filléres Könyvtár c. ifjúsági könyvsorozatot. Versei révén három évtizeden át példátlan népszerűséget élvezett országszerte. Szobrát Margó Ede alkotta meg, emlékéét Lőrinczy György A Pósa-Asztal című könyvében is megörökítette.

PÓSAHÁZI JÁNOS

Sárospatakon született 1628-ban, meghalt Gyulafehérváron, 1686-ban. Tanár, filozófiai író. Tanulmányait Comenius, Tolnai Dali János tanítványaként Sárospatakon végezte, majd külföldi tanulmányútra ment. Hazatérte után a bölcsélet és szabad művészetek doktoraként a pataki kollégium tanára. A filozófiát saját tankönyveiből tanította. Nevelési elveiben Comeniust követte. Korának egyik legjobb hazai fizikáját írta meg.

SÉLLYEI JÁNOS

Élt: 1627 és 1692 között. Pápán született, Sárospatakon tanult, 1652-től kollégiumi szenior volt. 1654-től külföldi egyetemeket látogatott. Hazájába visszatérve Pápán lelkész lett. 1669-ben a dunántúli egyházkerület püspökké választotta. A pozsonyi delegatum judicium maga elé idézte s halálra ítélte, mire Kollonich 1674. május 5-én börtönbe vitette, a következő évben 40 társával együtt eladta a nápolyi gályákra. Innen kiszabadulva 1677. október 20-án indult vissza hazájába. Itt korábbi hivatalaiban tovább dolgozott, tisztségeit is haláláig viselte.

SZABÓ ENDRE

1849-ben született Nagytoronyán, meghalt 1924-ben Budapesten. Író. Sárospatakon jogot végzett. A hetvenes években, az Arany János nyomában fellépő fiatal költők közt kezdte írói pályáját, s lírai verseivel hamar feltűnést keltett. Közben újságíróskodott. A humorban is otthonos volt, a 80-as években indította meg az Üstökös című élclapot, melyet két évtizedig szerkesztett. Pályájának legjelentősebb eredményei fordításai orosz nyelvből.

SZEMERE PÁL

1785-ben született Pécelen. Apja magas rangú helytartósági tisztviselő volt, a jogtudomány nemzedékek óta öröklődött a családban. Szemere Pál is jogásznak indult, és 1808-ban, huszonhárom éves korában ügyvédi vizsgát is tett. Ekkor már itt-ott megjelentek első versei. Egy vitacikkkel kiállt Kazinczy mellett a debreceniekkel folytatott ún. Árkádia-perben. Ezzel elkötelezte magát a nyelvújítás oldalán is. Az emelkedett szellemű kezdeményezők közé tartozott. Jó költő volt. 1861-ben halt meg szülőfalujában.

SZIKSZAI FABRICIUS BALÁZS

Szikszón született 1530-ban, meghalt Sárospatakon 1576-ban. Iskoláit előbb Szikszón, majd Sárospatakon, Kassán és Bártfán végezte. A wittenbergi egyetemen a magyar diákok szeniorrá választották. Már 30 évesen a pataki iskola igazgatója lett. Kitűnő tanító volt, jegyzeteit tanítványai később könyv formában is kiadták. Latin–magyar szótárát, a híres Szójegyzéket 1590-ben adták ki először, de 1906-ban a Magyar Tudományos Akadémia is megjelentette. Ez volt az első olyan szógyűjtemény, amelyben a magyar vonatkozású szócikkek voltak többségben.

SZINYEI GERZSON

Lukán született 1836-ban, meghalt Sárospatakon 1919-ben. Tanár, író. Sárospatakon tanult, majd 1863-tól ott volt gimnáziumi, 1868-tól akadémiai tanár és főkönyvtáros. 1902-ben nyugalomba vonult. Számos esztétikai, irodalomtörténeti, pedagógiai és egyházi tanulmányt, cikket írt.

SZOMBATHY JÁNOS

Rimaszombatban született 1749-ben, meghalt Sárospatakon 1823-ban. Tanár, író. Tanulmányait Rimaszombatban, Sárospatakon, majd a zürichi és utrechti egyetemeken végezte. 1782-től Sárospatakon tanár, a kollégium főkönyvtárnoka, 1785-től rektor. Főleg iskolatörténettel foglalkozott. Jelentős az irodalmi, történelmi és teológiai munkássága is.

SZUHAY MÁTYÁS

Abauj vármegyei birtokos nemes, a korai kuruc mozgalmak egyik vezető alakja. Részt vett I. Rákóczi György 1644–45-ös hadjáratában, majd II. Rákóczi György idején kállói kapitány volt. Kapcsolatba került a Wesselényi Ferenc nádor által vezetett főúri összeesküvőkkel és 1669–70-ben élénken részt vett a felvidéki nemesi mozgalmakban. 1672 őszén, az első kuruc hadjáratban, a Kassa irányában támadó oszlop egyik parancsnoka. A császáriak 7000 tallér vérdíjat tűztek ki a fejére. 1677-ben Barkóczy István labanc katonasága Máramaros megyei házára tört és megölte.

VÁLYI NAGY FERENC

Felsővályon született 1765-ben, meghalt Sárospatakon 1820-ban. Kollégiumi tanár, filológus, költő. 1783-tól 1793-ig Miskolcon, majd külföldi tanulmányútja után, 1798-tól Sárospatakon tanított. Meséket, lírai költeményeket és elbeszélő költeményeket is írt. Ezeknél értékesebbek fordításai; Iliász fordítása az eposz első teljes magyar fordítása, s az első hazai plágiumperre adott alkalmat (Iliász-per).

IMREY ZEMPLÉNI ÁRPÁD

Tállyán született 1865-ben, meghalt Budapesten 1919-ben. Költő, műfordító. A sárospataki kollégiumban tanult, majd a budapesti egyetemen filozófiát hallgatott. Esztétikai és társadalmi cikkei szabadelvű irányzatúak, elbeszélései aprólékos lélektani megfigyelésekkel tűnnek ki. A rokon népek hősi epikájából vette tárgyát elbeszélő költeményeinek, amelyek szorosan kapcsolódnak a „turanizmus” gondolatához. Jelentős műfordító volt.

ZSOLDOS BENŐ

Dunaalmáson született 1847-ben, meghalt Sárospatakon 1919-ben. Klasszika-filológus, tanár. Tanulmányait a budapesti egyetemen végezte, 1873-tól Sárospatakon gimnáziumi tanár. 1882-től a Sárospataki Lapok társszerkesztője. 1889-ben rendezte a főiskola numizmatikai gyűjteményét és megkezdte a Tiszáninneni Református Egyházkerület és a főiskola levéltárának rendezését. 1907–1910-ig e levéltárak őre is. 1910-ben nyugalmába vonult.

KITÜNTETETT TANÁROK, 2001–2005

MAKKAI SÁNDOR-DÍJ

Adományozó:
Magyarországi Református Egyház Zsinata
2005: Koncz Éva
2002: Victor István

COMENIUS-EMLÉKÉREM

Adományozó: Sárospatak város Önkormányzata
1998: Dr. Erdei Pálné
1999: Bódi Géza
2005: Dr. Lénárt Attila

KÖVI SÁNDOR-DÍJ

Adományozó: Tiszáninneni Református Egyházkerület
2004: Dr. Erdei Pálné
2002: Török István
2001: Szathmári Sándor

ARANY KATEDRA DÍJ

Adományozó: Oktatási Minisztérium
2001: Dr. Erdei Pálné, Szathmári Sándorné
2000: Ureczky Andrásné

PEDAGÓGUS SZOLGÁLATÉRT EMLÉKÉREM

Adományozó: Oktatási Minisztérium

2003	2004	2005
Éles Ilona	Bódi Géza	Dr. Erdei Pálné
Dr. Katona Ferencné	Borsi Antal	Koncz Éva
Újlaki Erzsébet	Szatmári Sándorné	Páldi Ildikó
	Ureczky Andrásné	Takáts Gyuláné
		Takáts Gyula
		Szabó Mária
		<i>(oklevél az iskolától)</i>

A LEGEREDMÉNYESEBB EDZŐ

Adományozó: Ifjúsági és Sport Minisztérium

2004: Lipiczki Imre, a háromszoros diákolimpikon tornászcsapat edzője

SZABÓ KÁROLY-EMLEKÉREM

Adományozó: Sárospatak város Önkormányzata

2005: Szűcs Mihály

KITÜNTETETT TANÁRAINK BEMUTATÁSA

A Tiszáninneri Református Egyházkerület elnöksége a pedagógusok elismerésére KÖVY SÁNDOR-DÍJAT alapított. 2004-ben a díj kitüntette dr. Erdei Pálné, a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma igazgatóhelyettese, 2005-től az iskola megbízott igazgatója.

DR. ERDEI PÁLNÉ BOROS MAGDOLNA

1991 óta a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának igazgatóhelyettese. Iskolánkban érettségizett 1964-ben. A debreceni KLTE-n szerzett matematika-ábrázoló geometria szakos középiskolai tanári oklevelet 1969-ben, s visszatért az Alma Materbe. 1981-ig a Zrínyi Ilona Leánykollégiumban dolgozott mint nevelőtanár, ezután a Rákóczi Gimnáziumban tanította szaktárgyait. Mint a pataki tanárok közül sokan, ő is a mi intézményünkben töltötte életét gyermekkorától kezdve.

A tanítást és nevelést élethivatásként végzi. Pedagógiai tevékenységét a gyermekszeretet, a szakmai igényesség és az eredményesség jellemzi. Számítalan tanítványa futott be fényes karriert – még miniszter is van közöttük. Diákjainak jelentős része érettségi után is élő kapcsolatot tart vele, visszajár Patakra, beszámol életéről, sikereiről, eredményeiről. Kevés tanár mondhatja el ugyanezt. A tanári-nevelői munka mellett rengeteg pluszmunkát végez. Az iskolában működő Szociális Bizottság elnökeként sokat tesz azért, hogy a szegényebb, anyagilag arra rászoruló tanulókat megismerje, s így ök

az iskola anyagi lehetőségeihez mérten támogatást kapjanak. Folyamatosan tartja a kapcsolatot a világ legkülönbözőbb részein élő pataki öregdiákokkal, akik ösztöndíjakkal és más adományokkal segítik volt iskolájukat.

Időt és fáradságot nem kímélve – sokszor hétvégeken is – dolgozik szeretett iskolájáért. Szaktanárként, pedagógusként és vezetőként is példamutató, odaadó munkát végez több mint 35 éve úgy, mint aki szolgál. Hitélete példamutató.

Isten gazdag áldását kérjük a kitüntetett további életére, szolgálatára szerető családjá és munkatársai, tanítványai körében.

A Magyarországi Református Egyház Zsinata – az Oktatásügyi Szakbizottság javaslatára – 2005-ben MAKKAY SÁNDOR-DÍJAT adományozott Koncz Éva gimnáziumi tanárnak szakmai munkája és példamutató emberi, hitbeli magatartása érdekében.

KONCZ ÉVA

1946-ban született Budapesten. Édesapja Koncz Sándor tábori lelkész, sárospataki teológiai tanár. Édesanyja Harsányi Ilona.

1965-ben érettségizett a Sárospataki Rákóczi Gimnáziumban. Származása miatt csak előfelvétellel került be az egyetemre, 1966 és 1971 között a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Karának biológia-kémia szakos hallgatója. 1971-ben középiskolai tanári diplomát szerzett. Azóta Sárospatakon a Rákóczi Gimnáziumban majd ugyanazon a helyen, a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában biológia-kémia szakos tanárként, osztályfőnökként sok-sok tehetséget indított el pályáján.

Határozott, következetes, jó humorú tanár. Diákjai tisztelik és szeretik. A nagy pataki tanár elődök hagyományait folytatva, mindig megújulóan, korszerűen oktat és a személyiségre figyelve nevel.

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma 1990-ben indulhatott újra. Az egyházi keretek közötti újjászervezés éveiben Koncz Éva szakmailag, és családi örökségként történelmileg megalapozott racionalitása sok diák és tanár számára megnyugtató magatartást jelentett. Hálás tanítványai írásokban, beszélgetésekben gyakran emlegetik jó hangulatú óráit, mesélik a vele kapcsolatos anekdotákat; kiemelik, hogy minden tanítványára figyelt, és a jó képességűekkel külön is foglalkozott. Számos neves szakember neki köszöni sikeres pályakezdését. Kiemelkedően eredményes volt az osztályfőnöki munkája is. Mindezek az osztályaiból továbbtanulásra jelentkezettek és főiskolára, egyetemre felvettek magas arányában és számában is tükröződtek.

Koncz Éva tanárnő ma is a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának tanára, nyugdíjas-ként is folytatja oktató-nevelő munkáját.

A Tiszáninneri Református Egyházkerület elnöksége 2002-ben KÖVY SÁNDOR-DÍJAT adományozott Török István vallásánának.

ÖNÉLETRAJZ HELYETT: TÖRÖK ISTVÁN RÓL

„Nem mintha magunktól volnánk alkalmasak valamit gondolni, úgy mint magunkból, ellenkezőleg a mi alkalmas voltunk Istentől van.”
(2 Kor.3,5)

Már a születése is kalandos. De minden orvosi megállapítás ellenére a Gondviselő úgy döntött: István élni fog (Nyíregyháza, 1939. június 2.).

Az első évek: betegségekkel, rövid, szép polgári életmóddal, majd háborúval, menekülésekkel teli időszak. A családban az idősebb testvérek, az édesapa a háborúban. Az életük veszélyben: az étkezősztal volt az eszköz. Erős és hatalmas. Az asztal alkalmas volt a bomba okozta becsapódástól megvédeni az életet...

Még elsős, mikor éhezés majd éhségtől való megmentés miatt szanatórium. „Nyomorenyhítő akció” a következő állomás. Mecsekalja. Édesanyjuktól újra messzire kerülnek. Idegen segítséget felajánló, ételt adni tudó családhoz kerülnek. Nővérével külön-külön családhoz. Hónapok múlva jelenik meg értük édesapjuk, aki a testvérekkel együtt a háború után megérkezett.

Súlyos betegség: már-már úgy tűnik, István számára az orvos nem tud gyógyírt. De a Gondviselő most sem engedte. Kéthetes élet-halál harc után: a csoda bekövetkezett. István él.

Az iskolakezdet Budapesten a szanatóriumban. Majd Baja. Az édesapja küzdelme a család fenntartásáért, a földönfutóvá tett nagybácsik, nagynénik ellátásáért. Természetes, hogy a család befogad, és mindenkinek juttat a semmiből.

Diákévek: sikerek a tanulásban, úszás, kirándulás, szellemi sportok, vitatkozás. 17 éves, mikor 1956-ban Baján a Forradalmi Tanácsba választják. Diáktüntetését szervez, leszerel egy laktanyát, orosz városparancsnok elé viszik. Két út van: kötél vagy Szibéria. A Gondviselőnek más a célja.

A kalandos életét folytatódik. Ezzel a politikai háttérrel egyetemi továbbtanulásra nincs remény. Kitűnő bizonyítvány, boldog forradalmi időszak. A forradalom nép általi elárulásának tapasztalásával munkát keres. Protekcióval (!) Piliscsabára kerül szakmunkás iskolába. Csupa előkelő társaság: kitűnő tanulók, költők stb. Jönnek a missziós évek. Itt, a piliscsabai kollégiumban, a hatalmas fiú hálószobában jöttek a szép évek. Bizonyoságot tenni Isten mellett, a szabadság eszméje mellett. Az olajos, nehéz fizikai munkát misszionának tekintette, lelkesze és lelkigondozója volt a társaságnak. Vasárnapi templomba indulás... Milyen boldogság volt, hogyha mások is csatlakoztak! Vitatkozás, beszélgetés Istenről, a világról. Március 15-i megemlékezések szervezése (törvénytelenül). A nehézségek ellenére szép évek. Érelődés: a lelkeszi hivatásra.

Teológia: boldogság, elhivatás és illúzió. Megtapasztalás: az egyházi vezetés kiszolgálja azt a rendszert, amelyik azt mondja: nincs Isten. Lázadások, felszólalások, levél ez ellen. A válasz: a kitűnő Török István még levizsgálhatja, de el kell hagynia Budapestet, a teológiát (1962). Zárva számára minden teológia. Utak keresése: hogyan lehetne folytatni? Kik állnak mellette? Nagy tapasztalások. Ez egy külön regény.

A kiüzetetés 5 évig tartott. Ezalatt Szeged, a kendergyár, műszaki mérnöki tanulmányok, szegedi matematikai tanszék – számítógép-technikusság és harc: visszakerülni a teológiára. Minden és mindenki ellene szólt. De a Gondviselő 5 év után utat készített.

Folytatás: Debrecen (1967). Lényeg: befejezni a tanulmányokat. A külföldi ösztöndíj politikai okok miatt belföldi ösztöndíjra változott: Sárospatakon – a könyvtárban. Ahol fiatalok gyűltek köré: a Szentimrei gyerekek és barátai. A „nyolcasban” tartotta a vasárnapi beszélgetéseket. Feljelentés lett belőle és kihallgatás, majd elűztetés. Helyettesítések legkülönbözőbb helyeken. Majd Hejőbába. 20 év a gyülekezet élén. Örömmel és kinnal, nehézségekkel. Itt a bábai kör, ébredések, barátságok, Nyékládháza, a bányatavak világa, a kerékpározás időszaka.

Majd Sárospatak, ahová egyházkerületi meghívásra érkezett vallástanárnak. Remények és örömek az újra egyházi iskolában. Ő nem tudott róla, hogy az internátusok vezetője lesz, holott ő vallástanárnak jött. Majd végre vallást taníthat. A Kossuth Internátus vezetője. Harcosa annak, hogy az egyházi iskola kollégiumában az erősek ne hatalmaskodók legyenek, hanem a gyengék segítői. Igazgatótanács vezetője. Szervezeti szabályzatok, harcok.

Bábaskodás a teológia elindulásánál, ott filozófiatanítás. Teológusok gyűltek köré, nagy beszélgetések és evezések a Bodrogon.

Tanítója és képviselője annak a gondolatnak, hogy a világnak nincs semmiféle értelme számodra hazád nélkül. Magyaroknak lenni küldetés. Sors. Határontúli gyülekezetekben, határontúli ifjúsági csoportoknál, táborokban előadások és szolgálatok.

Ifjúsági kör, az ONCSA-estek, viták és nagy beszélgetések ott, ahol hívják, kéri, keresik.

Nyugdíjazás (2002) után két osztályban még tanítás, visszatérés az olvasáshoz.

Hálaadás a Gondviselésért.

A Magyar Református Egyház Zsinata az Iskolügyi Szakbizottság javaslatára Victor István vallástanárnak a MAKKAI SÁNDOR-DÍJAT adományozta 2002-ben.

VICTOR ISTVÁN

1932. június 21-én született Budapesten. Elődeinek három nemzedéke terjesztette az evangéliumot. Ötgyermekes családban nevelődött, korai – Komáromi János Pataki diákok című regénye nyomán felébredt – vágya teljesült, amikor 1945-ben Patakra vittek tanulni. Elkötelezettsége az evangélium iránt egyre erősebb lett. A gimnázium után a budapesti teológián tanult. 1955-ben végzett, majd – az öt felnevelő – Budapest Szabadság téri gyülekezet segédlelkésze lett. A reményt, hogy a pataki kollégiumot visszakapja az egyház, s annak – Nagy Barna professzor meghívása nyomán – vallástanára lehet, 34 éven keresztül őrizte magában. Ahol szolgált, mindenütt áldás kísérte gyülekezetépítő munkálkodását: Szabadszállás, Uzd–Borjád–Sárszentlőrinc missziói szörványközpont, majd Hejce. Utóbbi helyén 27 évet szolgált. Az augusztusi csendesnapokra, majd a nyári táborba sereglettek az ifjak itthonról és a határon túlról is. Egyszer erősödött a kapcsolat a Skót Misszió munkatársaival is,ők angol nyelvi bibliás tábort szerveztek Hejcen 12-15 skót fiatal segítségével. A misszió adományait is sikerült eljuttatni erdélyi testvérekhez. Az évközi szolgálat is kiszélesedett, hat gyülekezet apraja-nagyja várta pásztorát istentiszteletre, hittanórára. Gyarapodott a család is, tizenhét gyermekkel áldotta meg az Úr a házaspárt, s ők a 127. zsolnár szavaival köszönték ezt: „Ímé: az Úrnak öröksége: a fiak,

az anyaméh gyümölcse: jutalom.” A nagy család mindig mindenben tapasztalta az Úristen segítségét. Végül 1990-ben a régen várt elhívást is megkapta a nagytiszteletű úr, hiszen az újra induló pataki református gimnázium vallásánára lett, s 14 évig hirdette az Igét. Visszaemlékezése szerint nagy örömet az jelentett, mikor a diák a hallottakra „nem a tanárnak, hanem Istennek felel”. Áldja meg az Úr kedves családjával együtt nyugdíjas szolgáló életét is!

PORTRÉ DR. NAGY BÉLA KOLLÉGIUMI ORVOSRÓL A KOLLÉGIUMOT SZOLGÁLÓ ALKALMAZÁSÁNAK 35. ÉVÉBEN

Több generációnak ismerős a neve és jovialis alakja, sokan gondolják született patakinak, pedig „csak” kétéves kora óta él városunkban. Szívesen és ízesen beszél a Kollégiummal szinte összenőtt életéről.

1943-ban született Debrecenben, 1945-től pataki lakos. A Lorántffy utcai református általános iskolába járt, majd 5. osztályos korától a gimnázium épületének földszintjén tanult, mert akkor még az általános iskolának ott volt a helye.

A Rákóczi Gimnáziumban érettségizett 1961-ben. Az egyetemi évek Debrecenhez kötik, majd ismét Patak: 1968-ban éppen volt egy körzeti orvosi hely, örömmel jött haza tudatát és szemléletét kialakító szeretett városába. A klasszikus orvoslás utolsó mohikánja, ugyanis abban az időben a gyermekgyógyászat, a védőnői szolgálattal a csecsemő-tanácsadás és a vidéki csatolt községekben a terhestanácsadás is hozzátartozott a körzeti orvosi feladatokhoz. „Szeretni való profil” – hangzik a vallomás úgy, hogy kétség sem férhet az egyértelműségéhez.

A szakmai irányt Patakon, Egey Antal tanár úr biológiaóráin kapta, az ő tanítványai igényes, magas színvonalú biológiatanítás részesei lehettek, az egyetemi Törő-féle biológiát oktatta, ami a felsőfokú tanulmányokhoz igen jó alapot adott.

Mint oly sokszor, ha szorít az idő, és megbízható jelölt kell egy feladatra: megtalálják a pataki diákok az őt ismerők. Így szemelte ki kollégiumi betegellátó orvosnak Ruzskay Bandi bácsi, a Kossuth Kollégium akkori igazgatója.

Az iskolaorvos, dr. Jakó János dolga a prevenció volt: szűrések, oltások. A betegellátó feladata a gyógyítás, neki volt receptírási joga. S már meg is elevenedik a 30 évvel ezelőtti kollégiumi életrend, a kórházi szigorúságú betegszobai vizitek, lázlapvezetés, karantén... Onnan csak gyógyultnak nyilvánítva lehetett eltávozni. Beteg gyerek nem utazhatott haza még hétvégén sem. Ruzskay igazgató úr határozottan vallotta, hogy vannak „önveszélyes diákok, akik nem akarnak gyógyulni”, remélve, hogy a betegek közt ők is néhány napot mulasztani tudnak. „Őket rá kell venni a gyógyulásra”.

Azóta az öregdiákok sokszor felidézik az emlékezetes beutalási rendszert is: Zsuzsa néni kikérdezte a beteget, igyekezett a bajok lényegét megragadni; a tényleg beteget ellátni, a lógóst megdorgálni, a csendben szenvedőkre odafigyelni. A diák azzal járt a legjobban, ha őszinte volt, és bevallotta a doktor úrnak, hogy nem készült másnapra. Egy évben egyszer mindenki kaphatott egy esélyt. Ezek az idők sokkal személyesebbek voltak a gyakoribb találkozások miatt, az évfolyamfelelős tanárokkal együttműködve elő lehetett készíteni a fiatalok érdekében hozott döntéseket. A rendelőben történeteket, a mulasztásokat a betegkönyv alapján az évfolyamfelelős nevelőtanár igazolta.

A régi pataki diákból lett orvos a kapott odafigyelést önzetlenül igyekszik viszonzni a nála megforduló tanároknak. Most egykori osztályfőnökének, Pethes tanár úrnak és feleségének vigyáz az egészségére. Néhai szomszédját, Orbán István tanár urat, akivel szinte baráti kapcsolatba került, tortával is köszöntötte 95. születésnapján. Újszászy Kálmán professzor úr egészségét olyan jeles pillanatban kellett óvja, amikor az iskola egyházi visszavételéről tárgyaltak. A bizottság összeülése előtti percekben a professzor urat baleset érte, és lábát törte. Nem engedte magát kórházba szállítani, és csak olyan fájdalomcsillapító beadását engedélyezte, mely a szellemi tevékenységét és ítélőképességét nem befolyásolta. Doktor úr aggódva figyelte minden mozdulatát.

Dr. Nagy Béla rendelés közben

És a 35 év hétköznapijai a diákok között? Hálás feladat? Igen! Hálából végzett feladat, így legalább használni tud saját iskolájának, kapcsolatban marad vele. Hangja ünnepélyessé válik, mikor arról beszél: félti a változásoktól az iskolát, félti a káros hatásoktól az iskolásokat. „Elkötelezetten próbáljuk úgy végezni a dolgunk, hogy jó legyen. Ha újra választani kellene, ismét ugyanezt az utat választanám.”

Lejegyezte Sinkóné Tóth Zsuzsanna

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM GIMNÁZIUMA ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁNAK TANTESTÜLETI NÉVSORA, 2001-2006

Ssz.	Név	Szak	Megbízás, egyéb	Alkalmazás kezdete-vége
1.	Dr. Lénárt Attila	magyar-orsz	igazgató	1995-2005
2.	Dr. Erdei Pálné	matematika-ábr. geom.	igazgatóhelyettes mb. igazgató	1969-
3.	Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó	angol-orsz-történelem	igazgatóhelyettes	1986-
4.	Tímáriné Király Sarolta	tanítónő	tagintézmény-vezető	2004-
5.	Baji Krisztián	magyar		2004-
6.	Barna Renáta	angol		1999-2001
7.	Barta Zoltán	angol-történelem	11. A of. a külföldi kapcs. felelőse	1997-
8.	Baumgartner Jánosné	tanítónő	nevelőtanár	1997-
9.	Berencsy István	magyar	nevelőtanár	1988-
10.	Bobok Péter	matematika-fizika		2000-2003
11.	Bódi Géza	matematika-fizika	mk. vez., címz. ig.	1967-
12.	Bódi Gézáné	magyar-tört., könyvtár inf.	könyvtáros tanár	1974-
13.	Bodnár Anett	biológia-földrajz		2005-
14.	Bodnár Hajnalka Orsolya	német	9. B of.	2005-
15.	Bollóné Komár Júlia	német		2004-2005
16.	Boros Attila	informatika	rendszergazda	1998-
17.	Borsi Antal	magyar-rajz		1984-
18.	Budai Gabriella	magyar		1998-2001
19.	Búzásné Nagy Gabriella	matematika-kémia	12. A of., mk. vez.	1991-
20.	Clark Christy Rebecca	lektor		2001-2002
21.	Csákiné Győri Beáta Éva	magyar-inf.könyvtáros		1997-
22.	Csikó Szilvia	magyar-történelem	nevelőtanár	1996-
23.	Demkó Ferenc	magyar-angol		2005-
24.	Dr. Derda István	angol-orsz	mk. vez. kéttannyelvű okt. felelőse	1972-
25.	Éles Ilona	pedagógia	nevelőtanár	1983-2003
26.	Gulyás Orsolya	magyar-ének	11. C of., kórusvezető	2003-
27.	Gyenge Zsolt	német-angol	11. B of. külföldi kapcs. felelőse	2002-
28.	György Kosztikné Sáfár Katalin	magyar-történelem	9. C of.	1981-
29.	Győry Anikó	német		1997-2005
30.	Halász László	biológia-kémia	9. A of., mk. vez.	1999-
31.	Horkay Anna	orsz	nevelőtanár	1993-
32.	Ian Philip Riches	lektor		2003-

33.	Jessica Oei	lektor		2000–2001
34.	Jill Matheson Baumeister	lektor		2001–2003
35.	Kálmán Zsuzsanna	magyar-francia		1990–
36.	Kendra Mosier	lektor		2004–2005
37.	Kerégyártó Regina	matematika	10. B of.	2004–
38.	Kiss Norbert	angol	9. H of.	2002–
39.	Koncz Éva	biológia-kémia		1971–2005
40.	Kovács József	ref. lelkész, vallás tanár	8. H of., mk. vez.	2003–
41.	Kovács Regina	angol		2003–2004
42.	Könnyű Jánosné	matematika-fizika	10. E of., tankönyvfelelős	1984–
43.	Krassay Zita	angol-földrajz		2004–
44.	Kun Péter	testnevelés		2000–2004
45.	Lipiczki Imre	testnevelés		1991–
46.	Lipiczkiné Dul Emese	tanítónő	napközis tanító	2005–
47.	Lois Elaine Craven	biológia-földrajz		1992–
48.	Mátyás Judit	angol-francia		2005–
49.	Molnár János	történelem-földrajz	9. D of.	1991–
50.	Molnárné Klemm Ildikó	matematika-földrajz	12. B of.	1993–
51.	Mózesné Nagy Mária	tanítónő	2. o. of.	2004–
52.	Nagy Ágnes	matematika-fizika	7. H of.	1998–
53.	Nagy Mónika	angol-matematika		1996–2002
54.	Nezáczkine Tótin Erika	testnevelés	10. H of., diákönk. vez.	1993–
55.	Őri Enikő	matematika-fizika		1994–2002
56.	Őrsi Anikó	magyar	nev. tanár, mk. vez.	1993–
57.	Páldi Ildikó	történelem-földrajz		1971–
58.	Pásztor Magdolna	szociológia	gyermek- és ifj. véd. f.	2000–
59.	Puny Gyula	testnevelés		2004–
60.	Rebecca Sue Lindeen	lektor		2002–2003
61.	Sajószeginé Kababik Mária	tanítónő		2002–
62.	Seres Mónika	tanítónő	napközis tanító	2005–
63.	Simai Zsuzsanna	francia		1999–2001
64.	Sinkó István	magyar-könyvtár	nevelőtanár	1990–
65.	Sinkóné Tóth Zsuzsanna	magyar-népművelés	12. E of., mk. vez.	1983–
66.	Szabó Árpád	ref. lelkész, pedagógia	nevelőtanár	1992–
67.	Szabó Attila	matematika-fizika	10. A of.	1998–
68.	Szabó Ildikó	matematika	nevelőtanár	1994–
69.	Szabó Klára	német-magyar	13. E of., mk. vez.	1992–
70.	Szabó Mária	ref. lelkész, vallás tanár		1990–2005
71.	Szabó Miklós	orosz-történelem-angol	12. C of.	1994–
72.	Szabóné Hornyák Krisztina	orosz-francia		1999–
73.	Szabóné Karázi Marianna	matematika-földrajz	10. D of.	2003–
74.	Szajkó Józsefné	tanítónő	nevelőtanár, drogvédelem f.	1994–
75.	Szathmári Sándorné	német-orosz		1967–
76.	Szatmári Emília	történelem	12. H of., nevelőtanár	1997–
77.	Szava Anikó	kémia-biológia		2000–2003
78.	Szederné Tóth Zsuzsa	ének-zene, mat.-kém.	kórusvezető	1987–2003
79.	Szenásiné Lénárt Zsófia	ref. lelkész	nevelőtanár	1997–2004

80.	Szigeti László	angol-földrajz		1998–2002
81.	Szűcs Mihály	testnevelés	mk. vez.	1974–
82.	Takáts Gyula	matematika-testnevelés	internátusvezető	1998–
83.	Takáts Gyuláné	történelem-testnevelés	nevelőtanár	2000–2005
84.	Tamás István	mérnökstanár	10. C of.	2003–
85.	Tóth Sándor	matematikus-matematika		1982–2004
86.	Tóthné Jeney Gabriella	angol-matematika		1996–
87.	Török Béla	ref. lelkész, vallástanár		2004–
88.	Török István	ref. lelkész, vallástanár		1991–
89.	Tracey Lynn Gust	lektor		2002–2003
90.	Újlaki Erzsébet	fizika-kémia	nevelőtanár	1990–2001
91.	Ureczky Andrásné	magyar-történelem		1967–
92.	Varga Lukácsné	tanítónő	1. o. of.	2004–
93.	Varjas Csaba	mérnökstanár, pedagógia	nevelőtanár	1997–
94.	Vickers Ruth Judith	lektor		1999–2002
95.	Victor István	ref. lelkész, vallástanár		1990–2003
96.	Vinnainé Lakatos Éva	latin-történelem	9. E of., mk. vez.	1976–
97.	Vozdvizsenszkaja Irina	angol	nevelőtanár	1991–
98.	Vozdvizsenszkij Vagyim	angol-orosz-francia		1987–
99.	Zöld Zsolt	történelem	nevelőtanár	1994–
100.	Zöld Zsoltné	angol	11. E of.	1994–

ÓRAADÓK:

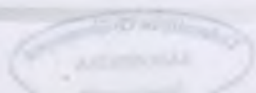
1.	Dr. Gyöngyösi Erika	matematika-angol		2004–
2.	Dr. Melles Tivadar	görög katolikus parókus		
3.	Koleszár Krisztián	római katolikus hitoktató		
4.	Kormos Csaba	római katolikus plébános		
5.	Kovácsné Hegedűs Ágota	ref. lelkész, vallástanár		2004–
6.	Mosolygó Tamás	görög katolikus parókus		
7.	Vismegné Livják Emília	gyógytestnevelés		2005–

ADMINISZTRATÍV DOLGOZÓK:

1.	Bodnár László	technikus		1987–
2.	Héjjáné Bakó Magdolna	iskolaitkár		1974–1993
3.	Juhász László Imréné	portás		2002–
4.	Laczkó Lászlóné	hivatalsegéd		1976–
5.	Leskó Gáborné	iskolaitkár		1993–
6.	Tóth Györgyné	iskolaitkár		1987–
7.	Tóth-Pál Ernőné	portás		1996–
8.	Újlaki Csaba	laboráns		1991–2001
9.	Vígh Bertalan	portás		1976–2002

AZ ISKOLA MUNKÁJÁT SEGÍTIK:

1.	Dr. Nagy Béla	kollégiumi orvos		1971–
2.	Koczák Jánosné	ápolónő, int. védőnő		1997–
3.	Molnár Jánosné	ápolónő, int. védőnő		1967–1997

„BODROG PARTJÁN VAN EGY VÁROS, ÉN IS LAKTAM BENNE...”

VÁLOGATÁS ÖREGDIÁKOK VISSZAEMLÉKEZÉSEIBŐL

45 év múltán... (részlet)

Régi tablók előtt olykor, ha meg-megállsz,
Lelkedben akkor ismét diákká válsz,
Fütkészel arcokat, sorban a neveket,
Hogy felidézd újra az elmúlt éveket!
A mi tablónkon egykor, mely napot ábrázolt,
Jelkép rajta a Nap – ősi iskolánk volt,
A sugarak pedig, a napnak sugarai,
Alma materünk végzős diákjai.
„425 év” volt a felirata,
s „Találkozunk!” olvastuk alatta...
Találkozunk! Hisz a sugarak megtérnek,
Megtanultuk, s tudjuk – visszaverődnek!
Éppúgy most mi is ősi iskolánkba,
Visszatérünk újra, mint sugár központjába.
(2001)

Szücs Juliánna (Csernaburczky Gyuláné)
(B, 1956)

1952-BEN ÉRETTSÉGIZTÜNK a IV. B osztályban, s itt hagytuk a Kollégiumot 49 évvel előtt. Szomorú körülmények között távoztunk, mi voltunk az utolsó érettségiző osztály a református kollégiumban. 1952-ben államosították az iskolát. Lelkünkben azonban ott élt a vigasz, az Ige vigasza. Darányi Lajos nagytiszteletű úr 1952-ben az egyik tanárunk temetésén azt mondta: „Temetjük a Kollégium tanárát, temetjük a Kollégiumot is.” De 1951-ben ezt is prédikálta: „A mi nagy pataki bánatunkban is az Ige a vigasztalás. Istennek tetszett, hogy a magyar földön levő tudatlanság eloszlására Patakon iskolát fundáljon. Hisszük, megtartja és visszaadja.”

Vigasztalódtunk Kollégiumunk másik jeligéjében is, a 126. zsoltár erős ígéreteiben és vigasztalásaiban: „Mikor visszahozta az Úr Sionnak foglyait, olyanok voltunk, mint az álmodók... hozd vissza Uram a mi foglyainkat, mint patakokat a déli földön. Akik könnyhullatással vetnek, vigadozással aratnak majd. Aki vetőmagját sírva emelve megy tova, vigadozással jó elő, kévéit emelve.”

Ezzel a hittel tértünk vissza Patakra találkozókkor, hogy az Isten visszaadja a Kollégiumot. Nagy Barna professzor úr versének hívő várakozása volt a szívünkben, csak az Isten tudja, hány lélekben szerte az egész világon.

*„Hadd várjak ott,
ott hadd várjak feltámadást:
egy földit még – az iskoláét,
s a másikat, az örököt –
a minden testekét.*

(Nagy Barna: Végrendelet, részlet)

Istennek adunk hálát, hogy még életünkben megadta az iskola feltámadását – a mi Kollégiumunk él.

Miért ragaszkodtunk annyira a Kollégiumhoz? Azért, mert igazi édesanyánk volt, Alma Materünk. Találkozóra mindig szívesen jöttünk és jövünk, sőt a 45. érettségi találkozón, 1997-ben elhatároztuk, hogy ezután minden évben elvándorolunk Patakra. Most is itt vagyunk szép számban. Szeretetünk és hálánk gazdag megnyilatkozásai áradnak szívünkéből a Kollégium felé, azt akarjuk, hogy a tanári kar erőt merítsen, megújuljon hivatása szeretetében és a szolgálatban, látva ezt a nagy ragaszkodást. Botladozó prózám nem, hanem egy olyan vers lehet csak igazán a kifejezője a pataki diákok legendás ragaszkodásának, mint kedves osztálytársunk, Király Zoltán Diákszívű város című elragadó költeménye.

Könyv alakjában is megörökítettük ragaszkodásunkat Patakhöz. 1997-ben jelent meg a Visszapillantó tükör (1952–1997) című könyvünk. A Sárospataki Református Gimnázium 1952-ben érettségizett IV. B osztálya diákjainak emlékezései 45 év távlatából. Azokra a kérdésekre igyekeztünk választ adni, amit csengőbúcsúkor kaptunk. Hogyan gazdálkodtál kapott talentumaiddal? Kaptál-e valamit Pataktól, a Kollégiumtól? Jelent-e számodra valami pluszt az, hogy pataki diák vagy? Bele tudtál-e vajon szív szerint épülni a Kollégium nagy családjába? Mit jelent Patak számodra, vagy egyáltalában jelent-e valamit? A válaszokból gyönyörű könyv született, ajánlom, olvassuk el.

Most nincs idő és alkalom, hogy ismertessük a könyvet, néhány gondolatot idézünk.

A Sárospataki Református Kollégiumban az ismeretekén túl olyan szellemi értékeket kaptunk, amelyekből mind a mai napig táplálkozunk. Bőséges volt az útravaló. Patakon mindezekén kívül kaptunk hitet, bizodalmat a jövődre nézve. Ez a hit és bizodalom segített át életünk válságos időszakain. Úgy gondolom, a munkámban is érvényesült iskolánk szelleme, ami az én esetemben kitartásban és akaratban testesült meg. Így lettem akaratom ellenére mindenütt vezető vagy hangadó, egyeztető. Úgy érzem: mindezt Patak szelleme táplálta és erősítette bennem.

Végtelen boldogság és büszkeség fogott el, mikor jött az értesítés, hogy felvettek. Vágyaim beteljesülésének első nehézségein túljutottam: pataki diák lettem.

Az örök visszatérés kényszere hajt mindnyájunkat, volt diákokat testben és gondolatban Patakra, mely életünk meghatározó része lett, a Bodrog-parti Athénba, ahol minden együtt volt az eredményes munkához: a gyönyörű természeti környezet, a csendes, történelmi levegőjű város település, a párját ritkító iskolakert, a nagy múltú kollégium különböző típusú tanintézményivel.

Patak bővel ellátott tudománnyal is. Pataki tanárainkra nagy-nagy szeretettel gondolunk 50 év elmúltával is. Végül én szeretném megköszönni az Alma Maternek, hogy befogadott, nevelt, táplált. A Felvidékről jöttem, Kassa mellől. 1945-ben a benesi dekrétummal megszüntették az összes magyar iskolát. Édesanyám mint félárva gyereket ide hozott. Hét évig voltam Sárospatak lakója, a Kollégium növendéke. Az utolsó két évben még a szünidőket is itt töltöttem, gondoskodtak rólam, még Balatonszárszóra is eljutottam. A pataki tanárok nagyon jól tudták, hogy 1694-ben az elűzött pataki diákok Kassára menekültek. Itt a még működő belvárosi református iskola épületében szálltak meg.

Nem voltam egyedül, több mint harmincan tanultunk akkor a Felvidékről Sárospatakon. Pedig nem volt törvény, a Kollégium vezetői azt tették, amit tenniük kellett, menteni a nemzetet, a magyarságot. Ezért is nagyon büszke vagyok iskolámra. Még nem volt alkalmam megüzenni, most üzenem a volt felvidéki pataki diákok nevében: nem volt hiábavaló az anyagi és szellemi áldozat, amit értünk, volt felvidéki tanulókért tett a Kollégium. Mind ott vagyunk az élvonalban, nagyon sokat tettünk s tesszünk ma is, deresedő, öreg fejjel, itt élő népünkért, a 600 ezer magyarért a Felvidéken. A volt pataki diákok népünk szellemi vezérei. Csak néhány nevet említek, akik minden erejükkel a felvidéki magyar közösség javára tevékenykedtek és tevékenykednek. Pedig 1989 előtt de nehéz volt megmaradni, érvényesülni magyarként és emberként! Volt felvidéki pataki diákok: Dobos László, Mács József, Koncsol László és még sokan mások.

Köszönjük, drága Alma Mater! Nagyon köszönjük!
(2001)

Pazderák Bertalan
(B, 1952)

... A KÖNYÖRTELEN IDŐ egyre előrébb tol bennünket a sorrendben, hogy még egyszer szólhasunk, mert öt év múlva már mások állnak a helyünkön. Most mégse jusson eszébe senkinek bánkódni ezen, vagy sajnálkozni rajtunk! Ma mi is ifjú pataki diákok vagyunk, azzá tesznek felidézendő emlékképeink.

Lássuk hát őket!

Cicu Hegyi József osztályfőnök úr, Csorba Sanyi jelentem, a IV/B humán osztály a hegyi beszéd meghallgatására illendőképpen megjelent. Csak melleleg kérdezem, még mindig *édes fiam*, Sándor vagyok neked? És az osztályunk? Emlékszel, hogy Raki Rekovszky Béla mennyire felháborodott azon, hogy öt akartad feleltetni latinból? Micsoda ünnepélyes fogás volt, hogy felhívta a figyelmedet a lányok tudására, és micsoda bölcs belátásnak bizonyult, hogy megszívlelted a tanácsot! Ezután a lányok mindig jól feleltek és a lányok mindig szorgalmasan tanultak, az osztályt pedig béke és nyugalom szállta meg. Drubás Urbán Barnabás, eresztitek-e még a vödöröt a kútba, és most is csak a csobbanás hangját hallják a diákok, ahogyan velünk is megesett, vagy ők már látják a merülő vödörben a csonka gúlát is? Picike Orbán István, még mindig három a magyar igazság, és ma sincs jegy intelligenciakérdések nélkül? Bőrös Ruszkay András, eloszlott e már az örökös bizalmatlanság, vagy máig sem ment ki a divatból a félevenkénti tételhúzás és kollokválás az igazgatói szobában?

Blöki Benkő Béla, megkerült-e már az annyira keresett lapos fogó? Thithi Egey Antal, rájöttek-e már a mai nebulók is a mi nagy felfedezésünkre, nevezetesen, hogy kalapból húzod ki a felelők nevét az első körben, és utána ez a sorrend ismétlődik egész évben? Csita Tárczy Árpád, ma is meg vannak örülve a lányok hétfőn reggelenként nyolc óraker? Gyulumbipla Palumby Gyula, jelenthetem, hogy tanár úr szerelmes vagyok, és ma sem mondasz mást, mint azt, hogy hála Istennek, de szólj, ha elmúlt, s akkor megtanulod a leckét, én meg kihúzom az egyest? Gyuszika Demeter Gyula, bekerült-e már a piros pont a noteszbe, és elfogadta-e az akadémiai tájékoztató szerkesztősége azt a hirtelen támadt ötletet, hogy a cék a ceruzabelet jelenti?

És ti bejárók, Felházi Lajos, Sarkadi Pista. Maradt-e még a mindennapi zsiros kenyérből egy darabka, vagy már csak jószívűségetekre gondoljunk; Balas Piri Laci és Schulek Matyi, tart még az elmeköszörülő versengés köztetek, hogy eljusson a balladabeli Szondi két apródja Ali pasa elé mindenféle pont, vessző, hangsúly és szótévesztés nélkül; öreg Czako Pista, nótafa Király Jóska, Mityu Constantin Miklós, hogy is volt az a májusi szerenádozás, amelyről máig sem derült ki, hogy a Humán internátusbeli lányok nekünk jeleztek az ének hangjára, vagy csak a szemünk káprázott a hajnali pitymallatban, amikor Miklós még mindig erőltette a Vilja-dalt, nehogy kiderüljön róla, mit sem használt az egyhetes torokjavító tojásívó kúrája?

De térjünk vissza a jelenbe, és figyeljünk egymásra, pataki diákok, akkor talán nem fáj annyira maróan az idő múlása! Jó, ha tudjuk egymásról, hogy amíg te vagy, és amíg én vagyok, egyikünk sincs egyedül. Így válik széppé és emberi méltósággal teljessé, ami volt, és ami még lesz, így telítődik meg igazsággal a ballagáskor énekelt szép dalunk egyik sora: Nyitják is már előttünk a nagy kaput. Azóta tényleg nyitva áll, azóta bármikor befogad éppen úgy, ahogyan itt tanultuk az ismeretlen középkori bárd dalából:

*Ha lesz egy hajlék valaha, mely igazán enyém
és vendégváró ételem, akármilyen szerény,
akkor – lehetsz esőüzött, vándor vagy pártütő –
ajtót nyit néked a régi szép letűnt idő.*

Tartson meg bennünket lelkünk vágya, és tartson össze minket Patak szellemisége most és minden időben! Ámen és úgy legyen.

Fel búcsúcsókra, cimborák!

(2003)

Dr. habil. Csorba Sándor

(B, 1953)

SOHASEM ÁCSINGÓZTAM közszereplésre, most is ráhagytam volna literátus barátaimra az emlekezést, ha nem motoszkálna bennem két téma, melyekről az érettségi találkozók nemigen szokott szó esni. Miután mi most az ötvenediket ünnepeljük, és egyre kevesebben reménykedhetünk abban, hogy megérjük az ötvenötödiket, rászántam magam arra, hogy elmondjam, amire hosszú évek óta készülök.

Az első mondandóm abból fakad, hogy sokadmagammal tulajdonképpen „jogcím nélküli” résztvevői vagyunk a pataki érettségi találkozónak, nevünk nem szerepel a végzősök névsorában, képeink nincsenek a tablón. A mi osztályaink voltak ugyanis az elsők, melyeket az államosítás után meg-tizedeltek: hét Patakon töltött év után nem jöhetünk ide vissza érettségizni. 1952 nyarán kaptuk az

értesítést, hogy a Megyei Tanács „átírányított” bennünket a lakóhelyünk szerint illetékes iskolákba. Azok a szerencsések, akik maradhattak, nem tudhatják, mekkora csapás volt ez nekünk: addigra sokunk számára már csak Patak maradt meg otthonnak, családjaink minden elveszithetőt elveszítettek.

A két végzős osztályból több mint harmincan váltak akkor száműzötté, a teljes létszámnak csaknem egyharmada. Amint az hamar kiderült, pataki háttérrel nem volt nehéz boldogulnunk új iskoláinkban, de a máshol elért sikerek, az új barátok nem pótolhatták igazi Alma Materünket. Kötődésünket Patakhoz semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy itt vagyunk minden találkozón, mert ide tartozunk, minket nem a Sárospataki Református Kollégium, hanem az államosított gimnázium új urai tagadtak meg és kergettek szét az országban. Hisszük, hogy ezáltal nemcsak mi veszítettünk...

Második mondanómat egy névsorral vezetem be: Csuzi Cseh Borbély Adrienn F, 2002
 Jakab, Kaposi István, Miskolczi Bodnár Mihály, Selleyi István. Nem ismerős? Pedig a mi időnkben senki sem mehetett át történelemből, aki nem tudta végigmondani a 22 gályarabságot szenvedett pataki diák névsorát. Iskolájuk nemcsak bronz domborművel, hanem emléküket ébren tartásával is megtisztelte őket, amíg tehette. Megérdemelték: az üldöztetés elől nem vándoroltak ki szabad protestáns országokba (mint mások), nem rekatolizáltak (mint mások), vállalták a büntetést hitükért, tetteikért.

Lehet, hogy a kérdés, amit ezek után felteszek, szerénytelennek tűnik, de számomra már nem megkerülhető. Ki ismeri az 1956-os forradalom után üldöztetést szenvedett pataki diákok névsorát? Megkísérelte-e valaki az utóbbi tizenhárom esztendőben – amikor ez már retorziók nélkül megtehető lett volna –, hogy összeszedje a cserépdarabokat, és összeállítsa belőlük azt az edényt, amelyből jövő generációk meríthetnének erőt, büszkeséget, nemzeti öntudatot?

Csak a mi ötven éve érettségizett két osztályunkból hárman voltunk egy időben a Gyűjtőfogház bentlakói 1958-ban, de tudjuk, hogy az alattunk/felettünk végzett osztályokból mások is sorstársaink voltak itt és egyéb „műintézetekben”. Nem a mi feladatunk, hogy megörökítsük saját névsorunkat. Amit tettünk, nem hírnévért, kitüntetésért, emléktábláért tettük. De feladatunk lehetne – ha volna rá fogadókészség –, hogy az új diákgenerációkat megismertessük az igazsággal ’56 vonatkozásában. Félő, hogy nincs már sok idő a szemtanúk meghallgatására.

(2003)

Borbély Adrienn F, 2002

Csávás Imre
 (A réal, 1953)

A MA HATVANÖT ÉVES érettségi találkozásán – ki testben, ki lélekben – jelenlevő, 1939-ben érettségi vizsgát tett nyolcadik A és B osztálynak – pontosabban: a számában és egészségében megtépzott maradékának – szószólójaként, meleg szeretettel köszöntöm a hamarosan 475. születésnapjára készülődő Alma Matert; örökifjú, mert mindig újraszülető és mindig újat szülő felnevelő édesanyánkat.

Az érettségi- és diplomatalálkozó szükségszerűen egyfajta visszatekintés, számadás. Az 5 vagy 10 évenként – fokozatosan fogyó számban – összeülők, egy-egy évfolyam diákjai, felidézik a múltat, fűrkészik a jövőt; s persze az arányok a két vég közül egyre inkább a megszépítő visszatekintésre tolódnak el. De akárhogy is, a kis jubiláló csoport a saját korosztályát, legfeljebb ha saját nemzedékét látja át; és tagjai egymással találkoznak, egymásról tájékozódnak csupán. S ha egykori tanáraiknak náluk is gyorsabban fogyatkozó csapata is bekapcsolódik, az sem az iskolájukkal való találkozás, csak saját iskolai éveikkel.

Ezért jelent számunkra, patakiak számára, különleges lehetőséget az a hagyomány, hogy ötvenként esedékes összejöveteleinken nemcsak egymással és iskolánk épületével találkozhatunk; hiszen nyolc vagy tíz korosztálynak, három emberöltőnek képviselőivel ülhünk össze, hallgathatjuk emlékeit és terveit: érezvén, hogy nem a magunk kis csapatával kezdődött a világ, s nem is azzal ér véget; és hogy csupán részei – de szerves részei – vagyunk egy megszakítatlan folyamatnak, amelyet emberiségnek neveznek, azon belül magyarságnak, s azon belül is: pataki diákságnak.

Sorsom úgy hozta, hogy – bár késéssel, mert csak ötödikesként – abba az évfolyamba csatlakozhatam annak idején, amelyik 1931 őszén a négyszáz éves jubileumra megindított angol tagozattal bővült ki. Apám nyomába léptem, aki nyolc gimnazista és négy teológusi évével itt emelkedett ki gömöri falujából. Magam a református gimnáziumban végeztem a felső négy osztályt; Gábor öcsém azonban az államosítás időszakában kezdte, majd szakította meg patakiságát. Péter fiam állami időszakban kezdte és végezte el pataki tanulmányait: Gábor unokám pályáját viszont derékba kapta a visszaegyháziasítás és a kettéválásos kirajzás időszaka.

S hogy magammal folytassam: a 425. évfordulót követően – megtisztelő felkérésre – a Pedagógusok Lapjában én villantottam rá: Pataknak olyan négy évszázadot meghaladó pedagógiai hagyománya van, amelynek – ha zökkenővel is – szervesen folytatódnia kell. Hogy így lett, azt a 450. évét még állami vezetés alatt ünneplő jubileumi kötet bevezetőjében rögzíthettem. Ott ezt irtam erről: „Mi is a patakiság? Mi az, ami időn és téren át összefűz és összetart bennünket, mindannyiunkat, 75 élő és további 375 halott évjáratot, összesen négyszázötvenet immár? – Szokás az iskolák rangját a kiemelkedők számával jellemezni. Nos: Patak nemigen maradna le ebben a versenyben sem. Dicsőségtáblájára nagy nevek, tiszteletet parancsoló nevek róhatók fel. Mégsem ezt tartom a legfőbb értékmérőnek. Én az igazi rangot a zömmel mérném: hogy hogyan állt és áll helyt a volt növendék, a széles sokaság, ki-ki a maga posztján”.

„Mert immár ötödfél évszázados története során a mi Alma Materünk, felnevelő anyánk ezzel sem vallott soha szégyent... Patak fiai (s újabban: leányai is) helyálltak a mindennapokban, folyamatosan öregbítve a patakiság híré-nevét. Hogy ki hová került, a vezérkarba-e a térképasztal mellé, vagy a lövészárokbba, a közvetlen tűzvonalba, azt sokukról a történelmünk szeszélyét jellemző hányatott egyéni sorsa döntötte el. De hogy ott, ahová vezetett, hogyan állta meg a helyét, hogy megtartotta-e emberségét akár az embertelenség közepette is: az már őt magát jellemezte. Mint egyént, mint embert; de mint Patak nevelte egyént, mint Patak indította embert. S tudjuk: alig valaki cáfolt rá erre az emberséget jelentő patakiságra”.

Ezt igazolták az állami irányítás idején kikerültek, és a továbbiakban, az egyházi irányítás alá visszakérültek tömegei is. És szaporodnak a jelei annak, hogy a kivált utódintézmény érthető külön jegyei alól is kiütözik az a – immár újabb jubileumához közelítő – több évszázados pedagógiai hagyomány, amely lehetővé teszi, hogy a közös gyökerekből hasonló hajtások fakadjanak; ellenségeskedés helyett nemes versenyben egymással, s ez így van jól.

Ezért sajnálom azokat az évjáratokat, amelyek nem az iskolával való közös találkozás, hanem az évfolyamukra korlátozódó külön találkozó jegyében gyűlnek össze; csupán légygyökereket eresztve így exkluzív múltjuk sekély talajába, elsorvasztván a valódi, az erős, az évszázadok talajába kapaszkodó

gyökérzetet; és ráerősítve ezzel arra a világszerte erősödő tendenciára, amely immár nem is atomokra, hanem egyenest neutronokra bontja-bomlasztja a társadalmat mint egységet, és az emberiséget mint folyamatot; individualizálva ezzel az emberi egyéniséget, aki/amely pedig csak a közösségiség révén válhatott a faj egyedéből, hozzá emelkedve, emberi *egyénné*, majd – tülelmedve rajta – *egyéniséggé*. Mert az ennek révén megjelent új ösztönek – az önkifejtés, az önmegvalósítás ösztönek – egyedül a közösségben van tere; s ha mélyek a gyökerek, akkor annak javára szolgál, de ha sekélyek, akkor könnyen ellene fordul, rovására érvényesül.

Nos: a hamarosan 475 éves *patakiságnak* egymást erősítő kettős jellemzője: az emberség szolgálata és a szolgálat embersége. Amit a pataki tanárok azért tudtak átörökíteni folyamatosan, mert zömük pataki diákként szívta magába, s így szervesen és folyamatosan örökölte tovább és tovább. – Tartsunk hát össze! Álljunk ellene az aranyborjú imádása romboló divatának! Bízva abban, amivel – immár 23 éve – jubileumi kötetünk bevezetőjét zártam: „*hogy ha a patakiak meghalnak is sorra – hiszen emberek –, maga a patakiság – épp, mert emberség – nem hal meg sohasem*”.

2004. június 27.

Deme László

(1939)

EMLÉKEZNI JÖTTÜNK ÖSSZE mi, az 55 éve érettségizett A-sok. 1942-ben kezdődött egész életre szóló kapcsolatunk az Alma Materrel, amikor 10 éves gyerekként kezdtük gimnazista tanulmányainkat. Ekkor már jócskán benne voltunk a II. világháborúban. Mi magyarok is! Öregedő fejjel egyre több emlékem tolul elő az *éji homályból*. Emlékszem, hogy az akkori Budapest I. hullámhosszán a déli harangszót követően kb. ez a szöveg volt hallható: „*Harcol a magyar, az önvédelem adta kezébe a fegyvert és ő bátran elfogadta. A haza határain túl kockán forog a magyar katona élete...*”; s talán a Rákóczi induló volt a folytatás. Rám, az akkor gyerekekre ez rendkívüli hatással volt. Emlékszem, hogy tantárgyaink keretében honvédelmi ismereteket is tanítottak nekünk, persze csak 1944-ig...

A háború igen mély nyomokat hagyott életünkben, mindvégig. Emlékszem, hogy 1943-ban szeptember helyett csak novemberben kezdődött a tanév, s 1944-ben március végén már be is fejeződött a német megszállás miatt. Folytatására csak 1945 januárjában kerülhetett sor, és ez a tanév július 14-ig tartott.

A mai fülnek talán furcsa és szokatlan volt a tanítás rendje a mi időnkben. A gimnázium koedukált volt, de „csak módjával”, hiszen 1946-ig a lányok csak magántanulók lehettek. Pedig mindennap bejártak az órákra, és ugyanúgy feleltették is őket, mint minket, fiúkat. A délelőtti többi részét az ún. „leányszobában” töltötték Dalma némi felügyelete mellett. A tanítási órákon fenntartott helyük volt minden osztályban, a tanárral együtt jöttek és távoztak. Egyebekben a lányok és a fiúk (úgy általában!) magázták egymást. Ugye milyen furcsa ez a mai embernek?

Emlékeztetek arra is, hogy minden hétfőn csengőszó hívogatott fel az imaterembe a hétkezdő áhítatra. Ez a csengő a bejárati dufart mellett lógott, ezért ballagtunk a nyolcadik év végén ez alól a csengő alól. „*Te benned bízunk...*” – énekeltük az imateremből kiszűrődő orgonaszó vezetésével. Ezt jelentette nekünk a *csengőbúcsú*.

Érdekesség az is, hogy mi voltunk az első olyan évfolyam, akik negyedikesként érettségiztünk, hiszen 1949-ben szabták át az iskolarendszert a maihoz hasonlóra. Ezt mindenki ellenőrizheti az indexe segítségével.

Demeter Tímea 10. D, 2006

Ha már az indexet emlegetem, el kell mondanom, hogy az utolsó belső oldalon a következő olvasható: „Hálás szívvel köszönöm a Sárospataki Református Főiskolának az általa nekem nyújtott jótéteményeket; ígérem és fogadom, hogy ha az Isten nekem lehetőséget ad, ezt az összeget részben vagy egészben vissza fogom fizetni, hogy ezáltal az Alma Mater kebelében más szegény sorsú ifjak tanulmányait elősegítsem.” Ez alatt egy táblázat található az egyes osztályokkal mint sorokkal, valamint segélynevekkel mint oszlopokkal:

tandíj, tápdíj, internátusi kedvezmény, alapítványi ösztöndíj, sublegáció, legáció, tehetségvizsga-alapi juttatás, jutalom, stb. Az egyes kockákba be lehetett (volna) írni a kapott összegeket. Én mint az intézményhez tartozó tagintézmény tanárának fia amúgy is tandíjmentes voltam, de sok diáktársam tanulását csak a Kollégium eme juttatásai tették lehetővé. Hálával tartozunk tehát Alma Materünknek. Ezért jöttünk össze, s ennek szellemében határoztuk el 1980-ban, hogy alapítványt hozunk létre a mindenkori IV. A osztály valamely tárgykörben kiemelkedő tanulójának végjutalmazására. Az 1985-ös indulás és az 1992-es újrászervezés után az OTP falánksága miatt az addig jól működő alapítványunkat 2000-ben fel kellett számolnunk.

Beszámolok arról is, hogy az 1950-ben érettségizett A osztály 33 tanulójaiból eddig 8 társunk hagyott itt bennünket – ebből ötven a legutóbbi találkozónk óta –, újabb ötről nem tudunk semmit, 15-en eljöttek, így a hozzátartozókkal együtt húszan vacsorázhattunk együtt tegnap. Tisztelettel és sok szeretettel gondoltunk egykori tanárainkra is, a két élőre: Ablonczy Bertalanra és Demeter Gyulára, s a már eltávozottakra.

Adjunk hálát Istennek, hogy lehetővé tette számunkra a találkozást és kérjük további kegyelmét is! Vizontlátásra – ha megérjük – 2010-ben!

(2005)

Ecsedi Zoltán

(A, 1950)

AZ 1950-BEN ÉRETTSÉGIZETT IV. B osztály úgy járta végig a 8 gimnáziumot, hogy nyolcadikos soha nem lett. Hetedik után újra negyedikesek lettünk. 1942 szeptemberében kezdték osztályunk törzstagjai a pataki gimnáziumban – akkor így mondtuk: a Sárospataki Református Főiskola Gimnáziumában – tanulásukat. Az osztálylétszám akkor 50, azaz ötven volt, osztályfőnökünk Ruszkay András. Legtöbben 10-11-12 évesen kezdtük pataki diákságunkat, és osztályunkban egy kivételével mindnyájan vidékiek voltunk, és internátusokban vagy gárdákban laktunk. Ebből az 50-ből 14-en maradtunk együtt az érettségii.

1945 után országunk újraindulása és átrendeződése után osztályunk is átrendeződött. Negyedik osztálytól kezdve létszámunk 35 volt, 34-en érettségiztünk. Osztályfőnökünk Ablonczy György lett és maradt végig; mi voltunk első és utolsó osztálya, mert júniusi érettségink után szeptemberben láttuk őt utoljára e földi testben, és kísértük őt utolsó földi útjára a temetőbe, a tanári parcellába. Találkozónkon a temetőben első utunk sírjához vezet. Özvegyével, míg köztünk volt, tartottuk a kapcsolatot. Fiával pedig mind a mai napig kapcsolatban vagyunk.

Osztályunkból 15-en jöttek el találkozóinkra (többen feleségükkel együtt), 4-en levélben vagy telefonon üzentek, 12-en meghaltak, 4 társunkról semmi hírünk nincs. Változatos életút után hárman visszajöttünk Patakra: Czinke Zoltán lelkipásztornak, Victor István gimnáziumi vallástanárnak, én magam teológiai tanárnak, és innen mentünk nyugdíjba.

Az utolsó 40-es évek a változások, a forrongások éve voltak országunkban és egyházunkban is. Osztályunknak voltak tagjai, akiket az evangélium ébresztő és megújító szele érintett meg, és voltak olyanok, akik a már egyeduralomra jutott párt sodrásába kerültek. Heves viták robbantak ki közöttünk. Vitát váltott ki az is, hogy a maturandus szalagunk zöld vagy piros, azaz vörös legyen-e (maradt a zöld). De barátok voltunk és barátok maradtunk, és mindmáig együtt maradtunk. De jó lenne, de szükséges lenne, ha magyar népünk körében országos méretekben, Kárpát-medencei méretekben így tudnánk csinálni!

Találkozóinknak legünnepélyesebb része, csúcspontja itteni együttlétünk, amikor a templomi istentisztelet után az imateremben a tanárokkal, a régiekkel és az újakkal és a diáktársakkal, az előttünk és utánunk jártakkal is találkozunk. Nekünk különösen ünnepi alkalom ez a mostani, amikor az imatermet felújított, befejezett, orgonával is ellátott állapotában láthatjuk. Tudom, azoknak a tanároknak és diákoknak, akiknek nincs, nem lehetett emlékü a régi imateremről, akik csak díszteremként ismerték, ez nem jelent olyan élményt, mint nekünk, akik hétfőnként itt kezdtük áhítattal a hatnapos hetet, és itt ültek az áhítaton velünk együtt tanáraink Tárczy Árpádtól kezdve Szabó Károlyon át Hallgató Sándorig. Itt voltak a csendesnapok és evangelizációk, magas szintű önképzőkörök és még magasabb szintű hangversenyek, és a kortárs magyar irodalom élvonalába tartozó írókkal való találkozások. Meggyőződéssel mondom, hogy maradandóbb élményeket kaptunk itt, jobban formálták az itt kaptak egyéniségünket, mint amit az osztálytermekben kaptunk, pedig ott sem csupán ismeretközlés, oktatás folyt, hanem tudatos nevelés is.

Tudom, a Kollégium mostani, heti ötnapos munkarendjében a templom és imaterem nem jelent annyit, mint nekünk, akik rendszeresen itt töltöttük a hétvégéket is. De kívánom, hogy a felújított imaterem foglalja el a jellemformáló jelentőségét Kollégiumunk tanárainak és diákjainak tanításában, tanulásában és életében. Albert Einstein a múlt század első felében naponként elment a Princetoni Egyetemen a Miller Chapel elé, és ilyenkor mindig megemelte kalapját. Amikor megkérdezték, hogy ezt miért teszi, ezt felelte: „az emberiség ma már nem az oratóriumokból él, hanem a laboratóriumokból, de vissza kell adni oratóriumait, hogy bele ne pusztuljon laboratóriumaiba.” Nekünk, a 21. század elején még több okunk van arra, hogy komolyan vegyük ezt a figyelmeztetést iskoláinkban és közéletünkben egyaránt.

Kollégiumunk USA-beli patrónusa, Osterhaven professzor – akinek Patak iránti szeretete nagyban hozzájárult ennek az imateremnek a felújításához – 15 évvel ezelőtt, a teológia újraindulásakor ebben a teremben, a még itt lévő színpadon ezzel a jókívánsággal fejezte be beszédét, amellyel most és is befejezem: „Sárospatak – vivát, crescat, floreat!” Sárospatak – éljen, növekedjék, virágozzék!

(2005)

Benke György

(B, 1950)

ÖTVEN ÉV! Egy kerek fél évszázad! Minket már ennyi idő választ el az érettségítől. Nagy idő. Szinte predesztinál a múltba nézésre, a nosztalgizásra...

Természetesen erre is szükség van. Az emlékek tartanak össze közösségeket, s minket, pataki öregdiákokat is. Ápolni kell azokat, hagyni kell, hogy hassanak. A pataki múltat, a köveket, a történelmet, a szobrokat, a várat, az együtt töltött éveket – a *hagyományt* – hagyni kell beszélni.

Közhely, hogy biztos jövőt csak az tud építeni, aki megbecsüli múltját.

Két olyan osztály nevében szólok, melyek tanulmányaikat – utolsóként – még a református gimnáziumban kezdték, s aztán rögtön jött az államosítás. Ennélfogva – egyebek mellett – nyelvtanulásunk is kissé zilált nyolc évet tudott felmutatni. . . Ugyanis: az egyházi általános ötödikben még napi 3-4 órában is tanultunk angolul, de a következő évben államosították a négy általános osztályt, s az angol csupán heti két órára zsugorodott. Elkezdtük viszont az orosz: az ábécétől.

Közben alig vártuk, hogy felkerüljünk a még mindig egyházi gimnáziumba, ahol ismét nagyobb intenzitással tanulhattunk angolul, de az orosz már itt is kötelező volt, s így kezdtük előlről az ábécétől, az egyházi curriculum szerint. Majd egy év múlva, 1952-ben, a felső négy osztályt is államosították, s mi a II. gimnáziumi osztályban, angolórákon Rákosi Mátyás pajtásnak írtunk levelet (angolul!...), az orosz most már állami gimnáziumi előírással ismét előlről kezdtük – az ábécétől... Mondjam-e? Az orosz ábécé azóta is a kisujjunkban van...

Egyszóval: különleges osztály vagyunk... (De vajon melyik nem az, ugye?)

Természetesen, van létjogosultsága a régi pataki anekdoták felelevenítésének is. Néhány osztálytársammal immár ötven éve több-kevesebb rendszerességgel összejövünk, s a közösen megélt, egymásnak ezerszer elmesélt, ős-öreg, szakállas – mindig vidám – történeteket mesélünk egymásnak diákokról, tanárokról, egykori pataki életünkről. Mégis, mikor kétszáztizenhatodszor is elmondja ugyanazt az anekdotát a „téma gazdája”, mindnyájunkból újra elemei erővel tör fel az önfeledt kacagás, s jobbra-balra dölve, könnycsordulásig élvezzük, hogy például Benkő Béla bácsi, aki három Arday testvért is tanított, egyszer így szólt egyikünkhöz: „Arday fiam, Te most Te vagy, vagy a bátyád?...”

De lépünk tovább a nosztalgiai világából. Az ötvenévesek generációja már megírta a maga témazáró dolgozatát, számunkra most életünknek, tetteinknek, alkotásainknak az értékelése érkezett el. Kijavítjuk hibáinkat, hogy minél tökéletesebb tapasztalatokat adhassunk át utódainknak. Nektek, akik most nagyon kevesen vagytok itt, de reméljük, évről évre többen.

A világ halad – talán túl gyorsan is – s új, friss dolgozatokra van szükség. Írjátok meg azokat, 30-20-10 évesek! Hassatok, alkossatok, gyarapítsatok – hogy a haza fényre derüljön! Mi, dolgozatjavítók majd segítünk. Tapasztalattal, hagyománnyal. De a pálya – már a tiétek. Elmondjuk majd, hogy legyetek nyíltak, mert a pataki Alma Matert mások értékeinek felismerése, megbecsülése és az értékek újító átvétele tette egykor a magyar iskolaügy történetében olyannyira jelentős színfoltá. Nyíltak legyetek a befogadásra és nyíltak a továbbadásra.

Elmondjuk majd, hogy a pataki diák közösségvállalása nem lehet öncélú. Tartsatok-tartsunk össze továbbra is, őrizzétek Patak szellemi hagyatékát, s adjátok tovább környezeteteknek, barátaitoknak, munkatársaitoknak. Talán soha nem volt nagyobb szükség erre a magatartásra, mint ma. Elmondjuk, hogy mindehhez hosszú távon legyen erőtök, ahogy tanáraink-tanáraitok a jövőbe néztek még azokban az időkben is, midőn az orosz ábécét negyedszer kellett elkezdni tanítványaikkal... Elmondjuk, hogy legyetek erős, kemény, szilárd mag hazánk népességén belül, segítsétek egymást továbbra is az élet minden területén. Ismernek minket erről, tudnak rólunk országszerte-világszerte. Legyetek büszkék erre a kohézióra, legyetek büszkék a pataki szellem erejére. A pataki öregdiák-szolidaritásért sokan irigyelnek. Ha irigyelnek – utánozni is fognak. Hát csak hadd utánozzanak! Legyen egyre több ilyen kemény, büszke mag, s egyszer – majd egy egész nemzet érezze magáénak az összetartozás ilyen gondolatát!

A többszázados múlt példa lehet és legyen is példa, de az, ami a korábbiakban bevált, korszerűen alakítható és tovább építhető – ez Patak régi-új feladata, ebben van szerepünk nekünk 50-plusz éves találkozósoknak: az alakításban, azaz témazáró dolgozatunk javításában, értékelésében. S ebben van szerepe a nálunk fiatalabb pataki generációknak, nektek, a 10-20-30-40 éves jubilálóknak, a tőlünk kapott stafétabot továbbvivőinek: a továbbépítésben, azaz az új dolgozatok megírásában, az új világ megteremtésében.

Ehhez kívánok nektek az 50 évesek hagyományos pataki közösségvállaló összetartást, hosszú távú kitartást és mindenek fölött *pataki tartást*.

Köszönöm, hogy meghallgattatok.

(2005)

Szabó Csaba

(A, 1955)

A TÍZ ÉVVEL EZELEŐTT, 1995-ben végzett IV. A. osztály nevében kívánok most szólni. Elsősorban azért, hogy megmutassam, mi is itt vagyunk. Június utolsó hétféjén, a nagytalálkozóhoz igazítottuk ünnepi együttlétünket, s 39 érettségizettet adó osztályunkból tegnap 36-an jöttünk ezért össze. Szeretném az idősebbeket megnyugtatni: él a hagyomány, kortársainkkal mi éppúgy találkozunk, s ápoljuk egymással és az iskolával a kapcsolatot, ahogy ezt a nálunk öregebb pataki diákok teszik.

Ezzel a hírrel azonban nem szeretném a tanári kar és mindannyiunk felelősségét csökkenteni a hagyományok átörökítésében. Egyetértek az előttem szóló, 35 éves érettségi találkozójáról beszámoló diaktársunkkal, aki felhívta figyelmünket a szomorú tényre: a gimnázium tanulói és a frissen végzetek nem tudnak a nagytalálkozó régi tradíciójáról és az öregdiákok hagyományos összejöveteléről. Minden korosztálynak megvannak a maga fórumai. Természetes, hogy a különböző generációk tagjai inkább a hasonló korúakkal és nem más korosztály tagjaival szeretnek összejárni. A probléma inkább az, nagyon keveset tudunk egymásról, és alig van híd, amely az egymástól távol születetteket összeköti. Pedig mi, fiatalok, mennyit tanulhatnánk az idősebbek történelmet megelevenítő elbeszéléseiből a 20. századról, az iskoláról, Sárospatakról! S lelkes világhódításunk milyen sok új információval és energiával tölthetné fel a csendesedő generációk ünnepnapjait! Csak néha találkozunk kellene, hogy észrevegyük egymást, szembenézzünk, és beszélgetni kezdjünk.

Ezért jöttem el ma, hogy osztályunk nevében büszkén bemutatkozzam. 46-an indultunk 1991-ben, 39-en érettségiztünk az újra református gimnázium második évfolyamán. Tanárok, jogászok, mérnökök lettünk, vannak közgazdászaink, s akad közöttünk lelkész, riporter és iparművész is. Többen kezdünk doktori tanulmányokat, van, aki már a disszertációját írja. Egyik osztálytársunk a harvardi egyetem kevés magyar hallgatóinak egyike volt az Egyesült Államokban, egy másik osztálytársunk Frankfurtban dolgozik az Európai Központi Bank munkatársaként. Eredményeinkért Alma Materünknek és tanárainknak is hálával tartozunk.

Ha osztályunkra gondolva próbálok konkrétan sorba venni, mi mit köszönhetünk a pataki iskolának, elsőként az angol nyelvel kell kezdenem. Bár nehezen tudnám számba venni angoltanárainkat – akiket vagy mi üztünk el magunk mellől, vagy a körülmények, elsősorban az akkor megnyílt Árpád Vezér Gimnázium sodort el mellőlünk –, angolul úgy látszik, mégiscsak megtanultunk: osztályunk egyharmada az angol nyelvet munkája során mindennap használja. Mindannyian szívesen emlék-

szünk vissza Ureczkyné tanárnő irodalomóráira, amelyek élettapasztalatukkal nemcsak hűsítették forrongó kamaszlelkünk aktuális lázait, de igényességükkel a valós művészi értékek felismerésére és igaz emberi erényekre neveltek bennünket. Szerettük tanárainkat, akik többet mondtak a tananyagnál, osztályfőnökünkre, Csukásné tanárnőre és Bódi Géza tanár úrra így emlékezünk. És sorolhatjuk a tantárgyakat. Szathmári tanár úr ösztönzésére többen földrajz szakot végeztek, s most vidékfejlesztéssel, természetvédelemmel foglalkoznak. Hálásan gondolunk Vinnainé tanárnő szeretetből fakadó következetes szigorára, ami az osztályunk felét ma kivételesnek számító latin műveltséggel indította útjára. Hittanaink reményének beteljesüléséről is hírt adhatok: az esti beszélgetések közben jólesett hallanom, hogy hangosan lázadó, kételkedve kereső osztályunkban a hittel, türelemmel és szeretettel ültetett mag megfogant. Ennek, s néhány osztálytársunk esküvőjének és tipegő-topogó apróságának fényképét nézegetve örültünk tegnapi igazán.

Persze nemcsak órákra emlékezünk ilyenkor. A kollégisták vidáman mesélik kalandjaikat, a kórus-tagok a versenyvégi nótázásokat hazafelé a buszon. Felidéződnek a csónakház körüli evezések és a vízi túrák felejthetetlen Tisza-parti éjszakái. Ehhez hasonló élményeinknek köszönhetjük, hogy nem pusztán egy osztályhoz és iskolához, hanem egy nagy múltú közösséghez tartozunk. Új barátaink számolni sem tudják régi diáktársainkat, csak a fejüket csóválják: „Hihetetlen, mennyi pataki!”

(2005)

Földi Lilla Krisztina

(A, 1995)

475 ÉV NAGY IDŐ, még egy ország történelmében is. Ez a tétel pedig fokozottan igaz egy iskola esetében. Sajnos, olyan hosszú életű emberek nincsenek, akik saját tapasztalataik alapján tudnának mesélni nekünk arról, hogy milyen volt az élet akár 400 éve szeretett iskolánk falai között. Így arra kérem az évkönyv olvasóit, fogadják szeretettel egy másfél éve érettségizett diák visszaemlékezéseit.

Azon kisebbséghez tartozom, akiknek lehetőségük volt az átlagosnál tovább koptatni öreg iskolánk padjait – a hatosztályos képzésben kezdtem el tanulmányaimat, s egy külföldi ösztöndíjnak köszönhetően még egy évvel meg tudtam hosszabbítani Patakon töltött éveim számát. Nyolc és fél év telt el azóta, hogy először átléptem az iskola kapuját mint pataki diák. Ennyi idő alatt rengeteg embert ismerhettem meg, jó pár tanár keze alatt megfordultam, és átélhettem az iskolán szemmel látható és nem látható változásokat. Még most is, már öregdiákként, amikor csak időm engedi, szívesen ülök vonatra és látogatom meg régi iskolámat. Kíváncsian érdeklődöm az aktuális hivatalos és nem hivatalos hírekről, illetve, hogy mi változott.

Mit is kaptam a több száz éves falak között? Semmi esetre sem akarom untatni azokat, akik most olvassák soraimat, így a teljesség igénye nélkül próbálok bizonyos gyakorlati példákkal előhozakodni. 6 év hosszú idő, így abban a szerencsében részesülhettem, hogy több, az iskola nevét öregbítő foglalkozásnak is tagja lehettem. Pár éve, ha szóba kerültek az iskola büszkeségei, biztos mindenkinek eszébe jutott a Bodza-kórus, Szederné Tóth Zsuzsa tanárnő irányításával. Az énekkar minden évben versenyeken vett részt, ami akarva akaratlanul számos, a zenéhez nem kapcsolódó szempontból is hasznosnak bizonyult. Megtanultuk, hogy eredményt elérni csak kemény munkával lehet, de közben egységes csapatát kovácsolódtunk, átérve a csapatszellem erejét és minden előnyét. Nem beszélve arról, hogy a próbák sokasága és egy-egy külföldi út során igaz barátságok születtek.

De ugyanezt mondhatom az iskolánk volt igazgatója, Lénárt Attila szervezte-rendezte színdarabok légköréről is. Csodálatos volt átélni a különbséget a premier és az utolsó előadás között. Az, hogy az ország több pontján, különböző közönség előtt léptünk fel, megtanított arra, hogy akkor se jöjjünk zavarba, ha tömegek elé kell kiállnunk, és esetleg beszédet mondanunk.

Már utaltam rá, hogy egy évvel még meghosszabbítottam pataki tartózkodásomat. Ez pedig annak volt köszönhető, hogy egyike lehettem 2001-ben azon négy szerencsés diáknak, akik egy évet tölthettek el az Egyesült Államokban a Pannonian Christian Association és Miss Craven jóvoltából.

Azt hiszem, nem érdemes azon gondolkodni, mi lett volna, ha másfelé sodor az élet forgataga, de egy percig sem bántam meg, hogy Patakra járhattam, és ott élhettem ezen évek alatt. A légkör is meghatározó, ami az iskola falai között uralkodik. Nem csak az iskola vallásos szemléletére gondolok... olyan érzésem van, mintha egy nagy család lennénk!

Most hogy elkerültem a nagyvárosba, Patak sziget, menedék számomra. Csak alá tudom támasztani, hogy igen is létezik az a fogalom, hogy Pataki Diák. Nálam öregebb diákok, akiknek régen csak köszöntem, szinte barátként üdvözölnek, bárhol járok-kelek. Jó tudni, hogy van egy csoport, amire mindig bizton számíthatok, de ugyanez igaz megfordítva is. Ha túlságosan összezsápnak fejem fölött a hullámok, tudom, hová kell mennem egy kis pihenésre.

Mik is azok a változások, amikre a külső szemlélő is azonnal felfigyel? A teljesen megújult külső, az addig inkább ártéri erdőre emlékeztető iskolakert is értő kezekbe került, ma rendezett park hatását kelti. Apró változások, minden terembe DVD, videó és tv került. Új számítástechnikai labor, amit még én is használtam, bár nem mindig a rendeltetésének megfelelően... Megnyílt az általános iskola is a Kossuth Internátus háta mögött. Ma már francia és német nyelvterületekre is szerveznek iskolai kirándulásokat...

Bevallom, nekem sem tűnt fel eddig, hogy mennyi minden történt velem az évek alatt. Hiszem, hogy ezek a változások biztató jelek arra, hogy iskolánk meg fogja állni helyét, és meg fog felelni a már elkezdődött, zajos XXI. század kihívásainak is.

(2006)

Iván Imre 9. H

Sohajda Béla
(B, 2004)

VÁLOGATÁS A VOLT INTERNÁTUSI DIÁKOK ÍRÁSAIBÓL

Gulyás Teréz C, 2003

A SZERETET AZ ÉLET, mely továbbadva növekszik és növekszik. Sokan mondhatják, hogy szeretnek minket, de igazán csak annak hisszük el, aki éveken át képes volt a legkomorabb reggeleken szeliden és kedvesen kikönyörögni minket az ágyból. Köszöntünk minden tapintatot és törődést, és kívánjuk, hogy az utánunk jövőeknek is maradjon még belőle.

(1994-ben végzettek)

VALLOMÁS. TŐLEM. Sohasem gondoltam volna. Mennyi veszekedés, mennyi sértődés. Hány-szor gondoltam: felrobbanok! Aztán eszembe jutott az a bizonyos beszélgetés. Igen, az iskolából a koliba értem, és ott volt, akinek kiönthettem minden nyűgömet! Talán néha terhes volt, de soha sem éreztem. Szabad volt szomorúnak lennem és szabad volt nevetnem, szabad volt keseregnem és örülnöm! Most már gyermeket nevelek. Még pici, 4 éves. Indulatai és akarata van. Mikor éppen sajnálnám magamat, bevillan az a kép. Engem is volt, aki meghallgatott... Hát én is ezt teszem. Sohasem gondoltam, hogy annak annyi év után bármi nyoma lesz.

(1996-ban végzett)

SZERETNÉK VALAMIT LEÍRNI. Bomba jó, hogy Barátaim vannak! Négy évig laktunk együtt. Aztán az egyetemi kollégium. De jó volt sutyorogni, örülni és bögni ott, *együtt*. Szívemben van azoknak az estéknek a hangulata és boldogsága. Ugye lesz még koli, ha a gyermekem már iskolás lesz? Megyünk!

(2001-ben végzett)

CSAK JELEZNI SZERETNÉM. Megszületett második gyermekünk. Persze, hogy tetszik tudni, hogy kik a keresztszülei?! Igen, úgy ahogy elterveztük. A szobatársaim, még kell két gyermek, mert ugye öten voltunk...

(1997-ben végzett)

Farkas Elemér: Hazafelé

*Az út lassan a végéhez közelít:
Öreg lábunk mind fájóbban mozog.
Hol vannak már a könnyű szökellések?
Csak emlékeink lidércfénye lobog.
Az őszbe hajló ködlepte határ
Csak sejteti, hogy otthon s vacsora vár.*

*De túl a homályba süppedő őszi tájon,
Túl az emlékek szabta szűk határon,
Túl minden gáton, időhegyen át,
Varázslatos-csillogó meseképként
Ragyog, lebeg, vonz, nyüögöz és vakít
Az ősi iskola. Nagy szóval, mint a zsoldár,
Kiáltja szívünk, hogy mindig Te voltál,
PATAK, a forrás, az erő és a hit.
És szívünk ma is a régi ének foglya:
„Te benned bízunk eleitől fogva.”*

„ESZEMBE JUTOTT SÁROSPATAK...”

A somogyi dombokon autózva sokszor eszembe jut Sárospatak. Nem tudom, miért, nem tudom, hogyan, de rengetegszer elfog a honvágy, pedig – a Jóisten látja lelkemet – nagyon jól érezzük itt magunkat.

Immár három esztendeje, hogy feleségemmel Zemlénből Somogyba kerültünk. Református lelkészként több gyülekezetet is gondozunk, kissé gyökeret is vertünk, sok barátra tettünk szert, mégis gyakran elfog a honvágy.

Nem akkor, amikor prédikálok, nem akkor, amikor végzem a lelkészek mindennapi feladatait, hanem akkor, amikor szabadidőnket töltve kirándulunk, barangolunk a környéken. Ilyenkor feleségemmel sokat beszélgetünk az élet kisebb-nagyobb dolgairól, jól megkritizáljuk az egyházat, a világot, saját magunkat... és aztán mindig elhangzik valamelyikünk részéről: emlékszel, amikor Patakon...

Igen, emlékszem. Visszaemlékszem azokra a csodálatos évekre, melyeket a Kollégiumban tölthettem. Ilyenkor gondolatban beülök egy-egy történelemórára, hallgatom Szathmári Sándor tanár úr magyarázatát Trianonról, revízióról, 56-ról; aztán eszembe jutnak a nyári bibliás táborok Hejcéen, aztán Szűcs tanár úr szeretetteljes következetessége, vagy amikor diákigazgató-választás volt, és minden szünetben „szociális konyhát” nyitottunk a folyosón, ahol zsíros kenyeret és vizet osztottunk a „rászorulóknak”...

Elfog a honvágy és hiányzik Patak akkor is, amikor – látva a társadalom és az ország hihetetlen szellemi züllöttségét – menekülni akarok a valóságból.

Miért is jut eszembe Sárospatak? Miért is érzek honvágyat a Kollégium után?

Valószínűleg azért, mert az ember szívesen emlékszik vissza azokra az időkre, amikor gyermekből felnőtte cseperedett, amikor ráeszmélt a világ és a társadalom összefüggéseire, amikor nyilvánvalóvá

vált előtte, hogy van-e Isten, vagy nincs... Nos, én itt váltam felnőtt emberré, itt kezdtem felfedezni az élet kérdéseire adott válaszokat, és igen, itt vált bizonyossá számomra, hogy Isten tényleg létezik.

A honvágy másik oka: sokszor ez ad nekem erőt.

Az, hogy pontosan ismerem a gyökereimet, tudom, hogy honnan jöttem, ki vagyok, milyen értékeim és milyen hiányosságaim vannak, tudom, mi a jó és mi a rossz, mi az értékes igazgyöngy és mi az eldobni való szemét. Az elveimet, a kötődéseimet mind-mind Pataknak köszönhetem.

Életem legfontosabb lelki tartópillére az a református, nemzeti öntudat, amelyet a pataki Kollégiumban kaptam. Már az előbb említettem Szathmári Sándor tanár úr nevét, aki a történelemtanárom volt. Az ő óráit nagyon szerettem. Azt hiszem, az ő iránymutatásai, kiváló meglátásai, a magyar sorskérdésekre adott válaszai nélkül ma nem gondolkoznék úgy, és nem látnék úgy, ahogyan most. Szintén ennek a lelki pillérnek a része az is, hogy én a pataki gimnáziumban lettem hívő emberré. Én olyan hitet nyertem el Patakon, amely soha nem zár ki senkit, amely mindig önzetlenül cselekszik, és amely mindig, minden körülmények között bátor szívvel tud bízni a kegyelmes Istenben.

Ha valaki elgondolkodik a magyar társadalom morális, szociális és erkölcsi állapotain, alighanem elkeseredik. Baráti beszélgetésekben, újságcikkekben, gyakran félve mondják, írják, félve mondjuk, írjuk mi is: mi lesz itt tíz, tizenöt év múlva...

Lehet elkeseredni, lehet legyinteni, lehet félve tekinteni a jövőbe, én azonban minden csüggedőnek, reménytelenül elkeseredőnek, Istenben nem bízónak, emberben csalódottnak csak ennyit üzenek:

„Él magyar, áll Buda még.
Csodának ez is épp elég...”

Ugye, mindenki meghallja?!

Él magyar, áll Buda még.
Csodának ez is épp elég!

Székely Attila
református lelkipásztor
(B, 1997)

MUNKATÁRSAINK ÍRTÁK

Kovács József: Kollégium
(együttbeszéd, összebeszéd, titkos beszéd)

„itt, csupán élünk mind
a ketten,
itt, itt, itt, itt.”
Sz. D.

Tömbház. Hívogató,
meleg, fényes,
karácsonytól karácsonyig
bordó díszben ragyogó,
de szemérmes

Tömbház. Mindenható.
Nem születtem ott,
nem is éltem,
de laknám, élném...
...milyen jó lenne lakni, halni
benne és érte.

Tömbház. Egy tömeg.
Sok részéhez nincs közöm.
Saját életét éli, mozog,
dobog, feszül, dolgozik.
Többnyire látható részeit ismerem,
a csodáit, a szörnyűségeit.

De ismerném. Egészen.
Így tervezem:

Bejárom lépésről lépésre
termeit és zugait,
meglesem, végigsimítom,
belehelem, hogy
benne lehessek.
Egészen.

Itt rejtőzik egy árnyék...
...nem gyújtok rá villanyt.
ott bújkál napfényben,
mellélopódzom,
megszólítom, megkérdeszem,
hagyom, hogy válaszoljon,
hagyom, hogy kérdezzen
a tömbház, a mindenható.
A hívogató, a meleg, fényes,
húsvétől húsvétig
gyermeki díszekben ragyogó,
de szemérmes tömbház.

Így vágnék lakni benne
egészen, teljesen, hogy
ha már örökre – örökre! –
magába fogadna: ismerhessem,
és lehessen élni, halni
benne és
érte.

„... ERŐD FELETT VALÓ ÚT ÁLL ELŐTTED” – 1 KIR 19.

Mikor először utaztunk, *vittek* minket – haza a szülészetről. Majd az ezt követő másfél évtizedben is, minden alkalommal: *vittek* minket. Utazások közben megismertük, legalábbis valahogyan megismertük a körülöttünk levő világot. Utazásokat szerveztek nekünk. Különféle célokkal szerveztek nekünk utazásokat. Némelyiket kifejezetten azért, hogy tanuljunk, így is nevezték: tanulmányi kirándulás. Ezeket élveztük, jobban, mint a hagyományos tanórákat. A másik típusú utazás emlékeztetett a *szimpla* kirándulásra. Arra is *vittek minket*. Szüleink, rokonaink, osztályfőnökeink, barátaink szülei, valaki mindig vitt. Ezek is jók voltak, s ezeken is – önkéntelenül is: tanultunk.

Minden utazás során tanultunk valamit. Hogy jegyet kell venni; hogy az ablakon kihajolni veszélyes, ezért tilos; hogy a villamosra tilos felszállni háromgombócos fagyival és egysoros görkorsolyával; hogy illik viselkedni; hogy nem szabad szemetelni; hogy hová hol, melyik állomáson kell átszállni; hogy merjünk bátran kérdezni; hogy az emberek segítőkészek, és hogy az emberek gorombák, hogy illatosak és büdösek. Más városokban talán szebbek a lányok, és a vendéglőben finom a pörkölt, amit otthon nem tudnak belém imádkozni – szóval utazni jó volt, mert megismertünk egy csomó tiltást, és egy sereg lehetőséget, és kezdtünk önállósodni, és egyre inkább vágytunk arra, hogy *ne vigyenek*, hanem *hagyják*, hogy magunk, egyedül, önállóan *menjünk*, mert nagyok vagyunk, tudunk magunkra vigyázni, és *felügyelet nélkül minden sokkal izgalmasabb*, kalandosabb, varázslatosabb: kihajolni az ablakon, szántszándékkal lekésni a csatlakozást, s barangolni a kisvárosban, melynek éveken át csak az állomását láttuk, szoba állni rossz külsejű emberekkel (amit tuti nem engedtek volna), meghallgatni egy rakás tönkrement élet történetét, mert akinek rendben volt, oly sietséggel óvta, hogy a zebrán sem fékezett... És mozdonyon utazni haza, szemből nézni, ahogy a sinek a távolban összeérnek – teljesen más, mint a leghátsó kocsiból.

Fel akartunk nőni, hogy egyedül mehessünk, hogy ne vigyenek. *Jó volt* erről álmodozni, erre készülni. *Így* nőttünk fel.

És rájöttünk lassan, hogy ilyen nincs. *És jó*, hogy nincs ilyen.

Valami vagy Valaki *mindig* visz.

Török Béla

„MEGPRÓBÁLTÁL MINKET, OH ISTEN, MEGTISZTÍTOTTÁL, AMINT TISZTÍTJÁK AZ EZÜSTÖT” – ZSOLT 66:10

Szép allegória ez, mely csak kevésszer fordul elő a Bibliában. Isten az ötvös, az ezüsttisztító. Mi pedig az egyelőre tisztítatlan ezüst, de az ötvös munkája által, az ő kezében tiszta ezüstté leszünk.

Volt egy igeolvasó, akit lenyűgözött ez a kép. Ő Malakiásnál olvasta: „*leül az ötvös és megtisztítja az ezüstöt*”. Megragadta a kép, de nem értette. Vajon mit fejezhet ki Isten természetéről? Nem tudta kirekeszteni sem a szívéből, sem a gondolataiból ezt a kérdést. Mit mond el magáról így Isten? Mit mond az Ő munkájáról? Odáig jutott nyugtalanságában, az értelem keresésében, hogy megkért egy ötvöst, hadd menjen el hozzá, és hadd nézze meg a munkáját, különösen azt, ahogyan az ezüstöt tisztítja.

Elment, látta és megértette.

A mester megfogott egy darab ezüstrudacsát, a tűz fölé emelte és hagyta, hogy felmelegedjen. Közben elmagyarázta: ahhoz, hogy az ezüst tiszta legyen, a tűz kellős közepébe kell tartani, ahol a lángok a legmelegebbek, hogy a szenny kiégjen belőle.

Az ember elgondolkodott a képen, amint Isten egy ilyen forró helyen tart bennünket, aztán felelevenítette az igeverset: „*leül az ötvös és megtisztítja az ezüstöt...*” Megkérdezte, igaz-e, hogy az ötvösnek a tűznél kell ülnie az ezüsttisztítás teljes ideje alatt. A mester igennel válaszolt, és elmagyarázta, hogy nemcsak ott kell ülni és tartani az ezüstöt, de intenzíven figyelni is kell egész idő alatt. Mert ha az ezüst a kelleténél akár csak egy perccel is tovább marad a lángok között, megsemmisül.

Isten néha forró helyen tart minket, megpróbál, akár tűzben.

Azt írta a zsoltáros a felolvasott versben: „*megpróbáltál minket, óh Isten, megtisztítottál, amint tisztítják az ezüstöt*”.

Megpróbálja az ötvös a fémét, hogy mi van benne. Van-e benne nemes?

Megpróbálja Isten az embert, hogy mi van a szívében. Van-e benne *nemes*?

De nem hagy egyedül a próbában, végig mellettünk van, és csak addig próbál, amíg szenvedhetjük, nem fölöttébb. Az ötvös sem hagyja a szükségesnél tovább tűzben az ezüstöt, vigyáz rá, nehogy megsemmisüljön.

És mit keres vajon az Úr az ember szívében?

A látogató egy ideig csendben volt, csak figyelt. Majd megkérdezte: honnan tudja, hogy mikor teljesen tiszta az ezüst? Az ötvös mosolyogva válaszolt: oh, az nagyon egyszerű, amikor látom magamat benne.

Mit keres Isten?

Azt, hogy megláthatja-e önmagát az emberi szívből. Hogy megláthat-e bármit önmagából? A te szívedben! Keresi valamely tulajdonságodat, amely kedves öledte, amely tiszta, isteni, ahogyan legelőször a maga képére teremtette az embert.

Megláthatja-e a te szívedben Jézus Krisztust? Behívtad Őt? Szállást adtál neki az életedben?

Van, hogy tűznek lángja által, próbák által alakít minket az Úr. De minden javunkra van. Ha forró helyen tart is, jól teszi. Az eredmény, a cél érdekében kérjük is Őt:

Jézus Krisztus, csak te általad lehetünk tiszták, Isten előtt igazán értékesek. Alakíts, formálj, próbálj meg minket, hogy aki csak ránk néz, az Atya vagy embertársunk, láthassa, hogy Te vagy életünk ura, szívünk lakója. Ámen.

Szatmári Emília

„MINDENRE VAN ERŐM A KRISZTUSBAN, AKI MEGERŐSÍT ENGEM” – FIL 4:13

Jó reggelt kívánok! Kegyelem, irgalmasság, békesség az Atya Istentől és Krisztus Jézustól, a mi Urunktól! Ámen.

A papírboltban szívesen nézegetem a borítékos lapokat, egyet-egyet beszerzek, mert nemcsak szépek, hanem tanulságos szöveg is tartozik egyik-másikhoz. A legújabb szerzeményen a következő olvasható: „*Ha kedves vagy azzal, aki tévesen hív, ha észreveszed a hóban kinyíló virágot, ha az úton elsőbbséget adsz, ha panaszaidnál több a mosolyod, ha néha jól kistrod magad, ha még észreveszed a jól mászható fákat, ha tudsz testvériesen osztózni, ha visszadobod a kis halat, ha néha fáj a szíved egy másiktól, ha előfordul, hogy elégedetten alszol el: akkor jól éled az életed.*”

Többször elolvastam a szöveget és olyan ismerősnek tűnt. Kerestem a képeslapon a gondolat szerzőjét, de nem találtam. Az első sor így hangzott: ha kedves vagy azzal, aki tévesen hív, azaz, ha kedves vagy azzal, akivel nem szeretitek egymást, sőt ellenségek vagytok: *Szeressétek ellenségeiteket (Máté 5:44)*. Ha észreveszed a hóban kinyíló virágot, azaz gyönyörködsz, figyelmes vagy, hálás vagy a teremtett világ csodáiért, ha az úton elsőbbséget adsz, figyelsz a másakra, „szolgálod” a szónak keresztyéni értelmében a másik embert: *Jobb adni, mint venni (Apostolok cselekedetei 20:35)*. Ha panaszaiddnál több a mosolyod, azaz hálát adsz azért, mert megtartattál, hogy sok-sok minden ellenére a Mindenható szeret és Megváltót küldött érted: *valaki pedig cselekszi és úgy tanít, az a mennyeknek országában nagy leszén (Máté 5:19)*. Ha néha jól kisérod magad, azaz meglátod végtelen mélységeidet, melyet megjársz, megjárunk saját természetünk, döntéseink miatt: *És látá az Úr, hogy megsokasult az ember gonoszsága a földön (Mózes első könyve 6:5)*. Ha még észreveszed a jól mászható fákat, azaz megőrződ gyermeki hitedet, szívedet, ha tudsz testvériesen osztozni, azaz tudod, te is mindent ajándékba és kegyelemből kapsz: *boldogok, akiknek szívük tiszta (Máté 5:8)*. Ha visszadobod a kis halat, hálát adsz, hogy te egészséges vagy, hogy értékeket kapsz, de a kisebbet véded és segíted, ha néha fáj a szíved egy másikért: *egymás terhét hordozzuk, átérezzük mások baját, fájdalmát*. Ha előfordul, hogy elégedetten alszol el, örömet, hálát érzel, hogy összhangban, harmóniában vagy a Teremtővel, akkor jól éled az életet. Értelmezve a képeslap szövegét, rájöhettünk, hogy miért olyan ismerősek. A mi Atyánk tanítja ezeket a gondolatokat velünk.

Tanítja és megmutatja a legnagyobb útravalót, melyet kaphatunk. A *filippiekhez írott levél 4:13* szerint: *Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem*.

Úgy is értelmezhetnénk ezt az ígét, hogy mindenre van erőm a Krisztusban, aki szüntelen erővel tölt el. A keresztyén élet ereje ebben a tanításban van: egy hatalmas, Istentől jövő erő lakik és lüktet a hívő emberben. Akkor is, mikor beteg, ha gyászol, ha meg kell állnia a szomorkodó mellett, akkor is, ha úgy érzi, igazságtalanság történt vele, akkor is, ha monotonnak érzi a tanulást és olyan hatalmas hegynek a továbbiakat. Igen, ha *Mindenre van erőm a Krisztusban*, akkor el tudom fogadni azt, aki nem szeret engem, észre tudom venni a hóban lévő virágot. Mosolyogni tudok, hisz mindig több a jó, amit annál kapok, amit megérdemlek. Ha Krisztus ad erőt, akkor képes vagyok testvériesnek lenni, mikor jobban esne máshogy. Nem hatalmaskodom a kicsin, erőmet mások segítésére is képes vagyok használni. Ahogy a képeslap felírása mondja: akkor jól éled az életet. A képeslapról lemaradt a mondat fele: *Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megsegít engem, így jól élem az életem!*

Imádkozzunk: Mindenható Atyánk! Köszönjük, hogy ismersz minket, hogy erővel ajándékozol meg. Add, hogy a mai napunk szeretetben, békességben és örömben menjen végbe. Ámen.

Örsi Anikó

„AMIT TEHÁT SZERETNÉTEK, HOGY AZ EMBEREK VELETEK CSELEKEDJENEK, TI IS UGYANAZT CSELEKEDJÉTEK VELÜK...” – MŦ 7:12

Bibliánk ezt a mondatot aranszabálynak nevezi, és valóban így is van. Ez a keresztyén élet alapszabálya, aranszabálya. Azt gondolnánk, hogy ez egészen természetes, hiszen kissé módosított, tagadó formában népi szólás is lett belőle: „Mit nem kívánsz magadnak, ne tedd embertársadnak!” Mégis, talán ebben érhető tetten leginkább természetünk romfottsága, hogy ezt a szabályt könnyedén figyelmen kívül

hagyjuk, amikor valakiről pletykálkodunk, amikor helyzetünkkel visszaélve valakit kihasználunk vagy megalázunk, amikor valakit valamiért kinevetünk, kigúnyolunk, amikor valakinek hazudunk, valakit megszalunk. Nem, bizony nagyon sokszor nem tartjuk meg az emberség alapszabályát: amit szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek. Pedig hát valóban ez a törvény, az Isten törvénye, és erre intenek az ő szolgái, a próféták, legfőképpen pedig maga Jézus Krisztus.

Hogy milyen találékonyan szegi meg ezt a törvényt az ember már ifjú korában, elmondok erről egy történetet. A kilencvenes évek elején egy éppen hogy visszaegyháziasított iskola kollégiumában vidáman folyt tovább az a nem éppen épületes gyakorlat, hogy az újonc diákokkal a felsőbb évesek különféle megalázó dolgokat csináltattak, és teljesen kiszolgáltatott rabszolgaként bántak velük egy évig. Egy frissen odakerült lelkész-tanár minden erejével igyekezett ezt a gyalázatos magatartást megfékezni. Egy idő után az újonc diákok a következő meglepő kéréssel álltak elő: Tanár úr, ne tessék minket annyira védeni. A tanár „miért” kérdésére a válasz a következő volt: Mert ha most minket meg tetszik ettől védeni, akkor jövőre mi már nem tehetjük meg ugyanezeket az újoncokkal. Ezeknek a fiúknak a számára a szabály ez volt: inkább elviselem az erősebbektől az engem érő megaláztatást, meggyalázást, csak hogy majd én is jogosan gyakorolhassam ugyanezt a nálam gyengébbekkel. És bizony, a pedagógusok között is akadt nem egy, aki ezt vezette férfias nevelésnek! Pedig ez nem egyéb, mint a legerkölcstelenebb, „felfelé alázatos, lefelé gyalázatos” magatartás melegágya. A megfélemlített szolgálattelkűség, az erősebbekkel szembeni hittagadás világának rothadt levegője csap ki ebből. Amerikai katonafilmelek hülyére gyúrt „mintakatonáinak” bárgyú képe tűnik fel előttünk. Vagy a hatalom előtt gyáván behódoló hazai csapata.

Milyen más Jézus világa! Neki nincs szüksége hatalmaskodásra, hogy hatalma legyen. Mégpedig a legnagyobb hatalom, amely soha el nem múlik. Hogyan is szól erről Pál apostol híres himnuszának záró sorai-ban? „Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három – ezek közül pedig legnagyobb a szeretet.”

Urunk! Tedd valóban életünk arany szabályává igazságodat: a szeretet törvénye szerint tegyük azt a nálunk kisebbekkel, amit a nálunk nagyobbaktól elvárunk. Ámen

Török István

vallástanár

Elhangzott az Európa Rádió adásában

„LEGYEN NÉKED A TE HITED SZERINT”

Kegyelem Néktek és békesség Istentől, a mi Atyántól és az ő szent Fiától, a mi Urunk Jézus Krisztustól.

(Olvasandó a Máté 8:5-8;13) Keresztyén testvéreim! Az olvasott igéből kitetszik, hogy Jézus Krisztus nem személyválogató. Együtt érez a gutaütésben szenvedő szolgálival, és kész meghallgatni az idegen, leigázó hatalmat képviselő, de a szolgájáért aggódó százados kérését is. Tudjuk, hogy az ószövetségi gondolkodás szerint a zsidók csak a zsidókat tekintették felebarátjuknak, akiknek segíteni és akikkel együtt érezni kötelesség. Ez a kötelességvállalás nem érvényes az idegenekkel, az elnyomó hatalom képviselőivel szemben. Jézus Krisztus azonban nem csak a választott nép megváltására jött el ebbe a világba, hanem hogy minden nép és nemzetiség meghallja Isten szavát, megértse akaratát, megtérjen, és az üdvösség útjára lépve elnyerje a mennyek országát Jézus Krisztus kegyelme és közbenjárása által. Jézus kortársai megvetéssel és gyűlölettel tekintettek a rómaiakra. Jézus hallva az esedező kérést, a századosban meglátja az embertársáért aggódó és önmagát megalázó

embert: „Uram, nem vagyok méltó, hogy az én hajlékomba jöjj”. A százados felismeri, hogy méltatlan arra, hogy Jézus az ő hajlékába menjen, és méltatlan voltáról nyilvánosan is bizonyosságot tesz. Kifejezi abbéli hitét is, hogy az ő szolgálja meggyógyul, ha csak egy szót is szól Jézus, mert néki, az áldott orvosnak hatalma van arra, hogy ezt megtegye. Jézus meglátja az alázatosan és erős hittel őhozzá forduló embert, és szól a századosnak: „eredj el, és legyen a te hited szerint”. És meggyógyult a szolga, abban az órában.

Az egykori történet önvizsgálatra indít bennünket is. Vizsgáljuk meg magunkat, hogy milyen lelkülettel megyünk Jézushoz, miként tárjuk elébe kéréseinket, és könyörgéseinket! Van-e bennünk keresztyéni alázatosság, bűnbánat, hogy magunkat a mi urunk előtt megalázzuk, mint a százados, és szóljunk: „uram, nem vagyok méltó hozzád!”. És él-e lelkünkben oly erős és rendíthetetlen hit, melyet Jézus meglát, és értékel: „eredj el, és legyen a te hited szerint”. Vagy megszokásból megyünk hozzá, közömbösen kérünk tőle úgy, hogy nem is vagyunk tisztában azzal, mi is a legfontosabb és legszükségesebb számunkra? Jézus megtanított minket imádkozni is, szabad nekünk mindent kérni, amire testünknek-lelkünknek szüksége van: imádkozhatunk szereteteinkért, felebarátainkért, egyházunkért, hazánkért és nemzetünkért. Hányszor tesszük, és hogyan?! Megszokásból, lagymatagon?! Vagy alázatos szelidséggel és erős hittel és azok iránti féltő szeretettel, akikért Jézushoz fordulunk? Ha így szólnak kéréseink, akkor bizhatunk Jézus ígéretében: „legyen a te hited szerint!” Ámen.

Mennyei Édesatyánk! Köszönjük életünket megtartó kegyelmedet, és gazdag áldásaidat.

Köszönjük a hallott Igét, mely ma is tanított minket. Uram, Jézusom! Nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, nem vagyok méltó tehozzád, mégis alázatosan kérlek, szólj hozzám! Szólj hozzám Igéd által, tanításaid tisztaságában. Lelked érintse meg lelkem, hogy megújuló és megerősödő hittel tudjak eléd járulni kéréseimmel. Jöjj, áldott Lélek, szentelj meg minket, hogy kéréseink tiszták és igazak legyenek, mikor imádkozunk szereteteinkért, egyházunkért, hazánkért és nemzetünkért, hogy boldog, békés, áldott életet élhessünk! Atyánk, Szent Fiadért kérünk, hallgasd meg imánkat! Ámen.

A mi Urunknak az Őr Jézus Krisztusnak kegyelme, Istennek szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal.

Ámen.

*Szabó Árpád
lelkész*

DR. ENYEDY ANDOR PÜSPÖK EMLÉKEZETE

Dr. Enyedy Andor református lelképásztor, a Tiszáninneri Református Egyházkerület püspöke 1888. október 5-én született az Ung megyei Szirénfalván. A gimnázium nyolc osztályát és teológiai tanulmányait Sárospatakon végzi. Segédlelkész Sátoraljaújhelyben, Alsómihályiban, katonalelkész Debrecenben, Miskolcon. 1915-től Sátoraljaújhelyben lelkész. 1921-től a Kollégium Igazgatótanácsának tagja Sárospatakon. 1922-től Miskolcon lelkész, 1928-ban doktorál gyakorlati teológiából. Missziói előadó a konventen, 1932-től lelkészi főjegyző a tiszáninneri kerületben. 1942-től viseli a püspöki tisztséget 1951-ig, a kerület erőszakos megszüntetéséig. 1955-ig még engedi az akkori rendszer, hogy miskolci lelkészi munkáját folytassa, innentől Vácon él, a számára kijelölt kényszerlakhelyen. 1966. július 11-én hal meg.

Pataki diák volt. Itt tanult, itt élt, püspökként első embere – lelki vezetője is volt a Kollégiumnak. A pataki teológia bezárása után a Pestre került pataki diákok így szólították meg köszöntő levelükben:

„Főtisztelendő Dr. Enyedy Andornak, az első pataki diáknak”. Ő így írt a kollégiumról: „hit, tudásvágy, lelkiismereti szabadság, testvéries és családi bensőség jellemzi”. Enyedy Andor túlzásnak is vehető szavainak indoklása az, hogy ő maga ezeket az értékeket élte és valósította meg.

Ez az „élet-mód” az, mely miatt emlékezetét Isten iránti hálaadással őrizni kell. Ő az a lelkipásztor, aki felemelte a hangját a Tanácsköztársaság bukása utáni üldözések ellen. Nem azért, mert egyetértett a vörös terrorral, hanem azért, mert a lelkiismereti szabadság és a keresztyéni felelősség érzete diktálta neki. Tiltakozott mindenfajta terror ellen. 1944-ben így szervezte miskolci gyülekezetében a zsidómentő akciót.

Buzgó munkása volt a belmisszióknak, lelkipásztoraként tekintett rá a korabeli szegényebb réteg szintűjé, mint a gazdag városi polgárság.

A legvészesebb időkben, a kommunista diktatúra éveiben világosan látta, hogy a pataki Kollégium jövője – emberi értelemben – egyre nagyobb veszélyben van. Tudta, az emberi ellenállásnak nem sok értelme van, de a Kollégium ellehetetlenítésében nem akart részt venni. Az iskolára és saját személyére nehezedő nyomást, végül átkot, Isten előtti alázattal elfogadta, de felülről jövő büntetésként, bizva a szabadságban. Amikor a tiszáninneri kerület közgyűlése úgy döntött, hogy a teológiát nem szünteti meg, ő maga is szervezni kezdte az újraindítást. Talán tudta, hogy ellenlépésként nem csak a teológia vész el, de a tiszáninneri kerület is megszűnik. Püspöki mandátuma így járt le. Ő maga egy ideig még maradhatott miskolci lelkész, Ravasz László dunamelléki püspökhöz volt hasonló a helyzete: a kényszernyugdíjazott püspök prédikációikor tömegek töltik meg a templomot.

1955-ben innen is mennie kellett, kényszerlakhelyet jelöltek ki számára. Vácott élt családjával, lassan beletörődve abba, hogy messziről szemléli az eseményeket. Naplója tanúsága szerint Isten előtti alázattal és megbékélve, de a reménység erejében költözött el ebből a világból.

Személye, munkája ennyi év távolából is ragyog, mint Isten eszközét köszönhetjük őt meg, emlékezve rá, mint előttünk járó tanúságtévére. Élete példáját idézze püspöki székfoglalójának egy részlete:

„Nincs nagyobb boldogsága az emberi léleknek, mint ha az egyház anyai gondoskodásából Krisztusban völgenyre talál s vele együtt egy új élet, az Istentől ajándékba kapott örökélet nászát ülheti. Erre az örömszerző szolgálatra szánom, ajánlom magamat, s erre hívogatlak, mint mennyei násznapet.”

Legyen áldott emlékezte.

Kovács József

A KOLLÉGIUM HÁROMSZÁZADOS JUBILEUMA 1860-BAN*

*„És amit könyörgésekben kértek, mindazt meg is kapjátok, ha hisztek.”
(Máté 21,22.)*

Miért 1860-ban ünnepelte a Kollégium fennállásának 300 éves évfordulóját?

1831-ben Magyarországon kolerajárvány pusztított: 500 ezer ember betegedett meg és 250 ezer meghalt. Ez lehetetlenné tette a megemlékezést.

* A Sárospataki Református Főiskola háromszázados ünnepe július 8-án, 1860-ban Emlékkönyvbe foglalta Erdélyi János című műve felhasználásával.

Lorántffy Zsuzsanna mellszobra

Az 1848–49-es szabadságharc leverése után a Habsburg-abszolutizmus bénította meg az ország életét, ez volt a passzív ellenállás időszaka. A magyar nemesség nem vállalt közhivatalt, hanem visszavonult a birtokaira. A protestáns egyházak és iskolák is elvesztették függetlenségüket, a pataki Kollégiumtól megvonták nyilvánossági jogát, ami azt jelentette, hogy nem adhattak ki államilag elfogadott bizonyítványt.

A protestáns iskolák nem fogadták el az 1849-ben bevezetett osztrák tanrendszert, az Entwurfot, ugyanis szabad vallásgyakorlatukkal elválaszthatatlanul összetartozónak tekintették iskolafenntartási jogukat. Az osztrák abszolutizmus 1859-ben gyengülni látszott a bel- és külpolitikai vereségek hatására. 1859-ben a Kazinczy-emlékűnnepély, majd 1860-ban Széchenyi István temetése a Habsburg-birodalom elleni óriási tüntetéssé vált. Az uralkodó a protestáns egyházak országos méretű ellenállása miatt 1860. május 15-én visszahelyezte őket az 1848 előtt élvezett jogaikba. Ekkor kapta vissza az iskola nyilvánossági jogát.

Ezek után került sor a Kollégium ünnepére.

1860-ban, az ünnepély keretében emlékeztek meg Lorántffy Zsuzsanna halálának 200 éves évfordulójáról is.

Az előkészületek során különös figyelmet fordítottak a vendégek elszállásolására, ellátására. A rend fenntartásáról a város polgáraiból és a tanárokból álló választmány gondoskodott. Tűz esetére vizipuskákat, vizes hordókat és szekereket készítettek elő. A város lakossága szívélyesen fogadta a rengeteg vendéget. Volt is rá szükség, hiszen hiteles összeírás szerint 1306 szekér, kocsi érkezett Újhely felől szakadatlan sorban. Tokaj felől pedig néhány híján 3000 jármű jött Patakra. A Bodrogköz és a Hegyköz lakói gyalog jöttek. Július 7–8-án az ünnepélyen 24–26 ezer ember fordult meg Patakon, közülük 12–13 ezren két éjszaka is itt aludtak! A Kollégium vezetősége egy 45 m x 15 m hosszú deszkaszín építését rendelte el, ahol ebédelni, majd este táncolni lehet.

1860. július 7-én zászlódíszbe öltözött a város, a Kollégium ablakait is feldíszítették: Pallasz Athéné, Apolló alakja és a Kollégium címere volt látható, alatta egy pentameter: „Három fátylám ég: Hit, haza, emberség.” Az épület földszintjén, a nyomda ablakában a magyar korona hatalmas méretben lefestve, alatta a Szózat első két sora volt olvasható. A református egyház kapujánál a sárospataki református egyházközség címere: a pelikán, amint fiait vérével táplálja, alatta: „Isten a mi oltalmunk és erősségünk” (Zsolt 46:2).

Július 8-án, vasárnap reggel 8 órától a Kollégium udvarán id. báró Vay Miklós főgondnok és főtisztelt Zsarnay Lajos református püspök fogadta a református iskolák és intézmények negyvenkét küldöttségét. Harangozáskor a menet elindult a református templomba. A hölgyek számára megnyitották a templom Kovács utcai (jelenleg Rákóczi utca) bejáratát. A nők ugyanúgy tolakodtak, mint a férfiak, több értékes ékszer veszett el. „Az erélyes őrállók nélkül agyonnyomási halál következhetett volna”. A 2300 férőhelyes templomba hatezer ember zsúfolódott be.

A templomi ünnepség Apostol Pál püspök halotti istentiszteletével kezdődött, melyen az ígét Zsarnay Lajos püspök hirdette Máté 20,25–26 alapján. Hivatali elődjétől búcsúzott, majd a rá váró feladatokról szólt.

A gyászistentisztelet után következett az örömmünnep. Id. báró Vay Miklós megnyitója után Árvay József, a tanítóképző igazgatója előadásában bemutatta az iskola 300 éves történelmét. Néhány gondolatot emelek ki csupán beszédéből: „A múltak hagyománya nagybecsű örökség, abból fejtett ki a jelen gondolkodása, s ha nagy volt a múlt, nagy célokat tűz a jövő elé... A protestáns egyház és iskola a legszorosabb viszonyban van egymással: egyik fennállása a másiknak életfeltétele... Patak iskolája minden időben a közmíveltség, tudomány, vallás- és lelkiismeretszabadság s a haza szent ügyének fog élni.”

Ragályi Károly algondnok záróbeszédében az iskola feladatáról szól: „Hazánknak nemcsak tudós, ismeretekben gazdag, hanem egyszersmind lelkes, munkás és becsületes honpolgárokat kell nevelni, kiknek már gyermekkorukban szívükbe csepegtetik a hon és nemzet szent szeretetét, kik polgártársaikat benső belbecse és érdeme szerint tisztelnek és szeretnek... Patak fénykorának most tartja legnagyobb napját. Legyen hát e nap a hála és kegyelet ünnepe, melynek egy mozzanatát sem szabad elfelednünk... Fogadjuk fel, hogy ezen iskolát szeretni, pártolni, s ha kell áldozattal is felsegélteni soha meg nem szűnünk!”

Ezután került sor Lorántffy Zsuzsanna mellszobrának leleplezésére. A szobrot ifj. báró Vay Miklós készítette el e jeles alkalomra. Tompa Mihály költő, református lelkész maga olvasta fel az erre az alkalomra írt Lorántffy Zsuzsanna emlékezete című versét. A szobor leleplezésének kezdetén a Himnuszt énekelték, a leleplezés után pedig a Szózatot.

A templomi ünnepség után az Iskolakertben a díszes deszkapavilonban 600 vendéget fogadtak. Több országos híresség mondott pohárköszöntőt, ezekből néhányat kiemelek. Gróf Mikó Imre, az erdélyiek küldötte a nevelés és oktatás szabadságáról szól: „Egy eszme sincs az emberi tudás birodalmában, mely az emberiség nemesbítésére többet tett volna, mint e szabadság... E szabadság ereje működött 3 századdal ezelőtt őseink szívében, midőn a nevelés és oktatás ügyének biztosítására roppant áldozatokat tettek, a tudománynak új meg új hajlékot építettek... Egy hit éltette e haza protestánsait, egy meggyőződés, hogy amint lelkünk szabad, szellemünk szárnya le nem köthető... nevelésünknek és tanításunknak szabadnak kell lenni!”

Gróf Dessewffy Emil, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke pohárköszöntőjében elismerően szólt a pataki iskoláról. „Az Akadémia tudja, hogy a hazai tudományos életnek sokáig ezen iskola egyik tényezője volt, tudja, hogy a maiaknál sokkal nehezebb körülményekben irodalmunk egyik központja vala, mely régen megkezdte azt, mit az Akadémia ma csak folytat... Ki nem ismeri azon nagy szolgálatokat, melyeket az olyan hazai tudományos és tanintézetek, melyeknél az önkormányzás elve volt gyakorlatban, és közöttük különösen ezen sárospataki is az által tőnek a magyar nemzetnek, hogy a nemzeti nevelés és tanítás rendszerét hozták be és követték?... A sárospataki főiskola virágzására köszöntöm e poharat! Adja az Isten, hogy eddigi fönnállásának éveit sokszorozhassa, hogy folyton fejlődve, gyarapodva tetézhesse a hazai műveltség körül eddigi érdemeit újakkal, s a közelismerés édes jutalmától buzdítva működését gazdag és áldásteli sikerek követhessék!”

Eközben a városban hömpölygött a tömeg. Minden házba sok vendég érkezett. Dél óta terítve álltak az asztalok. A pataki asszonyok igen szerettek sütni-főzni, vendégül látni az érkezőket. Előfordult, hogy egy család 30-40 vendéget fogadott.

Este az Iskolakertben bált rendeztek. A szépen feldíszített deszkapavilonba 1245 fő váltott belépőt. Minden báli vendég nemzeti viseletet hordott. A terem egyik oldala emelvényén Mányi Lajos zenekara játszott. A nemzeti tánc mellett volt francia négyes, toborzó, ugrós és csárdás is. „A multság fényes volt és fesztelen.” A bálózók rang és osztálykülönbség nélkül mulattak egész éjszaka.

A táncteremen kívül a kert fái között is szólt a zene. Hideg ételeket és frissítőket kínáltak. Az emberek beszélgetni szerettek volna egymással, s most nyugodtan megtehették. A köszöntés, adomázás, élcélődés hajnalig tartott. A Sárospataki Református Kollégium háromszázados ünnepélye a találkozás ünnepe volt. E találkozások tették az alkalmat kellemessé, feledhetetlenné.

„Hatalmasan cselekedett velünk az Úr, azért örvendezünk.”

Zsolt. 126:4.

TITOKTARTÁS AZ ISKOLÁBAN

A titok kedves szó. Születésnapok és karácsonyok meglepetései, emlékkönyvek behajtott sarka, iskolás lányok és fiúk el- és összebújása, sugdolózása. Aztán az első szerelmek, az iskolai lógások – megannyi apró titokélmény, ami közösséget formál. A gyermeki világ talán legfontosabb jellemzője éppen a titkok feltárására való hajlam.

A felnőtt, intézményesült világ titkai már korántsem ilyen kedvesek, hiszen többnyire a hatalom, a manipuláció, a megalkuvás titkai ezek. Az a hely, amelyik a gyerekek nevelésére, felnőtté válásukig az életük kitöltésére hivatott: az iskola maga is a felnőtt, a hivatalos, intézményesült világ része.

Nincs olyan ember, akinek ne lett volna, vagy ne lenne titka. Különösen igaz ez a serdülőkorra. Titkok sűrűjében bonyolódik a felnőtté válás folyamata. Ahogyan gyarapodnak a titkok, úgy fogy azoknak a száma, akiknek azokat szívesen feltárjuk. Titkok csak olyan valakivel oszthatók meg, akiről feltételezzük a bizalmat, vagy már megtapasztaltuk elfogadó magatartását. Mindenkiből lehet titkohordozó. Megtiszteltetés és felelősség ez a tisztség az emberi kapcsolatokban.

A mai tömegoktatásban az egyén lényegtelen szereplő, függetlenül attól, hogy szülőről, tanárról vagy diákról van-e szó. A középiskola mindeneke előtt tantárgyakról, tanításról, számonkérésről és értékelésről szól. Az iskola állami feladatokat lát el (bármilyen fenntartású is legyen), s ebben nincs érdemi helye az önmagát kereső, bizonytalan, határokat, szabályokat átlépő tizenéves fiatalnak. Ő csupán a munka tárgya, egyenként (egyenként) nem lehet fontos, nincs rá idő, nincs pénz, nem fér bele a munkafolyamatba.

Az iskolában a tanár konkrét, technológiailag zárt feladatot végző hivatalnok. Feladatai között nem szerepel, munkaidejébe nem fér bele az egyes tanulóval való személyes kapcsolatteremtés, az egyéni foglalkozás. Külön-külön alig van esélye bizalmas közelségbe kerülni tanítványaival, s ha netán mégis sikerülne, úgy máris jogi, lelkiismereti és szakmai dilemmák özönével találja szemben magát. Ha egy tanár tekintettel van az egyes gyerek adottságaira, körülményeire, könnyen megkapja kollegáitól, tanítványaitól a kivételező vagy pikkellő címkét. Az is igaz, hogy a szeretet, a figyelem nem osztható korlátlanul, minden embernek csak véges számú valódi kapcsolat, személyes kötelek fenntartására van lehetősége/kapacitása. Így a tanárnak is, még ha lelkiismeretesen és felelősen akarja is végezni munkáját.

Ha a pedagógus mégis túllép merev, hivatalnoki státusán, még mindig ott tornyosul előtte a legfontosabb szakmai, emberi dilemma: miként és milyen mértékben vállalhat felelősséget egy másik emberért? Mit kezdjen az ilyen pedagógus az egy-egy beszélgetés során rábízott kényes információval? Hogyan kezelje a család belső problémáit feltáró kamasz segélykérő vallomását? Mit lehet tanácsolni valamely válságba került tanuló kérdésére, segítségkérésére? Hogyan lehet tanár–tanuló közti aszimmetrikus viszonyt felbontani? Hogyan lehet eljutni a tizenévesek titkaihoz? Ha a diák olyan titokba avatja be tanárát, ami túlmutat az egyéni felelősségen, akkor újabb kérdése, kétsége támad: megossza, megoszthatja-e a szülőkkel tanítványa egyedül vele közölt titkait?

A közoktatási törvény, majd annak megváltoztatása, illetve az értelmezések körüli vita csak bizonytalanságot szült. Nem beszél világosan, félreérthetetlenül ebben a vonatkozásban a pedagógus szerepéről, lehetőségeiről és kötelességeiről. Nem elég a helyzet (a diák helyzetének) eleve terhes volta, de ott a bizonytalanság, hogy a jog ezt milyen esetnek minősíti. Ma – sajnos – a személyes felelősség kérdésénél fontosabb a jogi szabályozás. Ha rosszul méri fel a pedagógus a helyzetet, még büntetőjogi konzekvenciái is lehetnek egyes ügyeknek.

Szükséges itt megemlíteni, hogy sokan úgy érzékelhetjük, mintha a pedagógus társadalmat (nem a pedagógusdiplomával rendelkező tanácsadókra, hivatalnokokra vagy köztisztviselőkre gondolok, hanem a tanító tanárookra) elfelejtették volna – legalább – tájékoztatni az illetékesek. Legtöbbször csak az új

tendenciákat hallottuk a törvényből, de nem találkoztunk a hivatalos változattal semmilyen fórumon. Változatlanul nem tanítanak erről a tanárképző főiskolákon. Pedig tanárok, szülők, tanulók jogkövető magatartását csak úgy lehet elvárni, ha ismerik (ismerhetik) a törvény rájuk vonatkozó szakaszait.

Jogi kérdést csináltak gyerek–szülő–tanár relációjából azok, akik csak kívülről szemlélik az iskolát, az iskolai életet, az oktatás és nevelés tevékenységét – vagyis a jogászok és politikusok. Pártpolitikai és jogi csatározások és viták témája lett e kérdés. A jogszabály pedig falat épít a szülő és a tanár közé, a szülő és a gyerek közé, hiszen titkolózni rendeli bizonyos esetekben a tanárt a szülővel szemben is. Olyan kapcsolatot merevít paragrafusokba, amely az életben dinamikus, színes és bonyolult folyamat.

A jog márpedig különböző jogértelmezésekre, vagy kiskapuk keresésére ad lehetőséget. Nem tartozik a bizalmas információk körébe, ha például a tanulót dohányzáson, italozáson, „füvezésen” érik tetten az iskolában, kollégiumban, kiránduláson. Ez a magatartás ugyanis tilos, ezért megalapozza a fegyelmi eljárás megindítását. Akkor azonban máris információról van szó, ha a tanuló saját maga kér tanácsot pedagógusától, azért mert szeretne leszokni káros szenvedélyéről. Ez esetben már a szülő nem értesíthető, nem tájékoztatható.

A médiában a politikai felhangokkal teli, érzelmileg túlfűtött megszólalások mellett alig ejtettek szót a lényegről, tudniillik, hogy mit tegyen a pedagógus vagy más segítő szakember a tudomására jutott információkkal, hogyan tud segíteni az ő bizalmával megtisztelő gyerekeknek, aki pl. rossz tanulmányi eredménye, a családtagokkal, tanárokkal, vagy épp a kortársakkal, iskolatársakkal, barátokkal való kapcsolati konfliktusa, szerelmi, egészségügyi gondjai, a szülő betegsége vagy krízise, alkoholizálása, brutalitása, válás, gyermek-elhelyezési vita, testvérek közti konfliktus és még ezerféle ok miatt megkeresi tanárát.

A gyermek figyelmes és támogató meghallgatása és a lehetőségek szerinti segítségadás mindenkinek lehetősége és kötelessége is. A rejtegetett, leplezett titkok, ha fájdalomtól, sérülésből, veszteségből születtek, mérgezhettek.

A titoktartási kötelezettség jó, ha azt szolgálja, hogy bizalom alakuljon ki a szülő, a gyerek és a tanár között. Jó lehet a hatósággal szemben, a külvilággal szemben. Ami a tanár tudomására jut, azt ne mondassa el másnak, ne fecseghesse ki, ne lehessen arra kényszeríteni, hogy a gyerekre terhelő tanúvallomást tegyen. De nem jó akkor, hogyha a szülővel szemben is titkolózni rendeli a tanárt. Azaz: a szülővel szemben nem lehet titoktartásról beszélni. Egyetlen extrém eset kivételével, ha maga a szülő a veszélyforrás. Sajnos, erre is van példa. Ebben az esetben a szülő lesz az a harmadik személy, akinek a gyermekről információ nem adható ki, és adott esetben a hatóság lesz az, akivel meg kell beszélni a problémákat.

A szabályozás céljával azt fogalmazza meg, hogy a tanuló teljes bizalommal fordulhasson az ő nevelő pedagógushoz, és a pedagógus a rábízott titkot minden kockázat nélkül meg tudja őrizni. Az állam azonban úgy tűnik, éppen hogy nincs „teljes bizalommal” a pedagógusok iránt, nem bízik bennük: felelős magatartásukban, döntéseik helyességében, jó helyzetmegítélésükben, lelkiismeretes hozzáállásukban, ezért alkotott törvényt. A törvény módosítását megelőzően a pedagógusok egyedileg mérlegeltek, és döntöttek a különböző információk kezeléséről: azonnali intézkedést nem igénylőnek minősíthették, gyermekvédelmi szervekhez fordulhattak, a szülő tudomására hozhatták, vagy nélkülük vállalhatták a probléma kezelését. Bár egyik megoldást sem igazolta, védte, tette biztonságossá jogszabály, mégis működött. A pedagógusok partnerei voltak a diáknak, szülőnek, egymásnak.

Általános igazságként elfogadhatjuk, hogy nehezen becsülhető meg a tanuló „problémás” adatainak családi fogadtatása. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szülőnek egyszerűen nincs joga tudnia gyermeke problémáiról. A liberális oktatáspolitikai azonban ez alapján már indokoltnak látja, hogy a tanulónak legyen lehetősége dönteni arról, hogy az őt érintő (adott esetben az ő általa ismertetett), de az iskola által nem kezelhető adatok eljussanak-e szüleihez, és hogy csakis az ő hozzájárulása menthesse fel a pedagógust a titoktartási kötelezettség alól.

Orosz Gabriella F, 1992

Az egyházi iskolák különösképpen is kritikával illették a pedagógusok titoktartási kötelezettségéről szóló törvényt. Az egyházak úgy látják, hogy a törvény veszélyezteti a társadalom alapsejtjének, a családnak, s ezen keresztül az egész társadalomnak a biztonságát. Az ORTE által kiadott *Etikai kódex* beszél ugyan pedagógusi titoktartásról, de némiképp más vonatkozásban. „A nevelő a tanítványától vagy a tanítványáról birtokában lévő ismereteket, amíg az a tanítvány érdekeit szolgálja, bizalmasan és titkosan kezeli, a tanítványával nem közöl reá nem tartozó tényeket.”¹ A mondat második fele félreérthetetlen és félremagyarázhatatlan. Az első rész értelme pedig az, hogy egyházunk alkalmasnak tartja a pedagógust az egyes esetekben, helyzetekben való jó mérlegelésre, helyes döntésre. Ha a pedagógus úgy látja, a gyermek érdeke megkívánja, hogy problémáiról a szülőknek tudomása legyen, akkor megteheti a szükséges lépéseket, ha pedig úgy véli, a gyermek érdeke mást kíván, a titoktartást, vagy más segítségét igényli, akkor aszerint jár el a pedagógus.

Minden kapcsolat alapja a bizalom. Egyértelmű egyházunk állásfoglalása az *Etikai kódex* szerint. „A nevelő nevelési céllal keresztyén értékrenden alapuló kapcsolatot épít ki tanítványa szüleivel, de sem a gyermek, sem a szülő bizalmával nem élhet vissza. A nevelő mindig legyen kész megosztani a szülőkkel minden, a gyermekre vonatkozó ismeretét.”² Azt is mondja, hogy „a nevelő a nevelés hatékonyságának érdekében törekedjék a reá bízott fiatalok, gyermekek családi hátterét megismerni”³, szemben az állami törvénnyel, amely a családról csak minimális adatot enged megismerni az iskola, a tanár számára. Ezek nélkül az információk nélkül aztán nem értjük a gyermek viselkedését, magatartásában, szorgalmában, teljesítményében mutatkozó negatív jelenségeket. A tanulók teljesebb megismeréséhez nagyon is szükséges lenne a család alaposabb ismerete. Ma már nem tartunk családlátogatásokat, pedig értékes információkat, impulzusokat lehetne szerezni ezáltal. Az otthon légköre meghatározó a gyermek számára, fontos, hogy valóban otthon-e az otthon. *Bognár József* református pedagógusok számára írt kézikönyvében javasolja, hogy a tanár informálódjon a családról, lássa, hogy kér-e, kap-e segítséget otthon a gyermek, van-e a szülőknek kontrolljuk, hogy milyen a család mozgásterülete, baráti köre... Sőt: „tapintatosan mérjük fel a család anyagi helyzetét”⁴ – tanácsolja. Bármennyire is helytelen (tilos) ez a közoktatási törvény szerint, mégis megtesszük, különben nem tudnánk a szociális bizottságban kedvezményt vagy ösztöndíjat javasolni rászoruló diákjainknak, és nem tudnánk elküldeni a minisztérium számára a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű diákok névsorát, így minden segítség nélkül maradnának.

1 Etikai kódex – a Magyarországi Református Egyház közoktatási intézményeiben dolgozó pedagógusok számára. ORTE

2 Etikai kódex 18. p.

3 Etikai kódex 18. p.

4 „Neveljétek őket az Úr tanítása szerint” Osztályfőnöki kézikönyv református iskolák számára. Református Pedagógiai Intézet, 1999., 77. p.

Természetesen szabad (sőt, keresztyén tanároknak kell!) keresnünk a Biblia tanítását, kijelentését ebben a kérdésben is. Akkor is, ha tudjuk, hogy nem található meg minden emberi jog egyértelműen a Bibliában, és nem is ad a Biblia kész listát az emberi jogokról. Ugyanis nem ez a rendeltetése. Amellett nem is kereshetjük a mai normákat, fogalmakat több ezer évvel ezelőtti helyzetekben, leírásokban. Sok mindent tanulhatunk mégis, és a helyes válasz megfogalmazásához közelebb kerülhetünk. A Szentírás ugyanis már évezredekkel ezelőtt megfogalmazott olyan igazságokat, melyek máig érvényesek.

Minden szót felelősség kimondani. Nem téveszthetjük szem elől, hogy ha egy emberről, egy diákról szólunk, akkor az igazság több, mint adatok halmaza, mint a tények egyszerű felsorolása, és több a valóság pusztá megfigyelésénél. Mindez benne van az igazságban, de csak akkor lesz igazság, ha az igazságmozzanatok egy magasabb szervezetségben jelennek meg. A lényeg, az eszencia, hogy a másikkal és a másíkról beszélünk, mondjuk mindig az igazat, de szeretetben. A „puszta” igazság sokszor kíméletlen, kegyetlen. Akkor is, ha tanácsot adunk, próbáljuk helyes irányba, útra terelni diákunkat, akkor is, ha a szülőnek gyermeke problémáíróról vagy már azok következményeiről kell beszélni. Szeretet nélkül hiába mondunk igazat, valamiképp csak ártani fogunk a másíknak, az ügynek, magunknak. A szeretet megmutatkozik abban, hogy a másík érdekeit tartja szem előtt, az ő javát akarja szolgálni.

Ezt pedig országgyűlési törvényekkel, vagy kormányrendeletekkel nem lehet sem pótolni, sem biztosítani. A keresztyén ember, keresztyén pedagógus számára is mindig a szeretet legyen a végső törvény.

Szatmári Emília

REFORMÁTUS DIÁKKÉNT A XXI. SZÁZADBAN*

Tisztelt ünneplő Gyülekezet!

Nemzeti ünnepünk, október 23-a után talán még él bennünk halványan az a forradalmi hangulat, amely hajdanán jellemző volt annak az egyházi forradalomnak a résztvevőire is, melyet az utókor csak reformációként, magyarul: visszaalakításként emleget.

Először ennek jelentőségét kívánom felvázolni.

A forradalom definíció szerint robbanásszerű változások folyamatát jelenti. Bár felmerülhet bennünk a miért kérdése is, én most inkább a következményekre szeretném a hangsúlyt helyezni.

Az egyház újra evangéliumi tartalommal telt meg; az állami hatalomtól függetlenül, elszántan cselekedett, s páratlanul erős – mégis rugalmas – egyházszervező erővel vetette bele magát a problémák megoldásába. Így győzedelmeskedett, s válhatott a protestantizmus – igaz, olykor igen komoly áldozatok árán – a keresztyén megújulás motorjává. A reformáció résztvevői hitték, hogy a mindenható Isten ítélete feltétlen, egyben végtelen jóságú és bölcs akarat. S bár eredendően bűnös voltunkért kárhozatot érdemelnénk, az élet célja mégis Isten élő dicsőségének szolgálata, és ebben a küzdelemben az egyén a maga választott voltának különleges bizonyítékát látja. Ez az, ami jellemét nem hagyja csüggedni.

A genfi reformátor, Kálvin teljesen elvetette a hierarchia rendszerét: az évente négyszer megszervezett úrvacsorán pap és hívó, nemes és paraszt egyaránt helyet foglalhatott. A lelkész és teológus különbözősége

* A reformáció emlékünnepe alkalmából meghirdetett pályázat 2006. évi győztes szónoki beszéde

csupán az ige közlésében, közzétételében s annak magyarázatában, elbeszélésében áll. A reformáció öröksége az is, hogy a zoltárenekülésnek éppúgy Urunk dicsőségét kell hirdetnie, mint a hálaadó, megvigasztaló imádságnak. A reformáció az ígét helyezte középpontba és ennek érdekében tiszta templomképet alkotott. Így megelőzte a figyelem elterelődését, esetleg a bálványimádás kialakulását. A felfedezett hitigazság máig hat: nincs szükségünk közvetítésre – mindannyian, személyesen vagyunk felelősek teremtőnknek.

A reformáció közvetlenségével és határozottságával hamar követőkre talált Európa számos területén: a kalvini irányzat többek között Hollandiában, Skóciában, Franciaországban és nálunk is. A kor vallásos embere számára még elegendőek voltak az intézményi újítások. Napjaink rohanó világában, amikor szinte már egymásra sincs időnk – hát még mennyei Atyánkra! –, újra előkerült a változtatás igénye az ecclesia semper reformanda (az egyház mindig megújítandó) szellemében. Az egyház belső életének erősítése gyógyíthatja a világ bajait.

Vizsgáljuk meg az egyház jelentőségét napjainkban!

Gondoljunk bele: hány és hány ember teszi tönkre életét karrierépítés közben, mint egy bábeli munkás, vagy épp ellenkezőleg: mennyien tengődnek tehetetlenül a világban, s válnak nyomorúságos helyzetüknél fogva reményvesztetté, bűnözőkké! E két véglet között egyre kisebb a család szerepe, az egyiknek ideje, a másiknak ereje nincs gyermekvállaláshoz. Súlyos társadalmi problémákról van itt szó, melyek orvoslása manapság a keresztyénség, s ezen belül a református egyház feladata is. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy az embernek természeténél fogva szüksége van belső lelki gondozásra, ápolásra is. Szeretetotthonainknak, misszióinknak, diakóniai szervezetünknek illetve iskoláinknak – még ha ezt sokan megkérdőjelezzik is manapság – ez a célja.

Ebben bárki szerető közösségre lelhet, és boldog lehet még akkor is, ha az otthoni légkör nem is a legjobb.

Felelősséggel jár a jövő erkölcsös nemzedékének útnak indítása. Az egyház jelentősége tehát világi szempontból az, hogy összegyűjti a kallódó lelkeket és krisztusi célt ad nekik. Vannak, akik azt mondják: a XXI. században már szégyenletes, lenézett dolog az Istenbe vetett hit, Ilyenkor merül fel bennem a kérdés: kinek akarunk viselkedésünkkel, cselekedeteinkkel megfelelni? Mások szerint nem kifizetődő dolog hinni, mert nem jó befektetés. Erre mondhatjuk: a hithű református nem Mammont, a pénz megszemélyesített alakját, hanem Jézus Krisztust, Isten egyszülött Fiát imádjá. Nem vár semmiféle jutalmat, főleg nem emberektől, hiszen tudja: „minden jó adomány és tökéletes ajándék onnan felülről, a világgóság atyjától száll alá”. Ezek a lelki ajándékok: szeretet, megbecsülés, béketűrés, jóakarát. És minden ajándék közül a legnagyobb: az üdvösség.

Kell ennél több?

A hit és gyakorlata mindennapi életünk velejárója – elég, ha eszünkbe jut egy keresztelő, esküvő, temetés. Ezek akkor is maradandó élménnyé lesznek, ha vallási oldalukat nem nagyon vesszük észre. A jövő keresztyéneinek másik nagy feladata lesz, hogy ne váljanak a szép, áldott alkalmak üres, formális külsőségekké.

A reformáció óta az egyház sokféle részre szakadt. Lehet az Úrnak szándékos műve ez, hogy az emberek az Ő közelében maradjanak, ha a lényeg, azaz a Krisztus előtti hódolat ugyanaz.

Bibliánk az evangélium mellett más üzeneteket is átad számunkra. Szemléletes példákön, hasonlatokon, példázatokon át rámutat az élet előttünk álló kérdéseire és annak megoldásaira. A Szentírás ugyanis olyan gondolatokat fogalmaz meg, melyek ma, 2005-ben is izgatják, érintik, érdeklik az embereket.

Ne felejtjük, hogy kezdetben sem volt könnyű keresztyénnek lenni, s a reformáció után sem. Emlékezzünk azokra, akiket nemcsak hogy kigúnyoltak, de megkínzottak, megöltek hitük miatt, mint a gályarabokat.

A visszaalakítás emléknapját ünnepeljük meg, de vigyázzunk, mert rajtunk is múlik, hogy az egyház ne legyen hasonlatos ahhoz a ritkán látogatott rokonhoz, aki akkor fog majd hiányozni, amikor már nem lesz.

(2005)

Adorján László

11. D

EMLÉKBESZÉD KAZINCZY GÁBORRÓL

Tisztelt Zsűritagok, kedves Versenyzők! Tisztelt Közönség!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy most itt állhatok Önök előtt, előttetek, és megnyithatom ezt a versenyt. Feladatomban ugyanakkor felelősségteljes is: ez az első szónokverseny iskolánkban. Remélem, hagyománnyá válik, és ezután minden évben meg fogják rendezni. Éppen ezért ez igen fontos, mondhatni történelmi pillanat a gimnázium életében, meg is örökítik az utókor számára. Ehhez méltóan igyekszem bemutatni Kazinczy Gábort. Azt a Kazinczy Gábort, akiről a szónokverseny a nevét kapta.

Miért pont Kazinczy Gábor lett a névadója versenyünknek? Elsősorban azért, mert pataki diák volt. Az idei, 475. tanév erről is szól: hogy alaposabban megismerjük jeles elődeinket. Kazinczy Gáborról a lexikonban azt olvashatjuk, hogy író, politikus és szónok volt. Az iskolai dicsőségtáblán is azt emelik ki, hogy szónok. Mint írónak elsősorban tanulmányai, értekezései és fordításai fontosak. Az 1840-es években bekapcsolódott a politikai életbe. 1848-ban képviselővé választották. De miért pont ezt emelték ki annak idején, hogy szónok volt? Szónok mint foglalkozás? Majdnem olyan megfoghatatlan, mint a humánerőforrás-menedzser, az andragógus vagy az orvosi laboratóriumi és képalkotó diagnosztikai analitikus.

Miért nem Kölcsey, Kossuth vagy Szemere nevét kapta versenyünk? Ők is reformkoriak, ketten pataki diákok is... Azért nem, mert ők inkább politikusok voltak, míg Kazinczyra tudósként tekintünk. A tudását pedig itt alapozta meg. Ismerjük meg egyéniségét, életútját!

1825-től 28-ig és 1832 és 35 között tanult a sárospataki Kollégiumban. Édesapja Kazinczy Ferenc unokatestvére volt. Feljegyezték róla, hogy osztályelső volt, nagyon szeretett olvasni, de sose játszott a többi gyerekekkel. Nem volt könnyű helyzetben: híres rokon, nagy tehetség – éppen elég ok az irigységre. A barátok hiánya miatt a tanulásba menekült, megromlott az egészsége, életveszélyes állapotba került. Ezen túljutva sikerült megtalálnia a maga útját, a megfelelő társaságot: Szemere Pál, Fáy, Vörösmarty. A reformkor idején hasznosította tudását, a haza javáért dolgozott. Hitt abban, amiért küzdött, lelkesedett az új célokért.

Ez nagyon fontos! Hányan végzik kényszerből, unatkozva munkájukat?! Igaz, ennek megvolt az ára, meggyőződése miatt a szabadságharc után haditörvényszék elé állították, de amnesztiát kapott. Depresszióba esett, elbűjt a világ elől. A megtorlás és a Bach-korszak után ismét visszatért a közéletbe: újságok lelkes munkatársa lett, az MTA és a Kisfaludy Társaság tagja, gondozta Kazinczy Ferenc hagyatékát. Utoljára 1861-ben mondott emlékeztető beszédet az országgyűlésen. 1864-ben meghalt, nem érte meg a kiegyezést.

Kazinczy Gábor tehát szónok volt. Milyen példát mutat egy mai diáknak?

Hányszor halljuk szülőktől, tanároktól, hogy „magadnak tanulsz, nem nekem!” Ő nem magának, hanem a hazának tanult. Ezt is gyakran hallhatjuk: amit megtanulsz, nem vehetik el tőled! De ez nem jelenti azt, hogy a tudást magunkba kell zárunk. Kazinczy önként adta tudását, szónoki képességeit jó célra fordította, nem élt vissza tehetségével, nem önmagára gondolt elsősorban. Emberi magatartása is példamutató: a zárkózott, magányos, szinte kirekesztett diák leküzdötte betegségeit, minden gátlását, és szónokolt. De nem csak a levegőbe beszélt!

Amikor terveztem ezt a beszédet, eszembe jutott a diákeskü szövege: „életemet Istennek, hazának, tudományoknak szenteltem... Életem embertársaim javára, szüleim örömére, egyházam és magyar nemzetem hasznára szolgáljon. Kazinczy Gábor tett ilyen fogadalmat? Nem tudjuk. De eszerint élt és alkotott. Bátran állíthatjuk őt a mai diákszónokok példaképeiként.

Sinkó Zsófia, 13. E

Elhangzott az iskolai szónokverseny megnyitóján, 2006. január 23-án

BÚCSÚ A VÉGZŐS DIÁKTÁRSAKTÓL

Nem azzal a szándékkal állok most itt, hogy megpróbáljalak tanácsokkal ellátni benneteket. Mi több, mind azért jöttünk ma el, hogy benneteket lássunk, hogy rátok figyeljünk. Hiszen ez a ti napotok. Valami kettős-pontféle, ami után még be kell írni az eredményt. És nem csak az érettségiet. Ma jelképesen búcsút vesztek Pataktól, de ez még nem a végső elválás, hiszen várnak még rátok a korántsem jelképes jelentőségű érettségi vizsgák. De most még ne gondoljatok a jövő vészesen közeledő próbatételeire! Figyeljete egy kicsit inkább befelé, tekintsetek vissza az elmúlt évekre! – mert a ballagás napja legalább annyira a múlté, mint a jelené.

Azok a gyerekek, akik 4–5–6 évvel ezelőtt voltatok, bizonyára nagyon csodálkoznának, ha ma látnának benneteket. Milyen távolinak tűnhetett ez a nap 13–14 évesen, és milyen közelinek érezhetitek most az első Patakon töltött napokat! Pedig sok minden történt azóta, s ahogy tegnap is ki halkabban, ki hangosabban húzta meg a csengőt, úgy mindegyikötök a maga módján élte meg ezeket a meghatározó éveket. Van, aki kitűnt és van, aki nem. De ma nem ez számít. Az elmúlt évek során mindegyikötök egyformán megvívta harcait sajátmagával és a világgal, s ezeket talán egyedül, sejtett fájdalmakat hordozva viselte; míg másoknak megadatott, hogy egymás kezét fogva győzhették le az akadályokat. Voltak álmatlan éjszakáitok és álmokkal teli nappalaitok, és voltak rosszabb napok is. De a múlt szerencsére nem hasonlít az emberhez; az idő múlásával csak szebb lesz.

Évek múlva emlékeitek kontúrjai elmosódnak majd, és összeállnak egy nagyobb egésszé, mely az impresszionista alkotásokhoz hasonlóan, annál nagyobb harmóniát áraszt, minél távolabbról szemléljük. Patak képe idővel átlényegül és szimbólumává válik mindannak, amit a fiatalság jelent számotokra. Talán Patakra gondoltok majd, ha össze frissen meszelt falak illatát érzitek valahol, vagy egy napsütéses tavaszi délután felidézi majd bennetek a Vízikapunál töltött sok-sok idilli óra emlékét, s egy nehéz helyzetben talán önkéntelenül is egy sokat hallott zsolttár úszik elő valahonnan, nagyon mélyről. Emlékeztek majd tanárookra, akiknek részük volt abban, hogy olyan emberekké lettetek, akik vagytok; s barátokra, akikkel most már elég csak összenéznetek, s akikhez hasonlót talán sosem találtok többet. Nem feltétlenül gondoltok vissza mindenkire halálával, szeretettel, tisztelettel, de lehet, hogy éppen nekik köszönhetően tanultatok meg kiállni magatokért vagy másokért. Sokan vannak köztetek, akiknek már szülei, nagyszülei is ide jártak, s egyszer talán majd ti is az Alma Mater gondjaira bízátok a 14 éves kisembert, aki mindennél fontosabb lesz számotokra.

De ez legalább olyan távolinak tűnik, mint 14 évesen a mai nap. A ballagás egyszerre jelzi az út végét, s egy új, nehezebb szakasz kezdetét. Úgy gondolom, az életünk legnagyobb részt olyan, amilyenné tesszük. És ez nagy felelősség. Kívánom nektek, hogy a lehető legtöbbet tudjátok kihozni magatokból, s tudjatok helyesen dönteni. Aki sok mindent megtanult az elmúlt években – és elsősorban nem csak arról, ami a könyvekben van –, annak most biztos nemcsak pogácsa van a tarisznyájában. A búcsúztató évfolyam nevében ígérem, hogy igyekszünk olyan negyedikesek lenni, akikre felnézhetnek a kisebbek, ahogy mi is rátok. Az iskola összes tanulójának nevében sikeres érettségi és felvételi vizsgát kívánok mindnyájatoknak! Bár az elején ígértem valamit, most mégsem állok a szavam. De legalább van kire fogom: Kavafisz Ithaka című versének soraival búcsúzom tőletek:

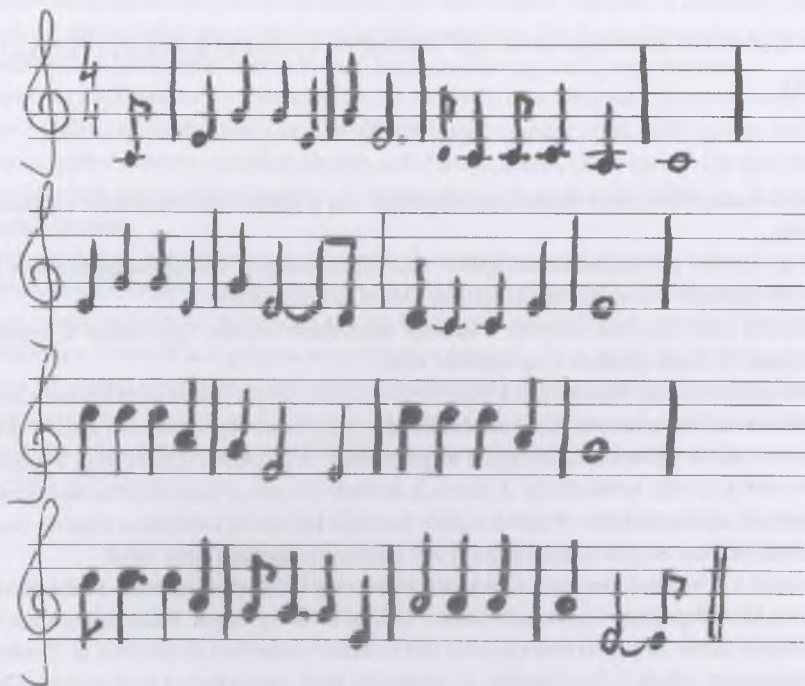
*„Ha majd elindulsz Ithaka felé
Válaszd hozzá a leghosszabb utat,
Mely csupa kaland és felfedezés.
A Laisztrügonokkal, Küklopszokkal, a bős
Poszeidonnal sosem találkozol,
Hacsak lelkedben nem hordozod őket.*

(2003)

*Legyen minél több nyári hajnalod,
Mikor először szállhatsz ki
Sose látott kikötőkben.
Inkább legyen hosszú, minél hosszabb az út,
Hogy évekkal rakva szállj ki a szigeten,
Az út aratásával gazdagon.”*

*Ureczky Eszter
(E, 2004)*

NEM OLY RÉG VOLT...

1. Ha elszállnak az évek, Te is megérted tán,
Hogy mit jelentett nekünk a jó kis társaság.
Benne voltak a srácok, kis kölykök voltak még.
Nem oly rég volt, nem oly rég volt,
Elmúlt hat év.

2. A sztorik ma elkísérnek, értünk is szól e dal.
A gyermekkor csak álom, elmúltott hamar.
Benne voltak a lányok, kis csitrik voltak még.
Nem oly rég volt, nem oly rég volt,
Elmúlt hat év.

3. Félve léptük át a Refi kapuját,
El kellett engednünk anyuci szoknyáját,
Mely védelmet nyújtott és gondot viselt ránk.
Nem oly rég volt, nem oly rég volt
Felnőttünk már.

4. A hosszú évek során formáltuk egymást.
Az ofink a bajban mindig mellénk állt,
Illemre tanított és hogy szeressük egymást.
Köszönjük meg, köszönjük meg
A gondoskodást.

5. De ez még nem a vége, a végső állomás.
Küzdeni kell a célért, haladni tovább!
Várnak ránk a próbák, miken Isten segít át.
Együtt megyünk, fogd a kezünk
Örök hű barát!

6. Ha vége lesz az évnek, mi is megyünk már.
A szép dolgok elkísérnek életünk során.
De marad sok-sok élmény, mit együtt éltünk át.
Nem oly rég volt, nem oly rég volt,
Ég veled, viszlát!

(A 12. H osztály saját szerzeménye, elhangzott a szalagavatón 2005-ben.)

A LEGSZEBB RÁDAY-ÉNEK

AZ „ÓH ÁLDANDÓ SZENTHÁROMSÁG” KEZDETŰ (210-ES) ÉNEK ESZTÉTIKAI ELEMZÉSE

Ez a legszebb Ráday-ének, mert Ráday ezen énekében van a legszorosabb kapcsolat a tartalom és a forma között.

Témáját így lehetne pár szóban összefoglalni: valamilyen ínségben, bajban, veszélyeztetett állapotban a hívő, de tépelődő, bizonytalankodó lélek az Úrhoz kiált segítségért.

Egyértelműen jellemző a zaklatottság, a kavargó gondolatok káosza, ugyanakkor a nyugalom és mentsvár óhaja, valamint Istenben megrajzolódó képe.

A versformáról pedig így lehet szólni: a legkorábbi zoltáros versformát elegyíti a himnuszokra jellemző struktúrával, illetve barokk képekkel dúsítja azt. A zoltáros versforma tartozékai a gondolatritmus és Isten díszes, változatos, különböző megnevezései. A himnusi struktúrából a megszólítás, panasz elmondása, érvelés került át ide. A rímek (a kereszt- és a páros rím) alkalmasak a gondolatok zaklatottságának alátámasztására. A metaforákból összeálló kép pedig a retorikus tehetség bizonyítéka, hiszen a konkrétum mögött fontos eseményort is feltár, mégpedig a hitre jutást.

A vershelyzet a következő: betegség, szenvedés, külső vagy belső ellenség miatt a fohászkodó zaklatott, zavaros lélekállapotban végső mentsvárként az Urat hívja segítségül. Ráday egyes konkrétumai és biblikus képei, illetve metaforái által egyaránt szól az akkori emberhez és a maihoz is. Konkrétumai közül a lelkiismereti válság, a halálfélelem, az üdvözülés felőli aggodalom a leghangsúlyosabb; míg biblikus képeiben és metaforáiban az erős bástya, a Bárány, az Élet Könyve, illetve a régi bibliai alapon nyugvó és középkori eredetű hiedelem: a Sátán éjjeli támadása nyilvánul meg. Nehéz élethelyzetben, de betegségkor és más szenvedésben is saját imánkként mondhatjuk el: mivel a metaforákon és profetikus megnevezéseken át saját élethelyzetünkre ismerhetünk rá.

A jeremiád, azaz siralmas ének hangulata elevenedik meg szavai hallatán.

A zoltáros versforma egyértelműen az ima legkorábbi és legajátatosabb irodalmi formája. A gondolatritmust a himnikus megszólítás után a nehéz helyzet föltárása és bemutatása alkotja: így a végső pillanat, a Gonosz közelsége, hitének gyengülése, Sátáni kísértés, melyek félelmének és végső szenvedésének alapjai.

A himnusi kompozíció (a himnusz mindig is egyfajta ima, dicsőítés, fohász volt) első része a megszólítás; de lehet ez a vers egészének és versszakonkénti, visszatérő köszöntőjének eleme is. Eszerint: az első versszak maga a megszólítás, ahol elmondja, miért kéri az Úr figyelmét. Aztán versszakonként visszatér Isten különböző megjelenési formáira (*Atyám, Idevitőtöm, Uram Jézus, Bárány*), s díszes jelzőkkel magasztalja. Ezután a nehéz helyzetét tárja elé, melyben látszik, hogy mennyire egybefonódtak a két technika. A 3. versszakról kezdve a páratlan versszakokban indoklasként (hymnusi struktúra része) vissza-visszatér Isten egyszeri, hatalmas és mindenkire kiterjedő áldozatára: A megváltás tényét, nagyszerűségét és rá is kiterjedő hatályát hangsúlyozza (Ezt a következő példákkal lehet szemléltetni: *régi irgalom, halál édességét újítsd drága véreddel, kegyelmed, irgalom*). A páros versszakokban pedig rá nehezedő veszélyek képi, metaforikus formáit adja elő, mint „körülvert az ínség”, „gonosztól oltalmaz”, „a Bárány”, „a Könyvből való kitörlés”, elafvás.

Ez a felváltott szerepeltetés, a versszakok első négy sorára jellemző keresztírmekkel egyértelműen a nyugalom hiányának, a zaklatottságnak a versformában megjelenő eszköze és példája. A versszakok utolsó két sorában páros rím van, amely viszont már (ha a szöveg tartalmát is megvizsgáljuk) a szalmaszálnyinak látszó utolsó mentsvár, a segítség fényugárként föl villanó biztosítéka a bizonyosba, a megmenekvésbe, a hitbe: tehát az Istenbe való kapaszkodás nagyszerű megjelenítése.

Az utolsó versszakban, mely az ima lezárása, Jézusra vetíti saját félelmeit („Jézus, tőlem ne fuss”), de saját bűnös emberi mivoltáról végig nem feledkezik meg: betegsége miatt, mely egyben ennek következménye, egyetlen orvosra számíthat, Jézusra. A befejezés, „Jövel, Uram Jézus!”, azt tárja elénk, hogy már minden világi dologgal leszámolt (az 5. versszakban utal erre), csakis Jézus az, akit hív, akiben reménységet támaszt.

Az ének tartalmi fölépítésében követi a retorikus hagyományt az ok-okozati párok szerepeltetésével. Erre példák: körülvette az inség, így Isten lesz az erős bástya; illetve még él és mozog, tehát szüksége van a hitre. S amint elmondja, miért hívja az Urat segítségül, sorra láthatjuk a megtérő lélek állomásait: a baj felismerése, a veszély és a gyógyír megpillantása, kérés az üdvre, majd ennek megtartására, a hit bátorságot ad, s végül a halálban a hívó lélek a Paradicsomba jut, majd pedig a Mennyek országába.

Ügy összegezzük tehát, hogy a himnusz, zsoltári és retorikus forma, s együtt az általános áhítatos szónoklat a bajba jutott ember segélykiáltása; nagyszerű hangzása és szavai pedig a hit és remény papírja vetett példái.

Gér András László

(H, 2005)

EGY TANÉV AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

Már 6 éve tanítottam angolt és történelmet iskolánkban, amikor részt vettem egy – szaktárgyat angolul oktatni tudó középiskolai tanárok számára kiírt – pályázaton. Az elnyert ösztöndíjjal csereprogram keretében egy tanévet tölthettem az Amerikai Egyesült Államokban. A programot szervező, támogató és koordináló Fulbright bizottság május végén értesített, hogy megfelelő cserepartnert találtak Ms. Kendra Mosier tanárnő személyében, aki az egyesült államokbeli Indiana állam Elkhart nevű kisvárosából jelentkezett ugyanezre a programra.

Megérkezés az Újvilágba

Az igen rövidre szabott nyári szünet pillanatok alatt elszállt, s augusztus 2-án némi izgalommal és az ismeretlentől való félszszel a szívemben emelkedett a magasba repülőgépem, hogy 12 óras utazás után Washington városába megérkezve egy ötnapos felkészítésen vehessek részt. Megérkezésem sem volt szokványos. Gépünk két órán keresztül nem kapott leszállási engedélyt a washingtoni repülőtérre, mivel hatalmas vihar tombolt a város felett. A sikeres landolás után három órát vártunk arra, hogy a vámisztviselők a világ minden részéről folyamatosan érkezőket beengedjék az országba. A kijáratnál az amerikai Fulbright bizottság igen kedves és szimpatikus segítők fogadtak, és vittek ideiglenes szálláshelyünkre, a Radisson szállodába.

Barta Zoltán Chicagóban

Még aznap este – kissé kábultan a fáradságtól – találkozhattam Ms. Kendra Mosier tanárnővel, cserepartneremmel, akivel már május végétől e-mail-en keresztül tartottuk a kapcsolatot. A személyes találkozáskor igen szimpatikus, talpraesett és szakmailag felkészült pedagógust ismerhettem meg benne.

Hosszú és sok hasznos ismeretet nyújtó előadásokon próbáltam felkészíteni a hazai oktatási rendszertől merőben eltérő amerikaiakra. Az öt nap igen gyorsan eltelt és várakozásokkal teli szívvel indultam Chicago érintésével Elkhartba. Sok idő nem maradt a pihenésre, mivel augusztus 10-én Indiana összes oktatási intézményében elkezdődött az oktatás.

Elkhart

Elkhart Indiana állam legészakibb részén található, Michigan állam határán. Ötvenezer lakosú város, szinte már összeépült a környező kisvárosokkal. A legközelebbi nagyváros South Bend,

ahol népes magyar kolónia telepedett le az első világháború előtti években. Sajnos ott már nem létezett a magyar gyülekezet, így istentiszteletre a közeli templomba jártam.

Megérkezésem után a helyi újság riportot készített velünk a csereprogrammal kapcsolatban. Nagyon jól esett, amikor a következő nap több ember is megszólított a városban és üdvözöltek. Az iskolában a leendő kollégáim Kendra búcsúztatására, illetve jómagam üdvözlésére partit rendeztek, ez igen megerősítő. Figyelmességük odáig terjedt, hogy tisztületemre mákos süteményt és töltött káposztát készítettek, sőt az egyik tortára magyar nyelven az „Isten hozott” feliratot is ráették.

A következő nap mentorom, Jeff Stutzman és Kendra egy tradicionális amish étterembe hívott meg, ahol a hagyományos indianai ételek ízvilágával ismerkedhettünk meg.

Az amish-ok a XVII. században a vallásüldözések miatt vándoroltak ki az Újvilágba, de a többi protestáns felekezettel szemben ők megőrizték hagyományait, kultúrájukat. Mereven elzárkóznak a technika minden modern vívmányától, nem használnak elektromos áramot, autót, telefont, és igen zárt közösségekben élnek. Az Egyesült Államokban mintegy 15-20 ezer amish él. Nem engedik fényképezni magukat, ezért igen nagy szerencsének tartom, hogy egy bevásárlóközpont parkolójában lencese végre kaphattam egy hagyományos amish fogatot.

Concord High School

Leendő munkahelyem, a Concord High School a város legrégebbi iskolájának számít a maga 50 évével. A filmélmények alapján felismerhető tipikus középiskola hangulata igen hamar magával ragadott, bár az első napokban diákok még nem tartózkodtak az épületben. Az iskola technikai felkészültségéről csak szuperlatívuszokban tudok beszélni. Minden tanteremben a legmodernebb eszközök állnak a diákok rendelkezésére, minden adott a hatékony oktatás és tanulás számára. Néha szomorú szívvel konstatáltam, hogy milyen eredményeket is tudnánk elérni, ha otthoni diákjainknak mindezen eszközök rendelkezésükre állnának.

Érdemes egy-két szót ejteni az amerikai oktatás finanszírozásáról is. A kinti iskolák nem központi költségvetésű intézmények, működésükhöz megkapják a helyi ingatlanadóból befolyó összeg nagy

részt. Minden tanítási intézményt úgynevezett iskolai bizottságok irányítanak, élükön a szuperintendáns áll, aki dönt az iskolát érintő fontosabb kérdésekben, pl. kinevezi ki az iskola igazgatóját és helyettesét, akik jóval kisebb jogkörrel rendelkeznek, mint nálunk. Számomra kissé furcsa és szokatlan volt e szofisztikált rendszer, néha nehezen találtam meg az egyes ügyek elintézésére a legalkalmasabb személyt.

Az iskolában 80 tanterem van, melyből 15 szakterem. Emellett két uszoda és 3 sportpálya is a diákok rendelkezésére áll. Minden tanteremben van internet, 3 diákra jut 1 laptop.

A tanév rendje is teljesen más, mint az itthoni oktatási intézményekben. A tanévet három egyenlő részre osztják fel, minden trimeszter 12 hétig tart. Minden osztálynak napi 5 órája van, s a hét minden napján volt velük óráim. Még mielőtt a diák olvasók irigykedni kezdenének a kevés óraszám miatt, nem árt, ha tudják, hogy ezek az órák 70 percesek.

Mindhárom trimeszterben 4-4 osztályban tanítottam angol irodalmat, világtörténelmet és angol nyelvtant. A diákok számára igen szokatlannak bizonyult, hogy nem anyanyelvi tanár tanítja őket. A kezdeti nehézségek hamar megszűntek és őszinte, mondhatni baráti kapcsolatunk alakult ki diákjaimmal úgy, hogy közben tiszteletben tartották a tanár-diák közti szigorú választóvonalat. Őszintén szólva, az egyik legnehezebb feladat a diákok nevének minél gyorsabb elsajátítása volt. Az angol neveket még csak-csak megtanultam, ám a spanyol, portugál, kínai, arab, indonéz és zsidó nevek igen csak megnehezítették a helyzetemet. A hosszú tanítási órákat megszakító rövid szünetekben érdekes kérdéseket tettek fel hazánkkal kapcsolatban, én pedig szívesen válaszoltam ezekre, hisz feladatomban éreztem Magyarországot – ha nem is minden igényt kielégítő – megismertetését.

Kinti diákjaim jellemzésekor nem kerülhetem meg azt a hazánkban is oly népszerű sztereotípiát, mely szerint az amerikai középiskolások intellektuális igénye és tudása jóval elmaradna európai társaikétól. Való igaz, sok olyan diák bekerül a középiskolákba, akinek nem ott lenne a helye, de óva intek mindenkit, hogy messzemenő következtetéseket vonjon le a filmekben látottakból. Szerencsém volt igen sok rendes, szorgalmas és érdeklődő diákot tanítani, akikkel öröm volt a nem is oly egyszerű Shakespeare-műveket vagy a XVIII–XIX. századi angol költők és írók műveit elemezni, értelmezni.

A történelem oktatása közben nagyobb nehézségekkel találtam szembe magam. Az európai kultúra ismeretének hiánya miatt az egyes területek térben való elhelyezése sokkal nehezebb az amerikai diákok számára, így a tananyag elsajátítása is hosszadalmasabb időt vett igénybe.

Nekem sem volt egyszerű dolgom, hisz nem anyanyelvi tanárként ugyanazt a szakmai színvonalat akartam nyújtani, amihez itthon is ragaszkodom. Az első trimeszterben szinte

„Mindhárom trimeszterben 4-4 osztályban tanítottam angol irodalmat, világtörténelmet és angol nyelvtant.”

minden időmet felemésztette a következő tanítási napra való felkészülés. Ám gyorsan hozzászoktam, hogy magabiztosan tartsam előadásaimat olyan emberek előtt, akiknek anyanyelve az angol.

Kezdetben igen furcsa volt, hogy az igazgató illetve helyettese akármikor benyithatott a tanítási órákra minden előzetes bejelentkezés nélkül, és egy pár perces intenzív jegyzetelés után angolosan távozott is. Ilyen napokon a tanítás végeztével természetesen a látottakat-hallottakat személyesen beszélték meg irodájukban a szaktanárokkal.

Őszintén mondhatom, hogy a nehézségek ellenére novemberre már teljesen belerázódtam az ottani oktatási rendszerbe és élveztem a tanítást. A téli szünetet a pihenésre és lelki-testi feltöltekedésre fordítottam, s egy kedves New York-i ismerősöm chicagói kirándulásra is meghívott. Három igen kellemes napot töltöttem a hatalmas metropoliszban. Egyik legszebb élményem a Chicagói Szépművészeti Múzeum impresszionista festőinek kiállítása. Felemelő élmény volt az Egyesült Államok legmagasabb épületének kilátója, ahonnan négy állam is látható. Természetesen nem mulaszthattuk el a közkedvelt Vészhelyzet sorozat forgatási helyszínének megtekintését sem. Az egyetlen kellemetlenséget az időjárás jelentette, ugyanis a mínusz 20-25 fokos hideghez sarki eredetű, orkán jellegű szél párosult.

A tavasz igen nehezen akart megérkezni, s furcsa volt számomra, hogy május elején még hózáporokra ébredtünk. A tavaszi hétvégéket kirándulással töltöttem, s egyik alkalommal bemerészkedtem az akkor még igen hideg Michigan-tóba is.

A korai iskolakezdésnek köszönhetően rohamosan közeledett az évvége, s igen vártam – bár vegyes érzelmekkel – az utolsó tanítási napot. Ezen a napon (Teachers' Appreciation Day) az igazgatóság megköszönte az intézményben dolgozók egész éves áldozatos munkáját, és színvonalas műsor keretében búcsúztatták a nyugdíjba vonuló kollégákat, illetve azokat, akik a következő évtől más iskolákban fognak dolgozni. Én is ekkor köszönhettem meg a kinti kollégáknak, hogy mindenben mellettem álltak, segítettek a gyors beilleszkedésben.

Remélem, hogy Isten segítségével az eltöltött egy év hasznos tapasztalatait, szakmai előrehaladásomat immáron itthon is kamatoztatni tudom, és abból a diákjaim is a legtöbbet fogják hasznosítani.

Ezúton is szeretném megköszönni az iskola fenntartójának, az intézmény vezetőségének, a kollégáknak és végül, de nem utolsósorban édesanyámnak azt a sok segítséget és támogatást, mely nélkül nem valósulhatott volna meg ezen csereprogram.

Barta Zoltán

A MINDEN ÉLŐK ÚTJÁN...

EMLÉKEK VÍGH BERTALANRÓL

Akik az iskolai éveik alatt ismerhették, még a találkozókön is felemlégetik: „Mi történt Berci bácsival? Mi történt Bercivel?” Idősebb Vígh Bertalan – a Kossuth Kollégium lakóinak csak Berci bácsi – évtizedeken át volt a gimnázium hűségese mindenese. Aki a Kossuthban csak egyszer is ébredt hajnalban a gyöngykavics gereblyezésére, vagy aki megpróbált késő este bejutni az épületbe, nem felejt el egyhamar. Sajátjának érezte az Iskolakertet, gondozta is odaadóan, becsületesen. Kaszálta a fűvet, egyengette a sétányt, ápolta a rózsákat. Ma már ebből is csak a fű maradt meg itt-ott. De köteteket töltenének meg azok a történetek, melyeket még ma is gyakran emlegetnek az öregdiákok.

Bertiről, azaz ifjabb Vígh Bertalanról is sokaknak vannak emlékei. Ifjú korában – ha ideje engedte – itthon volt, segített édesapjának is. Talán már ekkor megfogalmazódott benne, hogy változtatni kell addigi életén. A kétlakiság, a fárasztó utazgatások, a távoli munkahely nem szolgálja családja érdekeit, s biztosan nem jó két felcseperedő fiának.

Sorsa így hozta őt is a gimnáziumba. Az atyai hagyományokat követte: mindenese lett. Volt portás, fűtősegéd, parkápoló, rózsakertész, technikai kisegítő, ágynemű-fuvarozó, s még ki tudja, mi. Nem volt elégedett. Sokszor mondta, nagyon zavarja, hogy mindennap mást kell csinálnia, s csak azt derül ki, hogy mit. De – kárpótlásként – nagyon büszke volt felsőfokú tanulmányokra készülő fiaira, ahogy többször elmondta: „Többre vigyék, mint apám vagy én!”

Érezhetően akkor találta meg önmagát, amikor a gimnázium portása lett. Hogy mennyire jól érezte itt magát, mutatja, hogy rögvest hozzálátott kis helyisége szepítéséhez. Mutogatta, mit is talált ki, mivel csinósítja „munkahelyét”. Rövid idő alatt sokakkal került jó viszonyba. A diákok miért is haragudhattak volna rá, talán néhány korai kicsengetés miatt? Nem is beszélve arról, hogy krétát leghamarabb tőle lehetett szerezni. A gyerekek közt ő is diák maradt. Összekacsintott velük cinkosan. Begyűjtötte a táskákat, eldugta, jelezvén a későket szigorral büntetni akaróknak, ők már korábban érkeztek. Hasonlóan mentett elkésett tanárokat, tanárnöket.

Ha megkérték, segített annak is, akitől viszonzást nem igen várhatott. A méltánytalanságok, a gánccsokkodások a hatalmi arrogancia megannyi megnyilvánulása ellenére megmaradt diákpártinak.

Az ő portásfülkéjét arról lehetett felismerni, hogy sokszor hetekig állt ott a rengeteg könyv, füzet, kabátok, sálak, illatos tornazsákok. Oly jó lelke volt, örült, ha valaki megkérte valamire, ha segíthetett,

s ha ezt illően meg is köszönték neki. Akik közelebről ismertük, tudtuk, azt értékelte, ha emberként bántak vele. Nagyon gyűlölte – és sokszor ki is fakadt –, ha valaki „tedd ide, tedd oda, eredj ide, eredj oda” módon intézte ügyeit vele.

Igazságtalan a sors, mert miután rendeződni látszott élete, hirtelen meghalt szeretett felesége. Nem olyan volt, aki ezt a tragédiát, fájdalmat sokakkal megosztotta volna. De a lakása előtti kis placcon rendezett bográcsolásokon, a tűz mellett késő estébe nyúló beszélgetéseken kiderült, ennek a sok próbát kiállt kemény embernek a lelkében hihetetlen mély fájdalom ül, s hogy sokszor fél a jövőtől. Nem magát féltette, gyerekei jövőjéért aggódott. Nem a nélkülözéstől félt, hisz kisgyerek kora óta megtanulta, mi az. A fiúk lassan felnőtté váltak, előjöttek a nehézségek. Szomorú volt látni testközelből, milyen nagy gond lehet a ruházkodás, vagy a téli tüzelő előteremtése. Akinek volt rá füle, meghallotta a ki nem mondottakat.

A munkába menekült. Sokszor találkozhattunk vele hajnalban és késő este. Gurult sebesen az iskolakerti aszfaltos sétányon hűséges kincstári drótszamarán – hívta a kötelesség! Az Erdélyi mögött nyúlfarknyi földdarabon konyhakertet teremtett. Valahogy jobban ízlett az a paprika, paradicsom, uborka és sok más finomság, mert tudta, ő gondozta és jó szívvel adta. De ha régi ajtózárbá vagy rég nem gyártott műtyűrhöz kellett alkatrész, a sufniját feltúrta érte, és rendszerint meg is találta. Nagy köszönettel, hálás szívvel fogadta mindazokat a dolgokat, melyeket mi tudtunk adni neki. Büszkén húzta ki magát, ha főleg egy kolléganő megjegyezte: „Milyen elegáns ma, Berti!” Összekacsintottunk, mi tudtuk, mi honnan volt, kitől kapta. Valahogy így volt teljes a mi cinkos-baráti kapcsolatunk.

Azt mindenki tudta, hogy jellegzetes alakja és tagja az iskola nagy közösségének. De azt már kevesen, hogy közben rettenetesen magányos. Mennyire örült annak, ha valaki beült beszélgetni vele, ha csak annyira is: Hogy vagy, Berti? Mi van a fiúkkal? Örök emlék maradt, nem felejtendő pillanatok, amikor elérzékenyült ezek hallatán.

Két végén égette a gyertyát, egyre több és több munkát vállalt. A túlhasználtság, kevés pihenővel zajló élete megtámadta egészségét. Jött a fekete nap, kiderült, hogy súlyos beteg. Nem lázadt, elfogadta az elfogadhatatlant. Egyszer egy hajnalban örökre elhallgatott. Ha az iskolakertben egy kerékpáros közeledik, néhányan beleremegünk még ennyi év távlatából is. Olyan ember volt, hogy aki találkozott vele, kicsit megismerte, biztos őriz valamilyen emlékezetes történetet róla. Ki többet, ki kevesebbet, fájdalmasan szépet, kacagtató komolyat.

Berencsi István

BÚCSÚ DR. HARSÁNYI ISTVÁN TANÁR ÚRTÓL

Tisztelt gyászoló Család!

Kedves pataki Diákok és Tanárok, gyászoló Gyülekezet!

Harsányi István búcsúztatására gyűltünk össze. Személyében a Sárospataki Református Kollégium kiemelt hatású tanárát veszttette el. Túlzás nélkül állíthatjuk: Harsányi István életútja egyben a mindig megújulni akaró és megújulásra képes pataki kollégium 20. századi történelmének keresztmetszete is.

Az életút a szó legteljesebb értelmében igaz, hiszen Harsányi István tanár családban született. A nagynevű felmenők számba vétele helyett hadd említsük csupán édesapját, id. Harsányi Istvánt, a jeles irodalomtörténészt. Az indíttatás tehát magától értetődő, de a pálya kibontakozása mégis egyedül-

ló személyiséget jelez. Harsányi István életműve ugyanis nem értelmezhető önmagában. Az ő munkásságának lényege, hogy tevékenysége mindig másokban teljesedett ki. Két szóval jellemezhetném mindezt: kezdeményezőkézség és inspiráció. Kezdeményező volt abban az értelemben, hogy számára nem a dolgok lezárása, hanem az új dolgok felfedezése, megindítása jelentett kihívást. És inspiráló volt abban az értelemben, hogy képes volt mások sikereit saját sikerélményként megélni, s ezzel másokban is felelősségtudatot, tettekkészséget ébreszteni.

Harsányi István készsége az új értékek felismeréséhez már ifjúkorában megmutatkozott. Kevéssé köztudott, hogy bölcsészdoktori disszertációját 22 évesen „Rokokó izlés a magyar irodalomban” címmel készítette el, amelyben elsőként dolgozta fel a szóban forgó témát. Munkájának fontosságát bizonyítja, hogy Szerb Antal öt évvel később már forrásként hivatkozott rá magyar irodalomtörténeti monográfiájában, időtállóságát pedig az, hogy az 1965-ben kiadott, Benedek Marcell által szerkesztett Magyar irodalmi lexikonban is első helyen hivatkoznak rá a vonatkozó szócikkben.

Az irodalmári indíttatás atyai örökség volt, de Harsányi István számára a pataki gimnáziumba való visszatérés után nem jelentett további kihívást. Új feladatot keresett és talált: 1935-ben kezdeményezésére indult meg a népi tehetségkutató és tehetségmentő mozgalom. Ennek jelentőségét nehéz lenne túlbecsülni. A népi tehetségek első generációs értelmiséggé formálása olyan tett volt, amely alapvetően befolyásolta a pataki iskola közmegítélését és társadalmi hatásmechanizmusának alakulását. Hosszan lehetne sorolni azokat a neveket, akik e mozgalom révén jutottak be a gimnáziumba, s váltak később alkotó értelmiséggé a legkülönbözőbb területeken. Közülük sokan e búcsúztatáson is jelen vannak. A mozgalom 1941-ben országossá bővült: a miniszter központi pénzalapot állított fel e célra. Amikor pedig a világháború utáni demokratikus kormányzat – többek között a tehetségvédelem gondozására is – létrehozta a Magyar Népi Művelődési Intézetet, Harsányi Istvánt kérték fel az igazgatói tisztségre.

Új feladatkörében azonban munkássága nem teljesedhetett ki. Az intézetet két év múlva megszüntették, mert a központosított államszervezettől idegen volt a szuverén értelmiségnevelés. Harsányi István ekkor új tevékenységi kört talált: ekkor indult pszichológusi pályája. Ehhez elsőként a Gyermeklélektani Intézet adott keretet, amelyet 1955-ben átvett a Magyar Tudományos Akadémia. Ebből fejlődött ki később a Pszichológiai Intézet. Harsányi István kutatásai és publikációi úttörő jelentőségűek voltak a neveléslélektan, az olvasáskutatás területén, foglalkozott a serdülőkor és az ifjúkor pszichológiájával. Az ötvenes évek első felében megszakadt publikációs tevékenysége is e kutatásokkal összefüggésben kapott új lökést.

Kezdeményezőkézsége a hatvanas évektől társadalmi aktivitásban nyilvánult meg, amely Sárospatakhoz kötődött. 1960-ban újraélesztette és évtizedeken át vezette a pataki diákok két világháború között már működött budapesti baráti körét, létrehozva ezzel egy olyan közösséget, amelyre méltán alkalmazható Bibó István definíciója a „szabadság kis körei”-ről. Oroszlánrészt vállalt abban a – mai szóhasználatnál élve – lob-bizásban, amely révén Sárospatak 1964-ben nagyközségi, 1968-ban pedig városi rangot kapott.

A hetvenes évek Harsányi István szervezőképességének fénykora. 1972-ben meghirdette a „Tegyük valamit Sárospatakért!” mozgalmat, s még abban az évben öregdiákokból álló delegációt fogadott a művelődésügyi miniszter. 1973-ban Pályám emlékezete címmel rendezvényt sorozatot indított Sárospatakon, két évvel később öregdiák-világtalálkozót szervezett. Ugyancsak 1975-ös keletű a Bodrog Szálló felépítésére és a Zempléni Tájvédelmi Körzet létrehozására vonatkozó kezdeményezése: tíz éven belül mindkét terv megvalósult. 1976-ban sor került az első népfőiskolai találkozóra, 1983-ban pedig kidolgozta a Norma Népfőiskola koncepcióját, és részt vett a mozgalom országos újjászervezésében. Közben összegyűjtötte a pataki diákvilág anekdotakincse következő kötetének anyagát: e munka 1996-ban látott napvilágot.

Nem sorolom tovább. Az örökké tenni akarás, a fáradhatatlan munkakedv, az ötletgazdagság – nos, ez volt Harsányi István. Olyan életművet hagyott hátra, amely bennünk és környezetünkben él, tehát időtlen.

Tisztelt gyászoló Gyülekezet!

15 évvel ezelőtt jelen voltam Harsányi István 80. születésnapján, a budapesti kör rendezvényén. Stílszerűen magammal vittem Az ifjúkor c. kötetét, és megkértem, dedikálja. Pista bácsi a következőket írta bele: „Takács Gábornak szeretettel, várakozással, Harsányi István”. Őszintén szólva, nem nagyon értettem, mi az, hogy „várakozással”? Hiszen akkor találkoztam vele először. Ma már pontosan tudom, hogy Harsányi István másoktól is elvárta az eredményeket, egyben tudott és akart mások sikereinek örülni. Tavaly decemberben, a Pataki Diákok Emléknapján, a PADISZ tiszteletbeli tagjainak nevében, legidősebbként, ő mondott köszöntőt. Gondolatait e szavakkal zárta: „Köszönöm, hogy itt lehettünk!”

Kedves Pista bácsi, én így fejezem be: köszönjük, hogy körülötted lehettünk!

Nyugodj békében!

Bolvári-Takács Gábor

Elhangzott a sárospataki református temetőben, 2002. június 1-jén.

EMLÉKEZÉS E. KOVÁCS KÁLMÁNNÉ MÉSZÁROS ESZTER TANÁRNŐRE (1931–2003)

Mészáros Eszter 1931. augusztus 18-án született Nádudvaron. A debreceni Református Dóczy Leánygimnáziumban érettségizett 1950-ben. A Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Karán szerzett kémia-fizika szakos középiskolai tanári oklevelet 1956-ban.

Először Rudabányán, az általános iskolában tanított, majd 1961-től áthelyezték a sárospataki Rákóczi Gimnáziumba, ahol 1988-ig, nyugdíjazásáig dolgozott. Szaktárgyait igyekezett megszerettetni tanítványaival, de az oktatás mellett nevelőtanárként is tevékenykedett a Zrínyi Ilona Diákotthonban. Utóbb főhivatású nevelőtanár lett az Erdélyi János Kollégiumban, s itt gondoskodó szeretettel vette körül tanítványait, igyekezett a legjobb irányba terelni életüket.

1967-ben kötött házasságot E. Kovács Kálmán író, tanítóképző intézeti tanárral, akit hosszú éveken át ápolt, gondozott súlyos betegségében, kinek hűségesebb támasza volt élete végéig, miközben ő is gyógyíthatatlan betegséggel küzdött.

2003. május 12-én hunyt el. Ravatalát a sárospataki református temetőben megrendülten állták körül tanítványai és kollégái. Kívánságára Tatán helyezték örök nyugalomra.

Férje, E. Kovács Kálmán hozzá írt soraival emlékezünk rá:

„Tűnődés csak az életem

A tegnapi emlékeken.

Tündér mesék a tegnapok,

ha nem vagy velem, nem vagyok.”

Bódi Gézáné

HAJDÚ ISTVÁN BÚCSÚZTATÁSA

Tisztelt gyászoló Család! Végtisztességtevő Gyülekezet!

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának kimagasló tanáregyéniségétől veszünk búcsút: Hajdú István tanár urat temetjük. Bár Szeghalomban járt gimnáziumba, munkái és megnyilatkozásai alapján egyértelműen patakinak tartották mindazok, akik ezt nem tudták róla. Ez azért volt így, mert az én megítélésem szerint többet tett ezért az iskoláért, a diákjaiért, mint azok közül sokan, akik itt végeztek. A református gimnázium és a magam nevében búcsúzom Tőle.

Ő mondta el nekem egyszer, hogy akkor döbbsent rá igazán – még pályája kezdetén – a politika káros hatására a történelmi tények „tálalásában”, amikor az egyik óráján egy kislány sírva fakadt, mert a tankönyv a Don-kanyarban elesett magyar katonákat „fasiszta hordának” nevezte. Ennek a kislánynak az édesapja is ott halt meg.

Mint Comenius nagy tisztelője, igyekezett a tanítás során megvalósítani a Sárospatakon – 300 évvel ezelőtt – kifejett alapelveket: szemléletesség, fokozatosság, öntevékenység. Megemlékezésékként néhány tény is felsorolok munkásságából. Élményszerűen tanította a történelmet. Nemcsak kiválóan magyarázott, hanem a diákok nagy öröme „egyszemélyes színpadán” a szabin nők elrablásától Dugovics Tituszig szinte mindent eljátszott. Pénzgyűjteményt állított össze a legrégebbi időktől napjainkig, ezzel is érzékeltetve a különböző történelmi korok országainak gazdasági helyzetét. De sokat tudnának mesélni azok a hímezések, cserépedények, fafaragások, melyeket néprajzi gyűjtései során szerzett vagy fényképezett diákjaival. Biztosan tudom, hogy nyári vakációkat áldozott fel, és a pihenési időkből szakított azért, hogy elkészíthesse diákjai érdekében azt az anyagot, amely minden évfolyamon, órákra lebontva tartalmazott irodalmi szemelvényeket, zenét és színes diaképeket. Ez az 1960-as években igen nagy dolognak számított. Mivel ennek a munkának anyagi vonzatai is voltak, bizony, ezt a családi költségvetés is sokszor megsínylette. Hasonlóan ahhoz, hogy Hajdú István évekig volt az akkori iskolai diákújság főszerkesztője, melynek színvonalát és fennmaradását minden eszközzel igyekezett biztosítani.

De az ifjúságnak nemcsak a szellemi gyarapodása foglalkoztatta. Több évig volt a gimnázium labdarúgócsapatának edzője is. Megvetette a léha, lusta életstílust, és minden eszközzel igyekezett távol tartani az ifjúságtól az egészségtelen életmódot.

Szerette a vidámságot, ezért is vállalta el a szereplést tanári esteken. Kirándulásokon, szakmai összejöveteleken gyakran ettünk a főztjéből is, amit ő „Hajdú-féle gyógypörköltnek” nevezett.

Nagyon sokat foglalkoztatta a magyarság boldogulásának gondolata. Minden lehetőséget igyekezett megragadni annak érdekében, hogy ezért gyakorlatilag is tehesen valamit. Úgy gondolta, hogy ő a maga területén talán azzal tehet legtöbbet hazánk előbbre jutása érdekében, ha felkarolja a tehetségeket. Comenius 1650-ben sárospataki beköszöntőjében a tehetségek kiműveléséről beszélt, Ő ezt igyekezett a gyakorlatban megvalósítani. Különösen sokat törődött a tehetséges, de szerény anyagi körülmények között élő parasztgyerekekkel. Bár ezt a munkáját az akkori megyei pártbizottság egyik vezetője rosszalóan és megalázóan „narodnyik szellemnek” minősítette, de a történelem és az egykori diákok részéről megnyilvánuló sok köszönet igazolta Hajdú István munkájának helyességét.

Mint megyei történelem-szakfelügyelő és a gimnázium osztályfőnöki munkaközösségének vezetője éveken keresztül igyekezett megláttatni tanártársaival az igazi hazafiasságot és az emberi értékeket. Magam is sokat köszönhetek neki azért, mert több olyan eseményről tájékoztattott, melyeket nem is mertem, illetve az általam ismert tények ez által más megvilágításba kerültek.

Több alkalommal is elhívott kísérőtanárnak kirándulásokra. Talán az volt számomra a legemlékezetesebb, amikor az 1970-es években Nagycenken, a kriptában befejezte kísérőnk a Széchenyiről szóló ismeretét. És Hajdú István minden előzetes jelzés nélkül elkezdte énekelni: „Isten, áldd meg a magyart”.

Azt mondják, az hal meg igazán, akit elfelejtenek. Amíg Hajdú Istvánnak élnek a kollégái és tanítványai, biztosan nem merül a feledés homályába. De élete, munkássága gazdagította a református gimnázium történetét is, hiszen a hit, a hazaszeretet, az emberek, az ifjúság szeretete, az erkölcsi tartás egyértelműen be tudnak épülni a Kollégium múltjába.

A halála előtti héten azt mondta nekem: „Kimegyek a temetőbe, és keresek magamnak egy sírhegyet!” Erre már nem került sor, mert Isten elszólította közülünk. Kérem az Urat, hogy az Ő mennyei kórusában énekelje a már elköltözött kollégákkal talán legkedvesebb zsoltárát: „Te benned bízunk eleitől fogva”.

Nyugodj békében!

Sipos István

(A real, 1953)

Elhangzott 2003. szeptember 23-án a sárospataki református temetőben

EMLÉKEZÉS KÖTELES LÁSZLÓRA

A legelső emlékem a Kossuth Internátusból maradt meg róla. Ügyeletes tanár volt, én pedig mint egyetemista meglátogattam egykori diáktársaimat. Arra kértünk tőle engedélyt, hogy a szilenciumból is kapjunk erre a célra egy kevés időt. Az utolsó iskolai emlékem pedig az, amikor az 1990–91-es tanév elején bejött a kémiaiba, és emlékül átadott nekem egy kétkötetes kémia szakkönyvet, amit a nevemre dedikált. Tudta, hogy ezt a könyvet évtizedek óta szerettem volna megszerezni, de nem sikerült.

Pályafutásom során sokat beszélgettünk, így alkalmam volt alaposabban megismerni. Éveken keresztül dolgoztunk azonos előadásban, azonos szertárban és azonos munkaközösségben. Olyan tulajdonságokkal is rendelkezett, amelyek sok embernél már akkor is „hiánycikknek” számítottak. Ha két szóban kellene ezeket a tulajdonságokat összefoglalni, akkor azt mondanám, hogy: őszinteség és segítőkészség. Nemcsak olyan szempontból volt őszinte, hogy adott esetben a legjobb batáit is szemrehányón „letolta”, ha az ő megítélése szerint helytelenül vagy rosszul végezték feladatukat, hanem az emberi hiúságot félretéve azt is ki tudta mondani, hogy „öregem, én ehhez nem értek”, vagy „légy szíves, ebben segíts nekem”.

Segítőkészsége nem korlátozódott a szaktárgyi feladatok elvégzésére. Határozottan emlékszem arra, hogy bármilyen tantestületi vagy munkaközösségi feladat merült fel, a jelentkezők csoportjában mindig az első között volt. Szerintem ez a segítőkész szándék nyilvánult meg abban a tényben is, hogy éveken keresztül városi szakszervezeti titkár is volt. Ez a tisztség sok idejét lefoglalta, gyakran anyagilag is ráfizetett, több alkalommal pedig igaztalanul elmarasztalták. Ennek ellenére mindenkinek igyekezett segíteni, problematikus ügyeiket elintézni.

Szerette a vidámságot, de gyűlölte a tiszteletlen magatartást. Több alkalommal szerepelt tanári esteken is. Kitűnően sakkozott, versenyekre is járt. Egyetemista korában sokat birkózott, az edzője olimpiai bajnok volt. A birkózás során olyan emberi tulajdonságokra is szert tett, amelyek munkáját

is jellemezték: koncentráció, becsületes küzdés, kitartó erőfeszítés. Nemcsak gimnazistákat tanított, éveken át volt vezetője a levelező tagozatnak is. Nyugdíjas korában az ipari tanulókat is tanította. Szerette a kísérletezést, amit az is bizonyított, hogy évekig vezette a kémiai anyagvizsgálat laboratóriumi gyakorlatát.

Soha nem hallottam panaszkodni, s egyáltalán nem szívelte a panaszkodó kollégákat sem.

Amilyen csendes volt jelenléte, olyan észrevétlenül távozott közülünk, de közvetlen, kedves egyéniségét megőrizzük emlékezetünkben.

Sipos István

BERTHA ZOLTÁN NY. TANÁR BÚCSÚZTATÁSA 2003. DECEMBER 20.

Nemrég az Alma Mater tanárainak 1948-ban készült tablóját nézegettem. Csupa ismerős arc. A legfelső sorban balról másodikként Bertha Zoltán tanár úr állt! Rácsodálkoztam. 34 éves volt akkor. Milyen fiatal, mosolygós! Nemes, derűs, szép férfiarc! Nekem latint tanított.

Jó két hete, egy szerdai napon jött a szomorú hír... Zoli bácsi hazatért a minden élők útján. Döbbenet szorította össze a torkomat. Mert a hozzánk közel állók távozása mindig tragikusabb... a megszokottnál... Egy kép villant fel emlékezetemben. Az utolsó kép, amikor élve láttam. Ballonkabátban lépegetett egy teljes élet terhét cipelve vállán, kissé előredőlve, a lépéseket számolgatva, percenként mérgetve a múlt időt. Mintha éppen akkor vette volna leltárba egy teljes, gazdag élet gyümölcsseit. Mélegre téve a talentumokat.

Mintha lélekben már készült volna a nagy találkozásra.

Ez a kép szomorúnak tűnik, s engem mégis gazdagított: a magvetőt juttatta eszembe. A szántóvetőt, aki tavaly és idén is aratott, de nem tudja biztosan, hogy a termést jövőre ő takarítja-e be. Mégis vet, ültet, mert tudja, ez az élet rendje. A növekedést azonban Isten adja. S Bertha Zoltán tanár úr ezt tette. Tanított! Vetette a magot! Ma is emlékszem. Sentenciák, declinációk, coniugatiók, a római történelem, a költők, a verslábak, Vergilius, Ciceró; a szeretet és gyűlölet, oximoronok, a klasszikus értékrend – ma is élénken él bennem. Tőle tanultam. Tudást adott, stílust formált, szemléletet alakított.

Szájtátva néztük, csodáltuk. Egyszerű volt, szerény...

Nem tudtuk róla, hogy több diplomája van.

Társainknak magyart tanított, meg angolt. Sose mondta, hogy irodalomból doktorált. Meg könyvet írt Just Zsigmondról. Ő ezt természetesnek tartotta. Mi csak azon csodálkoztunk, hogy minden kérdésünkre válaszolni tud.

Hol voltunk mi hozzá tudásban! Ám Ő partnernként beszélt velünk, olykor vitatkozhattunk vele. Azt se mondta soha, hogy fest. Később tudtam meg, hogy milyen kiváló művész. Talán ha *menedzseli* magát, s *közelebb került volna a tűzhöz*, még híresebbé vált volna. Az igazgatói irodában az ő festményei láthatók. II. Rákóczi Ferenc, Lorántffy Zsuzsanna, a 48-as vörös sipkások! Mint festőművész – táj-, arc- és életképeket, csendéleteket festett. Maradandót alkotott a modern festészeti irányzatokban is: az expresszionizmustól a modern szimbolikus kompozícióig számtalan műfajban, változatban örökített

meg érzelmeket, élményeket, a szülőföld, a haza, a nemzeti kultúra értékeihez kapcsolódó gondolatokat, érzelmeket, hangulatokat!

Én diákként nem tudtam, hogy teológiát is végzett. Lelki egyensúlya, kiegyensúlyozottsága, derűje viszont feltűnt. Erről már kollegaként, tanárként válhattam szót vele. Megtudtam, hogy Ady istenes költészete segítette őt is a hitre jutásban, a Minden titkok megismerésében. Sokatmondó sorok voltak számára az alábbiak:

*Bajvívás volt itt: az ifjú Minden
Keresztüldöfte Titok-lándszával
Az én szívemben a Halál szívét,
De él a szívem és él az Isten.*

vagy:

*Mikor elhagytak, mikor a lelkem roskadozva
vittem, csendesen és váratlanul átölelt az Isten. Az Úr érkezése
Megismerhettem, hogy világnézetének és életfelfogásának alapja ez volt: Egyedül Istené a dicsőség.
Élete epilógusaként is értékelhető a költemény:*

*„Isten, téged dicsérlek
és hálát adok mindenért.
Hogy megvolt mindig a mindennapim
és nem gyűjtöttem másnapra valót,
hála legyen.
Hogy értenem adatott másokat,
és nem kellett sírnom, hogy megértsenek,
hála legyen.
Hogy a sírókkal sírni jól esett,
és nem nevettem minden nevetővel,
hála legyen.
Hogy megmutattál mindent, ami szép,
és megmutattál mindent, ami rút,
hála legyen.
Hogy boldoggá tett minden, ami szép,
és ami rút, nem tett boldogtalanná,
hála legyen.
Hogy sohasem féltem a szeretettől
és szerethettem, akik nem szerettek,
hála legyen.
Hogy akik szerettek, szépen szerettek,
és hogy nem kellett nem szépen szeretnem,
hála legyen.
Hogy amim nem volt, nem kívántam,
Hogy ember lehettem akkor is,
Mikor az emberek nem akartak emberek lenni,
hála legyen.*

Hogy megtarthattam a hitet,
 És megfuthattam a kicsik futását,
 És futva futhatok az Érkező elé.
 Hogy tegnap azt mondhattam: legyen a Te akaratod szerint
 és ma is kiálthatom: úgy legyen!
 Hála legyen, Uram!
 hála legyen!

Emberi magatartásában a puritán tisztesség, a becsület, a világnézeti és morális példaadás jellemezte őt, a tudós tanárt, művész tanárt, lelkész tanárt, aki a sokat emlegetett nagy pataki tudós tanári generáció utolsó tagja volt.

Mostanában gyakran járunk a temetőbe. Túlságosan gyakran. A református és Rákóczi Gimnázium 5. tanárát kísérjük utolsó útjára a mai napon az elmúlt félévben...

„... Látjátok feleim szemetekkel... ilyen az emberi élet! mulandó, egyszeri, megismételhetetlen...”, de aki másokért él, szolgál, s az adhatás gyönyörűségével élt 90 földi évet, az nem hiába élt.

Így köszönjük meg mi is az Ő életét az örökkévaló Istennek! Adjunk hálát azért, hogy ismerhettük, hogy életutunk találkozhatott az övével! Hogy részesülhettünk magvetésének gyümölcsseiből.

Nyugodjon békében!

Dr. Lénárt Attila
 igazgató

EMLÉKEZÉS TÓTH TIBOR TANÁR ÚRRA (1931. ÁPRILIS 14–2004. NOVEMBER 22.)

Megtisztelő és nehéz feladat arról írni, akit középiskolás diákként már ismertem, majd hosszú időn át együtt dolgoztunk... s már nincs közöttünk.

Radostyánban született, erdész családban nevelkedett. Talán innen eredt a természet- és emberszeretete. 1937-ben a családja Sárospatakra költözött, itt végezte az általános iskolát, kitűnő eredménnyel. Majd a sárospataki Polgári Fiúiskolában tanult, 1944–45-ig. Itt is kitűnő tanuló volt, s ekkor élte át – 13–14 évesen – a háború szörnyű pusztítását, majd az újjáépítés kezdetét.

Később a sátorlajújhelyi Állami Kereskedelmi Középiskolában folytatta tanulmányait, 1949-ben érettségizett. A középiskolában kapcsolódott be az ifjúsági mozgalomba, s mint jó közösségi és ötletekkel teli ember, annak különböző szintű vezetője lett. A sárospataki Földműves Szövetkezetben kezdett el dolgozni, ahol felfigyeltek jó szervezőképességére, és a SZÖVOSZ-iskolába küldték. Később ennek oktatási osztálya felkérte ilyen jellegű, vidéki iskolák megszervezésére. Közben döntése – amit mindig is tervezett – a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemre irányította, itt a TTK biológiai-kémia szakára jelentkezett. 1953–57 között tanult egyetemistaként, és komoly biokémiai-sejtbiológiai kísérleteket végeztek évfolyamtársával. Olyannyira, hogy tanárségédi állást ajánlottak fel nekik. Ez idő tájt ismerkedett meg Petruska Irén tanítónővel, s 1961-ben házasságot kötöttek. Így 1957. augusztus

15-től a sárospataki Rákóczi Gimnázium tanára lett. Szakmai munkája mellett az ifjúsági mozgalom vezetését, 1960-tól a Vöröskereszt vezetését is rábízta az iskola akkori igazgatósága. Mindkét feladatát példásan végezte, többféle magas szintű kitüntetést kapott.

Sok-sok diákjából lett – ma is működő – kiváló orvos, tanár, gyógyszerész, a növény- és az állattan különböző területein végzett szakember. 15 évig volt a biológia munkaközösség vezetője. Itt kapcsolódott össze szakmai munkánk, 1971. augusztustól kezdtem tanítani egykori iskolámban. Igen sokféle feladatunk volt, hiszen – a 11 évig tartó felújítás miatt – ki kellett üríteni a biológia szertárat, előadásokat, a folyosórészt; a szertár gazdag és muzeális értékű állományát biztonságosan elhelyezni, majd visszarendezni. Bizony, sokszor késő estig válogattuk a maradó és a selejtezendő anyagot...

Tibornak a lelkében és szívében a családja volt az első. Két gyermekük – dr. Tóth Irén gyermekorvos és Tóth Tibor tanár – példás, szerető és minden téren teljes odafigyeléssel gondoskodó családban nőttek fel, az 1969-ben épített, kényelmes, kertes családi házban. A család életét úgy vezette, hogy sok-sok feladatot vállalt, autózvezetést is tanított. 1995-ben nyugdíjba ment. Nyugalomban és békében éltek mindaddig, amíg 2002-ben két baleset is érte otthonában. Ekkor probléma problémát követett, szerveiben, szervrendszereiben súlyos elváltozásokat diagnosztizáltak különböző egészségügyi intézményekben. 2002. november 22-én hunyt el. Legyen áldott emlékezet!

Koncz Éva

biológia-kémia szakos tanár

EMLÉKEZÉS ZAMBON LÁSZLÓ TANÁR ÚRRA 1940–2000

Zambon László húsz éven át volt iskolánk tanára.

Sárospatakon született, itt végezte iskoláit, első diplomáját a Sárospataki Tanítóképző Intézetben szerezte. Pályáját – fiatal tanítóként – abaúji és zempléni kistelepüléseken kezdte, ahol egyszerű, nehéz sorsú gyermekek életének megismerője, s hivatástudatánál fogva irányítója lett. Segítségével, megértésével, személyes példamutatásával számtalan falusi gyermeket segített abban, hogy középiskolai tanulmányokat folytasson, s megismerkedjen egy jobb élet lehetőségével. A sok munkát és áldozatot vállaló falusi tanítóság mellett szerzett történelem szakos egyetemi diplomát 1969-ben a Debreceni Kossuth Lajos Tudomány Egyetemen.

Megtiszteléseként érte meg, hogy a pataki diákból pataki tanár lett. 1971-ben nevelőtanárként került a gimnázium Kossuth Kollégiumába, utóbb egy évig vezetője is volt a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma Kossuth Internátusának.

A diákokkal kellő szigorral és atyai szeretettel bánt. Tehette, hiszen két gyermek édesapja volt, így jól tudta, mire van szüksége ennek a korosztálynak. Húsz év alatt öt gimnazista generáció került ki a kezei alól, s büszke lehetett rá, hogy ezek a diákok, elkerülve az Alma Materből, Sárospataktól távol is megállták helyüket.

Vidám, kiegyensúlyozott, jó kolléga és barát volt, bármikor számíthattunk segítségére, megértésére.

1991-ben igazgatóhelyettesi, utóbb igazgatói tisztséggel bízták meg a sárospataki Vay Miklós Szaképző Iskolában. Ekkor munkahelyi kapcsolataink megszakadtak, de a mindennapiaink Zambon Laci-ja továbbra is barátunk, s a mi pataki tanárunk is maradt.

Nehezen vettük tudomásul, hogy súlyos betegséggel küzd. A szeretet erejében bízva reméltük, hogy legyőzi a kórt.

Sajnos nem ez történt, a küzdelem véget ért. Zambon László örök nyugalomra tért. Valamennyi volt kollégája s a sárospataki diákok nagy családjá megrözi emlékezetében, s szeretettel gondol Rá.

Bódi Géza

BÚCSÚ DR. KATONA FERENC TŐL

Tisztelt gyászoló Család! Kedves Jelenlévők!

Csaknem egy hete a Kollégium homlokzatán a nemzeti színű zászló mellett fekete gyászlobogó jelzi: ismét gyászol az iskola. Mélyen letörve, szomorúan fogadtuk és adtuk tovább szeretett barátunk, karsársunk, munkatársunk, dr. Katona Ferenc halálhírét. A veszteség óriási. A legnagyobb vesztes szere-tett családjá, de rajtuk kívül, már most is nagyon sokan érezzük hiányát, pótolhatatlanságát.

Nehéz, de megtisztelő kötelességemnek teszek eleget, amikor az egykori munkatársak, kollégák, a református kollégium jelenlegi tantestülete és minden dolgozója, valamint a tanulóifjúság nevében fejezem ki mély együttérzésünket a családdal, gyászukban osztozunk és kérjük, fogadják az előbb fel-soroltak őszinte részvétét.

A tantestület tagjai közül többen a Kollégium karácsonyi ünnepélyén találkoztak és beszélgettek mindnyájunk Katona Ferijével. Örömmel tapasztaltuk, hogy jó egészségi állapotban van, s mint mindig, most is mindenkihez volt egy kedves, jó szava. Érdekelte az iskola élete, annak sikerei, gondjai, s a régeb-ben látott ismerősök élete. Akkor úgy láttuk, hogy még sokszor fogunk találkozni, beszélgetni; hogy teli van tenni akarással, vannak tervei a jövőt illetően. Ezért is volt számunkra megrázó a halálhíre.

Katona Ferenc csaknem 75 esztendeig élt, s csaknem ennyi ideig dolgozott, hiszen a kisgyermekkor-i éveket leszámítva tevékeny tagja volt egy nyíracsádi földműves családnak. Akkor még kivételes, ritka estnek számított, ha egy egyszerű falusi gyerek tovább tanulhatott. Ehhez kellett a tehetség, ami a nehéz körülmények között is érvényesült, és kellett az akarat, az elszántság. Az elemi iskola elvégzése után magántanulóként kezdte meg az akkor zsákutcának tekinthető polgári iskolát. Volt, amikor egy év alatt két évfolyam vizsgáit is letette – kitűnően, de volt olyan is, amikor két év alatt csak egy év anya-gát tudta megtanulni, attól függően, hogy a paraszti munka mellett mennyi ideje maradt a tanulásra.

Végül, különbözeti vizsgák letétele után gimnáziumi tanulmányokba kezdett, s 1950-ben érettsé-gizett Debrecenben. További útja a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemre vezetett, melynek Természettudományi Karán végig kimagasló szorgalommal tanult, s így olyan ösztöndíjat kapott, hogy őmiatta nem voltak gondjai a közben megfogyatkozott családnak – rövid időn belül elvesztette édes-anyját és nővérét. Ekkor arra is gondolt, hogy abbahagyja tanulmányait, és dolgozni megy, de egyetemi oktatói, akik látták tehetségét, szorgalmát, kitartását, maradásra bírták, így 1954-ben matematika-fizi-ka szakos középiskolai tanári diplomát kapott.

Ezután került Sárospatakra és lett meghatározó, hűséges tanáregyénisége az ősi pataki iskolának.

Akkor a Sárospataki Rákóczi Gimnáziumba nyert kinevezést, de azonnal kérte, hogy kollégiumi nevelő lehessen a Kossuth Kollégiumban. E szokatlan és meglepő döntésnek egyetlen oka az volt,

hogy szolgálati férőhelyt kapott, csekély tanári fizetéséből így tudta segíteni a Nyírcsádon maradt családját, édesapját, nővére árván maradt gyerekeit. Ezen kényszerű, önfeláldozó döntés után annyira megszerette a nevelőtanári munkát, hogy azt a csábító ajánlatok ellenére semmi mással nem cserélte fel. Pályáját a Kossuth Kollégiumban kezdte, és innen ment nyugdíjba.

Diákgenerációk igazolhatják, hogy kiváló nevelő volt, együtt élt tanítványival, segítette őket, nemcsak a matematika és fizika területén, hanem egyéni gondjaik megoldásában, a pályaválasztásban is.

Az iskola és a hozzá kapcsolódó intézmények összevonása után gimnáziumi igazgatóhelyettesként mind a három kollégium munkáját irányította nagy hozzáértéssel, az átmeneti gondok humánus kezelésével. Eközben szinte mindig tanította szaktárgyait a gimnáziumban is. Nagyon tehetséges, sokoldalú pedagógus volt, bármihez kezdett, azt tökéletesen oldotta meg. Gondolhatunk szakmai, módszertani pályaműveire, tudománytörténeti kutatásaira, aminek betetőzése volt a summa cum laude minősítéssel megvédett doktori disszertációja.

Tökélyre vitte hobbjait is, a lövészetet, a fotózást, a szőlőművelést, a borászatot – ezekben is otthon volt, s az ő nevéhez fűződik iskolánkban a fényképészeti ismeretek oktatása tantárgyként.

Példaértékű volt közéleti érzékenysége és tevékenysége is. Eredményes munkáját az azokért méltán kapott sok elismerés, kitüntetés is bizonyítja; ezek legnagyobbika a Kiváló Pedagógus kitüntető cím átvétele volt a Parlamentben. Legjobban annak örült, hogy 2004-ben a debreceni egyetemen átvehette aranydiplomáját – ezt érezte pedagóguspályája betetőzésének.

Tisztelt Gyászolók!

Csak néhány epizódot próbáltam felidézni dr. Katona Ferenc gazdag életútjából. Sokat lehetne még beszélni színes egyéniségéről, család- és emberszeretetről, de az elmondottak is igazolják, milyen nagy a vesztesége a családnak, az iskolának, a tanítványoknak, az internátusoknak és Sárospataknak. Ő végleg elhagyott bennünket, de öröksége a miénk marad. Az általa átadott intelmek, a tőle tanult ismeretanyag a tanítványok birtokában maradnak. Sokáig felidézük emlékét az általa készített fényképek, képeslapok, könyvillusztrációk; sokan és sokáig fognak hivatkozni tudománytörténeti kutatásaira Sárospatak kapcsán.

Én pedig munkatársaim nevében megígérem, hogy amíg dolgozunk, illetve dolgozhatunk, tőle veszünk példát: szeretni kell az iskolát, meg kell becsülni a munkahelyet, a munkatársakat, elhivatottan kell élni és dolgozni tanítványainkért, családunkért, egymásért.

Dr. Katona Ferenc életútja, tevékenysége példaértékű, jó lenne, ha ma is ilyen elhivatott, sokoldalú pedagógusok oktatnák a felnövekvő generációkat.

Végezetül a Sárospataki Református Kollégium minden munkatársa nevében, a barátok nevében búcsút veszek mindnyájunk szeretett Katona Ferijétől.

Kedves Feri! Valamennyi jelenlévő nevében kívánom, hogy utolsó utad legyen szerencsés, és a család által megválasztott méltó helyen nyugodj békében. Ígérem, amíg élünk, nem feledünk!

Bódi Géza

Elhangzott a sárospataki görög katolikus templomban 2005. februárjában

TARTALOM

Előszó (Csomós József püspök)	5
Küldetésünk (Dr. Erdei Pálné)	6
A pataki református iskola az ezredfordulón (Kovács József)	7
Köszöntő a visszavétel 10. évében (Orbán Viktor miniszterelnök)	9

OKTATÓ-NEVELŐ MUNKA

A vallás- és énektanári munkaközösség (Kovács József)	11
A református internátus változó világunkban (Örsi Anikó)	12
A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma Általános Iskolájának életéről (Tímáriné Király Sarolta)	15
Magyartanítás (Sinkóné Tóth Zsuzsanna)	16
A történelem és földrajz munkaközösség munkájáról (Vinnainé Lakatos Éva)	18
75 éves az angol nyelv tanítása (Dr. Derda István)	21
Az idegen nyelvek tanítása (Szabó Klára)	25
Rövid áttekintés a matematika-fizika-informatika munkaközösség munkájáról (Bódi Géza)	27
A biológia-kémia munkaközösség munkájáról (Halász László)	29
Bemutkozik a Zemplén Tudományos Diákkör (Halász László)	30
A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma könyvtára az iskola fennállásának 475. évében (Bódi Gézáné)	31
Testnevelés és sport (Szűcs Mihály)	33
Az osztályfőnöki munkaközösség (Búzásné Nagy Gabriella)	35
A keddi ifjúsági körrel (Örsi Anikó–Török István)	36
A diákönkormányzat rövid bemutatkozása (Karaj Judit–Gyöngyösi Kitti)	38
A gyermek- és ifjúságvédelemről (Pásztor Magdolna)	41

SZÁMVETÉS, SZÁMADÁS

Versenyeredmények 2001–2005 (Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó)	43
Farkas Ferenc művészeti alapiskolás tanulóink zenei versenyeredményei (Karacs Mónika)	48
Nyelvvizsgák összesítése 2001–2005 (Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó)	49
Végzős diákjaink névsora 2002, 2003, 2004, 2005-ben (Leskó Gáborné)	49
Tanulóink a 2005–2006-os tanévben (Tóth Györgyné)	53
Alapítványok, díjak (Dr. Erdei Pálné)	58
Alapítványok kedvezményezettjei, díjazott diákok (Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó)	60
Ismered őket? Neves pataki diákok és tanárok (Bódi Gézáné)	61
Kitüntetett tanárok, 2001–2005 (Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó)	67
Kitüntetett tanáraink: dr. Erdei Pálné, Koncz Éva, Török István, Victor István laudációja	68
Portré dr. Nagy Béla kollégiumi orvosról (Sinkóné Tóth Zsuzsanna)	72
Tanárok névsora 2001–2006. (Dr. Erdei Pálné)	74

„BODROG PARTJÁN VAN EGY VÁROS, ÉN IS LAKTAM BENNE...”

Válogatás öregdiákok visszaemlékezéseiből	77
Szűcs Juliánna (B,1956) 45 év múltán... 2001	77
Pazderák Bertalan (B, 1952) 2001	78

Csorba Sándor (B, 1953) 2003	79
Csávás Imre (A, 1953) 2003	80
Deme László (1939) 2004	81
Ecsedi Zoltán (A, 1950) 2005	83
Benke György (B, 1950) 2005	84
Szabó Csaba (A, 1955) 2005	86
Földy Lilla Krisztina (A, 1995) 2005	87
Sohajda Béla (B, 2004) 2006	88
Válogatás a volt internátusi diákok írásaiból	90
Farkas Elemér: Hazafelé	91
Székely Attila (B, 1997): „Eszembe jutott Sárospatak...”	91

MUNKATÁRSAINK ÍRTÁK

Kovács József: Kollégium.	93
„Erőd felett való út áll előtted” (Török Béla)	94
„Megpróbáltál minket, oh Isten, megtisztítottál, amint tisztítják az ezüstöt” (Szatmári Emília) ..	94
„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem” (Örsi Anikó)	95
„Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük” (Török István)	96
„Legyen néked a te hited szerint” (Szabó Árpád)	97
Kovács József: Dr. Enyedy Andor püspök emlékezete.	98
Sinkó István: A Kollégium háromszázados jubileuma 1860-ban	99
Szatmári Emília: Titoktartás az iskolában	102
Adorján László: Református diákként a XXI. században	105
Sinkó Zsófia: Emlékbeszéd Kazinczy Gáborról	107
Ureczky Eszter: Búcsú a végzős diáktársaktól	108
Nem oly rég volt... (12. H)	109
Gér András László: A legszebb Ráday-ének	110
Barta Zoltán: Egy tanév az Egyesült Államokban	111

A MINDEN ÉLŐK ÚTJÁN...

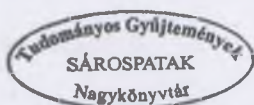
Emlékek Vigh Bertalanról (Berencsi István)	115
Búcsú dr. Harsányi István tanár úrtól (Dr. Bolvári-Takács Gábor)	116
Emlékezés E. Kovács Kálmánra	116
Mészáros Eszter tanárnőre (Bódi Gézané)	118
Hajdú István búcsúztatása (Sipos István)	119
Emlékezés Kőteles Lászlóra (Sipos István)	120
Bertha Zoltán ny. tanár búcsúztatása (Dr. Lénárt Attila)	121
Emlékezés Tóth Tibor tanár úrra (Koncz Éva)	123
Emlékezés Zambon László tanár úrra (Bódi Géza)	124
Búcsú dr. Katona Ferencről (Bódi Géza)	125

MELLÉKLET

Csoportképek osztályainkról 2005-ben

Tanárok csoportképe

A gimnázium és általános iskola munkáját segítők csoportképe (Gombos Levente)

1. osztály, osztályfőnök Mózesné Nagy Mária

2. osztály, osztályfőnök Timáriné Király Sarolta

7. H osztály, osztályfőnök Nagy Ágnes

8. H osztály, osztályfőnök Kovács József

9. A osztály, osztályfőnök Halász László

9. B osztály, osztályfőnök Bodnár Hajnalka

9. C osztály, osztályfőnök György Kosztikné Sáfár Katalin

9. D osztály, osztályfőnök Molnár János

9. E osztály, osztályfőnök Vinnainé Lakatos Éva

9. H osztály, osztályfőnök Kiss Norbert

10. A osztály, osztályfőnök Szabó Attila

10. B osztály, osztályfőnök Kerékgyártó Regina

10. C osztály, osztályfőnök Tamás István

10. D osztály, osztályfőnök Szabóné Karászi Mariann

10. E osztály, osztályfőnök Könnyű Jánosné

10. H osztály, osztályfőnök Nezáczkiné Tótin Erika

11. A osztály, osztályfőnök Barta Zoltán

11. B osztály, osztályfőnök Gyenge Zsolt

11. C osztály, osztályfőnök Gulyás Orsolya

11. D osztály, osztályfőnök Perényiné Vaszily Tünde

11. E osztály, osztályfőnök Zöld Zsoltné

12. A osztály, osztályfőnök Búzásné Nagy Gabriella

12. B osztály, osztályfőnök Molnárné Klemm Ildikó

12. C osztály, osztályfőnök Szabó Miklós

12. E osztály, osztályfőnök Sinkóné Tóth Zsuzsanna

12. H osztály, osztályfőnök Szatmári Emília

13. E osztály, osztályfőnök Szabó Klára

Az iskola tanárainak csoportképe (a névsort a 74-76. oldalon közöljük)

A gimnázium munkáját segítők

Ülső sor balról jobbra: Panka Gyuláné, Koleszár Jenőné, Braun Rudolfiné, Tóth Mária, Cserháti Sándorné, Bednarek Klára, dr. Erdői Pál, Batta Csabáné, Csönkáné Varga Erika, Zsuzsanna Györgyné, Pásztor Imréné, Bodnár Istvánné.

1. álló sor: Ruti Lajosné, Lendák Lajosné, Nagy Józsefné, Farkas Tliorné, Kónya Andrásné, Csáki Béliáné, Vég Istvánné, Boros Lászlóné, Lauber Csabáné, Frikkel János, Boros Aladár, Takács Lajos

2. álló sor: Juhász Lászlóné, Póvodor Judit, Bárhny Ferencné, Hoffmann Erené, Vajtkó Andrásné, Boosch Lászlóné, Horvádné Torók Valéria, Sági Annáné, Laczko Zsuzsa, Halász Zoltán, Varga László, Dr. Barati Anitla

3. álló sor: Ferenecz Anitla, Urbán Józsefné, Póvodor Oleg, Baranyai Pál, Horvádk József, Nagy Zoltán, Bodolaczki János, Kovács Nándor, Zöld László

4. álló sor: Urbán József, Major Jánosné, Pongrácz Jánosné, Kánacsosa Martiina, Popovics Istvánné, Erdősi Gáborné, Hanák Lászlóné, Bartus Józsefné, Pásztor Imre

TUNC DICENT INTER
GENTES. MAGNIFICAVIT
DOMINUS FACERE CUM EIS.

ASZAROSPENTAKI-KOLLECIUMNAGY-TANFIVANNAI

BALSARAI VITUS JÁNOS	BAKAI ANDRÁS	SZ. VARGA JÁNOS
SZ. VARGA JÁNOS	BAKAI ANDRÁS	IZSÓ MIKLÓS
DEJÓFI LÁSZLO EGYV. JÁNOS	BAKAI ANDRÁS	SZ. PIÉREZ BERTALAN
II. RABÓCZI GYÖRGY	BAKAI ANDRÁS	ARVAY JÓZSEF
BRÁNDÓCZI ZSÓFONNÓ	BAKAI ANDRÁS	BEGYÉTS LÁSZLO
BOVICS JÓZSEF	BAKAI ANDRÁS	KOSSUTH LAJOS
BÁNYAI DENIS	BAKAI ANDRÁS	DUKA IV. ANNA
BOZSI MÁTYÁS	BAKAI ANDRÁS	PÁRNYI TAPAS
LESONYI PÁL	BAKAI ANDRÁS	DE KUBA ARON
KODRÁCSI CHERUBIN GYÖRGY	BAKAI ANDRÁS	FLORES ISTVÁN
CYBORGÓSI ISTVÁN	BAKAI ANDRÁS	FOGARVÁRY JÁNOS
POSADNYI JÁNOS	BAKAI ANDRÁS	TÓTHI EDE
VÁGNER JÓZSEF	BAKAI ANDRÁS	NAGYKAY PÁLY GYULA
BETHLEN MIKLÓS	BAKAI ANDRÁS	IVASA LÁRIS
DEJÓFI SÁNDOR JÁNOS	BAKAI ANDRÁS	SCHNEIDER ENGEL
KAPOSI ISTVÁN	BAKAI ANDRÁS	SZINYI GÉZSEON
MESKÓLZI MIHÁLY	BAKAI ANDRÁS	ZSÓFONNÓ BÉNYÓ
SZÉLVEI JÁNUS	BAKAI ANDRÁS	SZABÓ FERENC
CÁRÓY CSABA JAKAB	BAKAI ANDRÁS	TRUBES SAMUEL
BESSENYEI GYÖRGY	BAKAI ANDRÁS	GÁRDONYI GÉZA
KAZINCZY FERENC	BAKAI ANDRÁS	ZSÓFONNÓ ÁRPÁD
DECSY SÁNDOR	BAKAI ANDRÁS	HÁJDUVÉNYI ISTVÁN
PÁNYI ANNYI SZABÓ DAVID	BAKAI ANDRÁS	KOMAROMI JÁNOS
VALTI NAGY FERENC	BAKAI ANDRÁS	DR. BUDA LÁSZLO
ROGONDI JÓZSEF	BAKAI ANDRÁS	DR. KRIBRICH ZOLTAN
FERIGYASSY NAGY PÁL	BAKAI ANDRÁS	MÖRCCZ ZSIGMOND
SOMBAHYAI JÁNOS	BAKAI ANDRÁS	LOJINCZY GYÖRGY
SZALAY SÁNDOR	BAKAI ANDRÁS	HARSÁNYI ZSÓLZ
CSOKNAY VITÉZ MIHÁLY	BAKAI ANDRÁS	SZAPCZKY LAJOS
KERESZTESZ FERENC	BAKAI ANDRÁS	KAZINCZY GÁBOR
MOLNÁR BÉNYÁS	BAKAI ANDRÁS	DR. METODIUS GYULA
JASZAY PÁL	BAKAI ANDRÁS	DOZS JÓZSEF
DAP ENDRE	BAKAI ANDRÁS	DR. FIMKEY FERENC
BEZY PÉTER	BAKAI ANDRÁS	DR. KISS ÁRPÁD
ERDŐS GYÖRGY	BAKAI ANDRÁS	KARAGYI DANIEL
SZÉPHERY PÁL	BAKAI ANDRÁS	LAPT GÁBOR
SZÉPHERY MIHÁLY	BAKAI ANDRÁS	KÉPES GÉZA
DR. TRUBES LÁSZLO	BAKAI ANDRÁS	MESZÖLY DEZSÓ
LACZNYI LÁRIS	BAKAI ANDRÁS	DR. JIRÁLYI ISTVÁN
FÁY ANDRÁS	BAKAI ANDRÁS	IV. DEJÓFI SÁNDOR
TOMPA MIHÁLY	BAKAI ANDRÁS	FERENCZY GYULA
KAZINCZY GÁBOR	BAKAI ANDRÁS	BOZSI FERENC
ERDELYI JÁNOS	BAKAI ANDRÁS	

1531 **425** 1956

1956

ES-DIGSÓTSETEK-AZ-ISTEN

NAGY-TANFIVANNAI

AKADEMIAI TAGOK

KISFALUDY TÁRSASÁG TAGJAI

